

William Starkie.

Nº

Vat. A3 f. 1528

William Starkie.

Nº

Vat. A3 f. 1528

P.U.B.

Ovidii Nasonis HEROIDUM EPISTOLÆ:

Unà cum *A. sabini* Epistolis
tribus, ad totidem *Ovidianas*
responso*riis*.

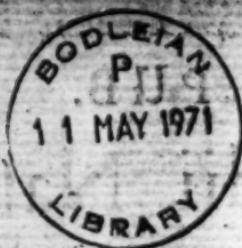
Amorum, III.
De arte amandi, Libri III.
De remedio amoris, II.

Aliaque quæ sequens pagella
indicabit.

GUIDONIS MORILIONI *Argumenta in Epistolas.*

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina Joann. Hayes, Academiæ
celeberrimæ Typographi, 1672.

Ri: Mynshull of ye Inner Temple.

Efq: 1702

His accesserunt, ab Ovidio
ut videtur ante exilium
confecta.

<i>De Nuce</i>	Elegia.
<i>De medicamine faciei</i>	Elegia.
<i>De Pulice</i>	Elegia.
<i>De Philomela</i>	Elegia.
<i>Fragments, sive Somni- um Ovidii.</i>	
<i>Epigrammata Ovidii.</i>	

P.

Gr
ob He
Antic
insani
fraude
nam e
de &
actisc
patria
naves
valtis
lyses
pote
tur P
hujus
epist
triam

H

O si
C
Non
I
mon
Tro
rea
rent
vel
Pen

P. OVIDII NASONIS

Epistolarum Heroidum.

Liber.

In primam Epistolam

Argumentum.

Græcis ad Trojam, cum maximo bellorum apparatu, ob Helenam raptum, proficiscientibus; Ulysses, Laertis & Anticleæ filius, Penelope novæ uxoris derentus amore, insaniam simulans, comitatum negat. Verum tandem fraude viri à Palamede detectâ, cum cæteris in Trojānam expeditionem ire coactus est: ubi, quantum & fraude & virtutē valeret, ostendit. Tandem pluribus perfactis certaminibus, post decennium Trojā eversā, edū in patriam reditus, cum reliquis Græcorum principib⁹ naves concenderet, ob laſz Minervæ indignationem, vastissimis procellis omnes agitati sunt: Inter quos Ulysses, acerbæ tempestatis impulsu, in longissimam, ut-pote decennem, peregrinationem agitatus est. Cùm igitur Penelope, Icarii & Polycastes filia, haſtemus casta, hujuscē tam longæ moræ causam ignoraret, ad illum hanc epistolam script: in qua illum multis rationibus in patriam reducere mititur, sic inquietus:

Penelope Ulyssi.

HAUC tua Penelope leno tibi mittit * Ulysses: ^a Scil. uxor. Vel,
Nil mihi reſcribas & attamen ipſe voni.
Tua, i. qui inter tot procos coniugium meum improbè perentes, & animo & corpore sua permanſi à tibi ſida amica, &c.
Troja jacet certè Danais invisa puellis:
* Vix Priamus tanti totaque Trojā fuit.
O nūnam tunc, cùm Lacedæmonia claſſe petabas,
Obruituſ insanis effet adulter⁹ aquis!
Non ego deſerto jacuſſem frigida lecto,
Nec querorē tardos iro ſolidas dies:
Tardo ſeu
moram trahenti. * Ulysses. &c. i. Tota jaſtura, quam Priamus & terque Trojani acceperunt, non fuit tanti, quanti mea, que te tamdiu marito caret. Vel Omnes Trojani non fuere tanti valoris & virium, ut te retinèrent ne in patriam redires (Troja jacet:) Atque ideo vereor nè Calypſo, vel alia quævis mulier, te laqueis amore irretitum retineat. Quod ipſa Penelope hiſſe verbis inferiū innuit,

Hæc ego dum ſtūdī meditor, que uirſta libido eſt,
Eſſe peregrino captus amore poſes.

PENELOPE

* i. conanti.
 * i. Penelopes
viduz.
 * &c. i. semper
timebam cum
audiebam no-
men Hectoris
qui omnium
Trojanorum
fortissimus dice-
batur. Pallidus
autem ponitur
pro Timido, quo-
niam ex timore
sequitur pallor.
 * Amphimachum
et Archilocus,
 * i. Patroclum
Meneti filium;
qui armis Achil-
lis induitus cum
Hector pugnans
ab eodem con-
fossus occubuit.
 * Scil. suo.
 * i. Sarpedonis
Lycii.
 * &c. Nam pro-
pter timorem
homines frigidii
sunt. Virg. Æn. i.
carm. 96.
 Exempli Ænea Illic
solvantur frigore
membra. Quod
autem dixit,
Frigidius glacie,
Hyperbole est.
 * Scil. Mei
Penelopes.
 * Scil. Meo.
 * i. Trojana.
 Nam priusquam
Romani rerum
potirentur,
 Græci omnes præter se Barbaros appellabant: postea vero, Latinis Græcis
exceptis, omnes dicti sunt Barbari. Jamque, i. Achilles Æaci nepos, Es-
 tele Æagi filio,

Nec mihi, querousi spatio sam fallere nossem,
 Lassaret viduas pendula tela manus.
 Quando ego montanus graviora perisula veru?
 Res est solliciti plena timoris amor.
 In te fingebam violentos Troas izuros:
 Nomine in Hæctoreo pallida semper eram.
 Sive quis* Antilochum narrabat ab Hectore victimam
 Antilochus nostri causa timoris erat:
 Sive^d Meneniam falso cecidisse sub armis.
 Elebam successu posse carere dolos.
 Sanguine Tlepolemus^e Lyiam reperfecrat hastam
 Tlepolemi letho cura novata mea est.
 Denique quisquis erat castris jugulatus Achivus,
 * Erigidum glacie pectus^b amantis erat.
 Sed bene consuluit casto Deus aqua amori:
 Versa est in cœseres sospite Trojaⁱ viro.
 Argolici rediere duces: altaria fumant:
 Ponitur ad patrios^k Barbara præda Deos.
 Graia ferunt nymphæ pro salvis dona mariti:
 Illi villa suu Troica fata canunt.
 Mirantur justi que senes, trepidaque puellæ:
 Narrantis conjux pender ab ore viri.
 Atque aliquis posita monstrat fera prælia monsæ:
 Pingit^f exiguæ Pergama tota mero.
 Hac ibat Simois; hic est Sigeia tellus:
 Hic steterat Priami regia celsa senis:
 Exemplo Ænea Illic^l Æacides, illi c^gendebat Ulysses:
 solvantur frigore Hic lacer admissos terruis Hector equos,
 membra. Quod Omnia namque tuq; senior te, querere missio
 autem dixit, Rettulerat nato, Nestor; at ille mihi.
 Frigidius glacie, Restulit ferro Rhesumque Dolonaque casos:
 Hyperbole est. Restulit ferro Rhesumque Dolonaque casos:
 * Scil. Mei Usque sit hic somno proditus, ille dolo:
 Penelopes. Aufus es, o nimium nimiumque oblige suorum,
 * Scil. Meo. Thracia nocturno tangere castra dolo.
 Nam priusquam Tökque simul mactare vitros, adjutus ab uno
 Romani rerum At bene cautus eras, E^h memor ante mei.
 potirentur,

Uſq;

*U*isquā metu micēre finū, dum vīctor amicūm
Dilectus es Istmariis ire per agmen equis.

Sed mībi quid prodūst vestris disjuncta lacertis
Ilios, & mūrus quod fuit ante solum;

Si maneo, ^a qualis Trojā durante manebam;
Vīque mīhi dempto fine carentia abest?

Dīrata sunt alii, unī mīhi Pergama restant:
^b Incola capiūs quæ bove ^c vīctor arat.

Famīges est, ubi Troja fuit: resēcandaque falce
Luxurias Phrygio sanguine pinguis humas.

Semisepulta virūm curvis feruntur araxis
Ossa: ruinosas occulit herba domos.

Vīctor abes: nec scire mīhi, qua causa morandi,
Aut in quo lateas ferreas orbe, licet.

Quisquis ad hac vertit peregrinam litora puppim,
Ille mīhi de te multa rogatus abit.

Quā inque zibi reddat, si te modū videris usquam,
Traditur huic digitis charta notata meis.

Nos Pylon, antiqui ^d Nestorii arva,
Misimus: incerta est fama remissa Pylo.

Misimus & Sparten: ^e Sparte quoque nescia veri.
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes?

Utilius sparent etiam nunc mēnia Pharbi:
(Irascor votis hēu & leuis ipsa meis !)

Scirem ubi pugnare: & tantum billa timerem:
Et mea cum multis juncta querela foret.

Quid timerem, ignorō: timerem tamen omnia dement.
Et patet in cursu area lata mea.

Quacunque aquor habet, quacunque pericula tollus,
Nam longæ causas suspicor esse mora.

Hac ego dum stule meditor, qua vestra libido est,
Esse peregrino capiūs amore potes.

Fo suan & narras, quam sit sibi rustica conjux:
Quae tantum lanas non sinit esse ^f rudes.

Falar: & hoc crimen tenuis vanescat in auras:
Neve, revertendi liber, abesse velis!

Me pater Icariu viduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat usque mōras.

^a i. Vidua &
fine marito.

^b b i. Graci
Victores qui post
diratam Trojam
illuc habitave-
runt.

^c c pro bobus
captiivi, i. bobus
qui ante fuerant
Trojanorum.

^d d i. Trojanorum
sanguine illuc
effuso.

^e e &c i. Terram
Nestoris regna-
tam à patre ejus
Neleo. Fuit enim
Pylos urbs in
Messenia, ubi
Neleus pater
Nest. regnavit.

^f f i. Spartani.
Urbs ponitur pro
hominibus in ea
habitantibus.

^g g i. inconstans
& mutabilis.

^h h Scil. aliis mu-
lieribus, quæ &
ipsæ conqueren-
tentur de absen-
tia maritorum
suorum. Ilnde-
fors mea tolera-
bilius esset: nam
Miseriarum so-
ciorum solastii loco
esset.

ⁱ i. impolitas.

^k k Operativi est
modi & subaudi-
tur. Vixnam.

^l l Scil. tuos, à te
derelicto, & in
quo sum tan-
quam vidua.

PENELLOPE ULYSST.

Interopus usque licet : tua sim, tua dicar oportet ;
 Penelopa conjux semper Ulyssis ero.
 Ille tamen pietate mox, precibusque pudicis
 i. paternum Frangitur, & vices temperat ipso suas.
 jus quod habet Dulichii, Samique, & quos culte alta Zaconebu
 in filiam.
 &c. Ordore est Inque tuu regnans, nullis prohibentibus, aula :
 Proci Dulichii Samique, & Viscera nostra, tua dilacerantur opes.
 quos, &c. Quid tibi Pisandrum, Polybiumque Medomaaq; dirunt
 i. procreavit. Eurymachaque avidas, Antinoique manu,
 quis non Atque alios referam de quos omnes tempter absens
 minus lacerari & absenti dole- Ipse tuo partis sauginae robus alii.
 mus, quem si Iru agens, peccatisque Melanibius auror edendi,
 nostra viscera Ultimus accedit in tua dama pudor.
 dilaniuntur. Tres sumus imbellis numero : sine viribus uxor,
 i. Telemachus, Laertesque senex, Telemachusque puer.
 Qui erant ge- Ille per insidias pene est mihi nuper ademptus,
 nere propinqui- Dum parat in uictis omnibus ire Pylous,
 ores mortuorum cladebant. Dis precor hoc jubante, ut, cunctibus oratione fatis,
 existimant. Ille meos oculos comprimat, ille tuos !
 i. Hoc idem Hoc faciens custosque boum, longe uaque unitrix
 precentur. Tertium, immunda & crura fidelis hara.
 Sunt tamen, qui Sed neque Laertes, ne quis fu inutilis annis,
 huc carminâ sic transponenda Hostibus in mediis regna tenere potest.
 existimant. Telemachus veniet (vivat modò) fortior atas :
 Tres sumus im- Nunc erat auxilis illa tuenda patris.
 beles numero : sine Nec mihi sunt vires inimicos pellere teclis :
 viribus uxor, Tu citius venias, potius & ara eius.
 Laertesque senex, Est tibi, sitque precor, matre, qui mollibus annis
 Telemachusque puer. Sed neque In patrias artes eradicandas erat.
 inutilis annis, Respite Laertem & iam sua lumina condas.
 Hostibus in medi- Extremum fari sustinet ille dictum,
 os regna tenere Corse ego qua fueram, et discendente, puella,
 potest. Proinus ne redens, falsa videbor annus.
 Nec mihi sunt vires inimicos pellere teclis. Tu potius venias portus & ara suis. Telemachus
 veniet (vivat modò) fortior atas : Nunc erat auxilis illa tuenda patris.
 Hoc faciens, &c. i. Telemachum auxiliis suis tencetur. Custos fidelis,
 &c. i. inter tot procos, & aussa.

In secundam Epistolam

Argumentum.

Demophoon, Thesei & Phædra filios, à bello Trojano
in patriam rediens, maris tempestibus in Thraciam de-
latus, a Phyllide Lycuri & Crustumene filia, quæ tunc
Thraciæ imperabat, hospitio & lecto benigne suscep-
tus est : & cùm aliquandiu cum illa fuisset, audita morte
Mnesthei, qui post ejectum ex urbe Athenarum patrem
Thesea, imperium occupaverat, regni cupidine captus,
Phyllidi fide data, se intra mensem sedicurum, fingens se
ad res suas componendas ire, resarcitis navibus, Athenas
petiit, neque de redditu curavit. Quatuor itaq[ue] exactis
mensibus, Phyllis epistolam hanc scripsit in qua suadet, ut
beneficiorum memor, servatis sponsionibus, in fide per-
sistat : quod si negligat, violatum pudorem crudeli morte
compeniare minatur.

Phyllis Demophonti.

Hospita, Demophoon, tua te ^b Rhodopeza Phyllis : &c. ordo est
Ultra promissum tempus abesse queror.
Cornua cum luna pleno semel orbe coiffant,
Littoribus ^a nostris ^c anchora pacta sua eſt.
Luna quater latuit, rorique quatuor recrevit :
Nec uehis & Altas ^b Sithonis unda rata.
Tempora si numeres, bene qua numeramus amantes,
Non venit ante suam nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit : tardè, qua credidit ladum,
Credimus : ^k invitâ nunc & amante nocent.
Sapo fui mendax pro te mihi : sapo putavi
Alba procellosos vela referre Notos.
Thesea devotus, qui te dimittere noller :
Nec renuit cursus forsan illæ tuos.
Interdum timui, nè dum vada tendis ad Hebrei,
Merja fore canâ naufraga puppis aquâ.
Sapo deos supplex, ut tu scelerate valores,
Sum prece iuricremis devenirata ^l focus.

Nam Sithon mons Thraciæ est. ¹ i. metus : καταχρεῖσθαι. Juxta illud
Virg. Æn. lib. 4. car. 420. Hunc ego si tantum potui sperare dolorem. ² &c.
i. mihi invitâ nocent. Antiposis. ¹ i. apud aras, ubi thura cremantur.

Sapo

PHYLIS.

Sepe videns ventos aelo pelagoque faventes,
 • *i. similitudinem Ipsa mibi dixi, Si valet, illo venit.*
 • *Scil. conjugii, que inviolabili- Donique fidus amor, quicquid properantibus obstat;*
 ter sunt servanda: *Finxit: & ad causas ingeniosa fui.*
 Sic Hypsipile ad Jalonem, Heu !
 ubi pœta fides ?
 ubi connubialia
 jura ?
 &c i. in vitam nostram socialem
 qualis deber esse vita conjugalis.
 • Neptunum intelligit, qui fuit proavus Demophontis.
 Nonnulli ipsum Ægeum Demophontis avum hoc in loco intelligunt, qui navi Thesei filii à Minotauro revertentis, cum velis nigris procul visa, cùm crederet eum mortuum fuisse ab excelsa turri se dejecit in mare quod ab ipso vocatum est. Ægeum, & in Deum marinum mutatus dicuntur, unde hoc in loco Credidimus blandis, qvoram tibi copia, verbis : dicitur, *Nisi* fatus & ille est, *Credidimus lachrymis; an & ha simulare docentur,* &c. i. que me maximè infestant *Ha quoque habent artes, qui que jubentur, eunt.*
 & i. lectis con-jugalibus, &c i. Cereris, que cùm Proserpinam filiam à Plutone raptam nondum sciret, ut eam non solum die, sed etiam nocte quereret, in Ætna monte pineas faces accendit, que sibi lumen nocte præberent,

DEMOPHOONI.

73

Dix quoque credidimus: quid jam nos pignora nobis?

Parte satris potius qualibet inde capi.

Nec moveor quod tu juvi portu que locoque:

Debuit hoc meriti summa fuisse mei.

Turpiter hospitium lecto cumulasse jugalis

Pœnitit, & lateri conseruisse latum.

Quia fuit ante illam, mallem supra mea fuisse.

Nox mihi: dum potui Phyllis honesta mors.

Speravi melius, quia me meruisse putavi.

Quacunque ex merito spes venit, aqua veuit.

Fallere credentem non est operosa puellam

Gloria: simplicitas digna favore fuit.

Sum decepta tuis, & amans, & fæmina verbis.

Dix faciant laudes summa sit ista tua!

Inter & Agidas mediâ statuaris in urbe!

Magnificus titulus flet pater ante suis.

Cum fuerit lectus Sciron, torvusque Procrustes,

Et Scinias, & tauri mistaque forma viris;

Et domita bello Theba fusique bimembres,

Et pulsata nigri regia caca Dei:

Hoc tua post illos titulus signetur imago,

HIC est cuius amans hospita capta dolo est.

De tantarerum turba, factisque parentis,

Sedit in ingenio Cressa reliqua tuo.

Quod solum excusat, solum miraris in illo.

Heredem patria perfide fraudis agis.

Illa (nec invideo) fruitur meliore marito,

Inque capistratus tigribus alta sedet.

At mea despecti fugiunt connubia Thracis,

Quod foror externum proposuisse metu. (thenas:

Ai que aliquis, iam nunc doctas m' eat, inquit, A-

Armiferam Thraecen qui regat, alter erit.

memoria fraudis, quâ ille usus est in Ariadne: non autem alicujus è super-

dictis præclarè rebus gestis. ¹ i. Ariadne Cretensis. ² i. pro re egregia

ducis, atque præclarè factum existimas. ³ i. Paternæ. ⁴ i. Ariadne; quæ,

à Theseo in Naxo insula reliqua, Baccho nupsit. ⁵ Scil. deridens me.

⁶ Quoniam illic omnium liberalium artium floreant studia. Unde &

Pallas dicitur ei urbi nomen dedisse. ⁷ Scil. Phyllis.

• Enumerat
Thesei gesta, ut
tantò magis
infimuletur De-
mophoon, qui
ab illius virtute
degeneraret.

¹ bbb Latrones
fuerunt crude-
lissimi, quos
Theseus inter-
fecisse dicitur.

² &c. i. Mino-
taurus.

Peripbrasis,

³ i. Centauri.

⁴ &c. Sensus est,
De tot factis tui
patris remansit
tibi tantummodo

PHYLIS.

Exiit alia probat : carens successibim opto,

Quis quis ab eorum facta morando pietate.

At si nostra tuo spume securus a quora tempesta.

Nam mihi, iam dicar consuluisse missa.

Sed neque consuluisse, nec te mera regia tangit :

** Fessaque Bistonis a membra lavabis aqua.*

Illa mei oculi species abenuris inheret,

Cum premeres portu classis itura meos.

Ausus es amplius : colloque infusus amans

Osenla per longas jungere pressa mprae :

Cumqz suis lachrymis lachrymas confundere nostras :

Quodque foret velis aura secunda, queri :

Et mihi discendens supremam discero voce,

*Phylli, * fac expollis Demophontem tuum.*

Expellem, qui me unquam visurum abiisti ?

Expellem pelago vola meogata nro ?

Et tamen expelio : redde modis formam amanti;

Ut rya sit solo tempore lapsa fides.

Quid precor infelix ? jam te simus altera conjux

Forfitan, O, nobis qui male favit, amor.

Vix tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nobis,

Hei mihi, si, qua sim Phyllis, O unde, rogas :

Qua tibi, Demophontem, longis erroribus alto,

Thracios portui, hospitiumque dedi :

Cujus opes auxero mea : cui dives egentis

Munera multa dedi, multa datura fui :

Qua tibi subiecti latissima regua Lycurgi ;

** Nomino feminino vix sati apia regi : Cunum.*

*Quia patet umbrosum Rhodopoe glacialis ad **

*Et sacer * admissus exigit Hebrus aquas.*

Cui mea virginitas avibus libata sinistris,

Castaque fallaci zona recincta manu.

* i. A femina.

** Montes sunt Thracie.

* Hemus.

* Emissas.

* i. Celeres; quas nimirum Hebrus Pronuba & Tiphonne thalamis uulavis in illis : exigit.

* propellit in mare. * i. Tui fallacis. * i. Mos erat, ut vir discingeret zonam mulieris sibi subentis. * Una est ex furiis, dicta à moe ultio, & q̄iroe vel q̄bri cades, aut mors. Nam ei cura fuit mortis ultio. * i. Bubo, quem maxime abominabantur in nuptiis.

Et cecinit mastum devia carmen h̄ avis.

Affuit

DEMOPHOONTI.

Affuit^a Alecto brevib^b torqua^c colubris;

Sūusque sepulchrali lumen^d mera face.

Mastas rem scopulos fruicosa quæ litora calco,

Quæque parent oculis aquora lata mis.

Sive die laxatur bimini, seu frigida lucens

Sydera, prospicio quis mare ventus agat.

Ei quacumque procul venientia linaria vidi;

Proutius illa meos anguerat esse deos.

In fresa procurro, via moriensibus undis,

Mobili quæ primas porrigit aquor aquas.

Quod minus accedunt, minus^e minus utilis ast;

Liquor, & ancillis excipienda cado.

Ei finis adductos modice falcatus in arcis;

Ultima prærupis cornua mollo rigent:

Hinc mihi suppositas immittere corpùs in undas

Mens fuit, & quoniam fallere pergis, eris.

Ad tua me suetus projectam littora portent:

Ocurredamque oculis intumulata suis.

Duritiam ferrum us superes, adamowiąque, tēque;

Non tibi sic, dices, Phyllid, sequendus eram,

Sapo venemorum suis est mihi: sapo cruentā

Trajectam gladio morte petris juvas.

Colla quoque infidis que se necenda lacessis

Prabuivant, laquitis implicuisse juvat.

Stat neci maturā sonorum pensare pudorem:

In nocis electu parva futura mora est.

Inscribere meo causa invictiosa sepulchro:

Aur hoc, aut similis carmine morus eris.

Phyllida Demophoon letha dedis, hospis amantem:

Illi uicis causam præbuit, ipsa manum.

* *Que fuit alia ex Furiis, dicta quasi irrequies, & nunquam cessans; ab a privativa particula, & hanc quiete, esse, quod nullum scelus inultum prætereat.*

i. circundata, & quasi torque cincta.

In tertiam Epistolam

Argumentum.

Postquam Græci Phrygiam appulerunt, urbes Trojæ finitimas, & præcipue quæ Lesbo insulæ erant opposita, hostili more cooperunt depopulari: inter quos Achilles, Pelei & Thetidis filius, utramque Ciliciam & Thebanam atque Lyrneiam, invasit. Expugnato itaque Chryneio oppido duas insignes sœcum virgines abduxit; Astynomen Chryse sacerdotis Sminthei Apollinis filiam, & Hippodamiam Brise natam, quæ deinde à paternis nominibus fuerunt cognominatae. Chryseïda autem Agamemnoni Græcorum Principi concessit, & Briseïda sibi reservavit. Sed cum ius Deorum jussu cogeretur Agamemnon Chryseïda patri restituere, Briseïda Achilli surripuit. Quamobrem indignatus Achilles, diu bello abstinuit, nec ullius sua fione vel precibus ad arma adversus Trojanos sumenda animari potuit: nec postea Briseïda accipere curavit, quamvis Agamemnon maximis muneribus ultro misisset. Quare Briseïdis ad eum hanc epistolam mittit, in qua conqueritur de ejus nimia irâ, rogatque ut sumat arma adversus Trojanos, dummodo eam priùs ab Agamemnone ultro oblatam recipiat.

Briseïdis Achilli.

* i. Epistola, ita enim licet poetis uti numero singulari cùm in oratione soluta, pro Epistola utamur tantum plurali numero.

^b i. Mei Briseïdis barbaræ.

^c i. Agamemnoni.

^d &c. i. præ stupore taciti, videbant amorem tuum erga me nullum esse. Nam si me verè amasses non tradidisses tam citio.

* &c. i. ita dolui discedens à te, sicut cùm fui rapta à patria mea.

Q Vam legis, à raptæ Briseïde ^e littera venit,
Vix bene ^b barbaricæ Græca notata manu.
Quæcunque aspicias, lachryma fecere lituras:
Sed tamen hæ lachryma pondera vocis habent,
Si mihi pauca queri de te dominique virisque
Fas est, de domino pauca virisque querar.
Non, ego poscenii quodd sum citio tradita regi,
Culpa sua est: quamvñ hac quoque culpa tua est,
Nam, simul Eurybates me Talithybiūsque vocarunt,
Eurybati data sum Talithybiisque comes.
Alter in alterius jalantes lumina vultus,
^d Quarebant taciti, noſter ubi eſſet anor.
Differri potui: perna mora grata fuifit.
Hei mihi! discedens oscula nulla dedi.
Et lachrymas sine fine dedi, rupi quo capillos:
Infelix ^e iterum sum mihi visa rapi.

Sapo

ACHILLI.

31

Gape ego decepto volui custode reversi :
 Sed me, qui tisidam prenderet, ^a bofis erat.
 Si progressa forem, caperet nè ^b nocte timebam,
 Quamlibet ad Priami munus itura murum.
 Sed data sum, quia danda fui. ^c Tot noctibus absum;
 Nec repator: cessas; ira quo lenta tua est.
 Ipse ^d Menetiades, tunc cum tradebar, in aurem,
 Quid flos? hic parvo tempore, dixit, eris.
 Non repetuisse parum est: pugnas, nè reddar, Achille;
 I nunc, & cupidi novem amantis habeo.
 Vene ruit ad te ^e Telamone & Amynore matri,
 (ille gradu propior sanguinis, ille ^f comes)
 Laetique saus: per quos comitata ^g redirem:
 Auxerunt ^h blanda grandia dona ⁱ prece.
 Viginti fulvos ^k operoso ex are ^l lebetas,
 Et ^m eripodas septem ⁿ pondere & arte pares.
 Addita sunt illis auris bis quinque talenta:
 Bis sex assueri vincere semper equi.
 Quodque supernum est formâ prstante puella
 Lesbides, eversâ corpora capta domo:
 Cumque tot his (sed non opus est ibi conjugi) conjux
 Ex Agamemonio uua puella tribui.
 Si ibi ab Atrida pretio rodimendo fuissom,
 Qua dare debueras, accipere illa negas?
 Quâ merui culpâ fieri tibi vilis, Achille?
 Quod levius à nobis tam citò fugit amor?
 An miserias tristis fortuna tenaciter urget?
 Nec venit incapsis mollior aura mœ.
 Diruta Marte tuo Lynefia mœnia vidi:
 Et fueram patria pars ego magna mœ.
 Vidi confortes pariter genos ^z que nec ^y que,
 Tres cecidisse: tribus que nubi mater erat.
 Vidi, quantu erat, fusum tellure cruentâ,
 Pectora jactantem sanguinolenta virum.
 Tot tamen amissis te compensavimus unum:
 Tu dominum, tu vir, tu mibi frater eras.
 tribus pedibus quibus sustentabantur. ^z &c. i. ejusdem ponderis, & ejusdem artificii: Vel, quorum opus tantum valebat, quantum ipsa materia.

a Pro boster, i.
 Trojani,
 * forte. Quidam
 sorte.

b i. trogo et
 five Objecio.
 c Responsio ad
 hanc objectionem
 i. Patroclus.

* &c. i. Ajax
 & Phoenix.
 f i. Ajax, qui
 fuit Achilli
 patruelis. Nam
 Telamon pater
 Ajacis, frater
 fuit Pelei patris
 Achillis.

g Scil. Phoenix,
 qui Achillis &
 comes & moni-
 tor fuit.

h i. Ulysses.
 i Scil. ad te.
 ** blandas
 preces. Al.
 blanda preces.
 k i. magno
 opere & benefi-
 cio fabrefacto.

l Lebes est vas
 teneum, interdum
 coquinarium: sed
 hoc in loco
 accipitur pro
 vase in quod aqua
 cedit dum manus
 ablueuntur: in
 quo significatu
 accipitur etiam
 apud Homer.

Iliad. 1.
 m i. mensas,
 sic dictas à

Tu mihi juratus per numina matria agnoscere.

Vnde, dicobas ipso, fuisse capi.

Scilicet, ut, quamvis veniam donata, repellar:

Et mecum fugias qua tibi dantur opes.

Quinque fama est, cum crastina fulserit? Eos,

Te dare nubiferis? linea vela Nostri.

Quod scelus ut pavidas misera mihi consigis auro?

Sanguinis atque animi pectus inane fuit.

Ibi: Quid miseram? cui me violente relinques?

Quis mihi deserteret miso levamus eris?

Devorat ante proceri subito telluris hiatus?

Aus rutilo misse fulminis igne cremer?

Quam sine me Phisius canescant aquora remis?

Et videamus puppes ire sollicito tubo.

Si tibi jam redire quo placens, patrisque penates;

Non ego sum classi sarepta magna tua.

Villorem rapido sequor, non myria maritum:

Est mihi, que lanae molliat, daga manus.

Inter Achaeas longe pulcherrima matres

In thalamos conjux ibit, abique rios;

Digna nurus socios, Jovis Agminaque nepoti,

Cuique senex Nerei proficeret esse velit.

Nos humiles, famulaque tuae, data pensa trahemus

Et minorem plenae statimina nostra colos.

Exagiter ne me tantum tua deprecior usor,

Quia mihi uiscio quo nos eris aqua modo?

Neve meos coram scandi patiare capillos:

Et leviter dicas, Hac quoque nostra fuit.

Vel patiara licet, dum ne contempta relinquar:

Hic mihi (ut misera!) concilia offa mortu.

Quid tamen expellas? Agamemnona pati niter ita,

Et jacer ante tuos Gracia mortis pedes.

Vince animos, iramque tuum, qui catena vincis.

Quid lacerat Danaas impiger Hellor opes?

Arma cape, Bacide; sed me tamen ante recipia:

Et preme turbatos, Marte favente, viros.

Propter me mota est, propter me definier ita:

Sinque ego trifissia causa modusque sue,

ACHILLES

Nec tibi turpe putar precibus succumbere nostri.
Conjugis Oenides versus in arena prece est.
Res audita mihi, nota est tibi & fratribus orbi.
Devovit nati spemque caputique parentis.
Bello erat ille ferox: positus sed sit ab armis
Et patria rigida mente negavit opem.
Sola virum flexit conjux felicior illa.
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor, nec me pro coniuge gessi;
Sapientia in domini serva vocata eorum.
Me quadam (memini) dominam capiva voca ab aliis.
Servito, dixi, nominis additis annis.
Per tamen ossa viri subito male tota sepulchro.
Semper iudiciis ossa verenda gross:
Perque irrum fortes animas, mea numina, fratribus.
Qui bene pro patria, cum patria quoque, jacent;
Perque tuum, nostrumque caput quod junxitum unum
Perque tuos enses, cognita tela meis?
Nulla Mycenaeum sociasse cubilia mecum.
Furo: fallentem deseruisse validis.
Si tibi nunc dicam, fortissime, tu quoque iura.
Nulla ubi sine me gaudia facta neges.
At Danai materere pizant: tibi plestra moverentur.
Te tenet in rapido mollis amica sinu.
Et si quis querat, quare pugnare recusas?
Pugna nocet; cithara, nonque versusque juvans.
Tutius est jacuisse toro, tenuisse puellam.
Ibreiciam digitis incropuisse lyram;
Quam manibus clypeos, & acuta cuspidis bastam,
Et galeam pressa sustinuisse comam.
Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua villa jaceret?
Dii melius: validoque procor vibrata lacerio
Transeat Hectoreum Pelias hasta latum.
Mitite me, Danai: dominum legata rogabo;
Misericorde mandatis oscula multa feram.

BRISBIS, &c.

24

Plus ego quam Phœnix, plus quam facundus Ulisse,
Plus ego, quam Teucri (credite) frater, agam
Est aliquid solitis collum tetigisse lacertis,
Præsentēque oculos admonuisse simu.
Sis licet immensis, matrisque ferocior undiss :
Ur raceam, lacrymis comminubre meis.
Nunc quoque (sic omnes Pelens parer implorat ann
Sic eat auspiciis Pyrrhus ad arma tuis)
Respicere sollicitam Briseida, fortis Achille.
Nec miseram lentā ferreus ure morā.
At si versus amor tuus est in radia nostri ,
Quam sine te cogis vivere, coge mori.
Vigae facis, coges: abiit corpūque colorque :
Sustinet hoc * anima, spes tamen una tui.
Quā si destituar, repetam fratreque, virūmque :
Nec tibi magnificum, fæmina jussa mori.
Cur autem jubear ē stricte pete corpora ferro:
Est mihi qui fossō pectore sanguis eat.
Me peras illo tuus, qui si Dea passa fuisset,
Ensis in Atride pectus iterus erat.
At porius serves nostram, tua munera vitam :
Quod dederas hosti vīctor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia prabent
Pergama: materiam cadis ab hoste pete.
Me modō, five paras impellere remige classem,
Sive manes, domini more venire jube.

In quartam Epistolam

Argumentum.

Theseus Ægei filius, interempto Minotauro, Ariadnen Minois & Pasiphaës filiam, quam, ob opem lib
præstitam, uxorem acceptum promiserat, simul cum
Phœdrā ejus sorore navī impositā, secum abduxit. Ve
rum Bacchi admonitione in Naxo, five, ut alii volunt
in Chio insula Ariadne reliquā, Phœdrā duxit: quæ de
inde, absente Theseo, in Hippolyti privigni, quem ex
Hippolyte Amazone accepérat, amore exarct. Qe
cū cœlibem ducens vitam, se venando exerceret, nec
posset uti illius colloquio, hac Epistolā amorem suum
indicavit. In qua illum callidis fuationibus ad sui amo
res

PHÆDRA HIPPOLYTO.

15

rem flectere conatur. Et cum turpe sit, privignum à no-
verca de stupro interpellari principium ex insinuatione
sumpsit in hunc modum.

Phædra Hippolyto.

QUā, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem
Muit Amazonio Cressa puella viro.

Perlege quicunque est : quid epistola lecta nocebit?

Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, esse potest.

His arcana notis terrā pelagoque feruntur :

Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.

Ter tecum conata loqui, ter inutilis hasit

Lingua : ter in primo desstitit ore sonus.

Quid licet, & sequitur, pudor est miscendus amori :

Dicere qua puduit, scribere jussit amor.

Quicquid amor jussit, non est contemnere tutum :

Regnat, & in * superos, ius habet ille deos, * Dominos.

Ille misi primò dubitanti scribere dixit,

Scribe : dabit viles ferreus ille manus.

Adsit, & ut nostras avido foveat igne medullas,

Figat sic animos in mea vota tuos.

Non ego nequitiā socialia fædera rumpam :

Fama (velim quaras) criminē nostra vacat.

Venit amor gravum, quod serius : urimur intus :

Urimur : & cæcum peitora vulnus habent.

Scilicet, ut teneros ladanū juga prima juvencos,

Fraenaque vix patitur de grege factus equus :

Sic male, vixque subit primos rude peccus amores :

Sarcinaque hac animo non sedet apta meo.

Ars fit, ubi à teneris crimen condiscitur annis :

Qua vexit exalto tempore, pejus amat.

Tu nova servata carpes libamina famæ,

Et pariter nostrum fiet uterque nocens.

Est aliquid plenis pomaria carpere ramis,

Et tenuis primam diligere ungue rosam.

* Sic.

Sed tamen ille prior, quod me sine criminē gessit,

Candor ab insolita labe notandus erit.

At bene sucessit, digno quod adurimur igne ;

Pejus adulterio turpis adulter obest.

Si mibi concedat Juno fratremque virumque,
 Hyppolytum videor præposuera Fovi.
 Nam quoque (vix credes) ignotas militor in armis
 Est mihi et saepe impensis ire feras.
 Nam mihi prima dea est, arcu præsignis adunco,
 Delia : judicium subsequar ipsa tuisum.
 In nemore ire libet, pressisque in reixa cervis,
 Horrari coleres per inga summa canes :
 Aut tremulum excusso jaculum vibrare lacerto,
 Aut in graminea ponere corpus humo.
 Saepè juvat versare lites in pulvere currus,
 Torquentem frans ora fugacis equi.
 Nunc feror, ut Bauchi furus * Eleleides atta,
 Quaque sub Idaeo tympana colle movent :
 Aut quas semideæ Dryades, Faunsque bicornes,
 Numine comatae aeronuere suo.
 Namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
 Omnia : me tacitum conscius urit amor.
 Forstan hunc fatu generis reddamus amorem :
 Et Venus ex tota gente tributa petis.
 Juppiter Europam, (prima est ea gentis origo)
 Dilexit, tauro dissimulante Deum.
 Pasiphæz mater decepio subditæ taurō,
 Enixa est vetero crimen onusque * suo.
 Perfidus Ægides ducensq; fila secutus,
 Curva meæ fugit recta sororis ope.
 En ego nunc, né foris parum Minoëa credar,
 In socias leges ultima gentis eo.
 Hoc quoque fatale est : placuit domus una duabus
 Mo tua forma capit ; capta parente soror.
 Thesides, Thesæusque duas rauære sorores :
 Ponite de nra bina trophæa domo.
 Tempore quo nobis inita est Cerealis Eleusis,
 Gnoßia me vellem deintuisses humus.
 Tunc mihi præcipue, nec non tamen aniæ placebas ;
 Acer in extremis officus habes amor.
 Candida vestis erat, præcincti flore capilli :
 Flava verecundus tinxerat ora rubor.

* Bacchæ sic dicuntur, ab Eleleo, qui Bacchus est.

* Suum.

Quemq; vocant alia vultum rigidumq; trucenq;
 Pro rigido, Phadrâ judge, fortis erat.
 Sini procul à nobis juvenes, ut famina, compit:
 Fine coli modico forma virilis amat.
 Te tuus iste rigor, posuitque sine arte capilli,
 Et levis egregio pulvis in ore decet.
 Sive ferocis equi luctuosa colla recurvas,
 Exigus flexos miror in orbe pedes;
 Seu lentum valido torques hastile lacerto,
 Ora ferox in se versa lacertus habet:
 Sive tenes lato venabula cornea ferro:
 Denique nostrâ juvat lumina, quicquid agis.
 Tu modo durissiem sylvis depone jugosiss:
 Non sum² materiâ digna perire tuâ.
 Quid juvat incincta studium exercere Diana,
 Et Veneri numeros eripuisse suos?
 Quod carer alterna requie durabile non est:
 Hec reparat vères, fessaque membra levat.
 Arcus & arma tua tibi sunt imitanda Diana,
 Si nunquam cesses tendere, mollis eris.
 Clarus eras Cephalus sylvis, multaque per herbas
 Conciderant illo percussiente fera:
 Nec ramen Aurora male se præbebat amandum:
 Ibat ad hunc sapiens à fene dæva viro.
 Sape sub ilicibus Venerem, Cinyrâ quo creatum,
 Sustinuit positos qualibet herba duos.
 Arsū & Oenides in Manalia Atalanta:
 Illa fera spolium pignus amoris haberet.
 Nos quoque jam primum turbâ numeremur in istaz
 Si Venerem tollas, rustica sylva tua est.
 Ipsa comes veniam: nec me salebrosa movebunt
 Saza, nec obliquo deute timendus aper.
 Aequora bina furs oppugnant fluctibus Isthmon:
 Et roris tellus audit urrumque mare
 Hic tecum Træzena colam, Pirithœa regna:
 Jam nunc & patriâ charior illa mea est.
 Tempore abest, aberitque diu Neptunius heros &
 Hlum Pirithoi detinet ora sui.

* Causa tuz.

i. Adonim
Cinyræ filium.

PHÆDRA

Praeposuit Thesæus (nisi nos manifesta negamus)
 Pirithoum Phædra, Pirithoumque tibi.
 Nigra sola hac ad nos injuria venit ab illo :
 In magnis laeti rebus uterque sumus.
 Ossa mei fratris clavâ perfracta trinodis
 Sparsum humi ; soror est præda relicta feris.
 Prima securigeras inter virtute pueras
 Te peperit, nati digna favore parens ;
 Si quæras, ubi sit Thesæus latum enso peregit :
 Nec mater tanto pignore tanta fuit.
 At nec nuptia quidem, ratus quo accepta jugali :
 Cur, nisi ne caperes regna paterna nothas ?
 Addidit Tui fratres ex me tibi : quos ramen omnes
 Non ego tollendi causa, sed ille fuit.
 O uitiam nocitura tibi, pulcherrime rerum,
 In medio mixu viscera rupta forent !
 I nunc, & meriti lellum reverere parentis :
 Quem fugit, & factis abdicat ille suis.
 Nec quia privigno videar coitura noverca,
 Torruerint animos nomina vana iuos.
 Ista vetus pieras, ævo narratura futuro,
 Rustica Saturno regna tenente, fuit.
 Saturnus persit, perierunt & sua jura :
 Sub Jove nunc mundus : jussa sequare Jovis.
 Juppiter esse pius statuis quodcumque juvaret :
 Et fas omne facit a fratre marita soror :
 Illa coit firmâ generis junctura catena,
 Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
 Nec labor est celare : licet, pete munus ab illa ;
 Cognato poterit nomine culpa regi.
 Viderit amplexus aliquis : laudabimur ambo ;
 Dicar privigno fida noverca meo.
 Non tibi per tenebras duri referanda mariti
 Janua, nec custos decipiendus erit :
 Ut tenuit domus una duos, domus una tenebit :
 Oscula aperta dabas, oscula apera dabis.
 Tutus eris tecum, laudemque merebere culpâ ,
 Tu licet in lecto conspiciare meo.

* Nilu.

* i. Cum fratre
 nuptiæ ; ut sub-
 audiatur præ-
 politio. Vel fratre
 pro fratri ut sit
 casus pro casu.

HIPPOLYTO.

59

Tolle moras tantum, properataque fadra jungo :

Quia mibi nunc servis, sic tibi parcas amor.

Non ego deditior supplex humiliisque precari :

Hemus ! ubi nunc fastuus aliisque verba jacens ?

Et, pugnare diu, nec me submittere culpa

Certa fui, certi si quid haberet amor.

Vita precor, genib[us]que tuū regalia tendo

Brachia : quid deceat, non vider ullus amans.

Depuduit, profugūisque pudor sua signa reliquit :

Da veniam fassa, duraque corda doma.

* Quid[m] mibi, quod genitor, qui possider aquora, Mi-

* Quid mibi sit
genitor, &c.

Quod veniunt proavi fulmina torta manus (nos) * Scil. prodest?

Quod sic avum radiis frontem vallatus acutus,

Purpureo sepidum quis moveat axe diem ?

Nobilitas sub amore jacet : miserere priorum :

Et mibi si non vis parcere, parce meis :

Est mibi dotalis tellus Jovis insula Creta,

Seruat Hippolyto regia rosa meo.

Flecte feros animos : potuit corrumpere taurum

Mater : eris tauro savior ipse truci ?

Per Venerem, parcas, oro, quae plurima tecum es :

Sic, nunquam que te spernere possit, ames,

Sic tibi secretis agiliis dea saltibus adfici,

Sylvaque perdendas praebeat alta feras.

Sic faveant Satyri, montandque numina Panes :

* Sic cadat adversa cuspide fossus aper

* Et.

Sic tibi dent nymphæ quamvis odisse puellas

Diceris, arenem que levet unda suum.

Addimus his precibus lacrymas quoque : verba pre-

Perlegit : O lacrymas finge videro meas. (cantus

In quintam Epistolam

Argumentum.

Cum Hecuba Cissei filia, & Priami uxor, gravida esset, ardenter facem totam Trojam comburentem se parere somniavit. Territus itaque Priamus oraculum consuluit : à quo cùm accepisset, oriturum filium, qui patriz esset exicio, quamprimum partus ederetur, iussit interfici. Hecuba vero cùm puerum, qui postea Paris

diqus est; peperrisse; materna pietate mota, pastoribus
regiis clam aleundum mandavit. Is autem, cum jam am-
leceret, Oenonem nympham adamavit, atque, ut ab
quibus placet, in uxorem duxit. Sed cum Jupo, Pallu
& Venus de pulchritudine contendenter, propter aum-
pomum, in quo scriptum erat, *Desur pulchrioris à Jove*
Paridis arbitrium remisere sunt. Cui cum Juno regnau-
Pallas sapientiam, Venus voluptatem & mulierum pa-
cherimam promisisset, pro Venere sententiam cuuit. Quod
deinde à patre cognitus, & in gratiam suscepimus, Spu-
tam navigans, Helenam Menelai uxorem rapuit, eamque
Trojam abduxit. Quod cum Oenone recrivisset, hac ex-
stola de ejus perfidia conquerendo, Helenam Græcis in-
di, & se recipi suaderet.

Oenone Paridii.

Nymphæ suo Paridi, quamvis suum esse recusa-
Mitit ab Ideis verba legenda jugis.
Perlegis? an coniux prohibet nova? perlege: non
Ista Mycenaæ littera scripta manu.
Pegasis Oenone Phrygiis celeberrima sylvis,
Lasa queror de te (sisinis ipso) meo.
Quis deus opposuit nostris sua numinis votis?
Ne tua permaneas, quod mihi crimen obest?
Leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum iſi.
Qua venit indignæ, pena dolenda venit.
Nondum tantus eras, cum te consonata marito
Edita de magno flumine magna fuis.
Qui nunc Priamides (absit reverentia vero)
Seruus eras, seruo nubere Nymphæ tuli.
Sape greges inter requievimus arbora recti;
Mixtaque cum foliis prabuit herba sororum:
Sape super lumen, fœnique jacentibus alto,
* Depressa est humili cana pruina casu.
Quis tibi monstrabat saltus venatibus aplos?
Et regeret catulos quæ fera rupe suos?
Retia sape comes maculis distincta retendi;
Sape citos egri per iugum summa canes.
Incise servant à te mea nomina fagi:
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum irunci, tantum mea nomina crescunt
Crescite, & intullos surgite ritè meos.

* Nescio cur hoc
rejiciendum, &
cur substituant
alii ex vet. lib.
Defensa, quod
nisi quā legi.

PARIDI.

23

Populus est (marmi) fluviali confusa ripa :

Est in qua nostri lissera scripta memor.

Popule vive, precor, qua confusa margine ripa,

Hoc in rugoso cortice carmen habes.

Cum Paris Oenone poterit spirare reliquæ,

Ad fontem Xanibi versa recurrit aqua.

Xanibo retro propora, versa quo recurrit lymphæ :

Sustinet Oenone deseruisse Paris.

Illa dies fatum misera mihi duxit, ab illa

Pessima mutari cœpit amoris hyems;

Quâ Venus & Juno, sumptusque deconior armis

Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.

Anoniti micnere sinus, gelidusque encurris,

Ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.

Consului (neque enim modicè terrebar) amusque

Longævusque senos : constitit esse nefas.

Cesa abies, sectaque trabes, & classe parata,

Cerula cerasus accipit unda rates.

Flesti discedens : hoc saltet parce negaro :

Praterito magis est iste pudendus amor.

Et flesti, & nostros vidisti flentis ocellos :

Miscuimus lacrymas mestus userque suas.

Non sic appositis vincitur vittibus ulmus,

Ut tua sunt collo brachia nexa meo.

Ab quoq[ue], cùm te venio quererere teneri,

Riserunt comites ! illo secundus erat.

Oscula dimisse quoq[ue] repetita dedisti !

Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale !

Aura levis gelido pendentia linteas malo

Suscitas, & temis errata canet aqua.

Prosequor infelix oculis abeunia velæ,

Quâ licet, & lacrymis humet arena miss.

Vique celer venias virides Nereidas oro,

Scilicet ut venias in mea dama celer.

Votis ergo meis alii rediture redisti ;

Hei mihi ! pro dira pellice blanda fui.

Aspicit immensum moles nativa profundum :

(Mons fuit ;) aquoreis illa reficit aquis.

* iste amor, scilicet Helenæ, est
magis pudendus
preterito, i.e. tur-
pior tibi quam
amor mei.

Hinc

23
OENONE.

Hinc ego vela tuae cognovi prima carine :
Et mihi per fluctus imperia ire fuit.
Dum moror, in summa fulsit mibi purpura proli
Pertimui : cultus non erat ille tuus.
Est propior, terrasque citâ ratis attigit aurâ :
Fæmineas vidi corde tremente genas.
Non sat' id fuerat (Quid enim furiosa morabatur)
Harebat gremio turpis amica tuo.
Tunc vero rupique sinu, & pectora planxi,
Et secui madidas ungue rigente genas :
Implevi quo sacram querulis ululatibus Idam :
Illuc has lacrymas in mea saxa ruli.
Sic Helene doleat, desertaque conjugè ploreret,
Quæque prior nobis insultit, * illa ferat.
Nunc t: cum veniunt, que te per aperte sequuntur
Æquora, ligatos destituuntque viros :
At cùm pauper eras, armentaque pastor agebas,
Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
Non ego miror opes : nec me tua regia tangit ;
Nec de tor Priami dicar ut una nurus.
Non tamen ut Priamus nymphæ soror esse recusat,
Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
Dignaque sum, & capio fieri matrona potentia :
Sunt mibi, quas possunt sceptra decere manus.
Nec me, fagineâ quod tecum fronde jacebam,
Despice : purpures sum magis apta toro.
Denique tuus amor meus est, tibi nulla parantur
Bella, nec ultrices advehit unda rates.
Tyndaris infestu fugitiva reposcitur armis :
Hæc venit in thalamos dote superba tuos.
Quæ si sit Danaïs reddenda, vel Hektoræ fratrem,
Vel cum Deiphobo Polydamanta roga :
Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
Consule : queis atas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum est, patria præponere rapiam :
Causa petenda tua est ; justa vir arma movet.
Nec tibi, si * capias, fidam promitis Lacenam,
Quæ sit in amplexu tam cito versa tuos.

* Tunc slevi.

* Ipsa.

* Sapias.

*H*ec minor Atrides temerati fædera lexi
Clamat, & extero Iesus amoro dolet.

*T*u quoque clamabis: nullâ reparabilis arte
Læsa pudicitia est; deperit illa semel.

*A*rdeat amore tuâ: sic & Menelaon amavis:
Nunc jaces in viduo credulus ille toro.

*F*elix Andromache certo bene nupta marito:
Uxor ad exemplum fratri habens fui.

*T*u levior foliis, tunc eum sine pondere facit
Mobilibus ventis arida facta * cadunt.

*E*cce minus est in te, quidam in summa pondus aristâ,
Quæ levis affidat solibim usta riget.

*H*ec tua (nam recolo) quondam germana canebat:
Sic mihi diffusis vaticinata comis:

*Q*uid facis, Oenone? quid arena semina mandas?
Non profecturi litora bobus aras.

*G*raia juventa venit, quæ te, patridamque, domumq;
Perdet: is probibe, Graia juvenca venit.

*D*um licet, obscenam ponto * demergite puppim:
Heu! quantum Phrygii sanguinis illa vebit?

*D*ixerat: * in cue sua famula rapere furentem:
At mihi flaventes dirignere coma,

*A*b! nimium misera vates mihi vera frusti:
Possidet (en!) saltus illa juvenca meos.

*S*it facie quamvis insignis, adultera certè est:
Deseruit patrios hospita capta Deos.

*I*llam de Patria Thesau (nisi nomine fallor)
Nescio quis Thesau, abstulit arte suâ.

*A*juvenca, & cupido credatur redditâ virgo?
Unde hac compererim tam bene, queris & Amo.

*V*im licet appelles, & culpam nomine veles:
Qua rotis rapta est, præbuit ipsa rapi.

*A*t manet Oenone falleneti casta marito:
Et poteras falli legibus ipse tuis.

*M*e Satyri celeres (sylvis ego testa latebam)
Quasierant rapido turba proterva pede:

*C*ornigerumque caput pinu præcinctum acutum
Faunum in immensi, quæ iunxit ida, jugis.

* Volunt.

* Dimergit.

* Incursu.

GENONE PARIDI.

* Ante :

* Dicitur, &
nostro.

Ade fide conspicuum Troja munitor amavit.
Ilio mea spolium virginis quis habet?
Id quoque luctando: rupi tamen^{*} ungue capillae
Oraque sunt digitis aspera facta meis.
Nec precium stupri geminas aurum in quo poposet:
Turpiter ingenuum manus a corpore emundat.
Ipse ratu dignam, medicas mihi tradidit artes.
Admisi te quo meas ad sua dona manus.
Quacunqz herba potens ad opem, radixque medent.
Utilis in zoro nascitur orbe, mea est.
Me miseram, quod amor non est medicabilis herba.
Desistit prudens artis ab arte mea.
Ipso repator opis vaccus pavuisse. Phragas
Fertur, & a nostro sauciari igne fuit.
Quod neque graminibus sellus facunda creatio,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre posas.
Et potes, & merui: digna misereere puella:
Non ego cum Danais arma cruenta fero:
Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:
Et tua, quod superest temporis, esse precor.

In sextam Epistolam

Argumentum.

Monitus erat oraculo Pelias Neptuni filius, tunc illi propinquam fore mortem, cum patri sacrificanti aliquis pede nudo sibi superveniret. Itaq; cum annua sacra per agenti, Jason Aesonis filius, eisq; ne pos, dimisso in limo Anauri fluvii calceamento, ad sacra properans, altero pede exuto occurritset; Pelias oraculi memor Jalonis suscit, ut Colchos iret, aureum vellus quæstiturus; speram illuc eum peritum, quod audisset, opus esse humanis viribus insuperabile. Jason autem, veluti magnanimus expeditionem libenter assument, ac multis Græciz nobilibus convocatis, Argo navem ex Pegaso Thessaliz fin solvens, in Lemnon insulam delatus est: ubi cum mulieres viros omnes communis consilio una nocte interemiscent, Hypsipyle Thoantis filia, quem sub falsa mortis simulatione levaverat, tunc imperium occupabat: qua Jasonem & hospitio & lecto liberalissime exceptit. Verum jam duobus annis peractis, orantibus locis, & exigente tempore, ut prædictam expeditionem perficeret, Hypsipylem prægnantem relinquens, Cholchos navigavit. Ubi arte Medez draconem sopito, taurisque superatis, aureum

HYPsipyle Jasoni.

23

illud vellus adeptus, ipsam secum abduxit. Quare Hypsipyle Medeā sibi prælatam dolens, hac Epistola primum Jason de prospero reditu gratulatur, deinde, Modestū crudelitatem atque incantationes execrans, eam in contemptum adducere nititur: postremō, in Jasonem & Medeā imprecatur.

Hypsipyle Jasoni.

Litora Thessalica reduci resigisse carinā
Diceris, aurata vellere dives ovū.

Gratulor incolui, quantum finis: ^a hoc ramen ipso * i. De hoc ipso.

Debueram scriptio certior esse tuo.

Nam, nē pacta tibi ^b prater mea regna redires, ^b juxta.

Cum cuperes, ventos non habuisse podes.

* Quamlibet adverso signetur epistola vento: * Quolibet.

Hypsipyle missa digna salute fuit.

Cur mibi fama prior, quam nuncia litera, venit?

Iste sacros Mariis subjuga panda boves?

Seminibus jactis segates addidisse virorum?

Inque necem dextrā non eguisse tuā?

Pervigilem spolium pecudis servasse draconem:

Rapta ramen forti vellera fulva manu?

Hac ego si possem, timide credentib[us] ista,

Ipse mihi scripsit, dicere; quanta forem!

Quid queror officium lensi celsissime marii?

Obsequium, maneo si tua, grande nulli.

Barbara narratur venisse beneficia tecum,

In mihi promissi parte futura tori.

Credula res amor est: minam temeraria dicar

Criminibus falsis insimulasse virum.

Nuper ab Hamonissis hospes mihi Thessalus oris

Venerat, tactum vix bene limen eras:

Aesonides, dixi, quid agat meus? ille pudore

Hafsi in oppositā lumina fixus humo.

Protinus exilis: tunicis que à pectore ruptis,

Vivit, an, exclamo, * me quoque fata trahunt.

Vivit, ait: timidumque mihi jurare cogi: * scil. si ipse

Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est.

Tisque animus rediit, tua facta requirere capi?

* Rettulit, aripides Mariis arasse boves:

Vipereos

* Narrat &

ariippines.

HYPsipyle

Vipereos dentes in humum pro semine jactos,

Et subito mares arma traxisse viros :

Terrigenas populos civili Marte peremptos,

Impluisse ataris fara diurna sua :

* Devilum serpente. Iterum, si vivat Jason,

Quarimus : alternant spesque timorque fidem,

Singula dum narrat : cur su studiisque loquendi,

Detegit ingenio vulnera facta * tuo.

Hec ! ubi pacta fides ? ubi connubialis iura ?

Faxque sub arsuros dignior ire vogos ?

Non ego sum furium sibi cognita : pronuba Juno

Adiuit, & ferris tempora vincit Hymen.

At mibi nec Juno, nec Hymen, sed virtus Erimy,

Pratulit infastas sanguinolenta faces.

Quid mibi cum Minyis ? quid cum Tritonide pinu ?

Quid tibi cum patria, navita Tispi, mea.

Non erat hic aries villo spectabilis aureo :

Non senis Aegea regia Lemnos erat.

Certa fui primò (sed mea fara trahibant)

Hospita faminea pellere castra manu.

Lemniasque viros nimium quoq[ue] vincere uirant.

Militet am fori vita tuenda fuit.

Urbe virum vidì, rectoque animoque recepi :

Hic tibi bisquis astas, bisque cucurrit hyems.

Tertia messis erat, cum tu dare vela coactus,

Implesti lacrymis talia verba tuis :

Abstrabor Hypsipyle : si deus modò fara recursum ;

Vir tuus hinc abeo, vir ibi semper ero.

Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,

Vivat & ejusdem simus interque parens.

Hactenus : & lacrymis in * falsa carentibus ora,

Cetera te memini non potuisse loqui.

Ultimus è sociis sacram concendit in * Argo :

Illa volat, ventus concava vela tenet.

Cerula propulsæ subducitur unda carina :

Terra tibi, nobis aspiciuntur aqua.

In latu omne patens turris circumspicit undas :

Huc feror, & lacrymis o[ste]que sinusque madent.

* Devilio serpente.

* Suo.

* falsa.

* Argon.

JASONI.

47

Per lacrymas spello : cupidaque faventia menti

Longius assueto lumina nostra videns.

Adde preces castas, immixtaque vota timori.

Nunc quoque te salvo persoluenda mihi.

Vota ego persolvam & votis Medea fruetur :

Cor dolet, atque * ira mixtus abundat amor. * Ite.

Dona feram temp[er]is & vivum quod Fasona perdam,

Hostia pro damnis concidet illa meus :

Non equidem secura fui : semper que verebar,

Né pater Argolicā sumeret urbe nurum.

Argolicas simus, vocuit mihi barbar a pellez :

Non expectato vulnus ab hoste iuli.

Nec facie meritiisque placet, sed carmine movit :

Duraque cauitatā pabula falce metit.

Illa reluctantem cursu deducere Lunam

Nistitur, & tenebris abdere Solis equos :

Illa refranat aquas, obliquaque flumina fissit :

Illa loco sylvas, vivaque saxa movere :

Per tumulos errat sparsum discincta capillis,

Certaque de tepidis colligit ossa rogis :

Deovent absentes, simulachraque cerea fingit,

Et miserum tenues in jecur urget acus :

Et qua nescierim melius. Male quaritur herbis,

Moribus & formā conciliandus amor.

Hanc potes amplecti & thalamoque relittus in uno,

Impavidus somno nocte silentio frui :

Scilicet ut tauros, ita te juga ferre cōcēgit :

Quāque feros angues, te quoque mulcet ope.

Adde, quod ascribi factis procerū mque iūisque

Se facit, & titulo conjugis uxor obest.

Aique aliquis Peliae de partibus alta venenis

Imputat, & populum, qui sibi credat, habet.

Non hac Esonides, sed filia * Phasis Eete * Phasis,

Aurea Phryxeae terga refulgit ovris.

Non probat Alcimide mater tua: consule matrem:

Non pater ; à gelido cui venit axe murus.

Illa sibi à Tanais, Scythicaque paludibus unde

Quarat, & à parria Phasidis usque virum.

Mobilis

HYPsipyle

Mobilis Nestonide, vernâ quis incisior aurâ.
 Cur tua polliciti pondere verba carens ?
 Vir meus bene ierat, cur non meus inde redisti ?
 Sim reducis conjux, sicut eunis eram.
 Si te nobilitas, generosaque nomina sangunt,
 En ego Minos uata Thoante fero.
 Bacchus avus; Bacchi conjux redimissia coronâ,
 Praeradias stellis figura minora suis.
 Dos * mibi Lemnos erit, terra ingeniosa colensi :
 Me quoque * jam tales inter habere potes.
 Nunc etiam piperis : grauare ambobus, Iason :
 Dulce mihi gravide feceras auctor onus.
 Felix in numero quoque sum ; prolemque gemellam
 Pignora Lucinâ bina favente dedi.
 Si queras cui sint similes, cognosceris illis :
 Fallere non nesciunt ; certa patris habent.
 Legatos quos penè dedi pro matre ferendos :
 Sed tenuit capras saeva noverca manus.
 Medeam simui : plus est Medea novercâ :
 Medeae faciunt ad scelus omne manu.
 Spargore qua fratriis potuit lacerata per agros
 Corpora, pignoribus parceret illa meis ?
 Hanc ramen, ò demens, Colchîisque ablato venenis,
 Diceris Hypsipyles præposuisse toro.
 Turpiter illa virum cognovis adultera virgo :
 Me tibi, tēque mihi seda pudica dedit.
 Prodidit illa patrem ; rapui de cæde Thoanta :
 Deseruit Cholcon ; me mea Lemnos habet.
 Quid * refert, scelerata piam si vincit, & in ipso
 Crimine dorata est, emeruitique virum
 Lemnidum facinusculpo, non miror, Iason :
 Quælibet iratis ipse dat arma dolor
 Dic age, si ventis, si oportuit, actu iniquis
 Intrâsses portus tûque comedisse meos,
 Obviaque exissem fatus comitata gemello ;
 (Hiscere * nonne tibi terra roganda foret ?)
 Quo vultu natos, quo mo, scelerate, videres ?
 Perfidis, quo prelio, quâ nece dignus eras ?

* Tibi.

* Res.

* Referam.

* Nempe.

* Perfidia pre-
tio quâ nece
dignus eras ?

DIDO AENEÆ.

39

Ipse quidem per me tuus suspesque fuisses;
 Non quia tu dignus, sed quia misis ego.
 Pellicis ipsa meos impletissim sanguineos vultus;
 Quosque veneficiis abstulit illa suis.
 Medea Medea forem, Quod si quis ab alto
 Faustus adess precibus Juppiter ipse meus;
 Quod genus hypsipyle, lecti quoque succuba nostri
 Mareat, leges sensitas ipsa suas;
 Vique ego destitutor conjux, matre que duorum;
 At toto idem natis orba fu arqua viro:
 Nec male parta diu teneat; pejusque relinquat;
 Exulet, & toto quarat in orbe fugam;
 Quam fratri germana fuit, miseroque parenti
 Filia; tam maius, tam sic acerba viro:
 Cum mare, cum terras consumperit, aera tentet;
 Errat inops, expes, cado cruenta suâ.
 Hac ego conjugio fraudata Thoamias ore:
 Vivite devoto nuptaque virque toro.

In septimam Epistolam

Argumentum.

Troja à Gracie everia, Aeneas Anchise & Veneris filius,
 raptis ex incendio secum penatus, viginti navibus
 mare concendit. Qui tempestate vexatus, magna parte
 maris pererrata, in Lybiam, quidem delatus est: ubi
 tunc Dido, ut Virgilius finxit, Beli filia, & Sychae. Hercu-
 lis sacerdotis uxor, Tyro urbe profecta, traxis Pygma-
 lionis (qui inactum maricu ob ejus divitias intereme-
 rat) & luxuriam, & avaritiam fugiens, urbem novam
 Carthaginem condebat: à qua Aeneas cum sociis libe-
 ralissime suscepimus & amatus, cum ea concubuit. Ve-
 rum, cum Mercurii monitu in Italianam sibi ab oraculo
 Promissam navigare cogeretur, Dido praesentiens (ve-
 luti quæ ardenterissimo amoris flagrabat incendio) illom
 à navigandi proposito revocare, aut saltem differre
 abitum presuadere tentans, post multas tandem frustra
 effusas preces ad eum moribunda seripit quem noverat
 mortis causam præbuuisse.

Dido Aeneæ.

* Accipe, Dardanide, moritur e carmen Elise:
 Qua legis, à nobis altrima verba legis.
 Siueb, fata vocant, uidis adjectus in herbis
 Ad vada Meandri concinit albii oloz:

* Hi duo versus
nobis habentur.

DIDO.

Nec quia te nostrâ sparem prece posse moveri,
Alloquor; adverso movis illus ista Dido.
Sed meriti famam, corpûsque animâlumque pudicum
Cùm male perdidimus, perdere verba leva est.
Certus es tibi tamen: miserâmque solinquo Dido:
Atque isidem venis: ve la fidemque ferens.

Certus es, Aeneas cum federe solvere naves:
Quaque ubi fini nescis, Itala regna sequi.
Nec nova Carthagogo, nec te crescentia rângue
Mænia: nec sceptro tradita summa tuo.
Falsa fugis, * facienda petis: querendo per orbem
Altera, quæ sita est altera terra tibi.

Ut terram invenias, quis eam tibi tradet habendam
Quis sua non notis arva tenenda dabis?
Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido:
Quâmque iterum fallas, altera danda fides.
Quando erit, ut condas in istar Carthaginus urbem?

Et videas populos altus ab arce tuos?
Omnia si veniant, nec te tua vota mortuisur:
Unde tibi, qua te sic amet, uxor erit?
Uror, us inancho cerata sulphure sede;
Ut pia furoris addita thura * rogis,

* Focis.
* Aneasque.
* Aneamque:
* Aeneas ocalis semper vigilans haret;
* Aeneas animo noxque diesque fecerit.

Ille quidem male gratus, & ad mea munera surus
Et quo, si non sim flilia, carere velim.
Non tamen Aeneam, quamvis male cogint, odi:
Sed queror infidumque stâque pijs amio.

Parce Venus nuri, durumque amplectere fratrem

Frater amor, castris militat ille tuus.

* Aut ego quem * Aut ego, (qua Cœpi neque enim dedignor) amo
cœpi (neque Materiam cura prabuit ille mea.
enim dedignor) Fallor, & ipsa mihi falso iactatur imago:
amare, Materi- Marris ab ingenio dissides ille sua.

Te lapis, & mondes innataque rupibus alsis
Robora te seva progeniere ferâ.
Aut mare, quale vides agitari nunc quoque vîni
Quo tamen adversis fluctibus ire paras.

Quod fugis? obstat hyems; hyems mihi gratia profusa.
 A spicè ut eversæ consuetat. Eurus aquas.
 Quod tibi malueram, sine me debere procellis.
 Justior est animo ventus. Tanta tuo.
 Non ego sum ranti, (* quod non meditari inique.)
 Ut pereas, dum me per frena longa fugis.
 Exercas præstosa adia, T' constans magno,
 Sidum me fugias, est tibi vilo morte.
 Jam venti ponent strataque equaliter undas.
 * Ceruleus Triton per mare curat equis;
 Tu quoque cum ventis minimi invulnerabilis offesas.
 Et, nisi durius a robore vincis, cris.
 Quid, sinasores iuventa quid aquora possent?
 Expertæ toties, * jam male credis aqua?
 * Tam.
 Vi pelago suadente etiam retinacula solvas,
 Multa tamen latu stricta ponit habet.
 Nec violasse fidem tenacissima aquora prodesset.
 Perfidia penas exigit ille locus.
 Precipue cum laetus amor si quis mater amorum.
 Nuda Cythereacis edita fertur aquis.
 Perdisa nè peream timeo, naced mve vocem.
 Neu bipartitæ quotitas manus angus hostis aquæ.
 Vivo, precor: sic te melius quidam funere perdam.
 Tu potius leti causa ferre brevi mea.
 Finge (age) te rapido (malum si in omne pondus)
 Turbine deprendi, quid tibi mutatis erit?
 Prætinus occurrunt falsa perjuria lingue,
 Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
 Conjugis ante oculos deceperat stabit Imago
 Divisis, T' effusis sanguinolenta comis.
 Quicquid id est, tuum metui, concedere, dices.
 Quæque cadunt, in se fulminis missa putes.
 Da breve saevia sparsum palagi que, tuusque;
 Grande moræ pretium, tua futura via est.
 Nec mibi tu parcas, pueroparcentur Iulo:
 Te satis est titulum mortis habere mea.
 Quid puer Ascanius? quid dñi merubre penates?
 Ignibus eropos obruit unda Deos.

DIDO.

Sed neque fers tecum : nec, qua mibi perfide jactas,
Prefferunt humeros sacra paterque tuos ;

Omnis monziris ; neque enim tua fallere linguis
Incipit à nobis, primusque pector ego.

Si quaras ubi sit formosi mater Iuli :
Occidit, à duro sola relicta viro.

Hec mibi narrabas : at me * movere merentem :
Illa minor culpā pena futura mea est. (miser)

Nec mibi mens dubia est, quin te tua numina ducam.
Per mare, per terras septima justas byems.

Fluctibus ejuscum rurā passionē recipi ;
Vix quo bene audito nomine regna dedi :

His tamen officiis uinam consentia fuissim !
Et mibi concubitus fama sepulta forer !

Illa dies nocuit, quā nos declivis sub antrum
Caro leuē subiici compulit imber aquis.

Audierām voces : Nymphas ululāsse furavī :
Eumenides fari signa dedere meū.

* Exige penas Sichæi, i. Sumē
de me penas, quas Sichæus
deberet exigere

* Sichæo.
i. Sichæi statua
* Appositæ.

Exige læse pudor penas Sichæi,
Ad quem (me miseravi !) plena pudorū es.

Est mibi marmoreā sacratus in ade Sychæus ;
* Oposuit a frondes, velleraique alba tegunt;

Hinc ego me sensu noī quassar ore chari,
Ipse sono tenui dixit, Elisa, veni.

Nulla mōra est, venio quondam tibi debita conjux :
Sum tamen admissi tarda pudore meū.

* Da veniam culpæ decepit idoneus auctor ;
Invidiam noxæ detrabit ille mea.

Diva parens, sensörque pater, pia sarcina nati,
Spem mibi mansuri ritè dedere viri.

Si fuit errandum, causas habet error honestas :
Addo fidem ; nullā parte pigendus erit.

Durat in extremum, vixaque novissima nostra
Prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.

Occidit * internas conjux mortatus ad aras,
Et sceleris tantii præmia frater habet.

Exul agor, cinerisque viri, patriamque relinquo :
Et feror in ducas hoste sequente vias.

* Sichæum
alloquitur

* In terras.

Applic
Q

Urb

M

Billa

Vif

Mille

Ms

Quid

Præ

Rej

Pone

Nig

Sitim

Pax

Forfita

Pär

Accide

Fen

Cumq

b P

Sed ju

Pus

Hoc du

Ett

Pergan

Hebi

Non pa

Ker

* Uiqu

Vix

Hoc pop

Acci

Ilion i

Inq

Si tibi

Und

Applicar ignotis; fratreque clapsa fredo quis.
 Quod tibi donavi, perfido, littus emo.
 Urbem confitui, lateque potentia fixi.
 Mænia, finitimus invidiosa locis.
 Bellas iument: bellis peregrina & famina tensor:
 Vix quo rudes portas urbis, & arma paro.
 Mille procis placuit, * qui in me coïère querentes
 Nescio quam thalamis proposuisse suis.
 Quid dubitas vincitam Getulo tradere Hierba?
 Præbuerim sceleri brachia nostra tuo.
 Est etiam frater, cuius manus omnia poscit
 Respergi nostro, sparsa cruore viri.
 Pone Deos, & qua tangendo sacra profanat:
 Non bene cœlestes impia dextra colis.
 Si tu cultor eras clapsis igne futuru,
 Panis et clapsos ignibus esse Deos.
 Forsan & gravidam Dido, scelerate, * relinquis 3 * Relinqua:
 Parisque tui * latitat corpore clausa meo. * Luteat.
 Accedes fatis matris miserabilis infans:
 Et nondum nasci funeris autor eris.
 Cumque parente sua frater morietur Iuli:
 Panisque connexos auferet una duos.
 Sed jubet ire Demi: vollem vertuissit adire;
 Punica nec Teucris pressa fruisset humus.
 Hoe duce nempe deo, ventis agitariis iniquis
 Et teris in rapido tempora longa fredo.
 Pergama vix tanto sibi erant repentina labore,
 Hector si vivo quanta fuere forent.
 Non patriam Simoenta petis, sed Tybridis undas:
 Nempe us pervenias quod cupis, holpes eris.
 Urque labet, refugitque rusa abstrusa carinas,
 Vix tibi contingat terra petita sens.
 Hos populos potius in dote, ambage * remota.
 Accipe, & adiectas Pygmalionis opes.
 Ilion in Tyriam transfer felicius urbem,
 Inque loco regis, * sceptra sacra tene.
 Si tibi mens avida est belli, si queris Iuli
 Unde suo partus Marte triumphu est:
 Qui me colere
 querentes.

* Apostrophe ad
Æneam.

* Relinqua:
* Luteat.

* Panis una,
i. Morsuna.

* Scil. Apolline

* Usque.

* Remissa.

* Sceptraque
sacra.

Quem supererit, nè quid defit, præbebimus hostem :
 Hic pacis leges, hic locum armæ capio.
 Tu modo per patrem, fraternaque tela fugias,
 Pérque fuga conitus, Dardana sacra Deos.
 Sic supererit quoscumque tuā de gente reportas,
 Mars ferus, & damni fit modus illerū.
 Ascantisque suos feliciter in pleat annos :
 Et sensis Anchisa molliter offa cubent :)
 Parce, frater, domini, que stihi tradit habendam.
 Quod crimen dicas prator, amasse meum ?
 Non ego sum Rhibiā, magnisque oriunda Mycenis :
 Nec scelerant in te vñque paucique mesu.
 Si pudet uxor, non nuptia, sed hospita dicar :
 Dum tua sit Dido, quidlibet esse feras.
 Nota mihi freta sunt, Afruni tangentia littus :
 Temporibus certis dñmque negansque viam.
 Cùm dabit aura viam, præbabis corbas ventis :
 Nunc leuis ejulant continet alga ratem.
 Tempus ut obseruem, nianda mihi : certius ibis ;
 Nec te, si cupias, ipsa manere sinavi.
 Et socii requiem poscent : laniataque classis
 Postulas exiguae semiresusta moras.
 Pro meritis & si qua tibi debebimus ultra :
 Pro spe conjugii tempora parva peso.
 Dum freta mitescunt, & umor dum temperat usum,
 Fortiter ediscam tristis posse pati.
 Sin minus, est animus nobis effundere vitam :
 In me crudelis non potes esse diu.
 Aspicias utinam, que sit scribentis ikago :
 Scribimus, & gremio Troicus ensis adeſt.
 Pérque genas lacryma stridulum labuntur inensem
 Qui jam pro lacrymis sanguine rictus erit.
 Quam bene conveniunt fasto tua munera nostro !
 Instruis impensa nostra sepulchra brevi.
 Nec mea nunc primū feriuntur pectora zelo :
 Ille locus saevi vulnus amoris habet.
 Anna soror, soror Anna, mea male concia culpa,
 Jam dabis in cineres ultima dona meos.

a i. Vincant.

b i. Finis.

c Ille Mars.

d Illud bellum,
seit. Trojanum.

e Amare.

f i. Contra te.

g Frangentia.

h i. Ad littus
subductam.

i herba maris,
qua in tempe-
state tollitur

super undas, &
naves,

j Seriū.

k Hypellage
dum usus tempe-
rat amorem.

l i. Peccus

Nec consumpta rogis inscribar Elisa.^a Sicbei;^b
Hoc tamen in sumptu marmore carmen erit:^c scil. uxor.
Prabuit ~~Menae~~ & causam mortis, & ensem:
Ipsa suā Dido concidit usq; manu.

In octavam Epistolam

Argumentum.

Hermione Mepelai & Helenæ filia, à Tyndaro ayo mater,
no cui domum commendārat, Menelaus, dum iret ad Tro-
jam, Oresti Agamemnonis & Clytemnestra filio, despon-
sata est. Quam tandem Menelaus hujuscē rei inscius,
Pyrrho Achillis filio promisit: qui tandem à bello Tro-
jano reversus Hermionem rapuit. Sed cū Pyrrhi connubium
maximo odio haberet, & Orestem adamaret, clām
per nuncium monuit, facile se posse à Pyrrhi vinculis libe-
rari. Quod quidem est aſſectu. Nam Orestes post
Ægysthi matrisque cædem furore purgatus, Pyrrho in
templo Apollinis interfecto, eam recipit.

Hermione Oresti.

Alloquor Hermiones nuper^a f: q̄rēmq; virūmq; i. patruelē.
Nane fratrem: nomen conjugis alter habet.
Pyrrhus^b Achilleides, animo suo^c imagine patris,
Inclusam contrā jūsque pīumque tenet.
Quōd potui, rēnūi, ne non invita tenetur:
Cetera famines non valuerē manus.
Quid facis, Macide? non sum sine viudice, dixit
Hec tibi sub domino est, Pyrrh., puella suo.
Surdior ille freo clamantem nomen Orestis
Traxit inornatis in sua testa cornis.
Quid gravius captā Lacedemone serva rulissim;
Si raperet Graatas barbaræ turbæ nurus?
Parciūs Andromachē vexavit Achāia vītrix,
Cūm Danaus Phrygias uret ignis opes.
At tu, cura met̄ si zo pīa tangit, Oreste,
Injice non timidas in tua pīa manus
An quis rapiat stabulū armamenta reclūsis,
Arma ferus? rapiā conjugū, lentiū ḡis?
Sit^d socer exemplo nuptea repator adempta:
Cui pīa militia causa puelis fuit.
Si socer ignavus vacuā libertisset in aulā,
Nuptia foret Paridi mater, ut ante fuit.

^a Achillides.^b Ad exemplum patti.^c Menelaus
socer tua.

HERMIONE

Non du mille rares, sinuosaque vela parabis,
 Nec numerum Danai militiae; ipse venis.
 Sic quoq; eram reputanda tamen: sic turpe marino est
 Aspera pro caro bella tulisse a toro.
 Quid, quod ayma nobis idem Peloponiss Atreui?
 Et si non essem vir mibi, frater eras.
 Vir, precor, uxori, frater succurre sorori:
 Instaur officio nominata bina tuo.
 Me tibi Tyndareus, vita gravis autor & annus,
 Tradidit: arbitrium neptis habebat avum.
 At pater ^c Eacida promiserat, inscius acti:
 Plus quoque qui prior est ordine, possit avum.
 Cum tibi nubebam, nulli mea rada nocebat.
 Si jungar Pyrrho, tu mibi laesu eris.
 Et pater ignoscet nostro Menolauus amori:
 Succubuit telis a præpetu ipse Dei.
 Quem sibi permisit, genero concedat amorem:
 Proderit exen^dplio mater amata suo.
 Tu mibi, quod matris pater, es: quas gesserit olim
 Dardaniam partes adverna, Pyrrhus agit.
 Ille licet patria sine fine superbiat acti:
 Et tu, qua referas, facta parentis habes.
 f i. Agamemnon. ^f Tantalides omnes, ipsiūque regebat Achilleum:
 Hic pars Militia; dux erat ille ducum.
 Tu quoq; habes proavum Pelopem, Pelopisq; parentem.
 Si melius numeres, à Jove quirius eris.
 Nec virtute cares: ayma invidiosa tulisti:
 Sed tu quid faceres? induit illa pater.
 Materiā vellem fortis meliora fuisses:
 Non lecta est opari, sed data causa, suo.
 Hanc tamen implēsti: jugulōq; Egisthus aperto
 Testa cruentarit, qua pater ante cum.
 Increpat Eacides, laudemque in crimina veris:
 Et tamen aspellit sufficiet ille meos.
 Rumor: & ora mibi pariter cum mente sumescunt
 Pectora inclusis ignibus usca dolent.
 Hermione coram quisquamne objecit Oresti?
 Nec mibi sunt vires, nec ferus ensis uidebit.

p i. Conjuget.

p i. Patruelis.

p i. Pyrrho.

* Posset.

* i. Cupidinis
alati.* Seiject Mea,
i. Helena.

f i. Agamemnon.

p i. Partem.

Elere licet : siendo certe diffundimur iras ;
 Perque simus lachryma fluminis instar eundem
 Has semper solas habeo, semperque profundo :
 Huncus inculta fonte perenni gena.
 Hos generis fatum quod nostras erras in annos :
 Tantalides matres apta rapina sumus.
 Non ego fluminei referam mendacia cygni :
 Nec querar in plumis dilituisse Jovem.
 Quia duo porrectos longè friza distinet Isthmos,
 Vesta peregrinis Hippodamia ratis,
 Castori ^b Amyclao & Amyclae Polluci
 Reddita Mopsoipi Tyndaris urbe soror.
 Tyndaris Ideo trans aquora ab hospitiis rapta,
 Argolicas pro se vertit in arma manus.
 Vix equidem memini : memini tamen et omnia lustus,
 Omnia solliciti plena timoris erant.
 Flebat avua, flebatque soror, fratrisque gemelli :
 Orabat superos Lada, suumque Jovem :
 Ipse ego non longos etiam tunc scissa capillos,
 Clamatam, sine me, me sine, mater, abis ?
 Nam ^c Conjurx aberat. Né non Pelopeia credar,
 Ecce ^d Neoprolemo præda parata fui.
 Pelidas utinam vitasset Apollinis arcus :
 Damnaret nati facta proterva patens.
 Nec ^e quondam placuit, nec non placuissest Achilli,
 Abducta viduum conjugè ftero virum.
 Qua mea celestes injuria fecit iniquos ?
 Quidve mihi miserae sydus obesse querar ?
 Parva mea sine matre fui : pater arma gerebat :
 Et, duo cum vivant, orba duobus eram.
 Non mea blandicias primis, mea mater, in annis
 In certo dictas ore puella tuli :
 Non ego captavi brevibus tua colla laceris :
 Non sedi gremio sarcina grata tuo :
 Non cultus tibi cura moxi nec pacta marito
 Intravi thalamos matre parante novos.
 Obvia prodieram reduci tibi : (vera fatebor)
 Nec facies nobis nota parentis eras.

^a i. Separat.

^b i. Qui est ex Amyclis, Peloponensi civitate, in hoc versu repetitur spondeus in quinto loco : & in prima syllaba tertii pedis vocalis nec eliditur nec corripitur sequente vocali.

^c Scil. Matris mea, i. Menelaus
^d i. Pyrrho, qui ad bellum ductus est adolescentulus.

^e Cùm abducta Briseide ipse flevit.

HERMIONE, &c.

* i. Sola.

* Et minus à
nobis diruta
Troja fuit
b i. Mitiore,
& me minus
urgente.

* i. Membra
Pyrrha, qui natos
est in Scyro
insula.

* Oro.
d i. Jovem,
patrem Tantali;

e i. Moriar
ante tempus.

Te tamen esse Helenam, quod eras pulcherrima sensi:
Ipsa requirebas, qua tua nata fore.
Pars hac una mibi conjux bene cassa Orestes:
Hic quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet capiam, reduce & vultore parvule:
* Munus & hoc nobis deruta Troja dedis.
Cum tamets aliis aquis Titan radianibus infat,
Perfruor infelix liboriore malo:
Nox ubi me ibalamis ululantem, & acerba gerentem
Condidit in modo procubuisse toro:
Pro somno lachrymis oculi funguntur obortu:
Quaque licet fugio, sicut ab hoste, viro:
Sape malis stupio: rerumque oblita, locisque,
Ignar & tetigi Scyria membrana manus.
Utque nefas sonsi, male corpora talta relinquo:
Et mihi pollutas credas habere manu.
Sape Neopolemi pro nomine namen Orestes
Exit, & errorem vocis, ut omen, amo.
Per genus insigilis * juro, ⁴ generis quo parentem,
Qui fratre, qui tauris, & suo regna quatit:
Per patris ossa tui patrum mihi, que tibi debent,
Quod se sub tumulo fortior alia jacent:
Aut ego e primoriar, primisque extinguar in avo;
Aut ego Tantalida Tantalus uxor ero.

In bonam Epistolam

Argumentum.

Herculem Jupiter ex Alcmena, s.b. forma Amphitryonis mariti oppressa, tribus noctibus in unam junctis, genuit: quem Eurystheus rex Mycenarum, Junonis astutia, ut sicille periret, ad arduos labores incitavit. Sed, cum robore corporeo atque ingenio valerer, semper & or evasit. Inter quos Acheloum & Iolam fluvium, in variis se leviter figurans ob Deianira conjugium, in taurum tandem conversum debellavit. Et protecto: quamvis reliqua monstra viriliter superaverit, amori muliebri succubuit. Nam cum Eurythus rex Oechalia Iolen filiam illi promissam denegasset, urbe capta, & Eurytho occiso, Iolea obtinuit: cuius amore ita excastratus est, ut ea jubente, leonis spolium & clavam depositus: & quod turpius est, inter Joles pedissequas cultu

femineo

semineo induitus, ne re non erubuerit. Et denique quicquid prius sub Omphale Lydiz reginâ, ex qua generat Lamum, toleraverat, ea sub Iole perpedus est. Cùm igitur Deianira Oenei regis Calydoniz filia, ejus uxor, illum tam illecebri amore captum rescivisset, ex voluntate adversariorum factum vituperans, ad eum scripsit. Ponit autem illi ante oculos egregia illa ipsius prora facinora; ut comparatione infamiam apertorem faciat. Sed cùm inter scribendum accepisset nuntium de Herculis calamitate, ob vestem Nessi Centauri sanguine intoxiciatam à se missam, in qua vim revocandi ab alienis amoribus inesse credebat (id enim Nessus illi in traje-
ctu Eveni fluvii susserat, cùm ab Hercule sagittâ Lytro veneno infectâ copiosus esset) gravissimo dolore compressa, facinus suum purgando, ut non ultro sed ut illum in sui amore retinetet, fecisse videatur, de suspedio deliberat.

Deianira Herculi.

* a Mitter ad Alcidon à conjugi. conscientia mentis
Littora, si conjux Deianira sua est,

* Hi duo versos
nothi habentur.

Gratulor Oechaliam : titulis accedere nostris :
Victorem viola succubuisse queror.
Fama Pelasgas das subito pervenit in urbes
Decolor, & fastis inficianda ratis.
Quem nunquam Juno, sericeisque immensa laborum
et regerit, huic Iolen imposuisse jugum.
Hoc velit Eurystheus : velit hoc germana Tonantis :
Lataque su vita labe noverca tua.
At non ille venis, cui nex (si creditur) una
Non tanti, ut tantum conciperere, fuit.
Plus tibi, quam Juno, nocuit Venus : illa premendo
Sustulit, hæc humili sub pede colla tenet.
Respice vindictibus pacatum viribus orbem,
Quâ latam ^c Nereus catulus ambis humum.
Si tibi pax terra, tibi si rosa aquora debent :
Implesti meritis Solis ^d utramque domum.
Quod te laetum est, cælum prius ipse tulisti :
Hercule supposito sydera ^e fulsis Atlas.
Quid nisi nosita est misera quaesita pudori,
Si cumulas stupri falla ^f priora nostra?

^a i. victoriis.
& laudibus.
nostris autem
dixit, quia laudes
meriti etiam
suis existimat.

^b i. Exaltavit.

^c Oceanus posuit
enim deum pro
mari.

^d i. Orientem &
occidentem.

^e i. Sustentavit.

^f i. Macula.

Tene

DEIANIRA

* i. Euristheus
Stheneli filius.

¶ Periphialis.
Jovis, cui fulgura
affignantur.

* i. Uxor.

* i. Inferior
conditione ge-
neris & fortunæ.

* i. Dignitas.

* i. Sacrificans :
nam Operari est
cum summa
veneratione
sacrificiis licare.

? Ominaque,

* Me,

§ i. Quinquagin-
ta filii Thespiai,
Teuthrantis filii,
ab Hercule
compresso.

¶ i. Omphale.

Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angustos;
Cum tener in eunis jam Jove dignus eras?
Capisti melius, quam dñsis; ultima primis
Cedunt, dissimiles, hic vir, & ille puer.

Quem non mille ferat; quem non Stheneli im bustas
Non potuit Funo vincere, vicit amor.

At bene nupta feror, quia nominor Herculis uxor;
Si que soer, rapidis qui tonat altus equis.

Quam male inaequales venimus ad aratra juventi.
Tam premitur magno coniuge nupta minor.

Non honor est, sed omnis, species laetura furentes:
Si que voles aptè nubere, nube pari.

Vir mihi semper abiit, & conjugé notior hospes:
Monstraque terribiles persequiturque feras.

Ispa domo viduā, votis operata pudicis
Torqueror infesto nē vir ab hoste cadat.

Inter serpentes, apudque avidissime leones
Fabor; & hasuros cerno per ossa canes.

Mi pecudum fibra, simulacra que inania somni.
* Omniaque arcana nocte petra movent.

Aucupor infelix incerte murmura fama:
Spesque timor dubia, spesque timore cadit.

Mater abiit: queriturque deo placuisse potenti:
Nec pater Amphitron, nec puer Hyllus adest:

Arb per Euristheus ira Funonis inique
Sensiit nobis; iraque longa Dea est.

Hac * mibi ferre parum est: peregrinos addis amores;
Et mater de te qualibet esse posset.

Non ego Parthenis temeraria vallis Augen,
Nec referam partus, Ormenti nympha, tuos;

Nec tibi crimen erunt Teuthrantia turba sorores,
Quarum de populo nulla relata tibi est

Una recens crimen defervatur adultera nobis,
Unde ego sum Lydo facta moverea Lamo.

Meander, roties qui terris errat in iisdem,
Qui lapsas in se sape retorquet aquas,

Vidit in Herculeo suspensa monilia collo;
Ilio, cui cælum sarcina parva fuit.

Non puduit fortis aura cobibere laceritos :

Et solidis gemmas apposuisse b^a toris.

Nemps sub his animam c^a posse Nemeas laceris.

Edidit : unde humeru regmina laevis habet.

Ausus es hirsutus mira redimire capillis :

Aptior Herculea d^a populata alba come.

Nes te^c Maenae laetiva more puella,

Incingi zonā dedecuisse pudet.

Non tibi succurrat crudis Dionedū imago,

Efferui humana qui dape pavit equos.

Si te vidisset cultu Busiris in isto,

Huis vixit viato nempo pudendus eras.

Distrabat Antae duro redimicula collo :

Nè pigias molli succubuisse viro.

Inter Ioniacos calathum tensuisse puellas

Diceris, & domina peristuisse minas,

Non p^a pudet Alcide vulturicem mille laborum,

Rasibus calathis imposuisse manus,

Crassaque robusto deducit pollice fila :

Equaque formosa pensa rependit bera.

Ab quoies, d^agitis dum torques flamina durio,

Pravallida fusi & comminuere manu!

Diceris infelix scutia tremefactus habens,

Ante pedes domina pertimuisse minas,

Exivitis pompi praconis summa triumphi,

Fatigque narrabas diffi, uulanda tibi :

Scilices immunes elisos fauibus hydros

** Infauorem & nudā dilacerasse manus :*

Ut Tygeaus aper cupressifero Erymanibo

Incubat, & vacuo pondere latit humum :

Non tibi^b Threiceis affixa penatibus ora,

Non hominum pinguis cedo tacentur equa :

Prodigiū mque triplex, armenti dives libri

Geriones, quamvis in tribus unius erat :

Inquit canes totidem truncō digestus ad uno,

Cerberus implicitis angue minante cornis :

Quaque i redundant facundo vulnere serpens

Fertili, & damnis dittor ipsa suis,

** Fortibus,*

^a i. Brachijs,

** Toris ?*

^c i. Leo Ne-

meus,

^d i. Corona

populea.

** Maenae Zaque*

i. Zona ipse

Omphalesson

^f i. Crucelia.

** Fugit,*

^e i. Fregere,

** Infantem &
caudis involuisse
manum.*

^b Diomedes

*Thracie rex
capita hospitum,
quos apponebat
equis devorando
postibus
affigebat.*

*ⁱ i. Abundat,
& validior
efficietur.*

Quoddque

- * Quique.
Anxum intel-
ligit, inter sacer-
tos Herculis
suffocatum.
- * Pergrave.
Centauros in-
telligit, qui quoq;
p[er]t[ra]cta partim
Lvis, p[er]ta, pectim,
equina habuisse
credebantur.
- ** i. Omphales
Jardani filia.
Ad Omphales
audem accedit.
- * Tantum
te i. Jole.
i. Esse in statu
suo.
Ordo est.
Forsitan, Deianira
Etolide, id est
Aetolia, nam
Deianira ex
Aetolia fuit
expulsa. Iole,
nomine pellies
depositio, erit
uxor tua.
- versus spondeum
in quinto loco,
neque vocalis,
sequens eliditur.
- * Quodq; inter lauūmq; lauū, dexterūq; lacertum,
Pergrave compressā fauce papondit onus :
Et, male confusum pedib[us] formā que bimembri,
Pulsum Thessalicis b agmen equastris jugis.
Hac tu Sydonio potes insignitus amissu
Dicere ? num cultu lingua retenta filest ?
Se quoquo nymp[he] tais ornatis Jordanis armis q[ui]
Et tulit è capro nota trophaea viro.
I nunc, tollit animos, & fortia facta recense e
Quod tu non essem jure, vir ille fuit.
Quā tanto minor es, quanto te, maxime rerum,
Quād quos viciisti, vincere majus erat.
Illi d procidit rerum mensura transsum :
Cede bonis ; h[ab]eres laudis amica tua est.
Q pudor ! h[ab]es suā costis exuta leonis.
Aspera tenerum vellera molle latu.
Falloris ; Gemescis : non sunt spolia ista Leonis,
Sed tua : tuque forā victorie, illa tui.
Femina tela tulit Lyreis atra venenis,
Ferre gravem lanā via saids apia colum.
Instruxi quo manum clavā domitricō forarum
Vidit & in speculo conjugis arma suis.
Hac * tagēn audieram : licuis non credere famas.
En venis ad sensus mollis ab aure dolor :
Ante meos oculos adducatur & advena, & pellez i
Nec mihi, quam patior, diffundare lices.
Non finis averis : medium captiva per urbem
Invitis oculis Aspicienda venis.
Non venis incalitis captiarum more capillis,
Fortunum vultus fassa regendo suos :
Ingreditur lq[ue] mulsio spectabilis auro,
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat vultum populo sublimis, ut Mērcule visto.
Oechalianam vivo & stare parente putas.
Forsitan, expulsa Aetolide Deianirā,
Nomine deposito pellicis uxor erit.
* Eurytidōsque toles, atque insani Alcide
Turpia famosus corpora jungit Hymen.

HERCULI.

44

Mens fugit ^b admonitus; frigusque perambulat artus: ^{a i.} Recordatione
Et jacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum malis, sed mihi sine crinante amasti:
Ne pugnas, pugna ^b his tibi causa fui.
Cornua fuisse legit rapidus Achelous in undis,
Trususque limosa tempora mortis aqua.
^c Semivir occubuit ut Lerniferisque veneno
Nessus ^d inficit sanguis equinus aquas.
Sed quid ego hac rescribo? scribawis numis venit
Fama, virum sunica labo perire meis.
Hui mibi! quid feci? quo me furor egit amantem?
Impia quid dubitas Deianira mori?
An tuus in media conjux lacerabitur Octa?
Tu sceleru capsi causa superflorersis?
Et quid adhuc habeo facti, car Herculis uxor
Credar? conjugis mors mea pignus erit.
Tu quodque cognoscas ^d In me Meleagro, sororem:
Impia quid dubitas Deianira mori.
Heu devota domus! solio sedet ^e Agrius alto:
Oenea ^f de sortum nuda sensu proficit;
Exulat ignoris Tydon germanus subris:
^g Alter fatali vivus in igne fuis,
Exegit feruum sua per præcordia mater:
Impia quid dubitas Deianira mori?
Depreco huc unum per jura sacerrima leti,
Ne videar thalamis insidiatu bus,
Nessus, ut est uridum percussus arundinis pestus,
Hic, dixit, vires peclum amoris habet.
Illata Nessus miseri tibi toxia veneno:
Impia quid dubitas Deianira mori?
Namque vale sensuque pater, germanaque Gorge,
Et patria, ^g patria ^h frater adempie ⁱ mea.
Et tu lux oculis bodierna novissima nostris.
Virque (sed ^j non possis!) ^k puer Hyllus vales.

^a i. In morte
mea: nam sicut
tu propter
amorem
Attalante mor-
tuus es, ita
ego propter
amorem Hercu-
lis moriar.
^b Qui post
dispersum Oenei
domum Aetolia
regnum occu-
pavit.

^c Atrior alto.

^d i. A filii
derelictum.

^e i. Meleager.

^f i. Tydon, qui
exules.

^g Tuz.

^h i. Ultinam
posses! stiil.
valere.

ⁱ i. Fili Hylle.

In

In decimam Epistolam

Argumentum.

Minos Jovis & Europæ filius, Cretensis rex, ob Andromedum filium ab Atheniensibus dolose occisum, illos tandem post actia bella coegerit, ut sibi pœnas penderent. & quidem quoannis pueros septem, & tocidem virginis mitterent ut Minotauro, quem arte Dadali Pasiphaë ex tauro generat, dum ejus maritus Minos cum Atheniensibus bellum gereret, devorandi traderentur. Cum vero sors Theseo contingisset, ab Ariadne edocitus est, quoniam pacto, intersecto Minotauro, ex labyrinthis ambagibus egrederetur. *Erubunda regens sensu vestigia filo;* ut ait Callimachus. Theseus autem Cretā cum Ariadne & Phœdra discendens, in Naxon insulam dilatas est, ubi à Baccho monitus est, ut Ariadnen relinquenter: qui Dei timore percussus, dam altissimo somno pressam animadverteret, puellam dimisit. Quamprimum igitur exprefata est, hanc Epistolam scripsit: in qua de crudelitate & duritia Thesei, ac beneficiorum ingratitudine conqueritur, cūq; post multas lamentationes & querelas rogat, ut navem suam flectat.

Ariadne Theseo.

* *Illa relicta feris etiam nunc, impreba Theseo,*
Vivit. & hinc aqua mente talisse velis.

Mltius inventi, quam te, genus omnis ferarum:
Credita non uero, quam tibi, pium eramus.
Qua legis, ex illo, Theseo, tibi lñuore mitto;

Unde tuam sine me vela tulere raterem:

In quo me somnusque meus male prodidit & tu,
(Pro facinus l.) somnus infiditatem meam.

Tempus erat vitreum quo primum terra pruinam
Spargitur, & aula fronde quecunq; aves;

Incertum vigilans, an somno languida, mori;
Thesea prensurai semisorta manus.*

Nullus erat: referoque manus; iterumque retenebo.
Pérque sororum moveo brachia: nullus erat.

Excusso meus somnus: conterrita surgo;
Membraque sunt viduo precipitatoro.

Protinus adductis sonuerunt pectora palmis:
Urque erat è somno turbida, rapta coma est.

Luna fuit: spredo, si quid, nisi litora cernant;
Quod video oculi, nil nisi litora habent.

Nunt

ARIADNE

45

Nunc huc, nunc illuc, & quoque suo ordine curvo

Alta pueriles tardas arena pedes.

Interea raro clamans littere, Thesen,

Riddebant nomen concava sasa tuum.

Et quiescego te, roris locum ipso vocabat;

* Ille locus misera ferre volebat opem. * Ipse.

Mons fuit: apparet fructus in vertice rari:

Nunc scopulum rauum pender ad eum aqua.

Ascendo: viros animu dabant: atque ita laet

Equora prospelunt meior alia meo.

Inde ego (nam venie quoque sum et studibim uisa)

Vidi praecipiti carbasa iansu Noto.

Aus vidi, aus certe * cum me vidisse putarem;

Frigidior glacie, semianimis que fui.

Nec languore diu patitur dolor: excitor illo:

Excitor, & sumnd. These voca uoco.

Quod fugis? exclamo: sceleratus reverto These;

Flebas ratem: numerum non habet illa suum.

Hoc ego, quod oculi deeras, plangore replebam.

Verbera cum verbio * mixta fuere mei,

* Mista.

Si non andires, ui saltum cernere posses,

Fallata latè signa dedere manus.

Candidaque imposui longæ velamina virga,

Scilicet oblitos admonitura mei.

Famque oculis erexit eras: tunc donique feci:

Totputrani molles ante dolore gente.

Quid potius facerent, quam mo mea lumina ferens?

Postquam defterans uela videre insa?

Aus ego diffusis erravi sola capillis,

Quali nub' Ogygio concisa Baccho

Thebano. Nam

Aur mare prospeliens in saco frigida sedis:

Quamque lapis sedes, cum lapis ipsa fui.

Ogyges rex fuit

Sape torum rapto, qui nos uicerunt ambo:

Sed non acceptos exhibiturne erat.

Bacchus autem

Ei tua, qua possum, pro te vestigia rango:

Strabique, qua membra intepnere suis.

ex Semele filii.

Incumbo: lacrymisque dorso minante profusis,

Proffimus, exclamy, te dux: & tolde duos.

D

Vx.

THESE O.

46.

Venimus hic ambo ; cur non descendimus ambo ?
 Perfide pars nostri lectule major ubi est ?
Quid faciam & quod sola ferar ? vacat insula cultu,
 Non hominem, video, non ego facta bonum.
 Omne latus terrae cingit mare : navita usquam est,
 Nulla per ambiguas puppis iuris vias.
 Tinge dñe i comitesque mibi, ventosque, ratemque ;
Quid sequar & accessus terra paterna negar.
 Ut rate felici pacata per aquora labar,
 Temperet ventos Eolus, exul ero.
 Non ego te Crete centum digesta per urbes.
 Aspiciam, puer cognita terra Jovi.
 Nam pater, Tellus justo regnata * parenti,
 Prodigia sunt facta nomina chara meo.
 Cum tibi, ne virtus recto morerere recurvo,
 Quae regerent passus, pro duce filia dedi ;
 Tu mibi dicebas, Per ego ipsa pericula juro,
 Te, fore, dum nostrum vivet uterque, meam.
 Vivimus : & non sum, Theseu sua, si modo vivit
 Femina, perjuri fraude sepulta veri.
 Me quoque, quam fratrem, mollesces improbe clavam.
 Eset, quem dederas, morio * sepulta fides.
 Nunc ego, non tantum, qua sum passura, recordor
 Sed quacunque potest ulla relicta pati.
 Occurrunt animo pereundi mille figurae :
 Morsque minus pena, quam mora mortis, habet
 Famam venituros aut haec, aut suspicor illud,
 Qui lanient avido viscera dense, lupos.
 Foritan & fulvos tellus alit ista leones :
 Quis scit, an haec saeva insula rigores habet ?
 Et frusta discuntur magas expellere phocas.
 Quis vetat & gladios per latus ire meum ?
 Tantum ne relegar durâ captiva caret,
 Ne ve traham servâ grandia pensa manus,
 Cui pater est Minos, cui mater filia Phebi ;
 Quodque magis memini, qua tibi palta fui.
 Si mare, si terras, porrectaque linera vidi :
 Multa mibi terra, multa minantur aqua.

Calum

Cœlum restabat : simo simulacra deorum,

Dissit uor rapidis præda cibūque feris.

Sive colus, habendusque viri, diffidimus illis :

Exponos didici laſa timore viris.

Viveret ^a Androgeos utinam, mea ^b faxa luisset ;

Impia fœniribus, Cecropi sero, quis :

Nec tua malæ fæſſes nodoso ſtipite, Theseu,

^c Ardua ^d parte virum dextera, ^e parte bovem ;

Nec tibi, quo reditus monſtrarent, fila dediſſem,

Fila per adductas ſepe recepta manus.

Non equidem miror, ſi ſtar vitoria tecum,

Strataque Creticum bellua stravit humum :

Non poterant figi præcordia ferrea ^f cornu ;

Ut te non regores, pectora tuuſt eras.

Illuc tu filicos, illuc adamanta tulisti :

Illæ qui filices Thesea vincat habe.

Crudeles somni, quid me conuicti ineritem ?

At ſemel aterna nocte premonita fuī.

Vos quoque crudeles venti, nimirumque parati,

Fluminique in Iachrymas officiosa mede :

Dextera crudelis que me fratremque necavit ;

Et data poſcensi women inane fides.

In me jurarunt ſomni, ventusque, fidèſque :

Prodicta ſum cauſis una puella tribus.

Ergo ego nee ^g lachrymas matris moritura videbo ;

Nec, mea qui digitis lumina condas, viri :

Spiritus infelix peregrinas ibit in auras ;

Nec poſtos artus unger amica matruſus :

Ossa ^h ſuperstabunt valueres inhumata marina :

Hac ſunt officiis digna ſepulchra mea,

Ibis Cecropios portus, patriaque receptus,

Cum ſteveris turbæ celſus honore tua,

Et bene narraris letum taurique virisque,

Setaque per dubias ſaxa recta vias ;

Me quoque narrato ſolam tellure relictam :

Non ego ſum iſtulis ſurripienda tuis.

Nec pater est Agens, nec tu Pintholdos Aibra

Filius : antores faxa fratrumque tui.

^a Est Nomenati-
vus Atticus cujuſ
ultima syllaba
longa eſt, quia e-
jus vocalis eſt w.

^b Faſta fuiffes,

^c Dextera tua
ardua, i. in al-
tum ſublata, ad
inſerendum

majorum iācum

^d ſcil. unā.

^e ſcil. alterā.

^f ſcil. Minotauri.

* Matris Iachry-
mas.

* Superstabunt.

CANACE

Dii facerent, ut me summa de puppo videres !
 Movisses vultus mæsta figura tuos.
 Nunc quoq; non oculis, sed, quā, posse, aspice molli
 Herentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.
 Aspice demissos lugentis more capillos :
 Et tunicas lachrymis, sicut ab imbro graves.
 Corpus, ut impulsa segetes ² Aquilonibus, horret :
 Litteraque ^b articulo ^c pressa ^b tremere ^d labat,
 Non te per mortuum, quoniam male cossis, adoroz
 Debita sit facta gratia nulla meo ;
 Sed uic pœna quidem : si non ego causa salutis ;
 Nos tamen eß cur tu sis mibi causa necis,
 Has tibi plangendo lugubria pectora lassas
 Infelix tendo trans frena longa manau :
 Hos tibi, qui ^e superant, ostendo mæsta capillos :
 Per lachrymas oro, quas tua facta movent :
 Electo ratem, Theseu ; versoque relabore vento :
 Se prius occidero tu tamen ossa ^f feres.

In undecimam Epistolam

Argumentum.

Macareus & Canace. Æoli regis ventorum filii, cù
 turpiter se amarent, & consanguinitatis prætextu culpas
 tegentes concumberent; Canace filium peperit: quem du
 clam è regia per nutricem emitteret, ut aleceret; ink
 lix infans suo vagitu se avo prodidit : qui filiorum incu
 sus scelere, innocuum infantem jussit canibus exponi; &
 per satellitem Canace gladium misit, quo illa pro mērī
 uteretur : quo se intercessisse creditur. Sed prius quin
 moreretur, Macareo, qui jam in templum Apollinis Del
 phici fugerat, hâc epistolâ casum suum exponit, prec
 turque ut expositi infantis ossa legat & una cum suis urna
 componat.

Canace Macareo.

*Hi duo versus à
 nonnullis pro adulterinis haben
 tur.
 Epistola.

^aÆolis Æolidæ, quam non habet ipsa, salutem
 Mittit, & armata verba norata manu.
 Siqua tamen casis errabunt scripta litteris,
 Oblism à domina cade & libellus erit

Dexti

Dextram met calatum, bricatum tunc altera ferrum :

Et jecit in gremio charta ^a soluta meo.

Hoc est ~~solidos~~ fratri scribentis imago :

^a i. Aperta.

^b Notata.

Sic videor duro posse placere patri.

Ipsa necis cuporem nostra spectator adesset,

^b soi, pater.

Autoris que oculis exigebat opus.

^c scil. Patris

Uferne est, multoque suis truculentior Euris,

causa mortis

Spoliatore fccis vulnera nostra genis.

mez.

Silicet est aliquid cum saevis viuere ventis :

^d i. Ventorum.

Ingenio ^d populi convenit ille ^d suis.

Ille noto, Zephyroque, & Silbonio Aquiloni

Imperat, & pennis, Euro proterve, suis.

Imperat heu ventis, tumidae non imperat irae :

Possider & vitiis regna minora suis.

Quid juvat ^e admiram per avoram uomina ^f celo,

^e i. Cognatam

Iuxta cognatos posse referre Fovem ?

^f celestibus.

Bum minus infibum funebria munera ferrum

Femine ^g teneo, non mea sola, manu ?

O uitam, Macareu, qua nos conjuxit in unum,

Venisset leto senior hora meo ?

Cur unquam plus me frater, quam frater amasti ?

Et tibi, non debet quod soror esse, fui ?

Ilsa quoque incalui : qualcumque audire solebam,

^g Cupidinem

Nescio quem sensi corde repente ^h Deum,

significat.

Egeras ore color, macies ⁱ adduxerat artus :

^h i. Contraxerat.

Sumebant minimos ora coacta cibos.

ⁱ Obduxerat.

Nec somni faciles, & nocte oras ^k annua nobis :

^k i. Anni instar.

Et gemissum nullo laesa dolore dabant :

Nec cur hoc facerem, poteram mibi reddere causam :

Nec nōram, quid amans esset, at illud eram.

Prima malum nutrit animo præsentis anili :

Prima mihi nutrit, mole, dixit, amas.

Erubui, gremioque pudor dejecit ocellos :

^l i. Occultum

Hac saepe in tacita signa farentis erant.

Quas mihi non herbas, qua non medicamina nutrit vel furto ; i. stu-

Famque sumescabant vitialis pondera ventris :

Artulis, audaci, supposuitque manu ;

pro conceptum.

CANACE

Ut penitus nōstis (hoc te celavimus unum)

Visceribus crescentis excutiretur onus ?

At nimium vīvāc nōmōtis resistit infans

Artibus. & ictus cutis ab hoste fuit.

Fam noviōs erat orta soror pulcherrima Phœbi :

*^a Denique ^b luciferos Luna * premebat equos :*

Nescia qua faceret subitos mibi causa dolores,

Et rūdis ad partus. & nova milas, et am.

Nec tenui vocem : Quid (ait) tua carmina prodiū

Oraque clamantis conscientia pressit annos.

Quid factam infelix? geminus dolor edere cogit :

Sed timor & untrix & pudor ipse vetant.

** Continuo gemitus, clapsaque verba reprendo,*

Et cogor lachrymas combibere ipsa meas.

Mors erat ante oculos, & opem Lusina negabat;

Et grave, si morerer, mors quoque crimen erat :

Quum super incumbens scissā tunica que comā quā

Pressa refovisti pectora nostra rāis ;

Et mibi, Vive soror, soror o charissima, dixit,

Vive ; nec unius corpore perde duos :

Spes bona dat vīres : Frātri nam nupta futura es :

Illiū de quo mater ^c es, uxor eris.

^b Mortua (crede mīhi) ramus ad tua verba revixi

Et possum est uterū crimen, onus que mī.

Quid tibi grātarēs ? mediā sedet Aolus aulā ;

Crimina sunt oculis surripienda patris.

Frondibus infantem, ramisque albentis oliva,

Et levibus vītis sedula cīlas amus :

Filiaque sacra facit, dictaque precantia verba :

Dat populus sacerdos, dat pater ipse viam.

Fam prop̄ limen erat : ^c patrīas vagitus ad aures

Venit, & indicio proditur ille suo.

Eripit infantem, menitāque sacra revelat

Aolus : infanā regia voce sonat.

Ut mare sit tremulam, tenui cū stringitur aari,

Ut quatitur rapido fraxina vīrga Noto :

Sic mea vibrari pallentia membra videres :

Quassus ab imposito corpore lettus erat,

* Ah.

* i. Decima.

^b i. lucem ferentes.

* Vebat.

* Contineo.

* Et uxor.

^b scil. ut videbar mihi.

^c i. paternas.

bruit

Et

Ipse

Tot

Jam

Fu

Vagis

Quid

(

Cum

Exi

Cor

Inter

Ver

†

Et

* Sein

Pel

His

Ha

Tolle

Et

Ferte

U

Nubi

Ac

Quid

(

Si po

Ab

Nate

H

Nate

H

Non

In

MACAREO.

51

Irruit. *O nostrum vulgar clamore pudorem :*
 Et vix à misero continuo ore manus.
 Ipso nihil præter lachrymas, pudibunda profudi :
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
 Jamque dorsi parvum canibusque avibusq; ne possem
 Fuisse, in solis desitibusque locis.
 Vagitus deedit ille miser : sensisse putares :
 Quaque suum poterat voce rogabat avum,
 Quid mibi tunc animi credis, germane, fuisse,
 (Nam potes ex animo colligere ipso tuo)
 Cum mea me coram sylvas inimicis in alias
 Viscera montanis ferret edenda lupis ?
 Exierat thalamo : tunc demum pectora planxi :
 Contigit ànque meas unguibus tre genas.
 Interea ^b patrum vulnu mortenio sarellae
 Venit. *O indignos edidit ore sonos ;*
^a Boltus bunc ensim misit tibi, (tradidit ensim). cisti.
 Et jubet ex ^c merito scire quid iste velit.
 Stimu ^d *O utemur violento fortiter ense :*
 Pectoribus condam ^d dona paterna meis.
 His meis muneribus ^e genitor consubia donas ?
 Has tuu dore, pater, filia dñe curis ?
 Tolle procul decipie faces Hymenae maritas ;
 Et fuge ^f turbato rocta nefanda pede.
 Ferte faces in me, quas fertis Erynnyes atra :
 Ut meus ex isto luceat igne regas.
 Nubite felices. Parc a meliore sorores
 Admissi memores sed tamens esse mei.
 Quid puer admisit tam paucis additus horis ?
 Quo iasit factio vix bene natus avum ?
 Si potui meruisse necam, meruisse puterur ?
 Ab miser admisso plectitur ille meo !
 Nata dolor matris rapidarum praeda ferarum,
 Hei mihi natali dilacerate tuo,
 Nata parum fausti miserabile pigius amoris ;
 Haec tibi prima dies, hac tibi summa fuit.
 Non mihi te licuiss lachrymis perfundere justis,
 In tua ^g nec ^h consus ferre sepulchra comas.

* i. filium meum
^b i. paternus
^c Sunt verba
 satellitis ad
 Canacem.
^d scil. tuo, i.
 ex eo quod fe-
^e * Sunt verba
 Canaces ad
 satellitem.
^f i. gladium.
 à patre missum,
 * Apostrophe
 ad patrem.
^g i. celeri :
 Consequens po-
 nitur pro ante-
 cedente : nam
 ex turbatione
 & metu sit ali-
 quis celer.
^h i. Meliore
 forte vel fortu-
 nationi augurio.
 * Non.
ⁱ Alludic ad
 morem funera-
 lem quo comaç
 resecabant, &
 in rogum arden-
 tem, aut sepul-
 chrum mitte-
 bant.

MEDEA

Non super incubui; non oscula frigida corpī; 3
Diripiunt avida viscera nostra fera.
Ipso quoque infantū cum vulnere persequar' umbras
Nec mater fuero dīta, nec orba dīs.
Tuq[ue] amē o frusta misera sperate sorori,
Sparsa precor nati collige membra tui;
Et refer ad matrem, sociōque imponit sepulchro:
Urūque nos habeant, quamlibet arcta, duos.
Vive memor nostri; lachrymāsq[ue] in * funere fundi;
Neve reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo)^a projecta nimium mandata sororis
^b Perfer: mandatis perfruar ipsa patrio.

* Funera.

* i. Abjetꝝ &

infelicitis.

^b i. office.

In duodecimam Epistolam

Argumentum.

Cūm floridā juventutē & formā valeret Jason, quam primum Colchon attigit, à Medea Μετά Colchorum regis & Hecates filiā receptus est, & amatus: quia acceptā conjugii sponsione, illum edocuit, quoniam pacto in optatam deveniret p̄zdam. Aureo igitur vellere rapto, clam cum Medea fugam erripuit. Quos cūm inse- queretur Μέτη, illa Absyrti fratris, quem secum ducebat, membra dispergit: at ita patrem ossa filii legente remoraretur. Et sic incolumes in Thessaliam tandem devenierunt: ubi Ελονem Jasonis patrem, annis iam decrepitum, in robustiorem statem reduxit. Medea p̄tre- rea in Peliz mortem filias ipsius amavit: singens enim ei juuentutem restituere velle, quemadmodum Ελoni fecerat, filiabus perlinast, ut omnem sanguinem frigidum atque veterem cultris exhaustirent, ut novum atque floridum posset infundere. Quod cūm fecissent puellæ, statim expiravit Pelias. Jason vero, seu criminis enormitate, seu ex alia causa, Medeam repudiavit: Crensan Creontis regis Corinthiorum filiam in uxorem asumpsit. Furibunda igitur Medea ad Jasonem scriptis, ingratitudinem in eo expostulando, p̄sentemque ultionem, nisi recipiat, minitando.

Medea Jasoni.

* Hoc distichon
pro adulterino
habetur.

* Et an regno.

* Ut i. quum.

* Exul, inops, contenta novo Medea marito
Dicit. * An à regno rem. ora nalla vacant?

A Tibi Colchorum (memini) regina vocauit,
Ars mea, cūm p̄teres, ut tibi ferris opem;

Tuq[ue]

Tunc, quo dispensans mortalia fata sorores,
Debuerant fusos evoluisse.* suos.

* Meos.

Tunc potius Medea mori bene: quicquid ab illo
Produxo vita tempora pana fuit.

Hui mibi: I cur unquam juvenilibus acta lacertis
Pbryxiam petiit? Polias arbor ovem?

Cur unquam Colchi^b Magnesida vidimus Argos?

Turbaque Phasiacam Graia bibitis aquam?

Cur mihi plus aquo flavi placuere capilli?

Et decor & lingua grata facta tua?

* Aut saltē*(in nostras quoniam nova puppis arenas)*
Venerat, audaces, attulerūtque viros)

Issit anhelatus non premedicatus in ignis

Immemor Jasonides, ord quis adunca boum:

Semina p̄cissos, coisidem sumpfissos & hostes,

Ut caderet cultu cultor ab ipse suo.

Quantum perfidiae tecum, scelerate, per iſſes?

Dempta forent capiti quēm mala multa meo?

Est aliqua ingrato meritum exprobare voluptas:

Hac fruar, bac de te gaudia sola feram.

Fuisse inexpertum Colchos advertere puppim,

Intraſti patriæ regna beata mea;

Hoc * illuc Medea fui, nova nupta quod h̄c est;

Quād pater est illi, tam mibi dives eras,

Nic^c Ephyren himarem, Scythā sensu ille nivosa

Omne tener Ponti, quā plaga leva jacet,

Excipit hospitio juvenes * Meta Pelasgos:

Et premisit pictos corpora Graia toros.

Tunc ego te vidi; tunc corpī scire, quis esses;

Illa fuit mentis prima ruina mea.

* Es vidi, & peris, nec notis ignibus arsis;

Ardet ut ad magnos pinea teda deas.

Et formosus eras, & me mea fata trahebant:

Abstulerant oculi lumen nostra tui.

Perfide sensisti; quis enim bene celat amorem?

* Eminet indicio prodiga flavum suo.

Dixerat interea tibi rex, ut dura ferorum

Insolito premeres, vomere colla boum,

* i. Thessalica:
à Pelio, monte
Thessaliz; ubi
incise arbores, ex
quibus Argo na-
vis fabricata est.

b. Ex Magne-
fia, ubi Argo na-
vis fabricata fuit.
* At (semel, &c.)

* Præmeditatus.

* ill.

c. i. Corinthum
inter Jonium &
Ægeum mare
positam.

* Pater Meta.

* Ut vidi, ut pe-
rit.

d. i. Apparet;

* Eniter.

e. i. Meta pater

n. eus.

Martis

MEDEA

54

*Martis erant tauri plus quam per cornus favi ;
 Quorum terribilis spiritus ignis erat.
 M̄re pedes solidi ; prætentaque naribus erae
 Nigra per afflatum hac quoque facta fuos.
 Semina præterea populos genitura juberis
 Spargere dixerat lata per arva manu,
 Qui peterent uiris secum sua corpora telis ;
 Lila erat agricola messis iniqua suo.*

i. Draconis
 pervigilis qui
 aureum vellus
 custodiebat.

*Lamia^a custodis succumbere noscere somno,
 Ultimus est aliquā decipere arte labor.
 Dixerat Æetes : mæsti consurgitis omnes !
 Mensaque purpureos deserit alta toros.
 Quam tibi nunc longa regnum dotale Creusa,*

Et sacer, & magni nata Creonis erat !

Tristis abis : oculis abeuntem prosequor uidis :
Et dixit tenui murmure lingua, Vale.

*Ut positem tetigi thalamo male saucia lectum,
 Alta est per lachrymas mox mihi, ^c quanta fuit.
 Ante oculos taurique meos, segetesque nefanda :*
Ante meos oculos pervigil anguis erat.

*Hinc amor, hinc timor est : ipsum timor auget amorem.
 Manè erat ; & thalamo chara recepta soror :
 Disjectamque comas, aversaque in ora jacentem
 Invenit, & lachrymis omnia plena meis.
 Orat open^e Minyis (petit ^f altera & altera ^g habebit)*

Æsonio juveni, quod rogat illa, damus.

*Est nemus & piceis, & frondibus ilicis strum ;
 Vix illuc radis Solis adire licet.*

*Sunt in eo (fuerant certè) Delubra Diana :
 Aurea barbaricè stat Den facta manus.*

*Nescio an excederint ^b mecum loca : venimus illuc :
 Ausus es in fido sic prior ore loqui :*

*Fu tibi & arbitrium nostræ fortuna salutis
 Tradidit : inque tua est vitaque mortisque manus.
 Perdere posse sat est, si quem juvat ista potestas :
 Sed tibi servatu gloria major ero.*

*Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen ;
 Per genu, & numen cuncta videntis avi.*

Pet

b i. postquam.

c i. tanta

quanta fuit.

d i. tota.

e Scil. mea i.

Chalciope.

f i. vobis

Thessalicis.

g i. Chalciope,

soror mea.

h i. Creusa.

* Habet.

Et tunc altera

immedite

præcedens re-
 fertur ad ipsam

Medeam.

i Picea est species

arbotis.

j Scil. tibi, vel
 è memoria tua.

k Sicut ego
 occidi tibi.

* Ambo.

l i. Phœbi, avi
 mei.

JASONI.

35

Per triplices vultus, arcanaque sacra Diana,
Et si forte aliquos gens habet ista Deos ;
O virgo misererere mei, miserere meorum :
Effice me meos tempus in omne tuum.
Quod si forte virum non designare Pelasgum,
(^b Sed mihi tam faciles unde meosque Deos ?)
Spiritus ante meus resuunt vanescat in auras,
Quam thalamus, nisi tu, nupta sit ulla meo.
Conscia sit Fano sacris praefixa maritis,
Et Deo marmoreo cuius in ade sumus.
Hac animum, ^c quia pars ^a horum movere puella
Simplicis ; ^c dextra dextra juncta mea.
Vidi etiam lacrymas, an ^c est pars fraudis in illis ?
Sic citio sum verbis capta puella tuis.
Fungis ^c aripedes ^d inadusto corpore tauros ;
Et solidum jussisse viderem finit humum.
Arva venenans pro semine dentibus impletus.
Nascitur ^c gladios scutisque miles habens.
Ipse ego, qua dederam medicamina, pallida sedis,
Cum vidi subitos arma tenere viros :
Donec terriginae (facinus miserabile !) fratres
In se constrictas conservare manus.
Per vigil ecce draco squamis crepitantibus horrens
Sibylas, ^c torto pectore verrit humum.
Dotis opes ubi erant ? ubi erat ^a tua regia conjux ?
Quisque maris gemini sustinet isthos aquas ?
Ha ego, qua sum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens.
Elastica ^e subdaxi ^f medicato lumina ^g somno ;
Et tibi quaraperes, vellera tuta dedi.
Proditus est genitor : regnum patriamque reliqui :
Munus, in exilio ^a quod licet esse, ^c tulsi.
^b Virginitas facta est peregrini prada latronum :
Optima cum chara matre relitta soror.
At ^a non te fugiens sine me, ⁱ germanus, reliqui.
Deficit hoc uno littera nostra loco.
Quod facere ausa mea ^a non audet scribere, dextra.
Sic ego, ^a sic tecum dilaceranda fui.

* Triplici vultu
depingitur Diana, quia ipsa est
Luna in celo,
Diana in terris,
& Proserpina
apud inferos.
* alios.
* Sensus est,
Sed unde Deos
tam facilis mihi,
scil. si erem,
vel habeam ?
Et unde habeam
Deos tam meos ;
i. tam faventes
mihi ?
* deosque meos.
* i. minima
pars.
* etiam.
* i. non usito :
quia licet semper
efflarent
ignem, num-
quam tamen co-
igne urebantur.
* tunc.

^a i. removi,
vel classi.
^b i. Somno
quem medica-
mine quodam
conciliavi.
* quodlibet.
^c i. accepi.
^d scil. mea.
* te non.
^e Apostrophe.
^f i. Ablyrtum
fratrem.

Non

* Sed.

MEDEA

Nec tamquam extimui (quid enim post illa timerem ?)

Credere me palago fœmina, jamque nocens.

Numen ubi est ? ubi dñs ? maritas subeamus in alio,

Tu fraudis pœnae, crudelitatis ego.

Compressos utinam Symplegodes elissemur,

Nostraque adbarerent ossibus ossa suis !

Aut nos Scylla rapax canibœ misfissæ edendos ?

(Debuit ingratis Scylla nocere viris)

Quaque vormet toridum flum, toridemque resorbet,

Nos quoque Trinacria supposuimus aquæ !

Sospes ad Memonias victorque revertentis urbes :

Ponitur ad patrios aurea lana deos.

Quid referam Pelia natas pietate nocentes ?

Cæsæ quo virgine à membra paterna manu ?

Ut culpent alii, tibi me laudare necesse est,

Pro quo sum toties esse coacta nocens.

Ausus es, ô ! (justo desunt sua verba dolori)

Ausus es Mesonis, dicere, Cede domo.

Fussa domo cessi, natu comitata duobus.

Et, qui me sequitur semper, amore tuū;

At subito nostros ut Hymen cantatus ad aures

Venit, & accenso lampades igne micant;

Tibidque effudit facilia carmina d' vobis,

At mibi funesta flebilia & iubâ;

Persimus : nec adhuc tantum scilicet esse putabam ;

Sed tamen in toto pectorे frigus erat. (quiescant :

*Turba ruunt : & Hymen clamans, * Hymenæ fre-*

quentæ, i. hanc

vocem Hymenæ:z Diversi flebant servi, lachrymæque regebant;

Quis vellat tanti nuncius esse malis ?

Me quoque, quicquid erat, possum me scire juvabat ;

Sed tanquam scirem, meos mea tristis erat.

Cum minor è pueris, jussus, studioque videndi,

Constitit ad gemina limina prima foris :

Hinc mihi Mater abi, pompan pater, inquit, lason

Davit, & adjunctos aureus urget equos.

Proximus obscissa planzi mia pectora vesti :

Tuta nec à digitis ora fuere meis,

JASONI

Ire animus media suadebat in agmina turba.

Raptaque compositis demero sera comis.

Vix me consinui, quin sic lanitata capillos.

Clamarem, Mens est; iugiter emque manus;

Læsi pater gaude; Colchi gaudere reliqui;

Inferias umbra fratribus habete mis.

Deseror (omissis regno, patriaque domoque)

Conjuge, qui nobis omnia solus eras.

Serpentes igitur posui, taurosque furentes;

Unum non posui per domissa virum.

Quæq; ferros populi dictis medicatis ignos;

Non valeo flammas effugere ipsa meis.

Ipsi me cauisti, artesque herbaeque relinquisti;

Nil Dea, nil Hecates sacra potentiæ agunt.

Non mibi grata dies; noctes vigilantur amarae;

Nec tener in misero pectore somnus adest.

Quia me non possum, posui sopire draconem;

Vulnus cuium, quam mibi, cura moa est.

Quos ego servavi, pellec amplectitur aris;

Es nostri fructus illa laboris habet.

Forfican & fulta dum te jactare marita

Quaris & quippe acribus proloqui.

In faciem morteque meos nova criminis fingi;

a Rideas & vixim late sit illa meis,

* repudi.

^b Rideas & Tyrio jaceat sublimis amostro;

^c pro ridebit.

^d Flebit, & ardores viuces aduersa meos;

^e pro erit.

Dum ferrum flammasque aderunt succusque venient;

^f Hoc concre-

Hofis Medea nullus insulans erit;

^g dentis est per

Quod si forte preces præcordia ferren sanguini;

^h indignationem.

Nunc animis audi verba monstra meis.

ⁱ Subauditur

Nam tibi sum supplex, quod si mihi saepe fuijs;

^j tamen.

Nec moror ante tuos procubuisse pedes.

^k Medea enim

Si tibi sum vilis, communes respice natos;

^l Creusam cum

Savjet in parvæ dira novarea meos.

^m patre & domo

Et nimis sum similes tibi sumi: & imagine sangor:

ⁿ excussit.

Et quoties video, lumina nostræ madent.

^o &c. i. Per

Per superos oro, ^pper avita ^qImmina flamma,

^r radios avi mei

Per meritum, & natos pignora nostra duos:

^s Solis.

Redde

^t Numen.

^u Tuo.

LAODAMIA

Redde torum, pro quo tor res insana reliqui;
Addo fidem dilecti, auxiliū mque refer.
Non ego te imploro contra taurosque virosque,
Utque tuā sorbens villa quiescat apē;
Te peto, quem morui; quem nobū ipso dedisti;
Cum quo sum pariter facta patente parens.
Dos abi sic, queris? campo humoravimus illo,
Qui tibi² lacrō vellus arandū erat.

Aureus ille uras villo spesabilis aureo,

Dos mea: quay, dicam si tibi Reddo, ^b nōgo;

Dos mea, tu sospes: dos est mea Grāia iuvenus.

I nunc^c Sisyphias improbi canfer^c opes.

Quod vivi, quod habes nupram ficerūmq; potenterem
Hoc ipsum, ingratus quod pones esse, monem est.

Quod e quidem^d adurum. Sed quid pradicero pānam
Attinet? ingentis parturit stra minos.

Quod feret ira, sequare: facti foreasso pipebit;

Et piget^e insido consuluisse^e viro.

Viderit ista^f deus, qui nunc mea pectora versat:

Nescio quid corse mens mea major agit.

In decimam tertiam Epistolam

Argumentum.

Protesilaus Iphieli filius ad Trojam quindraginta navibus, ut ait Homerūs, navigans cum ceteris Gracis Aulide portū Egeoz ob tempestatem clausus est. Quod dum intelligisset Laodamia Acasthi ex Laodamia filia, conjux ejus, sincerè maritum amans, multis somnis solicitata, hanc Epistolam ad eum scriptū: quā suadet ut oraculi memor, à belli periculis abstineat. Datum enim Gracis fuerat responsum, cum, qui primus ex classe in terram Trojanorum descendisset, periturum: At Protesilaus magnanimus, primus in terram descendit, & ab Hestate occisus est.

Laodamia Protesilaō.

M: luis & operat amans quō mittitur ire, salutem
Amonis Amonio Laodamia viro.
Aulide te fama est venio ratiscente morari,
Abi, me cū fugeres, hic tibi ventus erat?

Tunc

PROTESILAÖ.

33

Tunc frena debuerant vestris obfistere remis :

Illud erat scivis utile tempus aquis.

Oscula plura viro, mandataque plura dedissim :

Et sunt quæ voltis dicere plura tibi.

Raptus es hinc præceps : Et qui tua vela vocares,

Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.

Ventus erat natus aptus, non apertus amans;

Solvor ab amplexu, Protesilae tuo:

Linguaque * mandatis verba imperfecta reliquit :

Vix istud potuit dicere triste, Vale.

Incubuit Boreas ; arreptaque vela terendit :

Famque mem longè Protesilam erat.

Dum porus speltare virum, speltare juvabat.

Sumque tuos oculos usque secuta meis.

Ut te non poteram, poteram tua vela videre :

Vela diu vultus desinuisse meos.

At posquam nec te, nec vela fugacis vidi,

Et, quod spectarem, nil nisi pontum erat :

Lux quoque tecum abiit, tenebrisq; exanguis obortus

Succiduo dieo proculnisse genu.

Vix sacer Iphiclus, vix me grandavimus Asopus,

Vix mater ^a gelida materna refecit ^b aqua,

Officium fecere pism, sed insutile nobis,

Indignor misera non licuisse mori.

Utque animus rediit, patiter redire dolores :

Pectora legissimus custus momordit amor,

Nec mihi pretendos cura est præbere capillos :

Nec liber aurata corpora veste tegi.

Ut quas pampinea ^c terigisse ^d bicorniger hastæ

Creditur, hic illuc, quæ furor agit, eo.

Conveniunt matres ^e Phylaceoides, Et miseri clamanti,

Indue regales Luddamia sinu.

Stilices ipse feram saturatas murice vestes :

Bella sub Iliatis manib; ille ^f geret ?

Ipsa comes pellam ; galera caput ille ^g premetur ?

Ipsa novas vestes, dura vir arma ^h feret ?

Quo possim squalore tuos imitata labores

Dicar ; Et hac bellis impora tristis agem.

* multa.

* mandata.

^a Asperzione
aqua frigide in
faciem. ^b Quod so-
let fieri aliquo
languore defici-
entibus.

^c Bacchus car-
nibus effigiatur
ob elationem
quam fervor
vini inducit.
^d i. ex Phylace,
quæ fuit
urbs Thessaliz
in qua Protes-
ilaus regnavit,
^e gerat,
^f prematur,
^g ferat.

LAODAMIA

Dux Paris, Priamidē, danno formose sporum,
Tam sis hospes ēmors, quādū malū hospis eras.

Aus te ^a Tanarie fācīom cūpāsse ^a maris,
Aus illi vellel displicuisse tuam.

Tu, qui p̄t̄ rapta n̄m̄sum, Menelao, laboras,
Hei mibi quādū multis flebilis uelut eris!

Dili, precor, à nōbū ^b omen removeta ^b sinistrum:
Et ſua dat^c reduci vir meū arma Jovis.

Sed t̄meo * quotiesque ſubit miserabile bellum,
More nivis lachryma Sole madentia eum.

Ilion, & Tenedos, Simoisque, & Xanthos, & Ida,
Nomina ſunt ipſo penitimanda ſono.

Nic rapere auſurus, iwiſ ſe defendere poſſet,
Hospes eras: vitos noveras ille ſuas.

Venerat, ut fama eſt, multo ſpectabilis auro:
Quique ſuo Phrygias corpoře ferros opes.

Classe virt̄ſque poſſens, per que ferā bella geruntur:
Et ſequitur regni pars ^a quora quemque ſub.

Hic ego te uitam, ^c consors ^b Lædæ ^c gemellis,
Suspicio: hac Danaū poſſe nocere puto.

Hectora neſcio quem timeo: Paris Hectora dixit
Ferrea ſanguinea bella moxire manus.

Hectora, qui quis u est, ſi ſum ibi chara, cauelo:
Signatum hoc memori peltorū ſq̄men habe.

Hunc ubi uitaris, alios uitare memento:
Et multos illiſ Hectoras eſſe putat.

Et facito, u dicat, quōdū pugnare parabū:
Paretre m̄ iuſſit Laodamia ſibi,

Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Trojam,
Te quoque non ullum vulnus habere uadat.

Pugnet, & aduersos tendat Memolans in hostes,
Ut rapiat Paridi, quam Paris ante ſibi.

Irruit ^b & causā quem vincit, vincat & armis:
Hostib⁹ ē mediis nupta petenda viro eſt.

Causa * tibi eſt diſpar: tu tantum vivere pugna,
Inquit pio domine poſſe redire ſinus.

Parete Dardanida de ior (precor) boſſib⁹ ūni:
Ne meū ix illo corpore ſanguis eſt.

Non

PROTESTILAO:

61

Non est, quem deceat nudo concurrere ferro;

Sed que in oppositos pectora ferro vitro;

Fortius^a ille potest, milio qui pugnat amore;

Bella gerunt alii, Protesilao amer.

Hunc, fateor, volui revocare, animusque ferebat: pro erecta con-

Substis auspicii lingua timore malis.

Cum foribus volles ad Trojam exire paternis,

Pes tuus offenso limine signa dedit.

Ut cidi, ingenui: ratiōque in pectore dixi,

Signa reversuri sint, precor, ista viri.

Hec tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:

Fac mous in vencos hic timor omnis est.

Sors quoque nescio quem fatu designat iniquo,

Qui primus Danaūm Troada sanger humum.

In felix, que prima virum lugebat adimptum!

Dit facant, nē iustrenuu esse velis!

Inter mille rates sua sic milli sima puppis:

Janque farigatas ultima verset aquas.

Hoc quoque præmoneo, de nave novissimæ exi:

Non est, quod properes, terra paterna tibi.

Cum venses, remoque move, veloque carinam;

Inque tuo celerem littore fisto gradum.

Sive^b latet Phæbus, seu terræ altior extat;

Tu mibi luce dolor, tu mihi nocte venis:

Nocte tamen quam luce magis: nox grata puellis,

Quarum suppositu colla lacertus habet.

Ancupor in lecto mandaces^c caribō somnos;

Dum careo verū, gaudia falsa juvant;

Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?

Cur venit à verbis multa querela suis?

Excutor somno & simulachro quo noctis adoro:

Nulla caret^d fumo Thessalæ ora meo.

Thura damni, lachrymisque^e super: qua^f sparsa relu-

Ut solet à fuso surgere flamma meo.

Quando ego te reducem cupidus amplexa lacerti,

Languida lacerti soluat ab ipsa mea

Quando erit, ut lecto mecum hinc junctus in uno,

Militia referas splendida facta tua?

*a. Menelaus,
qui bellum gerit*

b. i. Protesilao

c. i. Pedum offen-

siones semper

inausti omnis

fuerunt. Vide

Alex. lib. 3.

genial. cap. 26.

c. i. Oraculum.

d. i. Sub terris est,

e. i. Viduo.

f. Protesilao into-

ritum præfigit

g. i. Somnia, vel

nocturnas um-

bras, supplicati-

onibus placare

nitor, nē me

terreat.

h. Sacrificio,

i. scil. thura.

j. i. lachrymis

aspersa.

k. &c. i. Langue-

cam nimio gay-

dio, & emorial?

E

Qua

Quæ mibi dām referas ; quamvis audire juvalis,
Multæ tamen rapies oscula , multa dabis.

^a scil. Oculis. ^b &c. Sensus est.
Lingua recreata. ^c Sed cum Troja subit, subeunt venique frēs imque
hac oculorum intercapdine. ^d Spes bona sollicitio vita timore cadit.
promptior est ad ^e Hoc quoque, quod veni prohibent exire carinas,
narrandum.

Me mover invictim ire paratus aquis.

Quis velit in patriam virum prohibente reverti ?
A patria Pelago vela veraque datio.

Ipse suam non prabet iter Neptunum ad urbem :

Quo ruitus & vessans quisque redire domos.

Quo ruitus Danae & ventos audito verantes,

Non subiti casus, numinis ista mora est.

Quid pertinet tanto, nisi turpis adultera, bello ?

Dum licet, ^f Inachie veritate vela rader.

Sed quid ego revoco bac & omen revocantis abisti.

Blandaque compositum aura secundet aquas.

^g Troadas invideo, quo si lacrymosa suorum

Funera conspicient : nes procul hostis erit.

Ipsa suis mandib⁹ forsi nova nupta marito

Imponeat galeam, barbaraque arma dabis.

Arma dabis; diuīque arma dabit, simul oscula sum.

Hoc genus officiū dulce duob⁹ erit.

Prōdñeātque virum & dabit ^h mandata reverti;

Et dicer, referas ⁱ arma fac ista Jovi,

Ille ferens dominā mandata recentia secum,

Pugnabit causā, respicietque domum.

Exur ^j reduci ^k galeam, clypeūmque resolvit,

Excipiētque sud corpora lassissima.

Nos sumus incerta & nos auxiliū omnia cogit,

Qua possunt fieri, facta pueri, timer.

Dum et amēs armā gōrū ^l diuerso milēs in orbe;

Qua referat vulnus est mibi ^m circumcisus.

Illi blanditas, illi tibi debita verba

Dicimus ⁿ amplexum accipit illa theos.

Credo mibi, plus est, quam quod videatur, im-

Addē sonum cera ^o; Prosternam erit.

^l Imagō cerea.

Hunc spacio, tenetque sinu pro conjugo vero
Et, tanquam posse verba referre, queror.
Per solium corporis que tuum, mea numina, juro,
Percipie pares animi conjugis que facies,
Tero, quod ut videam canis albere capillis,
Quod tecum posses ipse referro, caput;
De tibi venturam comisi, quocunque vocaris:
Sive, quod (hei!) timeo; sive superstes eris.
Ultima mandato claudatur Epistola parvo.
Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui.

^ai. Utinam.
^b Non aliis.
Nam Virorum
fortium cada-
vera, si bello
occupuerint, in
patriam refere-
bantur.
^c scil. morioris.
^d claudetur.

In decimam quartam Epistolam Argumentum.

Danaus Boli prisci filius, ex pluribus conjugibus quin-
tinginta Elias suscipit: quass, dum Egyptus ejus frater,
in totidem erant filii, postulasset in nuru, Danaus,
dum ex oraculi responso cognovisset, se manibus generi
mortuum, nolens periculum evitare, concessa navis
Argos venit. Indignatus autem Aegyptus, eo quod
pretus esset, filios cum exercitu ad illum oppugnandum
nisi, hac lege, ut non, nisi interempto Danao, ad se
edirent, aut filiarum connubia iniissent. Ille autem ob-
ligatione coactus, filias se daturum sponsponebat. Sed puellæ
cepto à patre gladio, ut jussum erat, primâ nocte,
cum vino letitiisque calentes juvenes in profundissimum
opere descendissent, unaquaque suum jugulavit,
olà Hypermenestra accepta, quæ Lino, quem Eusebius
yaceum appellat, marito suo misera pepercit, sua-
que, ut ad patrem Egyptum detecto facinore quam-
cumque fugeret. Sed cum pater Danaus ab omnibus
perfidum facinus intellexisset, præterquam ab Hyper-
menestra, eam crudelissime vincitam in carcere servandam
radidit. Quare Linum patuelam cundemque mag-
num, quem acryaverat, hac epistola rogat, ut vel opem
erat, captivitatique libereret: vel si more contingat, ut
epulitur honore non carcat. A Lino tandem, Danao
cucidato, fuit liberata.

Hypermenestra Lino.

Mitis Hypermenestra de ror modo fratribus unit
Casera nuptiarum criminis turbas jaces.

HYPERMNESTRA

64

- Clausum domo senecor, gravibusque coercita vincitur in se,*
Est mibi supplicis causa, fuisse piam.
Quod manus eximuit jugulo demittere ferrum,
Sum rea: laudaret, si scelus ausa forem.
Esse ream prestat, quam sic placuisse parenti;
Non piger immunes sadis habere manus.
- *Quem in limine posicūm unā cum aqua sponsus & sponsa tangebant.*
 • *scil. Nuptiali- bus.*
 • *scil. Hyper- nestra.*
 • *scil. poenitendi.*
 • *i. digitos.*
 • *i. impedit.*
 • *Orta, i. incepit.*
 • *Non facta sibi, pro à se: i. quem non fecit,*
 • *i. Pronepotes Inachi.*
 • *Danaus arcem à Pelago prius inhabitatam incoluit.*
 • *i. Ægyptus.*
 • *i. Argis; ubi Junonem natam scribit Strabo.*
 • *scil. Sponsi: quo fuerunt mero Ius ihalamos lati, ihalamos sua busta, feruntur dubii, i. præebri- etate titubantes.*
- Quaque aderant sacrī, tendas in ora faci;*
Aus illo jugule, quem non bene traddidit, ense;
Ut, quā non cecidit vir nuce, nupta cadam:
Non tamen, ut dicant moriensia, Pœnitentia ora,
Efficiet non est, quam piget esse piam.
Pœnitentia sceleris Danaum, sicutque sorores:
Hic solet eventus facta nefanda sequi.
Cer pavet admonitiu temerata sanguine noctis:
Et subitus dextra præpedit ossa tremor.
Quam tu crede puto fungi potuisse mariti,
Scribere de facta non sibi cade timet;
Sed tamen experiar, modo facta crepuscula terris manu
Ultima pars lucis, primæque noctis erat:
Ducimur Inachides sub magni testa Pelasgi,
Ei scer armatas accipit ipso nurus.
Undique collucens præcincta lampades auro:
Dantur in invitatos impia thura focos:
Vulgas Hymen Hymenæ vocant: fugit ille vocans
Ipsa Jovis conjux cessit ab urbe sua.
Ecce mero dubii comitium clamore frequentes,
Flore novo madidas impediens cometas.
Ius ihalamos lati, ihalamos sua busta, feruntur
Strardi que corporibus funere digna premunt.
Famque cibo vinoque graves, somnoque jacentes
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar;
Et tamen audieram; quodque verebar, erat,
Sanguis abit: mentemque calor corpùsque reliquerit
Inque novo jacui frigida facta torso.
Utique levi Zephyro graciles vibrantur aristæ;
Frigida populeas ut quæsis aura cometas.

in se, aut etiam tremui magis. Ipse dicebas :
 Quaque tibi * dederant vina, " soporis erant. * Dederant.
 iussere metum violenti jussa parentis : " i. soporifera,
 Vigor, & capio tela tremente manu.
 Om ego falsa loquor : ter acutum sustulit ensim,
 Ter male sublato decidit ene manu.
 turbus monisti jussu que coacta parentis,
 Admovi jugulo ^ tela paterna tuo. * Ensem à patre
 timor & pietas crudelibus obstitit ausis : traditum.
 Castaque mandatum dextra refugit opus.
 apureos laniata sinu, laniata capillos :
 Exiguo dixi talia verba sano :
 iuvius Hyperionesta pater est tibi ; jussa parentis
 Effice, germanis sic comes iste suis.
 amina sum, & virgo, natus mitis & annis :
 Non faciunt molles ad fera tela manus.
 un age, dumque * licet fortes imitare sorores : * jacet.
 Credibile est casos omnibus esse viros.
 manus hac aliquem posset commitere cadens,
 Morte foret domina sanguinolenta sua.
 quid meruere necem ^ patrueis regna tenendi ? b. regna.
 Que ramen exterris danda forent generis ? scil. Danai.
 me viros meruisse mori : quid fecimus ipse ?
 Quo mibi commisso non licet esse piam ?
 quid mihi cum ferro ? quid bellica tela puellae ?
 Apior est digitis lana colusque meis.
 Iuigo dumq[ue] queror, lachryma sua verba sequuntur,
 Deque suis oculis in tua membra cadunt.
 um potis amplius, sopitque brachia jactas,
 Pend manus telo saucia facta tua est.
 sumq[ue] patrem, famulosq[ue] patris, lucemq[ue] timbam,
 Expulerant hominos hac mea verba tuos :
 urge age Belide, de ro modo fratribus unus :
 Nas tibi, nō properes, ista porennis erit.
 spiritus exurgis fugis omnis inserti a somni :
 Aspicis in timida fortia tela m[eu]a.
 uarenti causam, Dum nox finit, effuge, dixi.
 Dum nox arra finit, tu fugis ; ipsa moror.

HYPERMNESTRA

Manè erat ; O Danans generos ex eade nescies
 oecisurum : quia Eas male cognoscere facturam mortis in uno :
 si tu fuissest interfactus, omnes
 fuissent interficti.
 * scil. tempore.
 ** Subauditur
 IO Inachi filia.
 *** Quia paulo
 ante erat pulchra.
 *** Inachi amnis.
 * queri.
 * Scil. Tu.
 * scil. ante.
 * Junoni, quia
 fuit & soror &
 uxor Jovis.
 * i. Quia à nostra
 memoria sunt
 remotissima.
 * scil. Pater, &
 nos filii.
 * i. patruus.
 m &c. i. Ex
 quinquaginta
 unicus.

Dihumerat: summa criminis unus ab ei.
 Et queritur factum sanguinis esse parum :
 Abstrahor a patruis manibus : rapidamque capillis
 (Hac meritis pietas praemita) carcer habet.
 Scilicet ex illo Funonia permanet ira,
 Quo bos ex homine est, ex bove facta Dea.
 Ah sis est penit teneram mugisse puellum :
 Nec, modo formosam posse placere Fovi.
 Astitis in ripa liquidi uoda vacca parentis,
 Cornuaque in patris non sibi vidit aquis :
 Et sonata loqui, mugitus edidit ore ;
 Terraque est formam, territa vox sua.
 Quid fugis infelix ? quid te intrantis in unda ?
 Quid numerus factus ad nova membra pedes ?
 Ipsa Fovis magnis pelle, metuentes forori,
 Fronde levas nimiam cespitibusque faniem.
 Fonte bibis, speciebusque tuam stuprata figuram :
 Et, te ne feriant, quia geris, arma times.
 Quaque modo, ut posses etiam Fove digna videri,
 Dives eris, nuda nuda recumbis mundo.
 Per mare, per terras, cognatisque fluminis curva
 Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam,
 Quae tibi causa fugae quid, lo, freta longa pertinet.
 Non poteris uultus effugere ipsa tuos.
 Inachi quis properas & eadem sequerisque fugiisse
 Tu sibi dux comiss, tu comes ipsa duci.
 Per septem Nilus portus demissus in aquor
 Exuit insana pelliclis ora bovis.
 Ultima quid referam, quorum mihi cana sententia
 Autor dant anni, quod queror, ecce mei.
 Bella pater patruisque gerunt : regnoque domus
 Pellimur : electus ultimus orbis habet.
 Ille ferox solus solo sceptriisque potitur ;
 Ciem sene nos inops turbula vagamus inops.
 De fratrum turbâ pars exiguisima restat :
 Quique datus leto, quaque dedere, sicco ;

Nam mihi quos fratres, totidem perierte sorores?
 Accipiat lacrymas utraque turba mea.
 En ego, quod vivis, pena crucianda reservor.
 Quid fieri sonit, cum rea laudis agar?
 Et consanguinea quondam centosuna turba
 Infelix, uno fratre manente, cadam.
 At tu, si qua pia remanes tibi cura sororis,
 Quaque tibi tribui munera, dignus habes;
 Vil fer opem, vel dabo necis defunctaque vita.
 Corpora^c furtivis insuper addo rogis.
 Et sepali lacrymis perfusa fidelibus offa:
 Sculptaque finz ritulo nostra sepulchrar brevem;
 Exul Hyperionnestra, premum pietatis iniquum,
 Quam mortem fratris depulit, ipsa tulit.
 Scribere plura libes: sed pondera lassa carere
 Est manus; & vires subtrahit ipse timor.

^a &c. i. Cum ac-
cuset de eo quod
mihi laudi ver-
tendum est.
^b i. vitam.
^c &c. Clam
rogo injice.

In decimam quintam Epistolam

Argumentum.

Paris, qui alio nomine Alexander dictus, ob Helenam sibi a Venere promissam, Lacedamona navigans a Menelao honorificentissime suscepitus est, & honoratus. Sed cum per id tempus oportuisset Menelaum, omnésque Minois pronepotes ad dividendas Acrei opes Cretam adire, Paridem domi demittens, Helenae mandavit, ut non-minorem hospitis, quam sui iphus, cùtam gereret. Verum Paris, dum datam sibi opportunitatem videlicet, Helenam in amorem sui quantum potuit, sollicitare conatus est. Hac autem artificiosa epistolâ detegit quanto amoris astu ardeat, se ab omnibus commendando, quibus amatores laudari solent. Et quia noverat muliebrem faxum esse fragilem, gloriaque & laudis formâ atque genere cupidissimum, omnia assert Paris quæ sibi Helenes animum conciliare possint, & quæ odium mariti atque conceptum excitent. Fugam itaque suader, quam Trojanis viribus se tueri se posse assertis.

Paris Helenæ.

Hanc tibi Priamides mitto, ^a Leda, salutem; Possessivum po-
 Quæribus, solâ te mihi dante, potest. nitur pro patro-
 Eloquar ^b nymico,

Eloquar? an flamma non est opus indice nota?
 Ille plus, quād vollem, jam mens extat amor?
 Ille quidem lateat malum, dum tempora dentur
 Latitiae mixtos non habitura metus.
 Sed male dissimulo: quis enim celaverit ignem,
 Lumine qui semper proditur ipse suo?
 Si tamen expectas vocem quoque rebus ut addam,
 Uro: habes animi nuncia verba mei.
 Parco precor fasso: nec duro catena vultu
 Perlege, sed forma conviviente tua.
 Nam dudum gratum est, quod epistola nostra recepta
 Spem facit hoc recipi me quoque posse modo. (est
 Qua rata sit: nec te frustra promiseras, opio,
 Hoc mihi quae suafu[m] mater amoru iter.
 Namque ego divino monitu, ne[n]e nescia pecces,
 Advehor, & capro non leve numerus adfert.
 Praemia magna quidem, sed non indebita posco:
 Policita est thalamo te Cyborea meo.
 Hac duce, Sygeo dubias à littore feci
 Longa Phereclē per freta puppe vias
 Illa dedit faciles auras venib[us]que secundos:
 In mare nimirum ju[n]ctu[m] habet orta mari.
 Perstet: & ut pelagi, sic pectoris adjuvet astus:
 Deferat in portus & mea vota suos,
 Attulimus flammas, non hic invenimus illas:
 Hei mihi, tam longa causa fuere via.
 Nam nec tristis hymns, nec nos buc appuli terror:
 Teneris est classi terra petita mea.
 Nec me crede fretum merces portante carinā
 Findere: quas habeo, dii tueantur opes!
 Nec vento Graias volvū spectator ad urbes:
 Oppida sunt regni divitiora mei:
 Te peto, quam pepigit lecto Venus aurea nostro:
 Te prius, optavi, quād mibi uota fores.
 Ante tuos animo vidi, quād lumine; vulnus:
 Prima fuit vultus nuntia fama tui.
 Nec ramen est mirum, si, sicut * oporteat, arcu
 Missilibus telū eminu[m] illu[m], amo;

* i Trojano:
 nam Sygæum
 promontorium
 est Troje.
 * i. Fabricata à
 Phereclo.
 * Nil mirum.

* Laconiam in-
 telligit, à Ta-
 naro promon-
 torio.

* opportuit.
 * i Arcu
 emissis,

Sic placuit fatus : qua uē convellere tendes,
decipe cum vera dicta relata fide.

Matri adhuc utero, partu remorante, tembar :
Nam gravidum justo pondere venier erat.

Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni
Flamnis feram pleno reddere ventre facem.

Territa consurgit : metuendaque noctis opaca
Visa sens Priamo, variibus ille refert.

Ausurum Paridis vates canit Illion igni.

Pectoris, ut nunc est, fax fuit ille meis.

Forma vigōrque animi, ^a quamvis de plebe videbar, ^b &c. Nam inter
pastores enutritus fuit, & pro pastoris filio
habitus.

Est locus in media nemorosis vallis Idae

Devius, ^c piceis, ilicibusque frequens ;

Qui nec ovis placida, nec amantis saxa capilla,

Nec patulo tarda carpitur ore bovis :

Hinc ego Dardaniae muros, excelsaque tellus,

Et freta prospiciens, arbore nixus eram.

Ecce pedum pulsa visa est mihi terra moverit :

Vera loquar ; ^d verum vix habiura fidem.

Constituit ante oculos alii velocibus aliis,

^e Atlantis magni Pleioneisque nepos :

(Fas vidisse fuit ; fas sit mihi visa referre)

Inque Dei digitis aurea virga fuit.

Trésque simil dīva, Venus, ^f cum Pallade Juno,

Graminibus teneros imposuere pedes :

Obstupui, gelidusque comas erexerat horror :

Cum mihi, Pone metum, ^g nuncius ^h ales ait.

Arbitor es forma : ⁱ certamina siste Dearum,

^j Vincere quae formā digna sit una duar.

Nec recusarem, viribus Jovis imperat : ^k se

Protinus ethereā tollit in astra viā.

Mens mea convulxit ; subitoque andacia venit :

Nec timui vulnus quamque notare meo,

Vincere erant omnes digna : iudicxque verebar

Non omnes causam vincere posse suam.

Sed tamen ex illis jam tunc magis una placebat :

^l Hanc esse ut scires, unde moverit amor.

Tantūque

* Verō.

^b &c. Intelligit
Mercurium, cu-
jus mater Maia
fuit filia Atalan-
tis & Pleione.

^c i. Mercurius
cui alata talaria
tribuantur.

^d Pro Certamen :
per Enallagen
numeri.

^e Scil. pronunci-
ando.

^f &c. i. Ut facile
cognoscetis
hanc esse Vene-
rem.

- 70
- Tantaque vincendi cura est : ingentibus ardore
Judicium donis sollicitare meum.
- * i. Fortitudinem Regna Jovis confuxit, ^a virtutem filia jactat :
seu virtutem bellicam. Pallas Ipse, potens, dubito, fortis an esse velim.
enim bellum Dea Dulce Venus risit, Nè te, Paris, munera tangant,
habita est. Utique suspensi plena timoris, ait.
- b i. Suaviter Nos dabimus quod ames : ^c pulchra filia Ledæ :
men ponitur pro Ibit in amplexus pulchrior illa tuos.
Adverbio. Dixit, ^c ex aquo donis formamque probata,
- * Ipsa. ^d Vincitorem celo retulit illa pedem.
- * &c. i. Cum pariter dona sua Interea (- credo, versis ad prospera fatis)
mihi & formam probasset: Regius agnosco per rata signa puer.
- ^d i. Ipsa vixit Lata domus nato per tempora longa recepto :
- in cœlum redit Addit ^e ad festos hunc quoque Troja diem.
- Hypallage. Utique ego te cupio, si me cupiere puella :
- * scil. fuit. Multorum vorum sola tenore potes.
- * i. Post tempora Nec tantum regum nata petiere, ducumque :
longa. Sed ^f nymphis etiam caraque ambrisque fui.
- * Nam ab Oene- At mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
ne amatus est, dum in sylvis & Conjugis spes est, Tyndari, falla tuis.
inter pastores Te vigilans oculis, animo te nocte videbam,
degeret. Lumina cum placido vista sopore jacent,
- * &c. i. Non potui spem istam Quid fuodes præsens, qua nondum visa placebas ?
amoris potiundi Ardebam quamvis hic procul ignis erat.
longius deferre, Nec potui debere mihi spem longius istam :
i i. Per mare. Cœrulea petrem quin mea vota vidi.
- * &c. i. Navibus Troja caduntur Phrygia pineta securi,
fabricandis Quaque erat aquoreis usilis arbor aquis.
idonea. Ardua proceris spoliantur Gargara sylvis ;
Innumera que mihi lenga dat Ida-trabes.
Fundatur citas flentuntur robora naues :
Texitar ^g costis panda carina suis.
- ! Sponsor generis Addimus antennas, ^h vela sequentia malos :
communis est. Accipit ⁱ pistos puppis adunca Deo.
- sicut avor, & alia pleraque verba. Quia tamen ipse vehor, comitata Cupidinis parvo,
* fui. Sponsor conjugit stat Dea pistæ met.
- Imposita est fastigio postquam manus ultima classi,
Proximus Regis ire jubebat aquis.

HELENÆ.

71

Ez pater & genitrix inhibent mea vota rogando;

*Proposumque via¹ voce morantur iter;
Et soror effusæ, ut erat, Cassandra capillis,
Cùm vellent nostra jam dare vela rates.*

¹ Via redundant,
per Pleonasmum;

Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum;

*Quanta per has, nescis, flamma peratur aqua?
Vera fuit vates: dictos invenimus ignes;*

Et feras in molli pectore flagrat amor.

Portubus egredior: ventiisque ferentibus nissi,

Applicor in terras, ² Oebali sympha, tuus.

*Excipit hospitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non sive consilio numinibusque Deum.*

² Apostrophe
ad Helenam
neptem Oebali,
qui fuit pater
Tyndari.

Ille quidem ostendit, quicquid Lacedæmona toraz

Ostendit dignum, conspicuumque fuit.

Sed mihi laudata am cupienti cernere formam,

Lamina, nil aliud, quo caperentur, erat.

Ut vidi, obstupi: præcordiisque intima sensi

Attonitus curis intonuisse novis.

His similes vultus (quantum reminiscor) habebat,

Venit in arbitriam cum Cybarea meum.

Si tu venisses pariter certamen in illud,

** In dubium Veneris palma futura fuit.*

Magna quidem de te rumor præconia facit,

Nullaque de facie nescia terra tua est.

Nil tibi par^b usquam Phrygia, nos solis ab ortu,

Int' formosas altera uomen haber.

Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:

Famaque de formâ pene maligna suâ est.

Plus huc inuenio, quam quod promiseras illa:

Et tua materiâ gloria vitta suâ est.

Ergo & sit merito qui noverat omnia, Theseus:

Et visa est tanto digna rapina viro.

More^c tua gentis^d nisida dum nuda palæstra

Ludis, & es nudis fæmina mixta viri:

Quod rapuit, laude; miror, quod redditus unquam:

Tam bona constanter præda tenenda fuit.

Ante recessisse caput hoc service cruentâ,

Quam tu de thalamis abstraheret et meis.

^a Mallem, in
dabio.

^b i. Usquam in
Thrygia: Si ue
usquam locorum
vel gentium.

^c i. Laconiz;
ram Lacede-
monii, mistis
cum puellis
pueris, palestris
exercebantur.

^d i. Undâ. Nam
athletæ unge-
bantur.

Tene

PARIS

72

Tēne manu unquam nostra dimittere vellens ?
 Tēne meo pateret vivum abire finu ?
 Si reddenda fore, ^a aliquid tamen ante tulisse :
 Nec Venus ex voto nostra fuisset iners.
 Vel tua virginitas esset libata : vel illud,
 Quod poterat salvā virginitate rapi.
 Da modo ^b te ; qua sit Paridis constantia, noscet
 Flamma rogi flammas finiet una meas.
 Proposui regni ego te, qua maxima quondam
 Policita est nobis nupta sororque Jovis :
 Dumque tuo possem circundare brachia collo,
 Contempta est virtus, Pallade dante, vibi.
 Cum Venus & Juno, Pallisque in montibus Ida
 Corpora iudicio supposuere meo.
 Nec piget : hand unquam stolidi eligisse videbor ;
 Permanet in voto mens mea firma suo.
 Spem modo nē nostram fieri patiare caducam,
 Deprecor o tanto digna labore peti ?
 Non ego conjugium generosa degener opto :
 Nec mea, crede mihi, turpiter uxoris eris.
 b Pleïda, si queras, in nostra gente, Jovemque
 Invenies : medios ut raceamus avos.
 c Scipira ^d parens Asia, quā nulla beasier ora est,
 e Finibus immensis vix obeunda tēnes.
 Innumeræ urbes atque aerea tella videbis :
 Quæque suos dicas templa decere deos.
 Ilion aspicies firmatique turribus altis
 Mænia Phœbea strulta canore lyra.
 Quid tibi de turba narrem numeroque virorum ?
 Vix populum tellus sustinet illa suum.
 Occurrent densi tibi Troades agmina matres ;
 Nec capient Phrygias arria nostra nurus.
 O quonies dices, Quād pauper Achæa nostra est ?
 Una domus quavis urbis habebit opes.
 Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram :
 In qua inuata es, terra beata mihi est.
 Parca sed est Sparte : tu cultu dñe digna :
 Ad talem formam non facit iste locus.

Hanc

* &c. i. Non te
intactam dimi-
ssim.

* Te Paridis qui-
sit constantia
nosces.

* Vallibus.

* Hoc distichon
redundare putat
Scaligerus.

b i. Electram
Atlantis ex
Pleione
filiam, ex
qua Juppiter ge-
nuit Dardanum
Trojanorum
progenitorem.
c i. regna.
d i. Priamus.
e i. Propter
magnos am-
bitus.

Hanc faciem largi: sine fine^t paratibus uis;
Deliciisque decet luxuriare novis.

Cum vides cultus nostrâ de gente virorum,

Quales Dardanias credis habere nurus?

De modo ter facilem: nec designare maritum;

Rure^a Therapna nata puella, Phrygem.

Phryx erat^b nostro genitus de sanguine,^b qui nunc
Cum diis rotando vestire miscer aquas.

Phryx erat^c Aurora conjux: ramen abstulit illum.

Extremum noctis qua Dea finit iter.

Phryx etiam Anchises, volucrum cui mater amorum
Gaudes in Ida concubuisse jugis.

Nec puto collatis formâ Menelaus & * annis

Judice te nobis antiferendus erit.

Non dabimus certe^d sacerum tibi clara fugantem

Lumina; qui trepidos à dape vertit equos.

* Nec pater est Priamo saceri de cedo cruentus,
Et qui Myrtoas crimine signet aquas.

Nec^e proavo Stygia nostro captiuntur in unda

Poma: nec in mediis quaritur humor aquis,

Quid tamen hoc refert? si te tenet ortus ab illis,

Cogitur huic domini Juppiter esse sacer.

Heu facinus! toris indignus nullibus ille

To tenet, amplexu perfrustratque tuo.

At mibi conspiceris posui à vix demique mensa:

Multaque qua ladanit, hoc quoque tempus habeb.

Hostibus evenians convivis talia nostris,

Exterior posito qualia sape mero!

Panites hospitiis, cum me spectante lacertos

Imponis collo rusticus ille tuo.

^f Rumper: & invideo (quid nunc ramen omnia uar-

Membra superjectâ cum tua veste foves. (rem?)

Oscula cum verò coram non dura darestis,

Ante oculos posui pocula sumpta meos.

Lumina demitto, cum te tenet artius ille;

Crescit & invitio lentus in ore cibis.

Sapo dedi gemitos; & te, lasciva, notavi

In gemitu risum non habuisse meo.

^g i. ornatibus.

^a Therapna La-
coniz oppidum.

^b scil. Gany-
medes.

^c i. Tithonus
Laomedontis
frater & Mem-
nonis pater.

^d armis.

^e scil. Atreum.
Et sensus est. Non
dabo tibitalem
sacerum, qualis
fuit Atreus, qui
carnes humanas
fratri comedendas
apposuit. Quod
scelus ne Sol vi-
deret, dicitur se
avertisse.

^f &c. Sensus est
Nec pater Priami
avus mens, sacer-
tum suum inter-
fecit sicut Pelop-
sus Menelai.

Is enim Oenoma-
um sacerum su-
um interfecit, &
Myrtillum auri-
gam in mare

Præcipitavit: à
quo mare Myr-
toum.

^g Tantalum in-
quit, Pelopis
patrem, proa-
vum Menelai,
^z scil. dolore.

Sapo

meam,

Sape * mero volvi flammam compescere : at illa
Cryvit ; & ebriseras ignis in igne fuit,
Multaque uideam, versu& cervice recumbo :
Sed revocas oculos protinus ipsa meos.

Quid faciam dubito : dolor est meus ista videres ;
Sed dolor à facie major abesse tuā est.

luctor.

Quis licet, & possum, * nitor colare furorem ;
Sed tamēs apparet dissimilatus amor.

i. Menelaus.

Nec tibi verba damas : sensu mea vulnera, sensu ;
Aique uinam soli sint ea nota tibi !

Ab quoties lacrymis videntib⁹ ora refresci,
Nè causam fletus quereret ille mōs.

Ab quoties aliquid narravi potius amorem,
Ad vulnus referens singula verba tuos ?

Indicis in quo mihi fact⁹ sub nomine feci :
Ille ego, si noscis, verus amator eram.

petulantibus.

Quinquam ut possem verbis * petulantius uti,
Non semel obieras dissimilata mihi.

Prodita sunt, memini, tunica tua postora lana,
Atque oculis aditum nuda dedere meū :
Postora vel nivibus puris, vel laete tuāque
Complexo matrem candidiora fove.

Dum staped⁹ visit (nam pocula forte renegabam)
Tortilis à dīgitis excidit onsa mea.

Oscula si uite dedoras ego protinus illa
Hermiones tenero larm⁹ ab ore tulī.

Et modo cantabam veteres resupinatus amores :
Et modo per nutrum signa regenda dabam.

Et comitom⁹ primas Clymenēnq⁹ Aethrām⁹ tuarum
Ausus sum blandis nuper adire sonis.

Qua mihi non aliud, quād formidare, locut⁹,
Orantis medias disseruere preces.

Di⁹ facerent pretium magni certaminis esses ;
Tē quo suo posset vīctor habere toro ?

Utrulit Hippomenes & Schæneilda premia cursus :
* Qua proprio cursu vicerat ante procos :

Sic ad tu Phrygias venies regina per urbes :
Venit ut in Phrygias Hippodamia finit.

Alludit ad cygnū in quem Jupiter versus cum Leida concubuit.

i. compellare.

i. Setimere.

i. Acalantam Schænei filiam.

Hic versus cum sequenti subditiciū videtur.

i. Pelopis, qui cum ex Phrygia in Peloponnesum navigaret,

Hippodamiam curlu vicit, eamque duxit uxorem.

HELENAE.

Il: fuit Alcides abelozia cornu frigis :

Dum petit amplexus Deianira tuos.

² Nostra per has leges audacia forsiter issu :

³ subanditur Sis

Tēque mei scires esse laboris opam.

Nunc mibi nil superest, nisi te, formosa, precari;

Ampliasti que tuos, si patiare, pedes.

O decus, o presens^b geminorum gloria^b fratribus !

O Jove digna viro, ni Jove nata fores !

Aut ego^c Sigas,^d repetam is conjugē portau :

^b i. Castoris
& Pollucis.

Aut hic^a Tanaria contigat exubante.

^c i. Trojanos.

Non mea sunt summa leviter disticta sagittā.

^d i. Laconica.

Pectora : descendit vulnus ad ossa mea.

Hoc mibi (nam^e rocolo) fore ut à^f celesti sagittā - repeto.

Figar, erat verae vacinae sutor.

^e Pro celesti :
more veterum.

Parce datum fatus, Helene, conseruare amorem :

Sic habebas facies in tua vota Deos.

Multa quidem subeunis : sed eoram ut plura loqua-

Excipe mihi nocte silens tuo. (mur,

An pudet^g Si merita Venerem reveraro maritam ?

Castrisque legitimi fallere jura eori.

Ab nimis simplex Helene, nè rusticā dicam :

Hanc faciem culpe posse carere putas ?

Aus faciem matris, aut sis non dura necessis est :

Lis est cum forma magna pudicitia.

Zuppitorē bisgander, gaudes Venuis nubes furtis :

Hac tibi nempe param furtā dedere Jovem.

Vix fieri, fuisse vitas in feminis amorum,

Et Jove^h Leda filia, casta posse.

Casta iamen ruris, cum te mos Troja tenebit :

Et tua sim, quojo, crimina solus ego.

Nunc en peccatum, que corrigit horis jugalii :

Si modo promisit non mibi vana Veniu;

Sed tibiⁱ hoc suades rabus, nou voce, maritum :

Neve sui furtis hospitis obster, abest.

Non habuit tempus quo Cressus regna videret,

^j Dicatum Tro-
nice.

Aptius : O mira calliditate virum !

^k Ille abit: Idel.

Exit : G, Idel, mando ubi, dixi in uru,

Curam pro nobis hospiti, uxor, agas.

Negligis

* Tyranni i.
regis.

* nec.

• fil. matrimo-
nii.

* Et.

• i. Thesei.
• i. Caetoris &
Pollicis.
• i. Phœben,
Elairam duas
filias Leucippi.

* magna.

Negligis absentis (testor) mandata * mariti:
Cura tibi non est hospitis ulla tui.

Hunc citha tu speras hominem sine peccore dotes
Posse sati formæ, Tyndari, nōsse tue?

Fallerū; ignorat: * nam si bona magna putares
Qua tenet, exerno crederes illa vitro?

Vt te nec mea vox, nec te meus inciter ardor,
Coginatur ipsius ^a commoditate frust.

Aut erimus stulti, sic, ut supremum ^b ipsum;
Si tam securum tempus abibit iners,

Pene suis manibus ad te deduxit amanum;
Utere mandantis simplicitate virtù.

Sola jacet viduo tam longā nocte cubili:
In viduo jacio solus ^c ipse toro.

Te mibi, méque tibi communia gaudia jungunt:
Candidior medio nox erat illa die.

Tunc ego jurabo quævis tibi suauitatis: méque
Astringam verbis in ^d sacra jura mea.
Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,
Efficiam præsens ut meis regna petas.

Si pudet, * sur metum nè me videare fecutar:
Ipse remi fine te, criminis hujus ero.

Nam sequar. ^e Egida fallum, ^f fratrūmq; tuorum;
Exemplo tangit non propiore potes.

Te rapuit Theseus, ^g geminas Leucippidas illi:
Quartus in exemplis anumerabor ego.

Troica classis adebat armis instruula virisque;
Nam faciens coleres romus ^h aura vias.

Ibis Dardanias, ingens regina, per urbes:
Teque novam creder vulgi adesse Deam.

Quaque feres gressus, adolebunt cinnama flamma;
Casque sanguineam victimam planger humum.

Dona pater fratresque, ⁱ cum genetricie sorores,
Iliadēque omnes, totaque Troja dabitis.

Hei mibi, vix à me pars dicitur illa futuri:
Plura ferēs, quād littera nostra referit.

Nec te rapta time, nè nos fera bella sequantur,
Concites ^k vires Grasia ^l tota suas:

HELENÆ.

Ist prius abducta, * quoniam est reperita per arma? * Ecquæ.
 Crede mihi variis res habet ista metu; * i. Orithyam
 Nomine ceperunt Aquilonis Erechthei Thracæ; * Erechthei filiam
 * Tuta tamen bello? Bistonis ora fuit.
 Phœnix puppe novâ venit? Pegaseum Iason;
 Læsa nec est Colchæ Thessala terra manu.
 Tu quoque quis rapuit, rapuit? Minolla Thessæ?
 Nulla tamen Minos Crocas ad arma vocat.
 Terror in his ipso major solæ esse periodo;
 Quæque timore libet, periculumque pudes.
 Enge tamen, si vñ, ingens consurgere bellum:
 Es mihi sunt viræ, & mea tela nocent,
 Nec minor est Asia, quam vestra copia terræ;
 Illa viris dives, dives abundat equis.
 Nec plus Atrides animi Menelauus habebit,
 Quam Paris; aut armis anterendus eris.
 Pene puer casis abducta armamenta receps.
 Hostibus: & causam? nominis inde tulæ,
 Pene puer juvenes vario certamine vici.
 In quib[us] Ilionem Deiphobusque fuit.
 Næve putes, non mo, nisi communius esse timendum;
 Figitur in jesso nostra sagitta loco.
 Non potes hac? illi prima dare facta juventa;
 Instruere Atridem non potes arte meâ.
 Omnia si dederis, nunquam dabu[is] Hectora fratrem;
 Unum in innumeris militis instar eris.
 Quid valeam nescis; & te mea robora fallens;
 Ignoras cui sis nupta futura viro.
 Aut igitur nullo bello reperiens tumultu;
 Aut cedent Matri? Dorica castra meo.
 Nec tamen * indignor pro tanto sumere bellum
 Conjugo; certamē præmia magna movent.
 Tu quoque, si totus? de te contendetis orbis,
 Novem ab aeternâ posteritatis feris.
 Spe modo non timidæ. Dico hinc egressa secundis,
 Exige cum plena munera pacis fidei.

* Ecquæ.

* i. Orithyam

Erechthei filiam

* Et tuta à.

* i. Bistonis

Patronymicum

ponitur pro

Possessivo. Est

aute[n] Bistonis

civitas vel sta-

gnum Thracæ;

& hoc in loco

ponitur pro ipsa

Thracia.

* i. Thessalicus?

Nam Pegasa est

oppidum

Thessaliz.

* i. Phædram, &

Ariadnen.

* Nam & Alex-

ander dictus est

sonm dñe

nuc ardpare,

quod opem tulæ-

rit hominibus.

Nam, hostibus

armamenta abdu-

centibus, auxi-

lium suis tulit &

armamenta recupe-

ravit.

* i. Menelao.

* i. Græcæ.

* Indigner.

* i. Propter te.

In decimam sextam Epistolam

Argumentum.

Multi hanc Epistolam non esse Ovidii contendunt, afferentes Sabinum omnes responsales litteras confinxisse. Quid ipsius Ovidii testimonio comprobare nuntiatur, cum in 2. amorum. Eleg. 8. ita ad Marcum scribat,

Quam cito de roto redit meus orbe Sabinus,
Scriptaque diversis retrahit ille locis!

Candida Penelope signum cognovit Ulyssis;
Legit ab Hippolyto scripta novacula suo.

Fam pius Aeneas misera reascripti Eliæ:

Quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
Tristis ad Hippolytē ab Iasonē littera venit;

Dat "votam Phabo" Letibz amicalyram.

Quod quidem nihil ad rem facere videtur, cum nullum interim de Helena mentionem faciat. Veram statim subiungit hos duos versus,

Ez Paris est illuc, & adulteria nobile crimen,
Et comes extinxit Laodamia vita.

Quibus facile convincuntur, nisi ad Sabinum referent malint. Sed cum Ovidianis Epistolis responderit, quomodo possunt esse Sabini? Non enim Paris, nec Laodamia respondent, sed scribunt. Nimirum hæc quoque Ovidianæ sunt, & eodem penè styloscriptæ, quo reliquæ Helena, autem, lecta Paridis epistola, quasi offensæ primum respondens objurgat. Deinde ut pudorem tunc Paridis suationes infringere conatur, quædam semina spargendo, ne omnino illius amorem negligere videantur. Et sic aperte ostendit muliebre ingenium varium esse, que mutabile, juxta illud Ovidianum in arte amandi,

Forfitan & prima uenier tibi littera tristis;

Quæque roget, nè se sollicitare velis.

Quod rogar illa, simet; quod non rogar, optar ut insit. Postremo, Paridis voluntatem implectit, ut bohemus ita tutius visum est, si quid in desiderio erit, non litteris mandare: sed, ut Clemens & Ethica comites fidissimè exponerent. Idque cum fecissent, cum Paride & Helena ad Trojam adveccæ sunt.

Helena Paridi responderet.

Nunc oculos tua cum violaris epistola nostros,
Non rescribendi gloria visa leviss'.

Anse

Ausus es hospitiis temeratis advena sacris

* &c. Violato
jure hospicii,
quod sub tutela
erat Jovis
tu fessu.

Legitimum nuptiae sollicitare fidem?

Stilicet idcirco ventosa per aquora vellum

Excepis portu Tanarus ora suo;

Nec tibi diversa quamvis a gente venires;

Oppositas habuit regia nostra fores;

Esset ut officii merces injuria tanzi?

Qui sic inerabas, hospes an hostis eras?

Nec dubito, quin hec, cum sit tam justa, vocetur

Rustica judicio nostra querela tuo.

Rustica sum sane, dum non oblitera pudoris,

Dumque tenor vita sint sine labe mea.

Si non est factio; * vulnus mihi tristis in ore,

* Tristis mihi
vultus.

Nec sedeo duris torva superciliosus;

Fama tamen clara est; ^C adhuc sine ^b criminis ^c uixi; ^d i. Adulterii

nota.

Es tandem de me nullus adulter habet.

Quod magis admiror, que sit fiducia cæpto,

^e i. lusi.

Spmque tori dederit qua tibi causa mei.

An, quia vim vobis ^c Neptuni ^a attulit ^c heros,

^e i. Theseus,
Neptuni nepos.

Rapta semel, videor hu quoque digna rapi?

^a inculit.

Crimen erat nostrum si ^d delinia fuisset:

^d i. Blandicias

Cum sim rapta, meum quid nisi nolle fuisset?

captata & illecta

Non tamen ex facto fructum tulit ille peccatum:

Excepio rediit passa timore nihil.

Oscula luctando tantummodo pauca proterentur

Abstulit: ulteriori nil habet ille mei.

Qua tua nequitia est, non bis contenta fuisset?

Dii melius! similia non fast ille tuis:

Redditis ipsa tam: minime quo modestia crimen:

Et iuxponem facili punitissimo patet.

Thesea punitur, Paris ut succederet illi;

* Ne quando nomen non sit in ore meum?

Nec solum Irascor: (quis enim successeret amantis?) * &c. i. Ut semper

Si modo quem præfers non simulatur amor.

homines de me
mæde loquuntur.

Hoc quoque enim dubito: non quod fiducia desit?

Aus mea sit facies nos bene nota mihi:

Sed quia credulitas domino soles esse puerilis,

Verba quo discutias vestra carere fide.

HELENA

At peccans alia; matronaque rara pudica est;

Quis prohibet rari nomen inesse meum?

Nam mea quod visus est tibi mater idonea, cuius

Exemplo fecisti me quoque posse putas:

Matri in admisso^a falso sub imagine lusa

Error inest: pluma teum adulter erat.

Nil ego, si peccem, possum nescire: nec ullus

Error, qui facti crimen obumbras, erit.

Illa bene erravit, vitiūque auctore redemit:

Felix in culpa quo Jove dicar ego?

Et genus, & proavos, & regia nomina jactas:

Clara domus satiis hac nobilitate suā est.

Juppiter & socii proavus raceatur, & omnes

Tantalida Polopis, Tyndarei que genus;

Das mibi Leda Jovem cygno decepta parentem,

Qua falsam gremio credula foviit avem.

In nunc & Phrygiae^b clara primordia gentis,

Cumque^c suo Priamo Laomedonta refer.

Quos ego^d suspicio? sed, qui tibi gloria magna issit?

Quintus, is a nostro sanguine primus erit.

Sceptra tua quamvis reat esse potentia Troja:

Non tamen bac illis esse minora puto.

Si jam diuini locis hic numerisque virorum

Vincitur; ac certe barbara terra tua est.

Munera tanta quidem promittit epistles deus,

Ut possim ipsas illa movere deas:

Sed si jam vellem fines transire pudoris:

Tu^e major culpa causa futuram eras.

Ante ego perpetuo famam sine labe emebi:

Aut ego te possum, quā in tua dona, sequar.

Utque ea non sperno, sic acceptissima semper

Munera sunt, autor qua pretiosa facit.

Plus mulced est quodd amas, quod sum tibi causa labi.

Quod per tam longas spes tua venit aquas. (ru)

Illa quoque, apposita qua nunc facio improbo mensu.

Quamvis eo perierit dissimilare, moto.

Tu modo me spectas oculis, lascivo, protinus.

Quos vix instantes lumina nostra ferunt.

* late.
+ scil. filio.
+ i. veneror.
+ Quintus à
Jove Priamus:
Nam Jupiter
Dardanum,
Dardanus Erich-
thonium, Erich-
thonius Troen,
Tros Laomedon-
ta Priami pa-
trem genuit.
+ scil. Quām
munera à te
promissi.

i. Ficē aspi-
cētes.

modo suspiras : modo pocula proxima nobis

Sumis : quaque bibit, tu quoque parte bibit,

Quoquies dignis, quoties ego recta noravi

Sigma supercilios penè loquente dari !

Et sapientissimi, ne vir meus illa videret :

Non satis occultis erubui que nolis.

Iape vel exiguo, vel longo murmure dixi :

Nil pudet hunc. Nee vox hac mea falsa fuit.

Orbi quoque in mensa legi sub nomine nostro,

Quod deindea mero littera fecit. A M O.

Credere mi tamen hoc oculo resuente negavi,

Hic mihi, jam didici sic quoque posse loqui ?

Hic ego blandissem, si peccatura fuisset,

Flechterer : his poterant peccata nostra capi.

Ego quoque, confiteor, facies tibi rara : potestque

Velle sub amplexus ire puella tuos.

Altera sed portus felix sine criminis fiat,

Quam eadat * extero noster amore pudor,

* extrema.

Dicce meo exemplo formosiss posso carere :

Est virtus placidis abstinuisse bonis.

Quam mulier credis juvenes ? optare quod optas ?

* Optasse.

Qui sapiunt, oculos an Paris unus habes ?

Non tu plus cornis : sed plus temerarius audes :

* Nec.

* Non.

Tunc ego ta vellem coleri venisse carinam,

* Adeat.

Cum mea virginitas mille patita proceris.

Si te vidissam, primus de mille fruissem :

Judicio veniam vir dabit ipse meo.

Ad possessa venis, * præcepitque gaudia ferus :

* precepitque.

Spes tua lenta fuit, quod petis, alter habet.

Ut tamen optarem fieri tua Troica conjux,

Invidiam sic me non Menelaus habet.

Define, molle, precor, verbis convellere peccatum :

Neve mihi, quam te dicis amare, noce.

Sed sine, quam tribuit fortrem fortuna, tueri :

Nec spolium nostri turpe pudoris habeo.

At Venus hoc patet est, & in alta wallibus Ida

Tres tibi se nudas exhibuere dea.

HELENA

82

Una quæcum regnum, belli daret aliam ländam;
Tyncharidis conjun, iuris dixit, eris.
Credere vix equidem ecclæstia numina possim
Arbitrio formam suppositissimo tuo.
Vique sit hac verum, certè pars altera filia est;
Judicij præsum quâ data dicar ego.
Non est tanta mei fiducia corporis, ut mo
Maxima, teste deâ, dona fuisse puerum.
Contenta est oculis hominum mea forma probari;
Laudatrix Venus est,* invidiosa mihi.
Sed nihil infirmo; facio quoque laudib[us] istis.
Nam mea vox quare, quod capis, esse doget?
Nec tis succense* nimis um mihi credimus ager.
Tarda solet magniæ reb[us] inesse fides.
Prima mea est rigor. Veneti placuisse volentes;
Proxima, me visunt p[ro]p[ri]a summa ibi;
Nec te Palladias, nesci[us] funeris honores
Auditio Helenos præposuisse bonis.
Ergo ego sum virtus, ego sum tibi nobile regnum.
Ferre a sim, si non hoc ego poltem amem.
Fenq[ue], credo mihi, non sum; sed amaro recuso
Illam, quem fieri vix puto posse meum.
Quid bibulus curvo prospicaderet diuersus aratro;
Spemque sequi conet quam locu[rum] ipse negat;
Sum rudit[us] ad Venetis fursum; nullaque fidolem
(Dii mihi sumantes.) Iufitius arte virum.
Nunc quoque quodd[em] tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio littera nostra novo.
Felices, quibus usus adest; ego nesciarerum
Difficilem culpa suspicor esse viam.
Ipse malo matru est & jannanc confundor, Et om
In nostris aculis vulnibus esse rear.
Nec reg[is] hoc falso, sensimala murmura vulgi;
At quod sicut voces et rullis Aethra mihi.
At tu dissimula, nisi tu desistere mavis
Sed cur desistas? dissimulare* potes.
Lude, sed occulse: maior, non maximus nobis
Est data libertas, quâd Menelaus abiit.

* si.

* licet.

Ille quidem procul est, ita te cogere, profidit
 Magna fuit fubita iustaque causa via.
 Si mibi sic^{*} jussum est: ego, cum dubitaret an iret,^{*} Visum;
 Quamprimum, dini, fac reditum eis.
 Omne lacrum, dedit oscula; Résque, domusque,
 Et tibi sit cura Troicus hospes, ait.
 Vix tenui risum: quem dum compescere laetus,
 Nil illi potius dicere, praeceps, E.R.I.T.
 Vila quidem^{*} vensis Creten dedit ille secundis:
 Sed tu non ideo cuncta licere putas.^{*} Creten vensis.
 Si mem hinc vir abest, ut me custodiat absens:
 An nescis longas regibus esse manus?
 Fama quoque est onus: nam quo constantius ore
 Landauit vestro, justius ille gemit.
 Quae juvaz, ut nunc est eadem mibi gloria damno est:
 Et melius fama verba dadisse fuit.
 Nec quod abest, huc me tecum mirare relitum;
 Moribus & vita credidit ille mox.
 De facie meruit, vita confidit: & illum
 Securum probitas, forma timore facit.
 Tempora ne percant ultro data praeceps:
 Simplicis ut amur commoditate viri.
 Et libes, & timos: nec adhuc exalta voluntas
 Est satis: in dubio peccata nostra labans.
 Et vir abest nobis: & tu sine conjugio dormis:
 Inque vicem tua me, se mea forma capis.
 Et longa noctes: & iam sermone coemus:
 Et peream, si non invitent omnia culpam:
 Nescio quo tardor sed tamquam ipsa metu.
 Quod male persuades, uitiam bene cogers posses?
 Sic mea rusticitas excusenda foret.
 Utilis interdum est ipsius iniuria passus:
 Sic certe felix ipse contra forem.
 Dum novus est, capio possum pugnamus amori:
 Flamma recente parvum sparsa recedis aquam.
 Certus in hospitibus non est amor: errat in ipsis:
 Cumque nihil speres firmius esso, fugis.

HELENA

i. Ariadne.

Hypsylo testis, testis Minoë a virgo,
In non exhibitis utraque juncta toris.
Tus quoque dilectum mulcos, infide, per annos
Diceris. Oenomem deservisse tuam.
Nec tamen ipse negas: & nobis omnia de te
Quareris, si nescis, maxima cura fuit.
Adde, quod, ut cupias constans in amore manere;
Non potes: exprident jam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
Qui ferat in patriam jam tibi ventur erit.
Cursibus in mediis novitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noster abibit anor,
An sequor, ut suados, laudatque Pergama visam?
Pronunti & magni Laomedoniss ero?
Non ita contemno volucris praecorsa fama,
Ut probris reras impletas illo meis:
Quid de me poterit Sparis, quid Achaea tota,
Quid gentes Afie, quid tua Troja loqui?
Quid Priamus de me, Priami quid senser uxori,
Totque sui fratribus, Dardanique nurus?
Tu quoque qui poteris fore me sperare fidelem,
Et non exemplis auxiliis esse tuis?
Quicunquaque Iliacos intraveras advenia portus,
Is tibi solliciti causa timoris erit.
Ipse mihi quozies iratus, Adukeras dices;
Oblitus nostro crimen inesse tuum?
Delicti fies idem reprobator, & auctor,
Terra, preeor, vulnus abruas ante meos.
At fruar Iliacis opibus, cuiusque beato,
Donaque promissis uberiora feram?
Purpura nempe mibi preciosaque texta dabuntur;
Congestaque auris pondere dives ero.
Da veniam fassa: non sum tua munera tantis:
Nescio quo tellus me tenet ista modo.
Quis mihi, si ladar, Phrygiis succurret in oris?
Unde pesam fratris, unde parentis opem?
Omnia Medea fallax promisit Iason:
Pulsa est. Non sonia non minus illa domo.

j. divulg.

Non

PARIDI.

85

- Non eras Abetor, ad quem despulta^{*} venires;
Non ipsa patens, Chalciope que soror.
Tale nibil timeo. Sed nec Medea timebat.
Fallitur augurio spes bona saepe suo.
Omnibus invenses, quae nunc jactantur in alto,
Navibus in portu lene fuisse fratrum.
Iax quoque me terret, quam se poperisse cruentam
Ause diem partus est tua visa patens,
Et patrum timore monitus, quos igne Polasgo
Ullion at sursum pramoniisse fersunt. i. Cassandra
Enallage.
- Uique faues Cythareas tibi, quia vicit habērque
Parta per arbitrium binā tropbas tuum;
Si illas^{*} timeo, quae, si tua gloria vera est,
Judice te causam non tenuerit duc.
Nec dubito quin, te si persequar, arma parentur;
Ibit per gladios (his mihi !) noster amor,
An fera Cratæris indicere bella coegit
Atracis Aemonios Hippodamia viros;
Tu fore tam lenum justa Menslaon in irâ,
Et geminos fratres, Tyndareus inque puas?
Quod bene te jactas, & furiis fastalloquaris;
A verbis facies diffidit ista tuis.
Appa magis Veneri, quam sunt tua corpora Matri.
Bella gerunt fortis, tu Rari semper anima. M
Hectora, quem laudas, pro te pignusque iubato?
Abilita est operis altera digna^c austriacum.
His ego, si saperem pauloque audacter essem, non ha
Uixerit: uetus, si qua puella sapit.
Aut ego deposito faciam fortasse pudore,
Et dabo^{*} convictas tempore uicta manus.
Quod petis, ut furtim præsentes ista loquamur,
Scimus, quid capies, colloquisumque voces.
Sed nimirum properas; & adhuc tua messis in herba est:
Hec mora^{*} sic vixit forsan amica tuo.
Hoc tenet arcum, furtiva conscia mentis
Littera, iam lasso pollice, fistat opus.
Cetera per socias Clymenen Aibridmque loquuntur,
Qua mihi sunt comitii confiliumque duas.
- i. Thessalica;
ab Atrace Thes
saliz urbe, ex qua
fuit Hippodamia.
- ^a scil. Amoris.
Nam, Militas
omnis amans.
^b habet sua
castra Cupido.
^c i. Exercitiis &
factis tuis.
^d cui.
^e scil. Operis.
^f timore.
^g conjunctas.
^h sic.
ⁱ Ordo est,
Littera bactenus
conscia mentis
furtiva fistas
opus arcum.

In

In decimam septimam Epistolam

Argumentum.

Hellespontaicum mare septem tantum stadiis, teste Plinio, Europam ab Asia dividens, Seston in Europa, Heros patriam, Abydon in Asia, ex qua fuit Leander, adversas urbes haberet. Cum autem Leander Abydenus Sestiam puellam Heros miserere deperires, per Hellespotum noctu ad eam nascere consueverat. Sed maris tempestate interclusus, jam præteritis septem diebus, ad amicam Heros, per audacem nautam eam tempestate Seston navigantem hanc epistolam misit. In qua primum amorem suum siemum & stabilem esse ostendit. Deinde queritur quod natandi facultas, ob serventissimum maris etum sibi sit ablata. Demum vero pollicetur, se brevi iterum; &, quamvis mare non fuerit tranquillum, se tamen periculis potius commissurum, quam illius jucundissimo conspectu atque colloquio caturum. Unde de eo sic cecinit Martialis.

Cum peteres dulces undas Leander amore,
Et sessus iunidis iam premere me aquis;
Sic miser instantes affatus dicitur undas;
Parcere dum propero, mergere dum redes.

Leander Heroni.

Mitis Abydenus, quam mallem ferre salutem,
a Pro Sestia.
Si endas undas mari, Sestia puellazibi.
b Non libenter.
Quia si me amas Si mihi dic faciles, & sans in amore secundi.
malles me videre b Invitis oculis bracchia verba leges.
quam legere Sed non sunt faciles, num cur mea vosa morantur?
hanc meam Currere me norit non patiuntur aqua? ^a
epistolam: Juxta ipsa vides celum pice nigrum, & fratre ventis
illud, (epist. 1.) Turbida, perq; cavas vix adeunda rates.
Nil mihi rescribas Unum, & hic audas, & quo tibi littera nostra
arranipsa veni. Redditur, & portu navita ^a movit iter.
* Fecit. Ascensorum eram: nisi quodd, dum vincula prora
c i. Omnes. Solveris in speculis omnis Abydos eras.
Abydeni. Non poteram celara mios, voluz ante parentes:
Quemque regi volumus, non latuisset amor,
Pecoribus hoc scribens, Faelix i littera dixi:
Nam zibi formosam porrigit illa manum,

Forson

Infelix ad mortis etiam longèrē libellis,
 Rumpere dum nivis vincula dentis voleas.
 Talibus ex quo dixisti mibi mortuare verbis,
 Cetera cum charia destra locuta mea es.
 Ab quanto mallem, quām scriberet, illa nataret,
 Méque per offuscas sedula ferret aquas?
 Apies illa quidem placido dare verbira ponto;
 Estramen & sensib[us] apes ministrat mihi.
 Septima nox agitur, spatiū mibi longius nunc,
 Sollicitum rauis.* ut mare ferunt aquas.
 His ego si vidi mulcentum politora somnum
 Noctib[us], insani sit mors longa fressi.
 Rupe sedens aliquā spilo tua lissora tristis?
 Et, quō non possunt corpore, mente ferunt
 Lumina quān etiam summā vigilaenia tui resūt.
 Ante vides, aut actis nostra videre paucis,
 Tū mibi deposita est in secca vestis arena?
 Ter gravis tonsa cascarere undū iste?
 Obsistit incepitis eumidum juvenilibus aquar[um]
 Morsu & aduersitate natantis aquis.
 At^a tu de rapidis immansuetissime venuis,
 Quid mecum^b certa prælia^c mentis geris?
 In me, si nescis, Borsa, non aquora, facio;
 Quid faceres, effos nā vidi motus animor[um]
 Tam gelidus cum sis non te tamen improbe quondam.
 c Ignibus Alcas in caluisse negas.
 Gaudia rapturo si quis tibi claudero velle?
 Aerios adire quo poseris modo?
 Parce, precessor, & facilioris move moderantur^d suram;
 Imperes^e Hippodamus sic nō triste nūbit.
 Vana pax, prescibūsq[ue] nōis obmurmura et ipso?
 Quasque quatim, vultu pars tuncus apres.
 Nunc daret audaces mīnam mibi Dakalos uide,
 Icarum quamvis h[ic]e propo lītus adest.
 Quidquid eris, patiōr & licet modo corpora in artus
 Tollere, quid dubitā sap[er]endit aquas.
 Inter ea dum eundem negant vobis que fructūmque,
 Menus agno fandi tempore prima mī.

* quod,

^a Ad Boream
Apostrophe.
^b i. Animo
deliberato.

^c i. Amore
Orithuyz
Atheniensis.

^d i. Æolus, nepos
Hippot[us] Trojani.

LEANDER

Nox erat incipiens (namq; est meminisse voluptus)
Cùm foribus patris egrediebar amans.

Nec mora : deposito pariter cum vestre simore,
Fallabam liquido brachia lenta mari.

Luna mibi tremulum lumen præbebat eunti,
Ut comes in nostras officia vias.

Hanc ego suspicimur, Favet, o candida, dixi :
Et subiante animo Latona sacra tuo.

Non finit Endymion te pectoris esse severi ;
Flebit, precor, vultus ad mea fortia tuos :

Tu Dea mortalem cælo delapsa peribas,
(Vera loqui licet) quam sequor ipsa Deus est.

Non referam mores cœlestis pectoris dignos :
Forma misericordia non cadit illa Deus.

A Veneris facie non est prior illa tuâ que :
Nevo miseras vocibus, ipsa vide.

* Quanto cùm radiis fulges argentea puris,
Concedunt flammis sydera cuncta tuis :

Tanto formosior formosior omnibus illa est.
Si dubitas, circum Cynobia lumen habes,

Hac ego, volcerit non bis diversa locutus
Per mibi cedentes nocte forebar aquas.

Unda raptaessa radiabat in imagine Lune :

Et nitor in sacra mode disurus erat.

Nullaque vobis unquam nostras veniebas ad aures,
Præter dimora corpore murmur aqua.

Alcyones sole, memores Caycis amari,
Nescio quid visa sunt mihi dulce queri.

Famque frigoris humero sub utroque lacertis,
Fortior in summas erigit altius aquas.

Ut procul asperxi lumen, Mous ignis in illo est,
Illa tamen, dixi, littora lumen habent.

Et subito laffis vitre redire lacertis :

Vislaque, quād fuerat, mollior unda mibi.

Erigor ut possum gelidi sensire profundis,
Qui calidus in cupido pectoris, praefat amor.

Quod magis accedo, propiore que littora fiumi,
Quodque minus restat, plus liber ire mibi.

* i. Mons
Latmus ubi
Lunam cum
Endymione
concubuisse, in
fabulis est.

Quantum.

Numen.

1148) Cim verò possim certi quoque, protinus addū;
 Spectatrix animos, ut valedique facias.
 Tunc etiam nando domina placuisse labore s;
 Atque oculis falso brachia nostra tuis.
 Situa vix prohibet nrum descendere in altum:
 Hoc quoque enim vidi; nec mihi verba dabat.
 Nec tamen effecit, quamvis retinibas cunctem,
 Nè fieret primā pes tuu udu aquā.
 Excipit amplexu, felicisque oscula jungit:
 Oscula Diis magnis trans mare digna peti.
 Deque suis demptos humeris mibi tradidit amictus.
 Et madidam siccas aquorū imbre comam.
 Cato nox, & nos, & turru consca novit;
 Quodqz mibi monstrat per vada lumen iter:
 Non magis illū numerari gaudia molis,
 * Helle spontiaci quād m̄ maris* alga potest.
 Quid brevius spatiū nobis ad farta dabatur,
 Hoc magis est cautum, nè foret illud inert.
 Jamque fugatur ab^b Tithonis^b coniuge noctem,
 Praevium Aurora Lucifer ortus erat:
 Oscula congerimus properata sine ordine rapit,
 Et querimur parvas molibam esse moras.
 Atque ira^a cunctam monitu nutritum amaro,
 Frigida desertā littora turre peto.
 Digidimur flentes: repetiqz ego^c virginis^c equor,
 Respiciens dominum, dum licet, usque metum.
 Si qua fidos vero est; vniuersus huc, esse matator;
 Cum redeo videor naufragus esse mibi.
 Hoc quoque si credis; ad te via prona videtur;
 A te cūm redeo, cūm iacetis aquæ.
 Invictu patriam reperio, quis credere possit?
 Invictu certe nunc uoror urbe meā.
 Hoi mibi! cur audiuis jucundi, secessumst uer undis,
 Unaquem mens, tellus uon habet una duos?
 Vela tua me Sostis, vel te mea sumas Abydos:
 Tantua terra mibi, quād tibi nostra placet?
 Cur ego confundor, quoties confunditur aqua?
 Cur mibi causa leuis uenam obesse posset?

* Sic dicta ab
Helle Phryxi se-
tore istic sub-
mersa.

* Unda.

^b i. Aurora.

* Contadus
monitu. &c.
^c i. Mare Hel-
lespontiacum.

4 Pro multis rotis.
 * i. natando.
 * i. Iterum ad te venire.
 * scil. ante.
 * i. Pontus Helles, quæ fuit filia Athamantis,
 * i. spumescunt.
 * i. Arietis, quo Hoc mare, cùm primū de virginē nomina mersa,
 vescus est Phryxus.
 * fiat.
 * i. Ursam, majorem quam Graci inter navi-
 gandum obser- vari solebant.
 * i. Ursam mino- rem quam Tyrii solebant obser-
 vare.
 4 Quibus om- nes vulgo utun-
 tur.
 * i. Stellam Andromedæ.
 * i. Stellam Ariadnæ.
 * i. Arcadica Calisto: vel
 Ursa major.
 * &c. Significat Andromedon quam amavit Perseus; quæque Minervæ bene-
 ficio inter astra collocata dicitur:
 Et Ariadnæ quam amavit Bacchus: Et Calisto quam amavit Jupiter
 de quibus ante i. Argo, * Glaucum significat, indeum maris convessum
 * i. Carceribus prope Eridem, ubi curulia certamina celebrari solent.

Nam nostrorū cari vñorū delphines amores,
 Ignotum nec me pīscibū esse reor.
 Nam patet aeris lima solitarum limes aquarum,
 Non aliter multā quād via pressa rotā.
 Quod mihi non esset, nisi sic iterare querebar.
 At nūne per ventos hoc quoque deesse queror.
 Fluctibus inmodicis Athamantidos aquora i-
 Vixque manet portu tuta carina suo. (neus;
 Hoc mare, cùm primū de virginē nomina mersa,
 Quatenus est nactum, tale fuisse puto.
 Est satis amissā locus hic infans ab Helle;
 Utque mihi parcat nomine crimen habet,
 Invideo Phryxo, quem per freca tristia tutum
 Aarea lanigero vellere verxit ovis.
 Nec tamen officium pecoris navisque requiro:
 Dummodo, quas fundam corpore, donur aqua.
 Arte egeo nulla: detur modo copia nandi e
 Idem navigium, navita, vellor ero.
 Nec sequar aut Helicem; aut quā Tyrrus uitur.
 Publica non curat sydera noster amor. (don;
 Andromedon alius specter, clarumq; coronam,
 Quaque micat gelido Parrhasis uisa polo.
 At mibi quod Persæcum cum Fove Liber amarunt,
 Indicium dubia non placet esse via.
 Est aliud lumen multò mibi certum istis,
 Noss erit in terribi quo duce noster amor.
 Hoc ego dum spectem, Colchos atque ultima ponti,
 Quaque viam fecit Thessala puppream.
 Et juvenem possem superare Palamona nando:
 Miraque quem subito reddidit herba Deum.
 Sape per assiduos languent mea brachia motus:
 Vixque per immanes fessa trabuntur aquas.
 Hū ego cum dixi, Precium non vile laboris,
 Nam domina vobis colla tenenda dabo:
 Protinus illa valens, atque ad sua premia tendant,
 Ut celer Elæ carceris missus equus.

HERONI.

Iffimis igitur servos, quibus uox, amores
Téque magis cælo digna puella sequor.

Digna quidem cælo, sed adhuc tñlute morari
Aut dis, ad superos binc mibi quâ sit iter.

Hic es & exiguum misero contingit amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.

Quid mibi, quod late non separor aquore, prodest?
Non minus hec nobis non brevis obstat aqua.

Num malum dubito, toto procul orbe remotus

Cum domina longè spem quoque habere meam.

Quod proprius nunc ^{* est}, flammâ propiore calesco;
Et res non semper, spes mibi semper adest.

Pine manu quod amo, tanta est vicinia, tangos
Sape sed (heu!) lacrymas hoc mibi pene movet.

Velle quid est alia fugientia prendere poma?

Spem quo suo refugi fluminis ore sequi?

Ego ego te nunquam, nisi cum voler unda, tenebo?

Et me felicem nulla videbit ^b hyems?

Cumq; mensus firmum uil sit, quād ventus & undas
In ventis & aquâ spes mea semper erit?

Aestu adhuc tamens est, quid cùm mibi laetitiae aquor
Pleias, & Arctophylax, Oleniūmque pecus?

Aut ego non novi, quād sim temerarius: aut me
In freia non causa tunc quoque missis amor.

Nec pures id me quod abest promittere tempus,

Pignora pollicis non ubi tarda dabo.

Sit tumidum paucis etiam nunc nobibis aquor?

Ire per invisas experiemur aquas,

Aut mibi contingat felix audacia salvo?

Aut mors solliciti finis amoris erit?

Opiabo tamen, ut partes expillar in illas:

Et tensare porcus naufragia membra tuos.

Flebis enim: talis qui meum dignabere corpus?

Et mortis dies, huic ego causa fu.

Scilicet interitus offendit omne nostri:

Litteraque invisa est hac mea pars tibi.

Desine parte queri: sed, ut & mibi simias iram.

Accedens queso fac tua vota meis.

* Hinc est quod
raro misero.

* Alludit ad
Tantali fabulam

de quo alibi,
Querit aquas in

aquis & poma
fugacia caput

Tantalus, &c.

^b i. Temporas,

&c. Pleiades

ortu & occasu
tempestates

cident, sicut &
Bootes &

Capella.

- * i. Tranquilli-
- tate maris.
- 3 i. Exigu tem-
- poris.
- * Illic.
- * Illic

Pace b brevi nob̄ op̄m est, dum transferor iſuer.
 Cū tua contigero litiora, perfic hyems.
 * Iſt̄c est aptum noſtra navale carine,
 Et melius nullā ſtat mea puppis aquā.
 * Iſt̄c me claudat Boreas, ubi dulce morari eſt :
 Tunc piger ad nandum, tunc ego cniutus ero.
 Nec faciam furdi convitia ſuctib⁹ ualla :
 Trifte naturo nec querar eſſe frustum.
 Me pariter venti ſeneant, teneri que lacerti :
 Per cauſas iſt̄c impediārque duas.
 Cū patietur hyems, remis ego corporis utar :
 Lumen in aspectu tu modo ſemper habe.
 Interea pro me pernoctet epiftola tecum :
 Quam precor ut minimā persequar ipſe morā.

In decimam octavam Epiftolam

Argumentum.

Non ſatis conſtar, cujuſ hæc ſit epiftola cum praetende duab⁹ quic sequentibus. Nam nec quæ legim Leandri ad Heronem, nec quæ Herſis ad Leandrum, nec quæ Acontii ad Cydippen, nec quæ Cydippes ad Acontium, ab Ovidio unquam ſcriptas fuiffē, aut a Sabino, ipfemēt comprobat in ſecundo Elegiarum, ſic ſcribens ad Macrum.

*Aut quod Penelopes verbiſ reddat̄r Ulyſſi,
 Scribimus, & lackrymas Phylli relitta inos :
 Quod Paris, & Macdrenus ; & quod malē gratus Iafet,
 Hippolytique parens, Hippolytū ſequē legant : dicit.
 Reliqua ſtudiosi illuc legenda relinquimus : ſatis eſt ad moniſſē.*

Hero accepta Leandri epifta respondet, id agens ſe ardenter redamare ſignificet, & ad mutuos amplectuſ amatorem advocet. Deſidiam verò interdum accula, ut oſtentat, quād ſincero & continuo amore ſemper amet. Aliquando in mare invehitur. Nonnunquam timet ne ob aliam fuerit deſtituta. Verum ſtatiuſ amori ſuſpicionem in amantium conſuetudinem, qui omniſ timent, tranſerendo, conjeeturam imminuit. Demum ſuader, ut non niſi tranquillo frero ſe committat.

Hero Leandro.

Quam mihi miſisti verbiſ, Leandro, ſalutem,
 Te poſſim miſſam rubri habere, veni.

Longe

longa mōra est nobis omniū, qua gaudia difficiuntur.
Dā veniam fassa: Non patienter amo.
Imperior ēque pari: sed sum tibi viribus impar:
Fortius ingenium suspicor esse virū.
Vi corpore teneris sic motus infirmā puellie:
Deficiamus, parvi temporis adda mōram.
In modo venando; modo rūs genitale colendo,
Ponitū in variā tempora longā mōra.
Das forū, vos retinet, aut unde dōna palestra?
Elevit aut frāno colla fugacij quis.
Ianne volutrem laquo: nūne pīscem ducitū bāmo?
Diluitur posito senior bora mero.
Et mībi submōto, vel si mīnus acriter urat,
* Quid faciam, superest, prēter amare, nihil. * Semotis.
Quod superest, facio: tēque, o mea sola volūptas,
Plus quoqua, quām credi quod mībi possit, amo.
Aut ego cūncharta de te nātrice susurro.
Quaque cūtum mīrror causa mōretur iter:
Am mōre suspicōs, odioso cōsita vento
Corripio verbis & quora * sapo rūto.
Aut, ubi * facitiam paulūm genīa unda temfīs,
Pēsse quidem, sed te nolle vīdire, queror.
Dumq; queror, lachryma per amanīa lumina mā-
Police qdā tremulo cōscia siccāt anūs. (manz:
Sape cūi spālo si sine in līstōre passus;
Impositas panquām serues arēna notas;
Vique rogām de te, & scribam tibi; si quis Abido
Venerit, aut, quaro, si quis Abjōn eat.
Quid referam, quōdīcēdū vīstibū oscula, quās tu
Helle spontiācā ponū ituras aqñā?
Sic ubiq; acta est, & nōcū amīcior bora
Exhibait pulsā sydēra clara dīs;
Proīmū iūrī summā vigilantis lumina turte
Platīmū assūta signa * notāmque via.
Tortā quoq; uerato ducentos pīmina fuso,
Fāmineū tardas fullimū arse mōras.
Quid loquor īterea rāra longō tempore, quāris?
Mīly, wīs Leandri nōmen, īs qre meo ēst.

* Sunt verba
Hērūs ad nutri-
cēm.

** i. Oleo, cu-
jus inventrix fuit
Pallas.
* minimōm.

† Producendo
fila usque ad
terram.

‡ i. Ventus
secundus.

* Nc.

* Capta.
‡ i. Quamvis.
‡ i. Tancō.
‡ i. Quantō.
* Objectio.
* Responso
Hērūs ad hanc
objectionem.

* Jamque prius exīsse domo mea gaudia, muriz?
An vigilans omnes, Cū timeret illo suis?
Jamque suā humorū illum depassere vestis;
Tingere jam pingui Pallade membra putas?
Annuit illa ferē, non nostra quod oculū cursus;
Sed mox obrepens forū amīle caput.
Póstque mora * nimirū, jam certe navigat īquā
Lentāque dimoris brachia jaſtāt aquā.
Pausāque cum ractā perfici stamina terrā,
An medio possis quarimū effō frēdo.
Et modo prospīnīus: itidā modo uoce predamur.
Ut tibi dēs faciles uisitāura vīs.
Auribus incedunt voces corporis, Cū amīlū
Adventūs strōpitum credimus esse tui.
Sie ubi decepta pars ut mābi maxima noīs
Ad a, subit furūs laminationē fessa sopor.
Forfīcāt in uitā, mecum tamen, improbe, dormīs:
Et quamvis non vīs ipso, venīs, omnis.
Nam modo te video p̄ prop̄ jam sp̄lare nāzām;
Brachia nunc humorū humida ferri mēs.
Nunc deo, qua solco, madidic volamīna membrū;
Pectora nunc jūndo uofra fōvere sīmū;
Multāque præterea lingūa reticula modosū;
Qua fecisse juvās, facta referre pudes.
Me mēseram! brevis est hās, Cū non vera voluptā
Nam tu cum somno semper abire soles,
Firmūs b cupidi tandem cōēamus amantes;
* Nec careant vīrā gaudia nostra fidei.
Cur ego tot viduas op̄egi frigida nōtēs?
Cur toties d̄ mō, lēnsē nāzator, abes?
Est māte, confiteor, nondūm iradīabile nāmī;
Nocte sed besternā lenior aura fuit.
Cur ea præterita est? cur non venīra timobas?
Tam bona cur perīst, nīc tibi * rapta vīs est?
Protinus d̄ ut similiū detur tibi copia cursūs;
* Hoc melior certe, f̄ quo prior, illa fuit.
* At cīdō mutata est jaſtātī forma profundi,
* Tempore, cūm properas, sepe minore venīs.

- * Et.
 * Portum.
 * i. Nephele,
 maris Nympha.
 * i. effusis.
 * i. Ino, Atha-
 mantis uxor,
 Helles noverca.
 * Si i. si-
 quidem.
 * Stupri.
 * Formosissima.
 fuit puella, &
 Neptuno com-
 pressa.
 * Circéque.
 * Antone.
 * Quia puellæ
 ha fuerint, non
 satis constat.
 * i. Anguibus.
 * Una fuit ex
 Pleiadibus.
 * i. Aliæ.
 * i. Separat.
 * i. Afiam &
 Europam.
 * &c. Sensus
 est, ista gloria
 quam queris in
 hoc brevi mari
 turbando, est
 minor quodlibet
 stago, i. est
 minor quam
 quodlibet sta-
 gnum turbando
 possis habere.
 * i. Leander.
 * Despecto.
 * Et spes mea.
 * Sternuit, Sed
 potius Sternuit,
 * Instillat.
- Quod si quam sciero; moriar, mihi credo, dolenda
 Jamdudum peccas, si mea fata potis.
 Sed neque peccabis; frustaque ego terroror istis:
 Quoque minus venias, invida pugnar byems.
 Me miseram! quanto planguntur luxora flent!
 * Ut latet obscurâ condita nube dies!
 Forficiat ad* ponsum, mater pia venoris Helles,
 Merisque toratu nostra flentur aquis:
 Aut mare ab intusa privigna nomine dictum
 Vexat in aquoream versa^c noverca deam.
 Non favet, ut nunc est, teneri locum iste puella:
 Hac Helle petuit, hac ego ladar aqua.
 At tibi flammariunt memor, Neptunes, amorum,
 Nullus erat venatus impedirendus amor.
 * Sed neque Amymone, nec laudissima forma
 Crivinii est^d Tyro fabula vana quis:
 Lucidæq^e Alcyone, * Ceycœque^f & Alymone^g nam
 Et nondum rex^h angue Medusa armis:
 Flaudique Laodice, caloque, acceptaⁱ Celano,
 i. Et quarum membris nomina letta mibi
 Has certè plurèque canunt, Neptunes, poeta
 Molle lacrima laboris conservisse inno.
 Ceteri igitur toties viriles experiri amantur.
 Assuetum nobis turbino claudiri tur.
 Parco feros & latiisque mari tua pralia misce:
 k Sed nunc^k terras has brevis unda^l duge.
 Te deces aut magnus magnum jactare casinas:
 Aut etiam totu^m classibus esse trucum.
 Turpe deo palagi juvenem correre qualiterem:
 m Gloriisque est si agno quolibet ista minor.
 Nobilis ille quidem est, & clarus origine, sed non
 A tibiⁿ suspecto duxit Ulysse genitum.
 Da veniam, servaque duos: uatas ille^o & sed ista
 Corpus Leandri, * spes mea, pendet aquis.
 Interea lumen (posuo nam scribimus illo)
 * Perstrepit^p nobis prospera signa dedit.
 Ecce merum natrix fanstos^q distillat in ignis
 Cras oritur plures inquit^r & * ipso bibit.

Ibi nos plures evicta per aquora. * Lapsus,
 Openitus dorso corde recipere mihi.
 Tuo castra redi, socii desessor amoris :
 Ponuntur * medio cur mea membra toro ?
 Quod timeas non est : auro Venus ipsa fauebit
 Surnos & aquoros a quore nara vias.
 liber medias ipsi mibi sapo per undas :
 Sed soles hoc maribus tuius esse frustum.
 Nam cum huic vestis Phryzo Phryxique sorore,
 Sola dedit vastis fæmina nomen aquis.
 Infusa ad reditum metuis ne robora desins,
 * Ac nequeas gemini ferre laboris onus.
 Si nos diversi medium coeamus in aquor;
 Obviâ que in summis oscula densus aquis ?
 Uque ita quisque suas itorum redeamus ad urbas ;
 Exiguum, sed plus quam nibil, illud erit.
 Vil pudor hic vixnam, qui nos clam cogit amare ;
 Vel timidus fama cedere villet amor.
 Eune male res janita, calor & reverentia, pugnans :
 Quid sequar in dubio est : hac docet, ille juvat.
 Ut semel intravis Colchos Pegasans Iason,
 Impositum celeri * Phafida Puppe tulit :
 Et semel ^b Idæus Lacedamona venit ^b adulter,
 Cum prædâ redit proximus illo suâ.
 Tu quid sape petis quod amas, iam sape relinquis ;
 Es, quoties grave sit puppisbus ira, natas.
 Sit tamem, o juvenis timidarum viscer aquarum,
 Sic facio spernas, ut verearo, fretum.
 At laborata * merguntur in aquore puppes :
 Tu tua plus remis brachia posse putas ?
 Quod cupis, hoc nauta metnunt, Leandro, natato ?
 * Exiuit hic fratris puppisbus esse solet.
 Me miseram ! cupio non persuadere, quod hortor ;
 Si quis, precor, monitis fortior ipse meis,
 Dummodo pervenias, excusâque sape per undas,
 Injicias humeris brachia lassa meis.
 Sed mihi caruelas quoties obverto ad undas,
 * Nescio quod pavidum pectora frigus habent,
 Vectus,
 * Vido.
 Aut.
 Aut.
 * i. Medeum.
 à Phafide Col-
 chorūm fluvio,
 b i. Paris
 Trojanus ; ab
 Ida monte
 Phrygiz.
 * Vincuntur ab.
 * scil. Natandi
 per mare tur-
 batum.
 * Nescio quid
 pavidum frigore
 Nec peccus habet.

ACONTIUS

* i. Expiata.
Solebant enim somniantes ad tristia sua somnia expianda, hostias aliquas diis sacrificare.

Sillific.

* i. Ventis agitatis.
** i. Proxime tranquillitatis.
* toto.

Nec miseri besteris confundor imagina vobis,
Quamvis est saevis illa pista meis.
Namque sub Aurora, jam dormit ante lucernā,
Tempore quo errat somnia vera solent;
Stamina de digeris recidere sopore remissis:
Collaque pulvino nostra ferenda dedis.
Hic ego ventosat manum delphina per undas
Cernere non dubiam sum mibi visa fide.
Quem postquam bibulisti injectis fluctus arenas,
Unda simul miserum vitaque desorsuit.
Quicquid id est, simeo: nec tu mea somnia ride:
Nec nisi tranquillo brachia crode mari.
Si tibi non parens, dilecta parco puella:
Quae nunquam nisi te sospito, sospes erit.
Spes amorem est fratris vicina pacis in undis:
Tu placidas tuo pedoro funde vias.
Interea quoniam nanci frata pervia non sunt,
Leniat invisas littera missa moras.

In decimam nonam Epistolam

Argumentum.

Profectus ad sacra Diana Acontius, que in Delo, insula maris Egaei omnium Cicladum clarissima, ex iniquenti virginum conventu celebrabantur, in amorem se Cydippes puellæ nobilis excaluit. Sed cum illam operis imparitatem non auderet in suam amorem sollicire, novam commentus fraudem, in pulcherrimo prescriptis duos hosce versus,

Juro tibi, sancte per mystica sacra Diana,
Met tibi venturam comitem, sponsamq; futuram.
Atque illud ad pedes paucæ proiecit: que fraudis inscutum imprudens legeret, visa est se quodam Acontio pesci. Nam qua ante Deos in templo Delia Diana dixeruntur, rata esse debere. lex erat. Cum autem paulo patet, hujusque rei inclusus, illam alii desponderet, subfere correpta est. Quare hac Epistolâ Acontius eorum persuadere, hunc morbum à Diana immisum eo quod non impleverit, qua dea presente promiserit. Nc vero dubitet iterum decipi, ab ea exorditur pan-

ad maximè habitare poterat. Adducit deinde eum in o-
num cui despontata fuerat; cùm dicati omnem agitatu-
mem accidere illius causa.

Aconius Cydippæ.

Accipe Cydippe despeti nomen Acanthi,
Inquit, in pomo qui tibi verba dedit,

* Hi versus inter-
nochos
recensentur.

Dñe meum: nibil hic iterum jurabis amantibz?

Promissam fatis est te semel esse mibi.

Prole: discedas sic corpore longior ab isto;

* Scil. Tui.
dolor.

Qui mente est, nullus pars dolor, dolor.

Quid pudor ora subit? vixit, sicut in ade Diana,

* Scil. Tui.

Suspicio ingenuas erubuisse genas?

Conjugium, pactumque fidem, non crimina poscid?

* Periphrasis.

Debitas ut conjux, non ut adulter, amo.

pomi.

Vnba licet repas, que demptas ab arbore ferias.

* jurasse.

Periulit ad eas das me faciente minas:

* Hic versus

Invenies illuc id te spondere, quod opto,

cum sequenti

Ni tibi cum verbis excidit illa fides.

plerisque libris

la metu, * ut diva diffusa est ira: decebat

non extant.

Te posuimus, vi go, quam memississe Deam.

* divæ.

Nunc quoq; idem timeo: sed idem tamen acrim illud

* i. Dianam;

Affumpsi vites: audaque flamma mortis est

quæ memor illius

Quique fuit nunquam parvus vel tempore longo,

promissionis.

Ex spe, quam dederas tu mibi, crescit amor.

quæ non pra-

Spem mibi tu dederas: mox hic tibi credidit ardor:

stas immutat

Non potes hoc factum teste negare Dea.

tibi morbum.

Me tibi nupurum, felix eas omen, Aconiti,

* Creditur.

Furo, quam colimus, Numinis magna Dea.

* Etiam hi duo

Adfuit: Et presens ut erat, tua verba noravit;

versus sequentes

Et visa est mota dicta tulisse comæ.

in plurimque li-

Deceptam dicas nostrâ te fraude licet;

bris non extant

Dum fraudu nostra causa feratur amor.

& pro adulteri-

Fram mea quid petitis, nisi tibi jungeret uni?

nis habentur

Id me, * quod quereris, conciliare possit.

merito.

Non ego natura, nec sum tam callida usu;

* Scil. Dea.

Solertem tu me, crede puella facis.

* i. Capite

* Quo. * i. De quo quereris. * scil. tibi.

moto in lignum

consentientis.

* i. accepisse.

ACONTIUS

*Te mibi compositis, si quid ramus ogimus arte,
Afrinxit verbis ingeniosus amor.*

¶ i. Solennia verba nuptiarum. Dictatis ob eo feci sponsalia verbis :
¶ Consultoque fui juriis amore vafur.
¶ &c. In consiliis adhibito. Sit frans huic factio nomen, dicarque dolosus :
um amore, fuljuris peritus.
¶ quoque.

Rigidas.

Si noceo, quadam r. facio sine fine nocibo :
Téque petam ; cavere tu licet, ipse petam,
Per gladios alii placuisse rapuere pueras :
Scripta mibi causa libera crimem eris.
Dii faciant, possim plutes imponeare nodos :
Ve tua sit nullā libera parco fides.
Mille modi restant : elivo sudarium in quo e
Ardor inexpertum nil finit esse meum.
¶ i. Etiam si est dubium.
¶ Et.

*¶ i. Fortis fuit.
scil. Vir i. maritus. Vir hoc in loto sumitur ambigue.*

¶ scil. Rapiens. Tu facis hoc, oculi quozi quiibus ignea cedunt

Apophoresis.

¶ i. quamvis.

¶ Aut es.

¶ Quz ab Hone. ro (11.1.)

dicitur

apophoreza

i. argenteos

pedes habens.

¶ &c. i. Quintorum opus corporis tui sic tale, quales sunt partes que ap-

parent; ¶ Tibi.

Inque sui cupido rapta ferre sinu.
Non sum, qui soleam Paridis reprehendere fallum :
Nec quenquam, qui vir posset ut esse, fuit,
Nos quoque ; sed raco. Mars hujus pana rapina
¶ De sit ; erit, quam te mon habuisse, minor.
¶ Si tu es formosa minus, peiorē modestē :
Andaces facie cogimur esse tuā.
Tu facis hoc, oculi quozi quiibus ignea cedunt
Sydera : qui flammæ causa fuere mea.
Hoc faciunt flavi crines, G. eburnea cervix,
Quaque precor venienti in mea colla manu :
Et decor, G. vultus sine ruficitate prudenter.
Et, Thetidis quales vis et or esse, pedes.
Caser si possim laudare, beavior essem :
Nec dubito, totum quin sua pars sis opus,

Huc ego compulsus, non est mirabile, formâ,
Si pignus volui vacis habere tua.
Denique dum captam tu es cogente fateris;
In fidis esto capta puella meis.
Ividiam patiar: passo fras præmia dentur;
Car suis à tanto criminis fructus abest?
Hysmen Telamon, Brisella cepit Achilles;
Utraque vñctorem nempte serua * virtutem.
Quamlibet accusas, & sis irata, licabis;
Itat liceat dum mibi posse frui.
Item qui facimus, factam renuabimus iram;
Sit modo placanda copia parva tui.
Ante tuos flentem liceat confittere vultum:
Et liceat lachrymis addere verba miss;
Vixi solent famuli, cùm verbena sava verentur,
Tendere submissas * sub sua crura manus.
Ignorat tua iura: vaca: cur argnor absens?
Famidum domina more venire jube.
Ipfa meos scindas liceat imperiosa capillos.
Oraque sint dñgitis livida * nostra tuis;
Omnia perpetiar: tantum fortasse timbo.
Corpo lœdatut nè manu ista meo.
Sed neque compedibus, nec me compesce catenis;
Servabor fureno viuctus amore tui.
Cùm bene se, quantumque voler, satiaveris ira;
Ipsa tibi dices, Quam patienter amat?
Ipsa tibi dices, cùm videbris omnia ferre;
Tam bene qui servit, serviat iste mihi.
Cur rema infelix absens agor? & mea, cùm sic
Optima, non illo causa tuente perit?
Hoc, quod amor jussit, scriptum, est injuria nostra;
Quod de me solum nempte queraris, habes.
Non meruit falli tecum quoque Delia; si non
Vis mihi promissum reddere, reddo Dea.
Affici, & vidit: cum tu decepta rubebas:
Et vocem memoris condidit aure tuam.
Omina re careant: nihil est violentius illâ.
Cùm fuit, que nolit, numina læsa vides.

* i. Omnia fin
falsa; vel, Simq.
falsus vates.

T. 815

* Quem nimis-
rum Diana Oe-
ne irata ad Ca-
lydonios agros
vaftandos im-
misit.

^b i. Althea, quæ
filium suum Me-
leagrum torre in
quo ejus vita
fataliter consiste-
bat in ignem
inje^cto, intere-
mit.

* i. cervus.
^a scil. Canibus.
* Nioben signi-
ficat, quæ ob
fecunditatem
suam insolens,
Latonam, quod
duos tantum
filios p^eperisset,
aspernata est.
Quare Diana
omnes Niobes
liberos sagittis
transfixit: ip-
sámque in sax-
um transforma-
vit.

^f Regio est
minoris Afiz,
quæ Bichynia
dicitur.

* Obsistere, al-
lisistere.

^g Efficiendo
ut gravius
agroties.

* levius.

^b i. Utrum
horum.

* Effingōque.
Sicut in g. East.

Sæpe manus egras manibus fingebas amicis.

grat nuptura.

Testis eris Calydonis aperte; nam scimus in illo
Sic magis in nasum seva reperta patens.

Testis & Acteon, quondam fera credimus illis,
Ipse dedit leipo cum quibus ante fortis.

* Quæque superba patens, saxo per corpus aborto,
Nunc quoque Myzdonis fribilio uitas humo.

Hei mibi! Cydippe, immo tibi diuina verum,
Nè videtur easus a falsam onore mea.

Dicendum tamen iste hoc est, mihi crede, quod agis
Ipso subendi tempore sapientias.

Consulit ipsa tibi: nescis perjuria laboras?
Et salvam salvâ tu cupis esse fide.

Inde fit ut quoties exhibere perfida tensis,
Peccatum toties corrigit illa tuum.

Parce movere feris animosa virginis arcus;
Mitius adhuc fieri, si patiare, potest.

Parce, precor, teneros corrumperet fabribus armis
Servetur facies ista fruenda mibi.

Serventur vulnas ad nostra incendia nostri;
Quique subest nivis lenis in ore rubor.

Hostibus, & si quis ne fias nostra repugnat,
Sic sit, ut invalida te soleat esse mihi.

Torqueor ex aqua, vel te nubente, vel agrâ
Dicerem nec possum, quid minus esse velim.

Adaceror interdum, quod sim tibi causa doloris;
Téque mea ladi calliditate puto.

Inque caput nostrum dominâ perjuria queso
Eveniant: pœna tutu illa mea.

Nè ramen ignoram quid agas, ad limina strebro
Anxius hue illuc dissimulanter eo.

Subsequor ancillam furtim, famulūmque, requârem
Profuerint solum quod tibi, quidvis cibî.

Me miserum, quod non medicorum iussa ministro,
* Astringōque manus, insidieoque toro!

Et rursus miserum, quod me procul inde removi!
* Quem minimè volui, forsitan alter adeſt.

Illum suspicatur cui Cydippe

Illi morsu istu^s * springat, & affides agra.
 Invisus superu^s, cum super t^sque mibi.
 Dum quo^s suo remans^t salientem pollice^s venam,
 Candide^s per^s causam brachis sape tenet.
 Conirellit quo^s sinus, & forsitan oscula jungit:
 Officio meritos plenior ista suo est.
 Quis tibi permisit nostras^s decerpore messes?
 Ad spes alterius qui^s tibi fecit iter?
 Iste sinus mens est: mea turpiter oscula sumis:
 A mibi promisso corpore tolle manus.
 Improb^e, tolle manus: quam tangit, nostra futura est:
 Postmod^e si facies istud adulter^e eris.
 Elige de vacu^s, quam non sibi^s vindicet alter:
 Si nescis, dominum res habet ista futuram:
 Nec mibi credideris: recitetur formula pueri:
 Neus falsam dicas esse, * fac ipsa legas.
 Alterius thalamos (tibi nos, tibi dicimus) est:
 Quid faci hie^s exi: non vident iste torni.
 Nam quod^s habes & tu^s humani verba alia pax:
 Non erit idcirco par tua causa mea.
 Hac mibi se pepigit, pater hunc tibi: * primus ab illa,
 Sed propius carre, quam patr^e, ipso sibi est.
 Promisit pater hanc & hac adjuravit amanti:
 Ille homines, hac est testificata D^ram.
 Hic metuit mendax sed & hac pergit vocari:
 Num dubitas hic sit, major an ille metus?
 Denique ut amborum conferre pericula possit,
 Respice ad eventum: hac^s cubas, illa valer.
 Nos quoque diffimili certamina mente subimus:
 N^e spe, par nobis, nec timor^s aquila adest.
 Tu peris ex tanto: gravitor mibi morte repulsa est:
 Idque ego jam, quod tu forsitan amabis, amo.
 Si tibi justitia, si recta cura fuisset:
 Cedere debueras ignibus ipso meis.
 Nunc quoniam ferme hic pro causa pugnat iniqua,
^b Ad quid Cydippe littera nostra redit?
 Hic facit ut jaceas, & sis suspecta Diana:
 Hunc tu, si sapias, limen adire vales.

* effingit.

* i. Arteriam.
 b b i. Hoc pre-
 textu scil. ten-
 tandi venam
 salientem.

* Apostrophe
 ad illum cui
 Cydippe erat
 ruptura.

* praecipere.

* Fac illa.

* sec. Annuit
 delponationem
 paternam.

* scil. Pater est.

* scil. In lecto.
 & febri labo-
 rans.

* i. Aequalis.
 Catachresiæ.

* i. In quem
 usum.

Hoc

ACONTIUS

Hoc facient subis tam sava pericula vita;
 Atque usinam pro te, qui movere illa, eadat!
 Quem si repellent, nec, quam Dea damnat, amaris;
 Et tu continuo certe ego salvus ero.

Sisto mecum virgo: stabili posse salvo:
 Fac modo polliciti^a conscientia^b templa colas:
 NO^c bove magno caelstis numina gaudent:
 Sed, qua praestanda est^d sine teste, fide.
 Ut valesus alia ferrum paduntur, ignes:
 Fert alii tristem succus amarus opem.

Nil opus est i^esis: rauum perjuria visa:
 T^f que simus serva, me quo dat amque fidem:
 Praterita veniam dabit ignorancia culpa:
 Exciderant animo fædera^g lecta suo.

Admonita es modo voce meâ, modo^h casibus iⁱstis,
 Quos totes tensas falloq, ferre soles.
 His quoque vitatis, in partu nampo rogabis,
 Ut tibi luciferas afferat^j illa manus.

Audiet huc: repente qua sunt audita, requires
 Ipsa, tibi de quo conjugé patrem eas.
 Promites votum; scit te promittere falso:
 Jurabis; scit te fallere posse deos.

Non agitur de me: curā majors labore;
 Ansia sum^k vita pectora nostra iux.
 Cur in modo te^l dubii pavidum flevēre parentes,
 Ignaros culpe quos facis esse tuos.

Et cur ignorant^m matris lices omnia narres:
 Nil tua Cydippe facta ruboris habent.
 Ordina fac referas, ut sis mihi cognita primū,
 Sacra pharetrata dum facis ipsa Dea.

Ut, te conspectā, subito, si forte, notāisti,
 Resisterim fixis in tua membraⁿ gemis,
 Et, te dum visum miror, nota certa^o furoris,
 Deciderant humero pallia lapsa meo.

Postmodo, nescio qua, venisse volubile malum,
 Verba ferens dolis infidiosa notis.
 Quid quia sit legit̄m sanctā presente Diana,
 Esse tuam vindictam, numine teste, fidem.

^p Oculis.^q i. Amoris in-
fani.

Nè tamen ignoras scripti sententia quæ sit,
Læta tibi quondam nunc quoque verba refer.
Tuba, precor, dicit cui te bona numina jungunt;
Quām fore jurāsti, sit gener illo mībi.
Qui quis sit, est placet; quoniam placet anns Diana,
Talis eris mater, si modo mater eris.

Si rameus & querat quis sim, qualisque, videto:
Invenies * nobis^a consuluisse deam.

Insula^b Corycis quondam celeberrima Nymphis,

Cingitur Egeo, nomine Caa mari:

Illa mihi patria est: nec, si generosa probaris

Nomina, despelvis arguor artus avis.

Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores:

Amplius usque nūbil, me tibi jungit amor.

Appeteret talen, vel non jurata maritum:

Juratae vel non talis habendus erat.

Hac tibi me in somnis jaculatorix scribere Phœbe,

Hac tibi me vigilaens scribere jussis Amor.

E quisbus alterius^c mihi jam noctuere sagittis:

Alterius nocent ne tibi sola ruve.

Juncta salutis nostra est: miserere me ique tuisque,

Quid dubitas unam ferre duobus opem?

Quod si contigerit: cùm jam data^d signa sumabimur,

Tintaque vorivo sanguine Delos erit;

Aurea ponetur malis felicis imago;

Causaq; versicoloris scriptia duobus erit.

Effigie pomis illustratur Acontias hujus,

Qua fuerant in eo scripta, fuisse rata.

Longior^e infirmum ne lasset epistola corpus;

& Clausaque consueto su tibi fine: Vale.

In vicesimam Epistolam

Argumentum.

Cum accepisset Cydippe, hanc sibi febrem Dianæ indignatione contigisse, in Acontii vota contra paternam voluntatem condescendere maluit, quām diutius torque ri. Imprimis respondet, se non aūsam fuisse epistolam ipsius clara voce exprimere, ne, ut in pomo, icorum ju raret

* Vobis.

^a i. prospexitse.

^b Ita dicta à Corycio, antro in Parnasso

Mufis sacrato.

Unde Ovidius,

Metam. 1. cām

Deucalion &c

Pyrrha Parnasi

sum consen

dunt, Corycidas

Nymphas &

numina monis

adorant.

* i. Amoris, five

Cupidinis.

^d i. Diane.

^e Tubarom (a-

nini convocati-

bantur ad facra

Diane.

^f i. Te agrotan-

tem.

^g & c. i. Et ut

epistola causa

fit consueto fine.

CYDIPPE

raret. Deinde narrando, qualiter infidolum illud poemum acceperit, in ipsum Acontium invehitur. Verum illud non duxi silentio prætercundum, in hac epistola addidisse aliquem, quicquid sequitur post illum versiculum.

Quos vereor paucos ne velis esse mibi.

Quanquam non id solum, sed & tota epistola adulterina videatur: cum nusquam constet, ut jam dinamus, Ovidium vel Sabinum scriptissime epistolam Leodri, Heronis, Acothii, Cydippe. Quas si Ovidius compoluisset, ne suo labore privaretur, certe meminisset, sicut de reliquo. Si de Sabino contendas, videoas queso, si bene cum Sabini stylo convenientia.

Cydippe Acontio.

*P*errimus: scriptumque tuum sine misericordia legi:
*F*uraret ne quos in scia lingua Deo.

*E*t puto captiasses iterum: nisi, ut ipse fateres,
*P*romissam scires me satis esse semel.

*N*ea lectura fuisti: sed si tibi dura fuisset
*A*ulta foret serva forsitan ira Dei.

*O*mnia cum faciam, cum dempia thura Diana:
*I*lla tamen justa plus tibi parte favor.

*V*isque cupis credi: memoris te vindictar ira:
*T*alis in Hippolyto vix fuit illa suo.

*A*rmellus virgo favissit virginis annis:
*Q*uos vereor paucos ne velis esse mibi.

*L*anguor enim causis non apparentibus bareat:
*A*djuvor & nulla fessa medentis ope.

*Q*uam tibi nunc gracilem vix hac rescribere, quam
*P*allida vix cubito membra levare puras?

*N*unc timor accedit, ne quis nisi conscientia nutrit,

*C*olloquio nobis semiat esse vices.

*A*nte fores sedet hac: quid agamque roganzibus inn,

*U*t possim tarda scribere, dormit, ait.

*M*ox ubi secreti longè causa optima somnus

*C*redibilis tarda definit esse mora,

*F*amque venire vides, quos non admittere durum est

*E*xcreat, & facta dat mihi signa nota.

*S*icut eram, properans verba imperfecta relinquo:

*E*t regitur expido littera causa sum.

Inditos digitos isterum repetita fatigari.

Quantus^a si nobis, aspicis ipse, labor;

Quia perirem, si dignus eras, cui viva loquamur;

Sed melior justo quamque meritis, ero.

Ergo te propriez tollere mea talis salutis,

Commentum patens ab quo, dedi que tuis.

Hoc nobis formis te laudatore superbas.

Concivis merces; O placuisse noxes.

Si tibi deformis, quod mallem visa, fuisse;

Culpatum nullum corpore egere ope.

Nunc laudata geno: nunc me certamine vestro

Proditis: O proprio vulneror ipsa bono.

Dum neque tu credis, nec se putat illo secundum:

Tu vois obstas illius, ille tuis.

Ipsa velut natus jactor, quam certus in altum

Propellit Boreas; ab eo O unda refert.

Cumque dies charis optato parentibus insat,

Immodicum pariter corporis ardor insat.

Et mihi conjugii corpus crudelis ad ipsum

O Persephone nostras pulsat acerba forte.

Jam pudes: O timeo, quamvis mihi conscientia vobis sim,

Offensos videt ne meruisse Deos.

Accidere hoc aliquid easi contendis: O alter

Accipsum superis hanc negat esse virum.

Nova mihi eretas in te quoque dicere famam,

Facta veneficiis pars putat ista meis.

Causa latet, mala nostra patem: vos pacis moveritis

Aspera summo prælia; pector ego.

Dicam nube: solidoque tibi ne despice more:

Quid facies odio, ste ubi amore noxes?

Si latet quod amas, hostem sapienter amabis:

Me, precor, ut serves, perdere velle velis.

Aut tibi jam nulla est sperata cura pueris,

Quam feru indigna labo perire finis:

Aus, Dea si frustra pro me tibi serva rogatur,

Quid mihi te jactas et gratia null tua est.

Eligo quod singas: non vis placare Dianam;

Immemento ei nosfri: non posis et illa tui est.

* sit.

* &c. Oratio

verbis deficiens;

cujus hic est

sensus, Que

si dignus es ut

tua causa

sustineam,

perseruam et tuum

i. Dolis de

imposturis.

i. Dum

uerque vestrum

magnâ me am

bit contentione.

i. Nulla

mea mali

in te malitia

i. Unde re

cursus.

i. Dies

nuptialis.

i. Igia mors.

Pro sterbe.

b &c. i. Né

videat deos

offendisse.

i scil. Cum para

tur nuptia.

i. Iste

tempus

est tempus

de nuptiis

ab aliis i. chrysop

70, unde

autem

Vel nunquam mallem; vel non mihi tempore in illo

Essit in Egau cognita Delos aqua;

Tunc mea difficulta dedulta est aquore navis;

Et fuit ad capias hora sinistra viae.

Quo pede processi? quo me pede limine? movi?

Pista mea spuri quo pede tenetatis?.

Bis tamen adverso redireunt carbasa vento;

Mentior ab demens? illi secundus erat;

Ille secundus erat, qui me referebas cunium;

Quique parum felix impediens iter.

Atque uinam constans contra mea vela fuisses!

Sed stultum est venti de levitate queri.

Adora loci fama properabam visere Delon;

Et facere signav' puppe videbar iter.

Quid sapse, ut tardis, feci convicia remis!

Quasi que sum vento lintera parca? dari!

Et jam transferam Myconem, jam Tenon, & Androm;

Inque mens oculis candida Delos erat.

Quam procul ut vidi, Quid me fugio, insula, dixit

Laberu in magno nunquid, ut ante, mari?

Institeram terra, cum jam prope luce poralt' a

Demere purpureis Sol juga vallet equis.

Quos idem solitos postquam revocaris ad ortus,

Consumunt nostra, matre jubente, comae.

Ipsa dedit gemmas digito, & crinibus aurum;

Et vestes humeris induit ipsa meis.

Protinus egressa superu, quibus insula sacra est,

Elava salutaris thura merumque damus.

Dumque parentas votivo sanguine tingit,

Festaque fumosis ingerit exsa focis.

Sedula me nauriz alias quoque ducit in ados;

Erramusque uago per loca sacra pede.

Et modo porricibus spatiior, modo munera regum

Miror, & inuenit stantibus signa locis.

Miror, & innumeris structam de cornubus aram,

Et de qua partibus i' arbore uixa Dea est.

Intelligit

Apollinis aram in Delo, quam usq; appellat Plutarchus, i. Palmar intelligit, cui innixa Latona Apollinem & Dianam peperit.

Si que præterea (neque enim ministræ, libertos)
 Quicquid ibi vidi, dico) Delos habebat
 Insulan haruspexans à te spectabat, Acontio;
 Vixque simplicitas est mea posse capi!
 In templum redes prædibus sublimis Diana:
 Tunc hoc equum debuit esse locum?
 Missitur ante pedes malum eum carmine talis;
 Hui mibi! jurovi nunc quoque penè tibi.
 Sustulit hoc nurrix: mirataque, Perlego, dixit.
 Infidus legi, magna poena, tuas.
 Romane conjugii, dilecto, confusa pudore
 Sensi me totu[m] erubuisse genu[m].
 Luminaque in gremio veluti defixa rorobam;
 Lumen propositi facta ministra cui.
 Improbæ, quid gaude? aut qua tibi gloria pars est?
 Quid de vir elusk[us] virginis laudie habebas?
 Non ego constiteram sumptu[m] pectora secures.
 Qualis in illaco^b Penates filia solo.
 Nullus Amazonio et latu[m] baltens auro,
 Sieut ab Hippolyta, preda relata sibi est.
 Verba, quid exsultas, tua simibi verba dederant,
 Sumque parum prudens capta puella dolis?
 Cydippe pomum, pomum Schœneida cepit;
 Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
 At fueris melius, si sis puer iste tenebas;
 Quem tu nescio quae dicas habere facies,
 More bonis solito spem non corrumpere fraude.
 Exoranda sibi, non expienda fuis
 Cur, me cùm pesseres, ea non profienda putabas;
 Propter qua nobis ipse petendus eras?
 Cogere cur potius quam persuadere valebas,
 Si poteram audita conditione capi?
 Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris,
 Linguisque præsentum testificata Diu[m]
 Quæ jurat mens est: nil conjuravimus illa:
 Illa fidem dictis addero sola possem.
 Consilium prudensque animi sententia jurat:
 Et nisi judicii vincula nulla valent,

^a i. Pelta armata;

Fuit autem
pelta scutum
quo peculariter
Amazones uti-
bantur.

^b Quæ fuit Amaz-
zoque regina:
primaque (ut ait
Plinius) securim
inveniret, cùmque
Trojanis open-
ficeret ab Achille
occisa est.

^c i. Cupido:
quem se virgo,
ignorare se
fingit.

^d Cic. 3. Offic.
Tutavi lingua
mentem injura-
tam gere.
^e &c. i. Non
valeret juramen-
tum quod teme-
re & impruden-
ter profertur, ad
quod iudicium
& voluntas
animæ non
accedit.

Vel nunquam mallem; vel non mihi tempore in illo.

Effe in Egaeis cognita Delos aquilis.

Tunc mea difficultas deducit a equore navis;

Et fuit ad caspas hora sinistra vias.

Quo pede processi? quo me pede limine^a movi?

Pista mea tergi quo pede texta ratis?

Bis tamen adversore dederunt carboſo vento:

Mentior ab demens; ille secundus erat;

Ille secundus erat, qui me referebat cunctem;

Quisque parum felix impeditiebat iter.

Atque unam constans contra mea vela fuisset!

Sed stultum est vensis de levitate queri.

Adora loci fama properabam visere Delos;

Et facere ignavam puppe videbar iter.

Quam sapientia tardis feci convicia remis!

Quæstaque sum vento linters parca^b dari!

Et jam transferam Myconem, jam Tenos, & Andros;

Inque meis oculis^c candida Delos erat.

Quam procul ut vidi, Quid me fugi, insula, dixi?

Laberis in magno nunquid, ut ante, mari?

Institeram terra, cum jam prope luce poralitæ

Demere purpureis Sol juga pallet equis.

Quos idem solitos postquam revocavit ad ortum,

Consumunt nostra, matre jubente, come.

Ipsa dedit gemmas digitus, & crinibus aurum;

Et vestes humeris induit ipsa meis.

Protinus egressa superius, quibus insula sacra est;

Elava salutari thura merumque damus.

Dumque parens aras votivo sanguine tingit,

Festaque fumosis ingerit exas focis;

Sedula me naurix alias quoque auctis in ados;

Erramusque vago per loca sacra pede.

Et modo porri cibis sparsior, modo munera regum

Miror, & in cunctis stantibus signa locis.

Miror, & innumeris fructum de cornibus^d aram,

Et de qua parsons^e arbores nixa Dea est.

* i. Domo egræſſa sum; & Synecdoche.

* b more amantiæ um mœtæm variat.

* i. Tardæ: Metaphora;

* dare.

* 4 Videatur ad nomen alludere Significat enim

manifestum vel clarum: qualia que candida sunt, esse solent.

* i. Sub undis fluitas: unde & πλωτὴ diæta est.

Delos autem

appellatur, quod repente se ostenderit e mari emersa.

Δηλὼν

enim significat ostendo: unde

δῆλον

manifestus, ut antea dictum est.

* &c. Periphrasis est vespertini temporis

* i. Effigies, seu statuas deorum.

* b Intelligit

Apollinis aram in Delo, quam οἰαρόνα appellat Plutarchus, i. Palmam intelligit, cui innixa Latona Apollinem & Dianam peperit.

Ei que præterea (neque enim meminist' ve, libertor,

Quicquid ibi vidi, dicere) Delos habet.

Forsitan hanc speciem a te spectabat, Acontius;

Vixaque simplicitas est mens posse capi!

In templum redi gradibus sublima Diana:

Tusior hoc equum dubius esse locu?

Mixtus ante pedes malum cum carmine tallo?

Hui mibi? juravi nunc quoque penè tibi.

Sustulit hoc narrrix; mirataque, Perlege, dixit.

Insidias legi, magno poeta, tuas.

Nomine conjugis, dille, confusa pudore

Sensi me totu' erubuisse genū.

Luminaque in gremio veluti defixa rorobam;

Lumina propositi facta ministra tuti.

Improb' quid gaude? aut qua tibi gloria parva est?

Quid' de vir elusa virginē laudie babes?

Non ego constitutam sumptu' peltata secure;

Qualis in illaco Pensheflea solo.

Nullus Amazonio cælatus baltem auro,

Sicut ab Hippolyta, præda relata tibi est.

Verba, quid exstulas, tua simili verba dederunt,

Sūmque parum prudens capita puella dolis?

Cydippe pomum, pomum Schæweida cepit;

Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.

Et fuerit melius, si sis puer iste senectus;

Quem tu nescio quas dicas habere faces,

More bonis solito spem non corrumpere fraude.

Exoranda sibi, non capienda fuis.

Cur, me cūm pecceres, ea non profunda putabas,

Propter quæ nobis ipse petendus eras?

Cogere cur potius quād persuadere volebas,

Si poteram audita condizione capi?

Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris,

Linguæque præsentum testificata Diäm?

Quæ jurat mens est? nil conjuravimus illa;

Illa fidem dictis addere sola potest.

Consilium prudensque animi sententia juras;

Et nisi judicii, vincula nulla valent.

* i. Pelta armata;

Fuit autem

pelta scutum

quo peculiaret

Amazones uti-

bantur.

* Quæ fuit Amaz-

oanæ regina;

primæque (ut ait

Plinius) securim

invenient, cūmque

Trojanis open-

ferrer ab Achille

occisa est.

* i. Cupido:

quem se virgo,

ignorare se

tingit.

* Cic. 3. Offic.

Juravi lingua

mentem injura-

ram gero.

&c. &c. Non

valerit juramen-

tum quod teme-

rē & impruden-

ter profertur, ad

quod iudicium

& voluntas

animi non

accedit,

Si tibi conjugium volui promittere nostrum
 Exigo pollicisci debita jura tori;
 Sed si nil dedimus, praeter fine pectore vocem:
 Verba suis frustra viridam orba sumos.
 Non ego juravi, logi juransia verba:
 Vir mihi non isto more legendum eras.
 Decipio sic alias, succedat epistola pomo;
 Si valeret hoc, magna divisiss aufer opes.
 Fas iacent reges ibi se sua regna doruros;
 Siquidque iuum, toto quicquid in orbe placet.
 Major es hac ipsa multo (mihi credo) Diana:
 Si tua tam praesens littera numen habet.
 Cum tamen hac dixi, cum me tibi firma negavisti,
 Cum bene promissi causa peracta mea est;
 Confisor, timeo sava Latoëdos iram;
 Et corpus ladi suspicor inde meum.
 Nam quare, quosies socialia sacra parantur,
 & refugientis Hymenzi.
 Ter mihi jam veniens positas Hymenam ad amorem
 Engit, & è thalamis limine terga dedit.
 Vixque manus pigræ toties infusa resurgunt
 Lumina: e via moto corripit igne faces.
 Sapo coronatis filillans unguenta capillis,
 Et trahitur multo splendida palla croco;
 Cum retigit lumen, lachrymas mortisque visum
 corripit ignem.
 Cernit, & à cultu multa remota suo:
 Projicit ipse suam deducta à fronte coronas,
 Hypallage.
 Spissaque de vistidis tergitus amoma comis.
 Et pudet in tristi latum consurgere turbæ;
 Quique erat in palla transit in ora rubor.
 At mibi (va misera !) torrentur febribus artus:
 Et gravius justo pallia pondere habens.
 Nostræque plorantes video super ora parentes:
 corona conferta.
 Es face pro thalamis fax mibi mortis adest.
 erat.
 Parce laboranti pistæ Dea lata pharetræ;
 Apostrophic ad Dáque salutiferam jam mibi fratris opem.
 Apollinis Turpe tibi est, illum causas depellere lebbi,
 fratrui.
 Te contra titulum mortis habere mea,
 Nunquid

A CONTIO.

111

Nanquid in umbroso cùm volles fons latari,

¹ Imprudens vultus ad sua labra tuli?

Pratorisne tuus de te celestibus aras?

Atque tua iusta nostrū spissa^c parens patens?

Nil ego peccavi, nisi quod perjuria legi,

Inque parum fausto carmine docta fui;

Tu quoquā pro nobis, si non moueris amorem,

Tuura feras et profins, qua noctubre manus,

Cur, quā successit, quid adhuc tibi pacta quilla

Non tua sit fieri ne tua possit, agit?

Omnia de vita tibi sunt speranda: quid auferas?

Sava mibi vitam; spem tibi diva mei?

Nec tu credideris illum, cui desinor uxor,

Erga superpositā membra favore manus:

Affidet ille quidem, quācum permittitur ipsi?

Sed membris nostrum virginis esse dorsum.

Et quoquā nescio quid de me sensisse videtur?

Nam lacrymae causa sepe latente cadunt.

Et nimis audacter blanditur. E oscula rara

Actipis³. E timido me vocat ore suum.

Nec miror sensisse, uotis cū prodar aperitis?

In⁴ lāvum versor, cūm venit ille, latus;

Nec loquer,⁵ E resō simulatur lumine somnus;

Capranem radus ejictaque manum.

Iugende, E traxi suspīrus pectorē et mēquis

Offensam, quamvis non merentur, habet.

Si mibi, quid gaudes, E iuvat iſsa voluptas;

Si mibi, quid sensus suum tibi fassa eras,

Si mibi lingua forez et tu mox rā justius irā,

Qui mibi tendebas retia, dignus eras.

Scribis, ut in vulnidum licet tibi visere corpus:

Es procul d^e nobis, E ramen īndo noces.

Mirabat quare tibi nomen Aconsius esset,

Quod facias longē vulnus, ^a acumen habes.

Certe ego convalus nondum de vulnero sali,

Ut jaculo scriptiss eminus ita ruis.

Quid ramen hac venias? sanè miserabile corpus,

Ingenis Videas bina^b tropaea tuis.

^a Sicut Acton.

^b Quod Oeneus
fecit.

^c Sicut à Niche

⁴ Dextrum.

^a &c. Oratio ob
defectum verbu
rum admodum
obscuta, &
Ovidiane dif-
simillime.

^b Axerma
significat jacti-
lum, quod à
longe vulnerat.

^c Alterum; scil.
quod mē scripso
decepisti: alte-
rum, quod nunc
tuā causā morbo
torquitor.

- a i. Recordor.
 b i. Marmoris
 nuper politi, aut
 secuti.
 c i. Pocularum
 argenteorum.
 d i. Meis verbis
 vel meo nomine.
 e &c. i. Ab
 Apolline Delphi-
 co, sed ab oracu-
 lo Apollinis
 Delphici.
 * Hi quatuor
 versus sequentes
 satis impediti
 sunt & inex-
 plicabiles.
 * Quantum nunc
 vaga.
 * Forsan reseretur
 ad Apollinem
 quasi ejus testi-
 monium de
 Cydippe datum,
 nullam fidem
 apud parentes
 puella habeat.
 * Forsan intel-
 ligit oracula
 Cydippa ab
 Apolline data.
 * &c. i. At tu
 habes oracula
 ita ut cupis.
 * i. Tua cura
 mando, ut vide-
 as quo pacto
 tibi has nuptias
 conficias.
 k i. Atticulus.
- Considimus macie : color est sine sanguine, qualem
 In pomu ² refero ² mente fuisse tuo.
 Candida nec mixta sublucens ora rubore :
 Forma ^b asovi rarus ^b marmorū esse solerz.
 Argentii color est inter convivia talis,
 Quod tactum golida frigore palles aqua.
 Si me nunc videas, visam prius esse negabu :
 Arte nec es, dices, ista petenda meā.
 Promissique fidem, nē sim tibi vivida, remittes ;
 Et cupies illud noui meminisse Deam.
 Forsan & facies jurem ut contraria rursum
 Quaque legam, missas altera verba mibi.
 Sed tamen aspiceres vellam, prout ipse rogabas ;
 Et discere sponsa languida membrata tuo.
 Durum & ferro cūn si tibi postus, Aconis,
 Tu veniam ^d nostris ^d vocibim ipse peras.
 Nē tamen ignore, ope quā revalescere possim
 Quaritur & Delphīs fara canunt Deos.
 * Et quoq; nescio ^e quam nuns, ut vaga fama susur-
 Neglectam queritur & seſtiū babere fidem.
 Hoc Deus & vates, hoc & mea & carmina diesunt,
 At desunt voto carmina nulla dup.
 Unde tibi favor hic ? nisi quodd nova forse yaperet ist,
 Que capiat magnos lissora letta Deos.
 Tēque tenente Deos, nūmen sequor ipsa deorum,
 Dōque libens vītas in tua vota manu,
 Fassaque sum matris decepta fædera lingua :
 Lumina fixa tener plena pudoris humo.
 Catera cura tua est. Plim hoc quoq; virginē fatum,
 Non timuis tecum quodd mea charia loqui.
 Jam satis invalidos calamo lassavim & aram,
 Et manus officium longiu agra negas.
 Quid, nisi quodd cupio me jam conjugore secum,
 Restat ut ascribas littera nostra ? Vals.

hoc
 tria
 Prisc
 venit
 Mity
 scrip
 deci
 incide
 taciū
 studi
 num
 storis
 Phao
 alios
 minu
 navis
 num
 ut in
 stipe
 quam
 preti
 preti
 guine
 repen
 Lesbi
 partie
 Hec
 Sapph
 tur tū
 demit
 Sed a
 tenta
 der, fa
 quam
 omnes
 veat;
 civio
 quod
 pho :
 quoqu
 caret,

In viceimam primam Epistolam

Argumentum.

Tradunt Suidas & Elianus Græci scriptores, duas
hoc nomine Sappho extitisse: quarum altera Erexia, poe-
tria per celebris, quæ Alcæi, & Pittaci, acque Tarquinii
Prisci tempore claruit, quæ etiam plectrum prima adin-
venit. Huic nonnulli carmen Lyricum tribuunt. Altera
Mylenæ longè junior, quæ psaltria & meretrix fuit.
Scriptæ multæ & præclara apud Græcos poemata, ideo ut
decima Musa dicta sit. Quare autem in Phœnix amorem
inciderit, Plinius herba tribuit, lib. 23. Sed Baptista Eg-
natius, vir nostra tempestatis lingue Græcæ atq; Latinæ
studiofissimus, hanc fabulam ab eodem è Græco in Latini-
num nuper traductam recitat. Elianus omnimodæ hi-
storiz lib. 12. describit pulcherrimum mortalium omnium
Phaonem à Venerè olim lactucis occultatum: esse verò &
alios aliter qui scripserunt; siuisse Phao nem ex eorum ho-
minum genere, qui trahiētiendis ultiro retròque viatoribus
navigioliis impensiorem dantem operam, victimum libi diur-
num queritarent. Accessisse tandem & Venerem, quæ se
ut in alteram transportaret ripam, nullâ interim promissa
stipe, rogaret. Quod cum ille libentius efficeret, nescius
quam transvehereret, deam esse: tum verò à Venerè longè
preciosius accepisse munus, quam si amplissima manu
prægredi exegisset. Alabastrum namque cum accepisset un-
guine quodam plenum, quo semel perunctus, formosissimus
repente mortalium cunctorum apparuit: mulieres omnes
Lesbias in ejus exarsisse cupidinem; præ ceteris vero im-
patientissime atque ardentissime à Sappho admotum.
Hæc ille. Cum verò Phao in Siciliam forte decessisset:
Sappho amoris ignibus incensa, & nè ab illa spernere-
tur timens, etiam capitlis periculo furorem lenire statuit,
demiſso in mare corpore ex Leucade Epiri promontorio.
Sed antequam illuc accedat, per inconstantiam muliebrem
tentans quod desperayerat, hæc Epistola eū advocate stu-
der, faciens absenti invidiā suę conditionis & calamitatis,
quam omnibus incommodis miserabilem ostendit. Deniq;
omnes misericordia angulos excurrit: nec aliiquid, quod mo-
veat, prætermittit. Nulla autem in epistola mitiores ac la-
civiores amoris affectus, quam in ista expressit Ovidius, eo
quod supra muliebrem conditionem in amores arserit Sappho:
cum non modo virum perdite amaverit, sed aliquam
quoque mulierum tribas fuerit, id est, insultando illas fri-
caret. Unde ab Horatio miserosa Sappho vocata est. Multi

SAPPHO

114

men patent hanc esse Sapphō, quam Divinus Plato sa-
pientem vocat. De ea autem sic cecinuit Antipater Sidonius :

*Dulcia Mnemosyne demirans carmina Sapphū,
Quaevis decima Pieris unde fore.*

Ausonius.

*Lesbia Pieris Sappho soror addita musis :
Eis' autē λαερχῶν ἀοιδῶν δεκάτη.*

Papinius.

*Strophorsūque ferox, saltusque ingressa virilis,
Non formidat à temeraria Loueado Sapphō.*

Horatius.

*Vivuntque commissi calores
Molia fidibus pueræ,*

Sappho Phaoni.

Nunquid ubi aspera est studiosa littora dista-
Protinus est oculis cognita nostra tuis ?

An, nūsi legisses autoris nomina Sapphū ?
Hoc breve nescires unde moverit opus ?

Forsitan & quare mea sis alterna requiri

Carmina, cum lyricū sim magis apta modis.

Elenkus amor meus est : * elegia flibile carmen :

Non facit ad lachrymas barbitos illa moas.

Urōr, ut indomiti ignem exercentibam Eurō,

Ferrilius accensis missibus ardor ager.

Arva Phaon celebrat diversa Typhoīdos.

Me calor Eurō non minor igne tenet.

Nec mibi, dispositū qua jungam carmina uerū,

Proveniunt ; vacua carmina menzū opus.

* Nec me Pierides subserunt, Dryadēsque pueræ,

Nec me Lesbiadum cætera turba juvat.

Vitis Amynthous viliū mibi candida Cydno :

Non oculis grata est Aribis, ut ante, meū ;

Atque alia centum, quas hic sine crimine amavi,

Improbis multarum quod fuit, unius habebes,

Est in te facies, sunt apud lusibus annū,

O facies oculis insidiosa meū !

* Eequid ut.
* i. Docte,

* Elegi quoque,
* i. Ullum car-
men lyricum.

* i. Remota, &
proeul posita.
* i. Cui subiectus
est Typhoeus
gigas.

* De varia
lectione hujus
versus confule
Bersmannum.
* Anactorie.
* Non.

Sume fidem & pharetram ; fies manifestum Apollo :

Accedant capiti cornua ; Bacchus eris.

Et Phœbus Daphnus, & Gnosida Bacchus amavis & i. Ariadne.
Nec ubras lyricos illa, vel illa modos.

At mibi Pegaside blandissima carmina distans :

Quam canitut toto nomen in orbe meum.

*Nec plus ^b Alceus, consors patriaque lyraque,
Laudis habet, quamvis grandius ille sonet.*

Sed mibi difficilis formam natura negavist :

Ingenio forma dama rependo mea.

** Sum brevis ; at nomen, quod terras impluat omnes,
Est mibi : mensuram nominis ipsa fero.*

*Candida si non sum, placuisse Cephēa Persico
Andromede, patria fusca calore sua.*

Et variis alba junguntur sœpe columba :

Et niger & viridi turritur amatur & ave.

*Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est ; nulla futura tua est.*

At mea cūm legeres, etiam formosa videbar :

Unam jurabas usque decere loqui.

Cantabam : memini (meminerunt omnia amantes) oscula cantanti in mibi rapta dabas.

*Oscula cantanti in mibi rapta dabas.
Hoc quoque laudabas ; omni que à parte placebam, se, ut ait Plinius,*

Sed bunc præcipue, cūm sit amoris opus.

Tunc se plus solito lascivia nostra juvabas,

*Crebraque mobilitas, apidque verba * joco.*

** Et quidā, ubi amborum fuerat confusa voluptas,
Plurimam in lasso corpore languor erat.*

Nuna tibi Sicelides veniunt nova præda pueri :

Quid mibi cum Leibo ? Sicelis esse volo.

** Nec vos erronem tellure admittitis nostrum*

** Nisiades matres, * Nisiadēsque sursum.*

Nec vos decipiunt blanda mendacia lingua ;

Quæ dicitis vobis, dixerat ante mibi.

Tu quoque qua montes celebras ? Erycina Sicanos,

(Nam tua sum) vari consule diva tua.

An gravis incepit peragis fortuna temorem ?

Et manet in cursu semper acerba suo ?

^a Alceus poeta
lyricus Mi-
tylenicus.

^b Nec me despi-
cias, si sum tibi
corpore parva,
Mensuramque
brevis nominis
ipsa fero.

^c i. Varierate
colorum di-
stinctis.

^d A Psittaco :
nam tartares &
psittaci, pavones
& columbae,
merulae & tardi,
aves amica inter

^e loco.

^f Acque ibi jam
amborum.

^g O vos erronem
tellure remisit
nostrum.

^h i. recipite.

ⁱ Megarenses :
a Nilo Megaren-
sium rege.

^j Sicelidēsque.
i. Venus : ab
Eryce Sicilia
monte.

* &c. i. Made-
facta sunt
meis lachrymis,
* i. Charaxus :
qui Rhodopes
amore caput
eius causa opes
suas omnes
dilapidavit.
* Piraticam
exercendo.
* i. Cleis,

* rora.

* i. Barca.

* i. In amorem
pertinaxit.

* Alludit ad
Endymionem
à luna sopitum.
* Ebor Veneri,
sicut argentum
Lunæ, dedicatum
est.

Capitulum 10
Ex 10. 10. 11.
* i. Hac pars
epistola.

Six mihi natales erant, cum lesta parentis
Anno diem lacrymis ossa biberem. mess.
Aris inops frater, vix mores iucis amore. 3
Mixtaque cum turpi damna pudore tulit,
Factus inops, agili peragit freta carula remo;
Quasque male amisit, nunc male querit opis.
Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit;
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquam desint, qua me sine fine fatigant,
Accumulat curas filia parva mea.
Ultima tu nostris accedis causa querelis,
Non agitur vento nostra carina suo;
Ecce jacent collo sparsi sine lege capilli;
Nec premis articulos lucida gemma meos.
Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum;
Non Arabum noster * dona capillus olet.
Cui colar infelix? aut cui placuisse laborem?
Ille mihi cultus unicus autor abest,
Molle meum levibus cor est violabile telis.
Et semper causa est, cur ego semper amem,
Sive ita nascens legem dixere sorores,
Et data sunt vita filia severa mea.
Sive aberunt studia in mores, atque magistrorum
Ingenium nobis molle Thalia dedit.
Quid mirum, si me prima lanuginis aras
Abstulit, atque anni, quos vir amare potest?
Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora timentbam,
Et facere; sed te prima rapina tenet,
Hunc si conspicias, qua conspicit omnia, Phœbus:
* Fussus erae somnos continuare Phœbus.
Hunc Venus in celum curru decessit eburna;
Sed videt & Marii posse placere suo.
O nec adhuc juvenis, nec jam puer! utilissimas aras!
O decus, atque avi gloria magnatus!
Huc adas, inque sinus formose relabere nostri opis;
Non ut ames oro, verum ut amare sinas.
Scribimus; & lacrymis oculi toransur obortis;
Aspice quam sit in hoc multa luxura loco,

Si

Si tam certus eras hinc ire, modestiam i^esses,

* *Et modo dixisses, Lesbi puella vale.*

* *Si mihi*

Non tecum lacrymas, non oscula summa tulisti ; dixisses.

* *nostra.*

Denique non timui, quod do istura fuis.

Nil de te mecum est, nisi tantum injuria : nec te

* *Admonuit quamvis pignus, amantis habes.*

* *Admoneat*

Non mandata dedi : neque omni mandata dedisse.

quod tu munus

amantis habes,

Ulla, nisi ut nolles immemor esset moi.

Per sibi quis nunquam longe discedis amorem,

Percque novem juro, numina nostra, Deas,

Quum mibi necio quis, Fugium tua gaudia, dicas,

Nec me stete diu, nec potuisse loqui.

Et lacryma deerant oculis, & verba palato :

* *lingua.*

Astriculum gelido frigore pollii erat.

*Postquam se dolor imminuit, * nec peccore plangi,*

* *Nec pectora*

plangi.

Nec puduit rupris exultare comis.

Non aliter quam si usi pia mater adempti

i. Cadaver

animi expars.

Portas ad extrempos corpus inane regos.

i. Exhilaratur,

Gaudet, & è nostro crescit mortore Charaxus

vel sumit

animos,

Frater : & ante oculos tique reddique meos.

Uique pudenda mei videatur causa doloris,

i. Habens

peccus aperatum,

Synecdoche,

Quid doles hac & certe filia vivis, ait.

Non veniant in idem pudor atq; amor: quinque videbat

i. Habens

peccus aperatum,

Synecdoche,

Vulgus ! eram lacero & pellu aperta finis.

i. Habens

Tu mibz cura Phaon : tu somnia nostra reducunt;

peccus aperatum,

Synecdoche,

Somnia formoso candidiora die,

Illiè te invenio, quanquam regionibus absis :

i. Vigilare

videntur.

** Ulterius puder*

hic narrare.

Sed non longa satie gaudia somnum habet.

Sape tuos nostrā cervico onerare laceros,

i. Vigilare

videntur.

Sape tuos videor supposuisse meos.

Oscula cognosco : qua tu committere lingua,

i. Vigilare

videntur.

** Ulterius puder*

hic narrare.

Apaque consueras accipere, apta dare.

Blandior interram : verisque simillima verba

i. Vigilare

videntur.

** Ulterius puder*

hic narrare.

Eloquor & vigilans fessibus ora meis.

** Ulteriora puder narrare : sed omnia fiunt,*

i. Vigilare

videntur.

** Ulterius puder*

hic narrare.

Et juvat, & sine te non licet esse mibi.

At cum se titan offendit, & omnia secum,

i. Vigilare

videntur.

** Ulterius puder*

hic narrare.

Tam citò me somnos distinguisse queror,

Antra uirtus sq; peto, tanquam nomen om̄roq; profino
 Conscia delicia illa fuere mea.
 * Quæ fuit Thes. Illic mentis inops, ut quam furialē^a Eridib;
 salig venifica
 five maga,
 Sed hic Ovidius
 pro quavis vene-
 fica posuisse vi-
 detur, speciem
 pro genere usur-
 pando.
 * i. Fornicata,
 vel arcuata.
 * i. Phrygii.
 * i. Multis
 frondibus.
 * Sylva domi-
 numque me-
 umque.
 * i. impie.
 * prius.
 * i. Progne in
 lusciniam con-
 versa.
 * Miseros
 decantat.
 * Et.
 * i. Arbor illa.
 sola instar ne-
 moris est.
 * Formosus puer
 est visus adesse
 mihi.
 * Quid nunc.
 * Urbs in Epiro; hanc Angustus
 Nicopolim no-
 minavit.
 * Justus amans
 segit letissima
 Pyrrha.
 * i. Oculi
 vorantes.

Antra uirtus sq; peto, tanquam nomen om̄roq; profino
 Conscia delicia illa fuere mea.
 * Quæ fuit Thes. Illic mentis inops, ut quam furialē^a Eridib;
 Impulit, in collo crine jacente furor.
 Antra vident oculi scabro^b pendensia topo,
 Quæ mibi^c Mygdonii marmorū in bas erant,
 Inventio sylvam, qua sepa cubilia nobis
 Prabuit, & multa tenet opaca^d comæ:
 Sed non invenio^e dominum sylvaequo, meū mque,
 Vile solum locu est: das erat illo loci.
 Cognovi pressas nosti mibi cespītū herbas:
 De nostro curvum pondere gramen erat.
 Incubu, rei que locum quā parte fuisse:
 Grata prius lacrymas combibit herba mea.
 Frondibus: & nulla dulce queruntur aves.
 Sola virum^f non ultra^g pīd magnissima mater
 Concinit Ismarium^f Daulias^f ales Ilym.
 Ales Ilym, Sappho^h desertos cantat amores:
 Haec enim; ut media catena nocte silent.
 Est nitidus, utroque magis perlucidus annus,
 Fons sacer: bunc multi numen habere putant.
 Quem supra ramos extendit aquatica lotos,
 & Unaⁱ nemus: tuncero cespite terra virer.
 Hic ego cū lassos posuisset sebilius artus,
 * Constitit ante oculos Naias una meos.
 Constitit & dixit, * Quoniam non ignibus aqua
 Uteris, Ambracia est terra petenda tibi.
 Phœbus ab excelsō quantum patet, aspicit aquor:
 Altaum populi, Leucadiū mque vocant.
 Hinc se Deucalion Pyrrha successu amore
 Misit, & illaso corpore pressit aquas.
 Nec mora: * versus amor fugit lentissima mersi
 Pectora: Deucalion igne levatus erat.
 Hanc legem locu ille temet. Pete proximam altam
 Lenata: nec saxo desiluisse time.
 Ut monuit, cum voce abiit, ego territa surgo;
 Nec^j gravida lacrymas continuere^k gene.

Ibimus,

Nemam, b * Nymphæ: monstratque saxis petram.
Sic procul insano vixus amore ilmor,
Quicquid erit, melius quæm nunc erit; 3 aura subito: nymphæ.

^b Apostrophe
ad Naiadem,

Et mea non magnum corpora pondus habent.

Tu quoque moliss Aenor penas suppone cadenit;

* Ad Cupidinem
Apostrophe.

Ne sim Leucadia mortua crimin aquæ.

Inde Chelyn Phæbo communia munera ponamus;

^c i. Insulare

Et sub ea versus unus C alter erit.

Grata lyram posuit tibi, Phæbo, ^d poëtria Sappho:

* i. Poetica
sive studiis poe-
ticis dedita.
* nunc.

Convenit illa mihi, convenit illa tibi.

Cur ^e tamens Actiacæ miseram me mittis ad oras,

Cum profugum possis ipse referre pedem?

Tu mibi Leucadiā posas esse salubrior undā:

Es forma meritis diu mihi Phæbū erit.

An potes, b scopulus undāque ferocior illā.

Si moriar, titulum mortis hafere mea ē

Ab quario malis jungi mea pectora secum

Quād poterant saxis precipitanda dari?

Hæ sunt illa Phæon, que tu laudare solebas,

Visāque sunt tuæ ingeniosa tibi.

Nunc vellim facunda fore, dolor artibus obstat:

Ingeniūque meis substis omne malū.

Non mihi respondent veteres in carmina vires:

Plectra dolore racent, mura dolosa lyra qd.

Lesbides c aequore a nuptiisque usq; que proles,

* i. Insulare.

Lesbides f Aeoliā nomina dicta lyrā.

* i. Lesbia. Nam

Lesbides infamem qua me fecisti amata;

Æolica

Definitio ad cybaras turba venire meas.

urbium est

Absulit omnes Phæon quod verbis ante placebas:

metropolis.

Me miseram, dixi quād modo pene, Meus!

Efficere ut redias; vates quoque vestra redibitis;

Ingenio viros illa dat, illa rapit.

Esquid ago precib; pectusque agrestis movetur?

An riger? Et Zephyri verba caduca fitunt?

Qui mea verba ferant, vellim tua verba referenti;

Hoc te, si saperes, lente, decebas opus.

Sive redi, puppique tua votiva paramus

Munera; quid laceras pectora nostra morā?

Solvus

Cantic.

2 i. Lesbiam.

* O.

** Lemnadiam
aquam.

SAPPHO, &c.

Solve ratem: Veneti orta mari mare praefat* amanti;
 Aura dabit cursum: i tu modo solve ratem.
 Ipse gubernabis residens in puppe. Cupido:
 Ipse dabit tenuerā vela legētque manu.
 Si vis juvare longē fugisse. Palafgada Sapphō:
 (Non tam in invensis, cur ego digna fugā)
 * Hoc saltem misera crudelis epistola dicat,
 Ut mibi* Lemnadiam fara perirentur aquae.

FINIS.

ALLI SABINI

Poetæ Epistolæ tres,
 ad Ovidianas Epistolas
 responsoria.

In primam S A B I N I Epistolam
 Argumentum.

Aulus Sabinus, imperante Octavio, atque Ovidii temporibus claruit. Ad Trisenam amicam Elegiarum librum dedit. Fastorum inchoatos reliquit. Scriptæ etiam epistolæ, quibus Ulysses Penelopæ, Hippolytus Phœdræ, Æneas Didoni, Demophoon Phyllidi, Jason Hypsipylæ, Phaon Sapponi respondent. Quæ omnes, præter has tres, quas nunc præ manibus habemus, seculorum ignaviæ perierunt. Ulysses. lecta Penelopes Epistolæ, responder, occurrens ad omnia, quæ objectaverat. Narrat insuper varios labores, quos omnes mira fortitudine toleraverat. Demum a Tiresia vase & Pallade de futuris certior factus, in Ithacam patriam sub mendici habitu se brevi venturum prædictit. Quod cum fecisset, in propria domo incognitus, à procis amatoribus Penelopes ignomi-

PENELOPÆ.

minosa quedam perpessus est. Verum à Telemacho filio & duobus subulcis adjutus, gravi pugnâ eos omnes interemit. Tandem à Telégono filio, quem ex Circe generat, immisso in eum lectifero telo, occisus est.

magli capl. A. 1.

JUL. CÆS. SCALIG. Part. I. 6. c. 7.

Tres epistole, Ulyssis, Demophontis, Paridis ad Oenonem, sane parvi sunt momenti: quas propterea qui negant Sabini esse, si Sabinus quantus fuerit nesciunt, quoniam pacto negare audeant? Non meminere illo quoque seculo exticisse Marsos, Suffenos, Valusios, Bavios, Mavios, Anseres. Cassii quoque Parmentius scripta minus accurata fuisse prodiderunt.

Ulysses Penelopæ.

Perrulit ad miserum tandem tua casu
Ulyssem, rurastis, bony nos.
Penelope, chartis verbis uotis pio
Agnovi charamque manus, gommasq;
fideles:

Sol amens longù illa fuere malū.
Arguius ut lentum & mallem quoque forsan esse,
Quam tibi, quaque tulis, dicere, quaque foram.
Non hoc objicit mihi Gracia, cùm mea fiducia
Detinuit patrio litore vela furor;

Sed, thalamis nec velle tuū, sic posse carere &

Cansaque fingendis tu mihi mentis eras.

Nil tibi rescribam euras, properemque venire:

Dum proprio, adversi vela tulere Noi;

Non me Troja tenet, Graui odiosa puellis:

Fam cincta, & tantum flibile Troja solum.

Disprobabilisque jacet, Iacet Afis, & jacet Hector;

Et quaeunque tuis causa timoris erant,

Evasi & Thracum easo dux prælia Rheso,

In mea captivis castra revertu equis.

Tutus & è media Phrygia Tritonidos aie

^a Fatalis ^b palma pignora capta tulit.

Nec timui commissus equo; male sedula quamvis

Clamabat ^c vates, Urte Troos equum:

Vritis:

^a i. Fatalis
victoriz. In fatis
enim erat cunc
demum Trojam
eversum iri,
quum ablatum
illinc esset
Palladis simula-
chrum.
^b i. Cassandra.

* i. Equo ligneo.

Vrito ³ mendacis lantur ^a robore Achillei;
Et Phryges in miseros ultima bella ferunt;

Perdidexas tumuli supremum munus Achilles;

Sed Thetidis est humeris redditus ille meis.

Nec laudem Danae tanto renubre labori;

* i. Achillie.

Eripit premium corporis ^b arma tuli,
Quid referit ^c pelago sunt obruta; non mihi classes,
Non socii superani; omnia pontus habet,

Solus adhuc mecum, quae me tot casibus unius
Duravit, patiens ad mala perfractus amor.

Illiū non avidis canibus ^c Nettæ ^c virgo

Fregit: non timidis torca Charybdis aquis ^c
Non ferus ^d Antiphates, nec in uno corpore discors

^e Partenope, blandis insidiosis modis,

Non quid ^f Coabicas arces transaverat herbis,

Non quid solennes plora ^b diva toros,

Ut enque sa nobis mortalitatem filia

Spondebat, Syrias utraqus posse vias.

Te tamen hac etiam spretâ mercede potius,

Passarus terrâ tot mala, absque mari,

Sed tu famis quo nunc forsan nomine saltu,

Non secunda leges cetera verba mea.

Quæque mihi Circe, qua sit mihi causa Calypso,

Famidudum ignaro sollicitare mortu.

Cerie ergo cum Antineum, Polybūmq; Medomidaq; legit

Huc, tuo sanguis corpore nullus erat,

Tot juvenes inas, tot vino liquentia semper,

Hei mihi quid credam? ^b pigiora casta manus?

Cûrve placent ulli, si sunt in flexibus ora?

Deperit ^g lachrymis non decor iste tibi?

Pacta quoque es ^h balamo, nosq; mendax zela moritur,

Et capiunt ⁱ revoces pallida semper opus.

Ars pia: sed toties oculos frustrabero lanâ,

Suctissim ^j toxæ ars dabitis ista tibi.

Ab melius Polyphemo tuo superatus in antra,

Finissem ingrazios ad mala zanta dies,

Threicio melius tezidissim milite vixus,

Ismaron creantes cum renubre rases.

^b i. Cum pig-
nore, scil. Te-
lemacho filio.

* Noctu retexen-
do, quod
interdiu texisti.

* Quories ars
dabit ista tibi.

Cruelēmq; illo satiā ssem tempore Ditem,
Quo rediī Stygiis fara moratu aquis;

Vidi ubi (nec quisquam quōd me tua littera celat.) Scil. matrem
Sospes degresso qua mibi mater erat.
mortuam.

Rerum illa domus eadem mala ē, mēque querens om̄
Fugit ab amplexu ter resoluta meo.

Phylaciden vidi & contempnis sorribus ille
Primus in Hecubaas insulis arma domos.

Felix laudatā cūm conjugē! lora per umbras
Ulla suum forte sic comitma virum:

Nec dum illē Lachesis dīllos numeraverat annos;
Sed juvat ante suum sic ecclissō dīem.

Vidi, nec lacrymas oculi temere eadentes,
Deformem⁹ Atridēn (hoc mībil) cade novā &

Illum Troja virum non laetus, & ille furens
Nauplion, * Eubōicos transierāisque finis.

Quid refert? astimam per vulnera mille profudit,
Nam reduci solvens debitis vota Jovis.

Tyndaris has illā lato pro furdere penas
Struxerat, extornos ipsa secuta viros.

At mībi quid prodest, capivas Teneridas inter
Cūm flaret⁹ conjux Hectoris argo⁹ foror

Desfētis Hecubam⁹ potui logisse sub⁹ annis;

Nē tibi suspectus pellicis effet angor,

Prima mōis omen metuendum pupib⁹ illas
Fecit, non membris ipsa reperta suis.

Lacatu miserias finivit māsta quarelos:
Et fleuit in rabidam protinus alta canem.

Prodigio tali placidum Theris abstulit aquor;
Eolus infusis incubuitque Notis.

* Pervagau hinc rotō non felix differor orbe:
Et quaeunque vocat studius & aura fētor.

Sed si & Tyrefias tam lati providus augur,

Quād verax vates in mala nostra fuit;
Et terra & pelago quicquid mībi triste canebat,

Emensus, fato jam meliore vagor.

Jam mībi nescio quo comitsem se in littore jungit
Pallas, & hospitibus per loca tua trahit.

* Protephaeum
intelligit, à
Phylace urbe
Thessaliz, cui
prefuit, sic
dictum.

* i. Laodamia
qua occiso
marito superstes
esse noluit.

* i. Agamemnonem.

* i. Caphareum
Eubeæ promontorium ubi Nauplius Palamedis
pater, sublatis
dolose lumini-
bus in magnunt
discrimen Gra-
cos attraxit.

* i. Andromache &
Cassandra.

* potius.

* armis.

* Per vagus
hinc totum non
felix differor
orbem.

* Qui fuit
Thebanus vates,
cujus consulendi
gratiā ad infētos
descendebat

Ulysses.

Nunc primum Pallas versae post funera Troja
Visa mibi : medium tempore ira tulit.

* Oenides.
* i. Ajax Oilei filius.
Quicquid & * Oili des commiserat, omnibus unum
Peccavit : Danae omniis ira nocens.
Nec te, Tydide, cuja modo noverat arma,
Eximis : errato tu quoque ab orbe venis.
*&c. i. Hesione; Non Telamone satum capta de conjugae Teucrum,
Non ipsum pro quo mille fuere rates.

* Apostrophe ad Menelaum.
Felix Plisi benides quacunque in sorte fuisse
Conjuge cum chara, non gravissilla fuisse.
Seu venis fecire motas, fave aquora vobis;
Ad nulla est vester damna retentus avor.

Oscula nec venti certe tenuero nec unda
Propterea in amplexu brachia semper erant,
Sit utinam errarem faceres tu mollia conjux
Aequora; te sociâ mil mibi triste foret.
Nunc mibi Telemacheo tecum mibi sospiso vello
Omnia sunt astimojam leviora mala.
Quem tamen infestas tutum queror ire per undas
Herculeam Spartem, Nestoremque Pylon.
Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsum:
Nam male commissu fructibus ipse fuit.

Sed labor in fine est, occursum intulore vates
Dixit : in amplexu chara ferere tuos.
* Sui adventus modum pra-dicit.
* i. Apollinem; Metonymice.

Noctendue soli uoxiam tibi : tu preme solars
Lætiam, & paciro gaudia conde finu.

Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum :

Sic eecniz lauri ille monire suar.
Forfatu ante dapes, interque vacanias ulna,
Uloris pharetris uile tempus erit.

Et modo despelicum subird miserentur Ulyssem.

Heu, precor, us properet ille venire dies,

Antiqui renoveret qui lauri fædera lessi :

Et tandem incipias conjugæ, charæ, frui.

In secundam SABINI Epistolam

Argumentum.

Hac epistola Demophoon suam perfidiam purgare nicitur, & redditum, quem longè ultra-promissum retardaverat, excusare, varias causas afferendo. Interdum enim dicit, te à Iulis astere; ob moram, quam in Thracia cum Phyllide fecerat redargui. Noninunquam à navigandi inopportunitate se defendit. Se autem brevi, etiam contra omnem maris potestatem, ad Phyllida navigaturum promiscit. Quod quidem adimplevit; sed tamen Phyllis amoris impatientia, laqueo vitam finierunt, etaque Deorum miseratione in amygdalum fine foliis conversa. Quia Demophoonus amplexu, veluti sponsi sentiret adventum, folia emisit. Quod ideo singitur, quia amygdalus græcæ * Potius ob folia Phylla vocatur, in qua moriens Phyllidis nomen remansit. Quia hanc Zephyro, qui occidentalis est ventus, & in arboreum, indicat Thraciam vadens per Atticam regionem transiit, tum nomen crebret: cum Zéphyrus dicatur, quasi Ζεφύρος, id est, diderim. Nam vitam ferentes, enim plantæ omnes germinant & pullulantur: & hinc fabula datus est locus. Phyllida feliciter haberi & florere redeunte ab Athenis Amatio.

Demophoon Phyllidi.

Phyllidi Demophoon patria * dimittiit ab urbe: * Demittit.

Et patriam meminit munera esse tui.

Nec face Demophoon alia, nec consuge captus:

Sed tam non felix, quam tibi notum erat.

Ihesa, quo sacerdo ne quisquam, Phylli, timebas,

*^a Impuleritne ignes forsitan illa tuos.

(Turpe pars nobis) regno fermè expulit hospes.

Hunc illi finem longa senecta dedit.

Qui modopeliferas fudit ^b Maœtidas armis,

Alcida magni non minor esse temes.

Qui sacerunt Minou gravi scibi fecit ab hoste,

Miransem ^c monstri cornua villa sui.

Arguor auxilii, quem credio, causa fuisse:

Nec taciturnus frater, nec finis e se rerum.

Dum thalamos (^d inquit) dilecta Phyllidos urget,

Et tum ratiuo cassit in igne furor;

^a Impuleritque.

^b i. Né forte

amores tuos

averteat.

^c Mæstheus.

^d i. Amazonas

ad Maœtidam

Scythiz palu-

des incolentes.

^e i. Minotauri.

DEMOPHOON.

116

* aut.

**. Manus
filii Thesei.

* hac.

***. Ariadnes.

• &c. Excusat
Theseum quod
Ariadnen reli-
querit.

Fluxere interea perde tempora lapsa fugaci,
Præmoniique tuis flebilis hora moras.
Forsitan * Et nondum factis occurvere rebus,
At poteras factis utilis esse tamen:
Cumpatiora ubi Rhodopea regna fuere:
Quaque magis regnis chara puella fuit.
Insonat his Ardamus; radem mox objicit Mysia,
In felix funta jam propè sortis anus,
Et quod non condam: nasi sua lumen à palma,
Fessis huc nostras arguit usque moras.
Non equidem insuetor: multum clamavit utique,
Staret Thracieis quum mibi puppis aquis.
Pascunt, Demophoon, (quid cessas?) carbose passi:
Demophoon patris respice iure Deos.
Respic: Et exemplum, quā gaudet Phyllida sume:
Sic amat, ut terra nolis abire suā.
Nique redire velis, non ut comitetur cunctum,
Te rogas: Et prafert barbara regna tuis.
Metam: hic inter socium convitio sapo:
Adversis memini vota tulisse Noss:
Sapo abitura sup ponentem brachia collo,
Gavisum in fluctu aquora mota truces.
Nec metuam hoc ipsum coram genitoris faceris:
Libertas meritis est mibi facta tuis.
Dices, non duro dilectam Phyllida liqui:
Petore: nec præcops vola ferenda dadi:
Et flevi: Et fluentem solandō sapo remansi:
Cum staret cursus jam mibi certa dies.
Denique Thracieis venit rate: non dare Phyllis
Quam potuit, jussis tardius ire ratem.
Iguoſte Et fasso: memor es Minoidos ipſe:
Aniquus nec dum petore cessit amor.
Es quoties oculis circandas sydera, dixit,
Qua fulget celo, nostra puella fuit.
Illum dilectā Bacchus ibi cedens jussit
Conjuge: deserit crimen at ille subit.
Exemplaque patris perjuu dicor Et ipſe:
Nec queris causas, Siboni dura, morsa

Nec

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Nec satis ampla pueri redireunt pignora; si me
Non amor alterius, non amor ullam habet,
Nulla ne fama tibi turbas, Phyllè, pinates
Theseps, O misera reiudicis abe domus?
Non laquens audiū charū mo flere parentis?
Flebilior laqueis (hei mihi) causa subest.
Non fratrem Hippolytum? cecidit miserabilis ille.
Præcops azonitiū per frēta rapui equū.
Non tamen excuso redimus, Hec undique fata
Accumulerunt causas: tempora parva peto.
Thisea, quod superest, patrem tamplabimus ante;
Succedat tumulo non sine horare decent;
De spastum, vniāmq; pato; non perfidus absum.
Nec mihi jam terrā nascior illa rūa est.
Quicquid mīte fuit post diruta Pergams, quicquid:
Aut bellū aut pelagi detinuere morte,
Sola fuit Thrace: patriā quoque jactor in illā?
Auxilium superest casib; una mīli:
Si modo mens eadem: nec quid sit iam mihi dīvers;
Regia Cecropiā non minor arce; mouet i;
Nec patris offendit casus: nec criminā matrī;
Nec jam nō felix omīni Demophoon.
Quid, si Phœbeam peterem te conjugē Trojām?
Pérque avos sequeret bella gerenda decā?
Penelopēs audiū? et iā laudatur in orbe,
Exemplum fidi nos levi facta tot;
Ella pīae (sicrumor ait) mendaciu tula
Struxit, O instans difficultate toros;
Cūm properata b palam revocare flamina * mīlū;
Atque iterum in lanas omne redire opus.
At; tua nē fagiant spressa communia Thractis,
Phyllè, ille; et ulli rubore durū patet;
Estque tibi pīca cuiusquam accendere sedas?
Obstet perfidia nec metua iste tua?
O tibi quantus erit facti rubor! ab; tibi quantus.
Tum dolor; aspicies cūm rīca uela procul?
Dannabisque tuo; serd teneraria quosbus?
Demophoon, dico, (hei mihi!) fidus erat.
Demos

* Redit huc.

DEMOPHOON, &c.

Demophoon rediit, & saevos forsan Euros
Passus, & hybernas dum quoque currit aquas.
Ab eur nescio quam properavimus (bei mibi) culpam,
Rupi, qnam rupiam snm mibi questa, fidem.
Sic tamen; ab positiis sic perstes, quā mibi de te
Ulterior tangat pectora, Phylli, dolor.
Quis tibi (me miserum!) laqueos, qua fata minari?
Et nimis audaces gens habet ista Deos.
Parce precor,* famamqz domus mibi crimon habentis
Perfidia, geminā ne premo dura notā.
* Flammāmque. * Accusat pairem fatis prædaque relicta
* Excuset pa- brem fatis in
rem fatis in
parte relicta.
E i. Ariadne.*

In tertiam S A B I N I Epistolam Argumentum.

Epistola hæc responsiva Paridis non multum in rebus difficultatis habet, et quod argumentum ex Oenones epistola dependet. Paris autem, quia conjugii jura violaverat, dum uxore de missa, Helenam duxerat, in principio statim injuriam Oenonæ se fecisse fatetur. Deinde, cum sui excusatione crimen rejicit in Cupidinem; cui non facile resistitur; sed qui sine ulla ratione in ea quæ cupit amantes trahit: & in fatorum seriem, quæ sibi Helenam, antequam illam novisset, destinaverant. Ferunt autem Oenonem tanto Paridis amore flagrassæ, ut cum à Philoæte sagittis Herculeis confossus ad eam ferretur, ipsa cadaver complexa, fovens vulnera, expiraverit; & in Cœbria Troadis urbe sepultus fuisse.

Paris Oenonæ.

Q uæ satis apta tibi tam justè Nympba querenti
Rescribam, fateor quarere verbæ manum.
Quærit: nec subuent: sentit sua crima ransum:
Solvere qua sentit, non finit^a alter amor.
Si levat hic iras, ipso me judice damnor:
Quid refert^b causâ tu meliore^c caras.
Damnatu^d que^e tibi me sub sua jura Cupido!
Retrabit: alborius sic quoque præda sumus!

* i. Amor He-
lenæ.

* Fortasse
cadens.
E i. Ate.

Prima

OENONE.

139

Prima meis tu pala toris ; fassūque juventiam
 Te primum acceptā ēst conjugē nōster amor.
 Nondum tantus erat ; quo me genitōre superbium
 Arguit : * ac dominus tunc resūndus eram. * hoc.
 Non ego Deiphobum sperabam, aut Hectora fratrem.
 Cūm pīstos agerem, te comīstante, greges.
 Reginā mīque Hecubē non māris nōmīne mōstrum ;
 Et fueras illi digna manere mūrus.
 Sed non est rationis amor ; te consale, Nymphā ;
 Lasa es * Gīsam scribis amare tamen. * te.
 Cumque petunt Satyri connubia, cūm tua Pāne,
 Dejecta memor es tu lamen usque facis.
 Addo, quod hic fatis amor est adiutus : & illūm
 Praesēta venturi videras ante soror.
 Nondum Tyndaridōs nōmen mībi fēderas nōre.
 Nec cecinīt Graios illa vocē virōs
 Omnia vera vides, (superant mībi vulnēa tantum)
 Vique tuam supplex poscere cogar opem.
 Te penes arbitrīum nostra vītaque nōcīsque !
 Vītūrī jam nūnc pectora sumītibī.
 Elevisti (movītī tamē hāc in vōce tānētīs)
 Et, Mālē dixisti, sine precōrūsa pīsūl
 Nec sic fatā ferant, tūlerint sic cetera quam oīs
 Ut possim Oenone perdere deīs Parīs.
 Tot superare metus quis me, nō credere corīs ?
 (Ignoscas) idem si quogīte fallit amor.
 Imperat illē Deus : cūm vult, in cornūa tauri
 Cūm vult, in pelīnas iūstrātū illē Jovēm.
 Non foret in terrā rūsto mītānā decore
 Tyndarīs (heu flammis māra pīcta mītīs)
 Si sua non cygno mūrēsse fappūt orīs.
 Fluxorat in Danas aurelos dīmētūs
 Pīniferāmque idēn falsay hīstādētūs
 Inter agnōdēas confederātūs dīmētūs.
 Vītōrem Alcidēs domīna quis pensa tenere
 Credētēs ? ac Ianas nōre cogit amor.
 Dicitur & Coe sedis̄se in ueste pīllēs
 Illa Cleonae & dīmētūs leone fāit.

* &c. Cupidinis
potentiam ex-
primit.

* in sub specie
imbris ariet.
In aquilam
conversas.
Pelle leonis
Cleonzi,
qui & Nemēus
appellatur.

To

PARIS

Te memini Phabrum, Oanone, (meo criminis dico)

Fugisse, & mox proposito illi torpi.

Non ego praetulam Phabro: sed tula Cupido

Hic in te voluit legibus ire sua.

Consolere tamen digna sua peltice dambra;

Quam tibi fratulimus, nata puella Fove est.

Sed quod nata Fove est, minimum me tangit in illa,

Quod non est facies pulchrior nulla vocet,

Aique nivis forma iudex incallidus essem

Creditur Idem, Pegasa nympha, jugu.

Non mihi Junonis, nec obeset Pallados ira,

Laudava est octu quod d Cithara mea.

Dividit hac alia flammas colere sive parcere;

Ut libitum est, mari temperat ipso facies.

Non tamen evulsius visare domesticu relata;

Quos alii arcu, & sibi dura vultu,

Deprensam coniux illam in Mavortie delibatu;

Testibus hic deuū cum Fove questionerat.

Fam dolet & Alauors, iuræ ultraque reliquit;

Praeulit Anchisen hinc abitura sumo,

Anchisen proper voluit formosa uideri;

Vilaque post latam jacuis uila Diagon.

Quid mirum est prout se pari succurrere amori,

Immunis sub quo non fuit, ipse Paris.

Quam laetus Adulam amor, non Iesu amavi;

Ad ipsa non laeta quod cernes ipsa fave.

E magnos video cogit mihi & aperte sumulum;

Arma que potest Bergama mille rati.

Non vereor bello, ut non sit causa probanda:

Eb illi facies digna viceret ducas.

Si mibi nulla fides, armatos respici diridas,

Quoniam sibi sic rapparo, sic resistendo mihi est.

Quod si verenda spem meam concipi hucum,

Cur cessans herba diuina curva tuo?

Cum te nec Phoebe solentior arribas ulli ast:

Phoebe aqua Hecate somnia vera vides.

Tecum syderibus, tecum deducere Lunam,

Nubibus, & memini surripuisse diem.

Pasebas

* Apostrophe
ad Genomen.

i. Cupidinis.

Vulcanus.

* hunc.

Ipsa Parin.

Ex Hecate.
Oceani filia.
Phoebus genitrix
Etim & Circen,
ut placet Hosbro-
do. Sed Homerus
ex Poppa Ocean-
i filia natus scri-
bit.

Am
ad
cult
bus
lui
ver
aliu

Pascbam fauoris : interque armata leones
Obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xantum, retrò Simonta vocatum
Adjiciam cursus non transuisse suos ?
Ipse pater, seu rem nata male tutus haberes,
Cantatas quoties resistis inter aquas ?
Nunc locus Oenone est, nunc illas tende : * potabis para.
Sicut tuos ignes, pellere, sive uinos.

Responsionum AULI SABINI.

FINIS.

P. OVIDII NASONIS

ELEGIARUM SIVE
AMORUM Liber I.JUL. CASS. SOAL,
In Hypercritico.

Amores, ipse suos olim castigavit. Libros enim quinque ad trium rededit compendium. Multa arguta, multa culta, multa lasciva, luxuriantia, effusa : multa in quibus omnia prater licentiam à nobis desiderantur : noluimus tamen laborare, quam pigeret Libelli. Longe verò magis lefit animum ars illa amatoria. Nihil enim aliud, quam nuge.

*Qui modo Nasonis fueramus quinque Libelli,
Tres fuisse : hoc illi praeulit autor opus.
Ut jam nulla tibi * nos sit ligisse voluptas ;
Levior demissio pena dubius erit.*

* Sic Micellus,
qui priores hos
quatuor versus
titulum operis
bujus esse putat.

AMORUM

ELEGIA I.

Quemadmodum à Cupidine pro bellis amores
scribere doctus sit.

* * i. Versu
heroico.

Roma ^b gravi ^c numero, violentiusque
bella parabam.
Edere, matritā convenientē modis.
Par eras inferior versus: risisse Cupido
Distilus, unq[ue] curvum, fūcripuisse
podem.

Quis tibi, save puer, dedit hoc in carmine juris?
Pieridum vates, non tua turba sumus.

Quid, si præcipiat flava Venus arma Minerva,
Vanillā accensos flava Minerva facit?

Quis probet in sylvo Cerevē regnare jugosī?

Lege ^b pharetrata ^c virginis arma colis?
Crisib[us] ^d infigēn[us] quis acutā cuspide Phœbum
Instruat doniam Marte movente lyram?

Sunt tibi magna, puer, nimirū inque potentiā regna,
Cest opus affectas, ambitiose, novum?

An, quod ubique, rursum est? tua sunt Hileconia Tempē
Vix etiam Phœbo jam lyra tutu sua est.

Cūm bene ^e surrexis versu nova pagina primo;
Attenuat nervos protinus ille meos.

Nec mibi mazeria ^f numeris levioribus apta,
Aut puer, aut longas compia puella temet.

Questus eram; pharetrā cum protinus ille solus ē
Legit in exitium spicula facta meum;

Lunavirque genu sinuosum fortiter arcum:
Quodvs canas vates, accipe, dixit, opus.

Me miserum! certas habuit puer ille sagittas:
Uror, & in vacuo pectore regnat amor.

Sex mibi surgas opus numeris, in quinque residat;
Terrea cum vestrā bella valere modis.

Cingere littore ^g flavenis tempora myro,
Musa per undenos emodulanda pedet.

* Numerō scil.
sublimiori.

* i. In cornua
curvavit.

* &c. i. Incipiat
opus ab hexame-
tro definit in
pentametrum.

ELEGIA

ELEGIA II.

Quod primo amore correptus, in triumphum duci
se à Cupidine patiatur.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
Strata, nec in lecto pallia nostra sedent?
Et vacua somno noctem, quam longa, peragi?
Lassaque versat corporis ossa dolent?
Nam puto sentirem, si quo tenzaret amore.
An subit? O tacita callida arte Noctis?
Sic erat: hæserant tensas in cordo sagittæ:
Et possessæ ferat peccata versat amar.
Cedimus: an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus: leve fæ, quod bene ferrur, onus.
Vidi ego jactatus morte facere flammæ:
Et vidi nullo concutiente morti.
Verbera plura ferunt, quam quos juvavat usus aratri.
Detrictant pressi dum juga prima boves.
Asper equus durum consumiditur ora lapatis:
Fræna minus sensis, quisquis ad arma facit.
Acrius invitos multoque ferocius urget,
Quam mihi servitum ferre fatentur, amor.
En ego confiteor: tua sum nova præda, Cupido;
Porrigimus vittas ad tua vincla manuæ.
Nil opus est bello: veniam pacemque rogamus:
Non tibi laui, armis vittus inornis ero.
Nec te comam myrto: maternas jungo columbas:
Quis decent currus, vixicim ipse dabis.
In quo dato currus, populo clamante triumphum,
Stabis: O adjunctæ arti movebis aves.
Ducentur capiti juvenes, captaque puellæ:
Hæc tibi magnificus pompa triumphus erit.
Ipse ego præda recens, factum modo vulnus habebô:
Et nova capiti vineula mente feram.
d Mens bona ducetur manus post terga revinulî,
Et pudor, O castris quicquid amoris obest.
Omnia te metueant, ad te sua brachia tendent:
Vulgus: Iq magna voce triumphpe canet.

—
hup mi . aliquid
a liberis cum
eiusmodi
cibus utrumque
reguli ex multis
andescit magis

3 i. Mars.

• Provo-
moxissa
Mentis & Pa-
doris

• Verba solen-
nia militum
Imperatori tri-
umphanti ac-
clamantium.

Blan-

AMORUM

Blanditiae comites tibi erunt, Terrorque, Furorque,
 Assidue partes tuerba secuta ruis.
 His tu militibus superas hominoque Deoque:
 Hac tibi si demas commoda, nudus eris.
 Laia triumphans de suummo mister Olympo
 Plaudite & appellas spayget in ora rosas.
 Tu, pennâ pulchros gemina variante capillos,
 Ibis in auratis aureus ipso rotis.
 Tiam quoque non paucos (si re bene novimus) ures:
 Tunc quoque præteriens vulnera micta dabis.
 Non possunt (necesse esse uelis) cessare sagittæ:
 Fervida viuino flamma vapore voces.
 Talis erat domita Bacchus & Gangeticæ terræ:
 Tu gravis alitibus, rigibus ille fuit.
 Ergo, cum possum sacræ pars offe triumphi,
 Parece tuas in me perdere uictor opes.
 Aspice cognati felicitas Casaris arma:
 Quā uicti, uictos protegit illa manu.

ELEGIA III.

Ad amicum.

Justa precor: que mi super prædato puella est,
 Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.
 Ab nimis uolui: tantum pueratur amari,
 Audieris nostras est Cybarea preces.
 Accipio, per longos tibi quæ de seruari amos:
 Accipio, qui pura nōrit amare fide.
 Si me non uoluerit commendant magna parentum
 Nomina; si nostri sanguinis uitor eques;
 Nec mens innumeris renovarus campu ayaritis;
 Temperat & sumptus parcus uerque parentum:
 At & Phœbus, comitësque novem, uitisque & reportor
 Hoc faciunt; & me qui tibi donat amor;
 Et non cessuri, nisi diis, sine crimine mores;
 Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
 Non mibi mille placent; nisi sum deserutor amoris;
 Tu mibi (si qua fides) cura perrenis eris.
 Tecum, quos dederant annos mibi filia sororum,
 Vivere contingat: si que dolente, mori?

Te mibi materiam felicem in carmina prabi;

Proveniente causa carmina digna suā.*

Carmina nostra habet exterrita cornib⁹ lo;

Et, quom flumine⁹ l⁹sis adulter⁹ ave;

Quæque super pontum simulato veda juvenc⁹;

Virginea tenuit cornua falsa manus.

Nos quoque per rotum pariter canabimur orbem;

Functaque semper erunt nomina nostra suā.

* i. Jupiter in cygnum conversus.

* ii. Europa; quam Jupiter in taurum versus rapili.

ELEGIA IV.

*Amicam, quā arte, quibusve nūcibus, in cēnā p̄sente
viro, uti debeat, admonet.*

VIR tuus est epulas nobiscum adiuvare eisdem;
Ultima cena tuo sit, precor, illa viro.

Ergo ego dilect⁹ amantum conviva pueram.

Alpiciam⁹, tangi quem juvet, alter⁹ erit⁹;

Alter⁹ squalidus dextram subiecta forebis⁹;

Injiciet collo, cum voler⁹, ille manum⁹;

Define mirari, posso quoddam candida vino

* i. Artacis⁹ ambiguos transit in arcta utros.

Nec mibi sylva domus, nec æquo mar⁹ membra cohæ.

Vix à te videar posse tenere manus. (rent;

Quatib⁹ sint facienda rapiens, cognoscet; nec Euris⁹

Da mea, nec tepidis verba ferrida. Notia,

Antrœ uent⁹, quidam vir⁹; nec quid⁹, si venetia ante⁹,

Possit agi uideo⁹, sed tam⁹ quæ poni⁹.

Cum prenus illa toru⁹, vuln⁹ comes ipsa modesto

Ibi⁹, ne accumbas⁹; clam mibi range pedem.

Mi specta, qui⁹ squalidus⁹, vuln⁹ inquit loquac⁹;

Excipe furax⁹, O sofer⁹ ipsa, noas⁹.

Verba supercilij⁹ sine voce laquentis dicam⁹;

Verba ligas digiam⁹, verba nosca⁹ mero.

Cum tibi succurrat Venetia laetitia nostra⁹;

Purpureas imbro pollic⁹ range genas⁹.

Si quid erit de me tacita quod ment⁹ loquaris⁹,

Pendeat exrem⁹ molli⁹ ab aure manus⁹.

Cum tibi, qua faciam⁹, mea luta⁹ dicāneve, placib⁹;

Perfetur digitis annul⁹ usque rui⁹.

* i. Hippodami⁹ filia.

* ii. Artacis⁹ fluvii filia.

* iii. Centauros⁹,

qui membra pat-

tim humana pat-

tim equina habu-

isse credebantur.

AMORUM

Precantibus
mos erat, aras
suis manibus
tenere. Unde
Virg. Enied.
lib. 6. carm. 124.
Talibus orabat
dilectio, et dunque
tenebat.

Indignatio

Tange manus mensam, tangunt quo more^a precantes,
Opib[us] merito cum mala malitia viro.
Quod tibi miscueris, sapias, bibat ipse jubeto;
Tu puerum leviter posce, quod ipsa volis.
Quae tu reddideris, ego primus pocula sumam;
Es quā tu biberis, hac ego parte bibam.
Si tibi forte dabit, quos pragasti derit ipse;
Rejice libatos liliis ore cibos.
Nec premat^b ille suis finis tua colla lacerdis;
Mite nec in rigido pettore pong caput.
Nec sumus admittat digitos, habiles suo papille;
Oscula præcipue nulla dedisse velis.
Oscula si dederis siam manifestus amator;
Et dicamus dea sunt, iniiciatique manus.
Hac tamen aspiciam; sed, quae bene pallia celant,
Illa mihi eaci causa timor ut erunt.
Nec femori committit fessur, nec etare cohære;
Nec tenerum duro cum pede jungit pedem.
Multa miseris meo, quia feci molta proterve;
Exempli que meru torquætor ipso mei.
Sape mihi domina quo mea properata voluptas
Vestro sub iniecta dulce peregris opus.
Hoc tu non facies, sed ne fecisse puteris,
Conscia de tergo pallia deme tuo.
Vir bibat usque roga; præcibus tamens oscula desint;
Dumque bibet, furtim (si potes) addo meritos.
Si bene compescitur somno vindictæ jacebit;
Confusum nobis resque locūque dabunt.
Cum surges abitura domum; surgemus & omnes;
In medium turbæ fac memor agmenreas.
Agmine me inveneris, aut inventeris in illo;
Quicquid sibi poteris tangere, tangere me.
Me miserum! monui paucas quod proficere hordas;
Separor a domina, nocte iubente, mea.
Nocte vir includes; lachrymis ego me stas abortis,
Quā licet, ad sevas persequar usque fores.
Oscula jam sumet; jam non tantum oscula sumet;
Quod mihi das furtim, jure contra dubitis.

Verum

Verum invita dato (potes hoc) similisque causa :
 Blanditiæ taceant : sique maligna Venus.
 Si mea vota valent, illum quoque nil juvet opo :
 Sin minus, certe te juvet inde nibil.
 Sed quacunque tamen noctem fortuna sequatur,
 Cras mihi constanti voce ^a dedisse nega.

^ai. Tui copiam
fecisse.

ELEGIA V.

Corinna concubitus.

Ætus erat, mediâque dies exigerat horam ?
 Apposuit medio membra levanda cora.
 Pars ad aperta fuit, pars altera clausa fenestræ :
 Quale fere sylva lumen habere solant :
 Qualia sublucent fugiente crepuscula Phœbos
 Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
 Illa verecundis lux est præbenda puellis,
 Quâ timida latebras sporet habere pudor.
 Ecce Corinna venit tunica vestata recincta,
 Candida dividuâ colla regente comâ.
 Qualiter in thalamos formosa Semiramis esse
 Dicitur, ^b nulius ^a Lais amata procia.
 Diripit tunicam nec multum rata nocebat :
 Pugnabat tunicâ se tamen illa regi.
 Quæ cùm ita pugnaret, tanquam quæ vincere nolles,
 Vita est non agerè proditione suâ.
 Ut stetit ante oculos posito velamine nostris,
 In toto nusquam corpore menda fuit.
 Quos humeros, quales vidi terigique lacertos !
 Forma papillarum quam fuit apta premi !
 Quid castigato planus sub pettore veneer ?
 Quantum ^c quale latu ! quam juvenile femur !
 Singula quid referam ? nil non laudabile vidi :
 Et nudam pressi corpus ^d ad usque meum.
 Cetera quis nescit ? lassi requievimus ambo :
 Proveniant medit sic vibi sape dies !

^a Meretrix
fuit: de qua
Propertius, Ad
enjus jacuis
Grecia tota forez.

^b Pro usque ad 3
per Anaxioz
phen.

ELEGIA

AMORUM

ELEGIA VI.

Ad janitorem, ut tores sibi aperiat.

Janitor indigne durâ religare casum,
Difficilem mao cardine pande folidum.
Quo^f precor, exiguum est : adiu^f fac janua parus
Obliquum capiat semina parea latus.

* i. Mole car-
nis subtrahita.

* audirem.

* &c. Micillus
Hysterologiam,
& Ironiam put-
tat esse in hâc
oratione : ut
sensus sit, cleu-
stra relaxa &
fit uida metu lo-
brymum, urscil,
invideas.

* Gratis licet
esse quod opto,
* i. Quæ servis
bibenda est.

* i. Olim enim
fieri erant ex-
empiles.

Longus amor tales corpus tenuavit in usus :
Aptaque^a subdullo^b corpore membra dedit.

Ille per excubias custodum leniter ire

Monsfrat : inoffensos dirigit ille pedes.

At quondam noctem, simulachrumque vana timebam :
Mirabar, tonobrio si quis iturus erat.

Risit, ut^c audisuis, senior à cum matre Cupido r
Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.

Nec mora, venit amor : non umbras nocte volentes,
Non timeo frigidas in mea fasa manus.

Te nimium timeo lencum : sibi blandior suni :
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.

b Aspice, sic invideas, insimicisque clausa relaxa,
Uda fit ut lacrymæ janua facta meis.

Certe ego, cùm posu^d stares ad verbena vestra,
Ad dominam pro te verba tremente tuli.

Ergo qua valuis pro te quoque gratia quondam,
(Heu facinus !) pro me nunc valet illa parum.

Redde vicem meritis : * grato licet esse, quod opiat.

Tempora noctis eunt ; excuse posse seram.

Excuse : sic nunquam durâ religare casum,
Nec tibi perpetuò^e serva bibatur aqua !

Ferrem orantem ne quicquam janitor audis t
Roboribus duris janua fulta riges.

Urbibus obsecris clausa munimina porte

Prosum : in media pace quid arma times ?
Quid faceres hosti, qui sic exclusio quoniam temur ?

Tenpora noctis eunt : * excuse posse seram,
Non ego milisibus venio comitatu, S armis :

Solus eram, si non sarem adesset amor.

Hunc ergo sicupiam, nunquam dimittore possem :
Ante vel à membris dividar ipse meis,

AUDIENS

Ergo

Ergo amor, Et madidum circum mea tempora vinum
Mecum est, Et madidis lapsa corona comis.

Arma quis hac simet? quis nunc est abeius illis?
Tempora nullis enim; excusa posse seram.

Lentus es, am sonna, qui te male praber amanti;
Verba dat in ventos aure repulsa tua?

As (memipi) primò, cum te celare vides
Pervigil in madide sydera noctis exar.

Forstan. Et decum tua nunc requiescit amica:
Heu melior quanto est fors tua fortunæ!

Dumquando sic in me dura transire catena.
Tempora noctis sunt: excusa posse seram.

Fallimur? an versa souerunt cardine postes,
Raucudque concusso signa dodra forez?

Fallimur: impulse est auimoso janua vento:
Hei mihi, quam longè spem tulit aura meam!

Si satis es rapax, Borsa, memor Oribyza;
Huc ades, Et surdas flamine zunde foros.

Urbe silentio tota, viresque madonias iore
Tempora noctis sunt; excusa posse seram.

Aus ego jam ferre quoque ignique * parvior ipse,
d Quam, fons, sustineo, nulla superba petam.

Nox, Et amor, vimūmque nibil modicabilo suadens; petam superba
Illa pudore vacas, Labor Amor quo metu.

Omnia consumpsi, nec te precibüsque minus sum
Movimus, * o foribus durior ipse quis.

Nec te formosa decuit servare quella
Limina: sollicito carcere dignus era.

Famque priuatos mollisur Lucifer aues:
Inque suum miseros excitas ales opus.

At tu non latit distracta corona capillis,
Dura super tota limina nocte jace.

Tu Divina, cum se profluum mona videbit,
Temporis absumpsi tam male, telle eris.

Qualiscunque vale, sensique abundantis amore et
Lente, nec admissa turpis amante, vale.

Vos quoque crudelis rigide cum linum possetis,
Duraque confusa ligna valga foros.

* Supple fit, ut
scil. cum servo
janicore subes
amica.

* Parvior ipso;

d Hyperbaton;

teB a fata quam
sustineo, i. udes
succendam.

* es.

AMORUM

ELEGIA VII.

Ad pacandam amicam, quam verberaverat.

ADde manus in vincula mea: (meruere catena)
Dum furor omnis abesset, si quis amicus ades,
Nam furor in dominam temeraria brachia movit:

Flet mea vesanā laeta puerla manus.

Tunc ego vel charos potui violare parentes:

Sava vel in sanctos verbera ferre Deos.

Quid? non Elysipet dominus septemplacis Ajax

Stravis de prenjos lata per arda gregis?

Et vindex in matre, patris malus ultor Orestes,

Ausui in arcana poscere tota Deus?

Ergo ego digestos potui laniare capillos?

Nec dominiam mora dedecuere coma.

Sic formosa fuisse talem Schamida dicam

Menalis arcu sollicitasse feras.

Tales perjurii promissaque velaque Thesei

Elevit praecepites Cressa tulisse Notos.

Sic, nisi virtutis quod erat Cassandra capillus,

Procubuis templo casta Minerva suo.

Quia mihi non Demens, qui non mihi Barbare dixit?

Ipsa nihil: pavido lingua retenta metu est,

Sed taciti fecere tamen convicia vulnus:

Egit me lachrymis ore silenti regum.

Ante meos humeros vellem cecidisse lacertos:

Utilius potuī parre carere meis.

In mea vesanas habui dispensia vires?

Et potui pænam foris invire meam?

Quid mihi vobiscum cædis scelerū mque ministra?

Debita sacris lega vincula subito manus.

An si pulsasset minimum de plebe Quiritem

Plesterer? in dominam jui mihi majus erit?

Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit:

Ille Deam primus percutit, alter ego.

Et minus illo notens: me quid proficet amare,

Lati; Tydides savus in hoste fuit.

I nunc, magnificos vistor molire triumphos?

Cinge comas lauro, votisque redda Gori.

Quaque

* i. Furias
quas ipse foliis
videbat.

* Intelligit Atalantam Arcadicam, Jasii filiam, que venatrix fuit: nam altera Beotica Schœssi filia cursu celebris extitit. Sed more poetico Ovidius hoc in loco confundit nomina, eamque quae Jashi fuit, Schœneide appellat.

* i. Cretenis Ariadne.

* i. Venere inimicā: quam dextrā manu vulneravit, dum Aeneam protegere vellet.

Quæq; ruos curvus comitantur turba sequuntur
 Clamat, lo forsi vita puella viro est.
 Ante eam effuso tristis capiva capillo,
 Si finerent læsa, candida tota, genæ.
 Aptius impressis fuerat livere labellus,
 Et collum blandi dentis habere notam.
 Deniq; si cumidi ritu torrentis agebar,
 Cedisse me prædam fecerat ira suam;
 Nonne satis fuerat timidæ inclamaisse puella?
 Nec vimini rigidas intonuisse minas?
 Aut tunicam summâ deducere tarpiter orâ,
 Ut mediam media zona tulisset opem?
 At nuue sustinui, rapio à fronte capillis,
 Ferreus ingenuas ungue notare genæ.
 Astitit illa gemens albo ē sine sanguine vultu,
 Caduntur Paris qualia saxa jugis.
 Exanimes artus ē membrorum tremens vidi,
 Us cùm populeas ventilat aura comes:
 Vique levi Zephyro gracili vibrat arundo:
 Summâve cùm rapido stringitur unda Noto:
 Suspensaq; dñi lachryma fluxere per ora,
 Qualiter^a objecta de nivo manat aqua.
 Tunc ego uie primum cœpi sentire nocentem:
i. Soli appositæ.
 Sanguis erant lachrymæ, quas dabat illa; mens:
 Ter tamen ante pedes voluis procumbere supplex:
 Ter formidasas reppulit illa manus.
 At tu, nè dubita (minuit vindicta dolorem)
 Protinus in vultus unguibus ire meis.
 Nec nostru oculus, nec nostru parce capillis.
 * Quamlibet infirmas adjuvat ira manus.
* Quamlibet;
 Né ueni sceleris tam tristia signa supersint;
 Pone recompositas in statione comes.

ELEGIA VIII.

Execratur lenam, quæ puellam suam mētricidæ
 arte instruebat.

Est quædam (quicunque volet cognoscere lenam,
 Audias) est quædam nomine Dipsas anus.
Ex

AMORUM

• Dipsas
 dicitur
 Non t' si que
 i. à siti.
 b b i. Auroram
 matrem Mem-
 nonis Æthiopis.
 c i. magicas.
 s i. Medeæ
 incantationes,
 ab Æa Colcho-
 rum oppido.
 e i. Hippomanes.
 f Plinius l.7. c.2.
 scribit, Feminas
 quidem omnes
 ubiq; visu noce-
 re, quæ duplices
 pupillas habent,

g i. Ornatus.
 h i. dives.

i Puella scil. ad
 verba lenæ.
 k Pergit lena
 postquam erubu-
 isse vidit puellam
 i Haberi à plu-
 xibus viris:
 Juxta illud
 Terentii, Quis
 beri Chrysiderum
 habuit?

Ex iq; nomen habet: ^b nigri non illa ^b parentem
 Memnonis in roscis sobria vidit equum.
 Illa ^c magas artes, ^d Namque carmina novit:
 Inque caput liquidas arte recurvatas aquas.
 Scit bene quid gramen, quid torto concita rhombo
 Licia, quid valeat ^e virtus amantis equa.
 Cum voluit, toto glomerantur nubila caelo:
 Cum voluit, puro fulget in orbe dies.
 Sanguine (figua fides) stillantia sydera vidi:
 Purpureum luna sanguine vulnus erat.
 Haud ego nocturnas versam volitare per umbras
 Suspicer, ^f plumâ corpûs anile tegi.
 Suspicer: ^f fama est: ^f oculis quoque pupula dupla
 Fulminat, ^f geminum lamen ab orbe venit.
 Evocat antiquis proavos atavosque sepulchru:
 Et solidum longo carmine findit hammonem:
 Hac sibi proposuit thalamos violare pudicos:
 Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
 Fons me sermoni testem dedit: illa monebat
 Talia: (me duplices oculuere fores)
 Scis hera te, mea lux, juveni placuisse beato:
 Haec, ^f in vultu constitit usque suo,
 Et cur nou placeas? Nulli tua forma secunda est.
 Me miseram! dignus corpore ^b cultus abest.
 Tam ^b felix esses, quam formosissima vellem:
 Non ego, te facta divite, pauper ero.
 Stella tibi oppositi nocuit contraria Mars;
 Mars abiit: signo nunc Venus apia tuo ^f.
 Proficit ut adveniens, en aspice: diyes amor
 Te cupit; ^f curæ, quid tibi desit, habet.
 Est etiam facies, quæ se tibi compares, illi:
 Si te non emptam vellet, emendus erat.
 Erubuit. ^k Decet alba quidem pudor ora & sed ista
 Si similes, prodest; versus obesse solet.
 Cum bene dejectu gremium spectabis ocelli,
 Quantum quisque ferat, respiciendum erit;
 Torstian incalizæ, Tatio regnante, Sabina
 Noluerint ^l bables plurib; esse viris;

Num Mars exterris animos exerceat in armis :
 Et Venus Aenea regnat in urbe sui.
 Ludunt formosa : casta est, quam nemo rogavit :
 Aut, si ruficilia non votat, ipsa rogat,
 Has quoque, quas frontis rugas in verice portas;
 Excuse : de rugis criminis multa cadent.
 Penelope vires juvenum tentabat in arca :
 Qui latus argueret, cornutus arcus erat.
 Labitur occulere, fallitque volatilis artus :
 Et celer admissis labitur annus equis.
 Bravissimis usu : vestis bona querit haberi :
 Canescant turpi tacta relicta sibi.
 Forma, nisi admittas, nullo excentre senscitur :
 Nec satis effectus unus & alter habet.
 Curius è multis, nec iam invidiosa rapina iste :
 Plena venit canis de grege præda lupis.
 Ecce quid iste tuas, prætor nova carmina, vates
 Donat ? amatoris millia multa leges.
 Ipse Deus vatuum, pallâ spectabilis aurea,
 Tractat inaurata consona fila lyra :
 Qui dabit, illi tibi magno sit major Homeris.
 (Crede mihi) res est ingeniosa dare.
 Nec tu, si quis erit capisis mercede redemptus,
 Despico ^b gypsati * nonen inane pedis.
 Nec te decipiunt veteris * quinquattria ^c ceras,
 Tolle tuos tecum pauper amator avos.
 Qui, quia pulcher erit, posceret sine munere noctem :
 Quod deo, amatorem flagites ante suum.
 Parcius exigito pretium, dum retia tendis,
 Nè fugiantur captos legibus ure suis.
 Nec nocuit simulatus amor : sine credat amari :
 Et cave, nè gratis hic tibi constet amor.
 Sape nega noctem : capit is modo finge dolorem &
 Et modo, quia causas præbeat, ^d Ibis erit :
 Mox recipe ^e ut nullum patienti colligat usum,
 Nè ve relente scat sapo repulsus amor.
 Surda sit orans tua janua, laxa ferenti :
 Audiat exclusi verba receptus amans.

* i. Geri, vel
gestari.

b i. Gypso notat.
 Venalium enim
 trans mare adve-
 ctorum pedes
 gypso vel creta
 notabant,
 * crimen.
 * Cincta atria ol,
 quiequam atria.
 * i. Imagnum
 cerearum.
 * i. Isidis sacra :
 quibus mulieres
 se cubare & à
 virorum consue-
 tudine solebant
 abstinere.

AMORUM

Et, quasiliæsa prius, nonnunquam irascere laeso
 Vanescat culpâ culpa repulsa tua.
 Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram:
 Sæpe similitates ira morata facit.
 Quinetiam discans oculi lachrymare coactit
 Et faciant uidas ille vel ille genas.
 Nec, si quem fallas, tu perjurare timeto:
 Commodas illufis numina surda Venus.
 Servus, & ad partes solers ancilla parentur,
 Qui doceant apie, quid tibi possit emi.
 Et sibi pauca rogent: multi si pauca regabunt,
 Postmodo de stipula grandis acervus erit.
 Es soror, & mater: nutrix quoque carpat amansem:
 Fit cito per multas præda pesita manus.
 Cùm tibi defūcent poscendit munera cause,
 Natalem libo testificare rauum.
 Nè securus amet nullo rivale caueto:
 Non bene, si tollas prælia, durat amor,
 Ille viri videat toro vestigia licto,
 Falsisque lascivis livida colla notis.
 Munera præcipue vident, qua miseris alser:
 Sitibi nil dederit, & sacra roganda via est.
 Cùm multa abstuleris: ut non tamen omnia dona,
 Quod nunquam reddas, commodes illa, roga.
 Lingua juvat, mentemque tegas: blandire, noceque:
 Impia sub dulci malle venena latent.
 Hac si præstiteris usu mihi cognita longo:
 Nec tulerint voces venitus & aura meas.
 Sæpe mihi dices, Vivas bene: sæpe rogabis,
 Ut mea defundat & molliser ossa cubent.
 * Nox erat in cursu, cùm mea prodidit umbra,
 At nostræ vix se continuere manus.
 Quin albam ratamque comam, lacrymosaque vino
 Lumina, rugosus distraheremque genas.
 Dii tibi dent, nullosque lares, inopemque feneclam,
 Et longas hyemes, perpetuamque sitim

* &c. i. Interrogandus est
qua merces
veneant in
via sacra.

Vox.

ELEGIA IX.

Ad Atticum, amantem non spontere desidiosum esse,
sicuti nec militem.

Militar omnis amans, & habet sua castra Cupido:
Attice (credo mihi) militar omnis amans.

Qua bello est habilis, Veneri quoque conuenit atas:
Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Quos petiere duces annos in milite fortis,
Hospes in socio bella puella viro.

Pervigilant ambo & terrâ requisicunt uterque:
Ille fores dominae servat, at iste ducis.

Militis officium longa est via: mittit pueram;
Strenuus exemplo sine sequent amans.

Ibit in adversos montes, dupliscardaque nimbo
Flumina: congestas conteret ille nives.

Nec freta pressurus tumidos causabitur Euros,
Apidaque vertendis sylera querit aquis.

Quis, nisi vel miles vel amans & frigora noctis
Et denso mistis perferet imbre nives?

Mittitur infestos alter speculator in hostes:
In rivo loculos alter ut hoste tenet.

Ille graves urbes, hic dura limes amica

Obsides: hic portas frangit, at ille fores,
Sepe soporatos invadere profuit hostes:

Cedere & armata vulgus inertim manu,
Sic fera Thracii ceciderunt agmina Rhesi:

Et dominum capti deseruitis equi.

Nempe maritorum somnis recununt amantes:
Et sua sopiaibui hostibui arma movent.

Custodum transire manus, vigilumq; catervas,

Militis & miseri est semper amantis opus.

Mars dubius, nec certa Venus: videntque resurgent:

Quisq; neges unquam posse jacere, cadunt.

Ergo desidiam quisquis vocabit amorem,

Desinat & ingenii est experientis amor.

Adest in abdulta Briseido magnus Achilles:

Dum licet, Argivas frangit Troes oper.

i. Navigaturus.

AMORUM

Cassandra.

Hector ab Andromaches complexibus ibat in armis;
 Es galeam capitumque daret, uxor erat.
 Summa ducum Atrides visa? Priamei de fuitur
 Mænadi effusis obstupuisse comis.
 Mars quoque depresso fabrilia vincula sensit:
 Notior in celo fabula nulla fuit.
 Ipse ego segnis eram, discinctaque in oria natus;
 Molliterant quimos lectus? umbra meos:
 Impulit ignavum formosa cura puella.
 Fuisse? in captiu? atra merere suu.
 Inde vides vigilem, nocturnaque bella gerentem.
 Qui non vuln' fieri fidosum, amet.

ELEGIA X.

Ad puellam, ne pro amore premia poscar.
QValis ab Europa Phrygiis? ad uelta carinu,
 Conjugib' belli causa? duobus erat:
 Qualis erat Leda, quam plumb' abfissu albiu
 Callidus in falsa lusi adulter avi:
 Qualis Amymone siccis exrabat in agris,
 Cum premeret summi verticis urna comes:
 Talis eras: aquilamque in te tamquamque timabam,
 Et quicquid magna de Fove fecit amor.
 Nunc timor omnis abest, animique evanuit ardor:
 Nec facies oculos jam caput ista meo.
 Cur sim murarius quirias? quia munera poscis:
 Haec te non patitur causa placare mihi.
 Donec eras simplex animum cum corpora amavi:
 Nunc mentis viuio lassa figura tua est:
 Et puer es,? vudum Amor: sine sordibus annos,
 Et nullas vestes, ut sit aperius, habes.
Quid pertum Venar' prelio proficere jubetis?
 Quo praeium condat, non habet ille suum.
 Nec Venar' atra feris, Veneris nec filii, armis:
 Non decet imbellis atra merere deos.
 Stat moretrix certa cuivis mercabilis atra,
 Et miserae? iusso corpore quiris opes.
 Devover imperium tamem haec lenonis avari:
 Et quod vos faciatis sponte consta facit.

A lenone.

Sum

Sumite in exemplum peccatos ratione carentes :

Turpe erit, ingenium misere esse feris.

Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit;

Non aries placidam munera capiat ovem.

Sola viro mulier spoliis exultat ademptis :

Sola locat noctes : sola locanda venit.

Et vendit quod utrumq; juvatis, quod interq; petebat :

Et pretium quanti gaudeat, ipsa facit.

Quia Venus ex aqua ventura est graia duobus,

Altura cur illam vendit, & alter emit?

Cur mibi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,

Quam socio moru fæmina vixque ferunt?

Non bene conduxi vendunt perjuria testes :

Non bene² selecti judicis arca pates.

Turpe, reos empræ miseros defendere lingua:

Quod faciat magnas^b turpe tribunal opes.

Turpe, tori reditu censu augere paternos,

Et faciem lucro proposituisse suam.

Gratia pro rebus merito debetur insemptris :

Pro male conducto gratia nulla toro.

Omnia conductor solvit : mercede soluti

Non manet officio debitor ille tuo.

Parcite formosæ pretium pro nocte pacisci:

Non habet eventus sordida præda bonos.

Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,

Ut premirent^c sacra^c virginis arma caput.

Ex quibus exierat, traxerit viscera ferro

& filium ; & pena causa monile fuit.

Nec tamen indignum est à divite præmia posci :

Munera poscenti qua dare possit, habet.

Carpito de plenū pendentes vitib^u uivas :

Præbeat^c Alcioni poma benignus ager.

Officium numerat pauper, studiūnque fidēmique:

Quod quis habet dominæ conferat omne sua.

Est quoque carminibus meritas celebrare pueras

Dos mea : quam volui nota sit arte mea.

Scindentur vestes, gemma frangentur & aurum :

Carmina quam tribuent, fama perennis erit.

*a i. Seorsum docti
ut amoris arbitri-
tris pecuniam
accipiat.
b Scil. est.*

*c i. Terpeia qui
fuit virgo vestalis
a i. Alcmæon
qui Eriphylen
matrem interfecit, quod Am-
phiarum patrem
ob aureum tor-
quem prodiderit
e Proverbialiter.
dictum : sicut &
Alcinoi mensa.*

AMORUM

Nec dare, sed premium posci bedignor, Odi :
Quod nego poscentis, desin velle, dabo.

ELEGIA XI.

Napen alloquitur, ut paratas tabellas ad Co-
rinnam perferat.

Colligere incertos, O in ordine posere crines.
Docta, nec ancillas inter habenda Nap :
Inque ministeriis furtiva cognita noctis.
Utilis, O dandus ingeniosa noctis ;
Sape virgine ad me dubitantem horiata Corinnam,
Fida laboranti sapo reperta mibi ;
Accipe, O ad dominam peraratas manu tabellas
Perfer : O obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum vena, nec durum in pectori ferrum,
Sed tibi simplicitas ^a ordine major iest.
Credibile est O te sensisse cupidinu areos :
In me militia signa tuere tua.
Si quaret quid agam ; spe noctis vivere dices :
Catera fert blandâ cera norata manus.
Dum loquor, hora fugit ; vacua bene reddo tabellas :
Verum continuo fac tamen ipse legas.
Aspicias oculos, mando, frontemque legentis ;
Ex ratiō vultu scire futura licet.
Nec mora : perfecta rescribas multa jubeta :
Odi, cum latè splendida ^b cera vacat.
Comprimat ordinibus versu : oculosq ; moretur
Margine in extremo littera rasa meos.
Quid digitos opus est graphium lassare tenendo ?
Hoc habeat scriptum tota tabella, V E N I .
ut tabula plures Non ego victrices lauro redimire tabellas,
Capiat. Nec Veneris mediā posere in ade morer.
Subscribam, Veneri fidas sibi Naso tabellas
Dedicat : at nuper usque fuisisti acer.

ELEGIA

ELEGIA XII.

Tabellas, quas miserat, execratur, quod amica
noctem negabat.

FLeto meos casus : tristes rediere tabella :
Infelix hodie littera posse negat.
Omnia sunt aliquid : modo cum descendere vellit,

Ad limen digitos restitit illa Napo,
Missa foras interum limen transire memento.

Causis, atque alterè sobria ferre pedem,
Ite hinc difficiles, fumbris ligna tabella :

Tu quo negaturis cera reforra nosm.
Quam puto de longa collectam flori cicuta

Acello sub infami * Corsica misit apia,
At, sanguinam minio penitus medicata, rubebat :

Illa color ver è sanguinolentus erat.

Projecta in trivitis jacantis iusitile lignum :

Vosque rose frangant prætersumis omnes,
Illum etiam, qui vos ex arbore vertis in usum,

Convincam puras non habuisse manus.

Prabuit illa arbor misera suspendita collo :

Carnifici duras prabuit illa crucis :

Illa dedit turpis rauca bubonibus umbras :

Vulturis in ramis & strigis ova tulit.

Hic ego commisi nostros insanus amores :

Molliaque ad dominam virba firanda dedi :

Aptius ha capiant vadimonia garrula ceræ,

Quas aliquis duro cognitus ore legat.

Inter ephemeras melius tabulæ que jacerent,

In quibus absumptas fuerat avaras opes.

Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi :

Auspiciis numeros non erat ipse boni.

Quid precer iratus ? nisi vos cariosa senectus

Rodat, & immundo cera sic alba sit.

* Corsicum mel
invisum propter
amaritudinem.

ELEGIA XIII.

Ad Auroram nè properet.

JAm super Oceanum venit à seniore marito,

Elava pruinoso qua vebit axe diem.

Quod

AMORUM

348

Quo properas, Aurora? mane: sic Memnonis umbras
 Annus solenni tado parentet avis.
Nunc juvar in censoris dominae jacuisse lacertis,
 Si quando laseri nunc bene juncta meo est.
Nunc etiam somni pinguis, nunc frigidum aer:
 Et Uquidum tenuis gesturo canit avus?
Quid properas ingrata viru, ingrata pueris?
 Roscida purpurea supprime lora manus.
Ante tuos ortu melius sua sydera servat
 Navita, nec modis noscet un eres aqua?
Te surgit (quamvis lassum) vidente visor:
 Miles & armiferus apres ad arma munus.
Prima subire visor oneratos arva colosos:
 Prima vocat turdu sub juga panda boves.
Tu pueros sonno fraudas, tardisque magistris,
 Ut subeant tenera verbena favis manus.
Atque eadem sponsum consuli ante arria mittis,
 Unius ut verde grandia damna ferat.
Nec tu consulo, nec tu justanda diserto es:
 Cogere ad litteras surdere interque novas.
Tu, ne fæmina possint cessare lacerti,
 Lanificam reveras ad sua pensa manum.
Omissa perperter: sed surgere manè puellas
 Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
Opravi quoties, ne nos ridd cedere vellis,
 Nec fugerent vulnus sydera mora tuos?
Opravi quoties, aut ventus frangeret axim,
 Aut caderet spissa nube recentem equis!
Invida quo properas & quod erat tibi * filius ater,
 Materni fuerat pectoris ille color.
Memnonis arma. Quid si non Cephali quondam flagrâsse amoro?
 An putat ignoram nequitiam esse suam &
 Tithono vellom de te narrare licet?
 Fæmina non cælo turpior ulla foret.
 Illum dum refugis, longo quod marchab avo?
 Surgit ad invisas & seno manè rotas.
 At si quem Cephalum manib[us] complexa teneres;
 Clamares, Lenie currite molis equis.

* Memnon.

Virg. & nigri

Memnonis arma.

Cur

Cur ego plector amans, si vir tibi marcit ab annis ?
 Non me nupsiisti conciliante seni.
 Aspice quos somnos juvami dona ritis amato
 Luna : nec illius forma secunda tua est.
 Ipse deum genitor (nō te tam sapienter)
 Commisit noctes in sua vora duas.
 Furgia finiteram : Jeires audisse : rubebas :
 Nec tamen est solito tardior ora dies.

ELEGIA XIV.

Puellam consolatur, cui praenimia eura
 comæ deciderant.

Dilebam, desiste tuos medicare capillos :
 Tingere quam fossis jam tibi nulla coma est.
Ap, si passa fore, quid erat speciosissimum illud ?
 Contigerant inum, quā pates usque, lassus.
Quid, quod erat tenues, & quos ornare timeres ?
 Vela colorati qualis Seris habens ?
 Vel pede quod gracili deducit aranea filium,
 Cūm leue desertā subrabo metuere opus.
 Nec tamen attererat, nec erat color autem ille ?
 Sed quamvis neuter, mixtum utenque color.
Qualem elevata madidis in vallibus ida :
 Ardua dīreptio cortice cedrui habet.
Adde, quod & dociles, & censum flexibim apti,
 Es tibi nullum causa doloris errans.
 Non acutus abruptus, non vallum perdimus illus :
 Ornatrix tuo corpore semper erat.
Ante meos oculos sapientia ornata : nec unquam
 Brachia direpta fancio fecit acutus.
 Sapientiam nondum digessit manū capillus,
 Purpureo jacuit semiopita toro.
 Tam quoq; erat negligenter decens : ut Thracia Bacche,
 Cum semeret in viridi gramine lassa jacet.
 Cūm graciles essent tamen, & lanuginis instar,
 Heu mala vexata quanta tulero coma !
 Quād si præbuerant ferro patiuntur & igni,
 Ut fieret toro nexilis orbe sinu.

AMORUM

Clamabam, Seilus est, istos scelus urere crines :
Sponte decent ; capiti ferrea parco tuo.

Vim procul hinc removo : non est qui debeat uriri :
Erudit admotas ipse capillim acus.

Formosa peribro coma, quas veller Apollo,
Quas veller capiti Bacchus inesse suo.

Illis conulerem, quas quondam usuda * Dione
Pingitur humenii sustinuisse manus ?

Quid male compositos quereris persisse capillos ?
Quid speculum mæstā ponis incepta manu ?

Non bene consuitis à te spectaris ocellis :
Ut placeas, debes immemor esse tuis.

Nonte camara laferunt pellitīs herba ;
Non annū Amonia perfida lavit aquā.

Nec tibi vis morbi nosuit, (* procul omen abesto.)
Nec minuit densas invida lingua comas.

Festia manu culpā qui tuā dispendis sensis :
Ipsa dabas capiū mixta venena tuo.

Nunc tibi captiūs mitter Germania crines ;
Culta triumphat munera gentis eris.

O quād sepe comas aliquo mirante rubebis !
Et dicas, Emptā nunc ego merco probor.

Nescio quam pro melaudas nunc iste Sicambram,
Fama ramen memini cum fuit ista mea.

Me miserum ! lacrymas male contine, grāq; dextra
Protegit, ingenuas picta rubore genas.

Sustiner antiquos gremio spectaque capillos,
Hēi mihi non illo munere digna loco.

Collige cum vulnu mentem ; reparabile datum est :
Postmodo nativā conspicere comā.

ELEGIA XV.

Ad invidos, quod fama poetarum sit perennis.
Quid mihi livor edax, ignavos objicis annos ?

Ingeniique vocas carmen inertis opus ?
Non me, more patrum, dum strenua sustiner asas,

Præmia militia pulvra lenita sequis ?
Nec me verbosas leges ediscere, nec me

Ingrato voces profittuisse foro ?

* Venus.

* His verbis
aversabantur
omina dira
& tristia.

Mor.

LIBER II.

151

Mortale est, quod quaris opus; mibi fama perennis
Quaritur; ut sois semper in orbe canar.

Vivit Maenides, Tenedos dum stabit & Ide;
Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.

Vivit & Astraeus, dum mustis uva tumebit;
Dum caderet incurvâ falce resecta Ceres.

* Baetides toto semper cantabitur orbez
Quamvis ingenio non valet, arte valeat.

Nulla Sophocleo venies jactura carbono;
Cum sole & luna semper Aratus erit.

Dum fallax servus, durus pater, improba lena
Vixerit, & meretrix blanda; Menandros erit,
Ennius arte carens, animosique Accius oris,
Casurum nullo tempore nomen habet.

Varronem, primâque ratem qua nescierat aras?

Aureaque Aesonio terga peccata duci?

Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucretii,

Ex iis terras cum dabit una dies.

Tlyrus, & Segores, Aenei & que arma legentur,

Roma triumphati dum caput orbis erit.

Donec erunt ignes, arcuusque Cupidinis arma,
Discensur numeri, culte Tibulle, tuus.

Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eo;

Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.

Ergo cum felices, cum dens patientis ac atris

Depereant aeo: carmina morte carens.

Cedant carminibus reges, regumque triumphi:

Cedar & auriferi tripa beata Tagi.

Vilia miretur vulgus: mibi flavius Apollo

Pocula Castaliâ plena ministret aquâ;

Sustineamus comâ metuentem frigora myrtum;

Atque ita sollicito multus amante legar.

Pascitur in vivis litora: post fata quiescit;

Tunc suus ex merito quemque tuerit honor.

Ergo etiam, cum me supremus adusserit ignis,

Vivam: parsque meis magna superstes erit.

* Hesiodus.

* Callimachus.

P U B. O V I D. N A S O N I S
E L E G I A R U M S I V E
A M O R U M Liber I.

ELEGIA I.

Quòd pro gigantomachia amores scribere
sic coactus.

Hec quodq; composui Peliginis natum à
quæsis,
Ille ego nequissim Naso poeta mea.
Hoc quoque jussit Amor: procul hinc
procul este severi;
Non epis teneris apta theatra modis.

* Amore ardens: *Mel ligat in sponsi facie non* frigida virgo,*
Liptora vel
Antiphrasis.
Et rudit ignoto tactus amore puer.
Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, saucius artu,
Agnoſcat flamma conſcia ſigna ſua:
Miratusque diu, Quo, dicit, ab indris doctus
Compoſuit caſta iſte poeta meos?

* Gigantoma-
thiam.
*Auſus erām, memini, * cæleſtia dicere bella,*
Centimanūmque Gygen (Et ſatis oris orat)
Cum male ſe Tellus ultra eſt, ingeſtāque Olympos
Ardua devexum Pelion Oſſa tulit.

Zuppiter in manibus, Et cum Fove fulmen habebam,
Quod bene pro caelo mitteret ille ſuo.

Clausit amica fores: ego cum Fove fulmen omisi:
Excidit ingenio Zuppiter ipſe meo.

Zuppiter, ignoscas: nil me tua tela juvabant:
Clausia tuo majus janua fulmen haber.

Blandittias, elegosque leves, mea tela, reſumpſi:
Mollierant duros mollia verba fores.

Carmīna ſanguineas deducunt cornua Luna;
Et revocant niveos Solis enutis equos.

Carmine desiliunt abruptis faucib⁹ angues:
Inque ſuos fontes versa recurrit aqua.

Carminibus cessere forez: inserta quo posse,
 Quamvis robur erat, carmina vicia sera est.
 Quid mibi profuerat velox cantarus Achilles?
 Quid pro me Ajax alter & alter agens?
 * Quicq; rot errando, quo bello perdidit annos?
 Raptus & Emonis flibilis Hector equum?
 At facies tenera ut laudata est sape puella;
 Ad uatem, pretium carminu, ipsa venit.
 Magna datar merces: heroum clara valeta
 Nomina; non aperte est gratia vestra mibi.
 Ad mea formosos uultus adhibe puer.
 Carmina, purpureus qua mihi dicit Amor.

* Periphrasis
Ulyssis.

ELEGIA II.

Ad Bagoum, ut custodiam puerz sibi commisso
 laxiorem habet.

Quem peno est dominam servandi cura, Bagot,
 Dum perago tecum paucu, sed opera, vaca.
 Hesternā vidi spartanem lucu puellam,
 Illā, qua Danai porticus agmen habet.
 Proutius ut placuit, misi noctēmque rogavi:
 Rescripsit trepidā, Non licet, illa manu.
 Et cur non licet querenti, redditæ causa est:
 Quod nimirūm domina cura molesta sua est.
 Si sapi, & custos, adiutum (mibi credo) moreris
 Desine: quem matuit, quisque perīgo cupit.
 Vir quoque non sapiens: quid enim servare labores,
 Unde nihil, quamvis non tuear, perire?
 Sed gerat ille suo morem furiosu amoris:
 Et castam, multis qua placet, esse putet.
 Hnic furiva tuo libertas munere datur:
 Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
 Conscius esse velis; domina est obnoxia seruo:
 Conscius esse timos & dissimilares licet.
 Scripta legit secum; matrem scripsisse putato:
 Veneris ignorans; postmodo notauit.
 Ibit ut affectam, qua non languebit amicam
 Visat, & indicis agra sit illa suis.

AMORUM

Si faciet tardè, nè te mora longa fatiget;
 Imposita gremio sternere fronte potes.
 Nec tu Niligenam firi quod possit ad h̄im
 Quasfrū; nec tu curva theatra time.
 Conscens affiduos commissi toller bonores;
 Quis minor est autem, quād tacuisse, labor?
 Ille placet, versatque domum, nec verbera sentit;
 Ille potens domina; cetera turba jacet.
 Huic, veræ ut lateant cause, finguntur īnanes;
 Atque ambo domini, quod probat una, probant.
 Cūm bene vir traxit vultum, rugasq; coegit;
 Quod voluit fieri blanda puella, facit.
 Sed sāmen interdum tecum quoq; iugia nēctat;
 Et lachrymas similes, carnisfēmīs vocat.
 Tu contra obijcis, qua ruto diluat illa;
 In vero, falso criminē, dene fidem.
 Sic tibi semper bonos, sic alta pecunia cresceret;
 Hec facit; & exiguo tempore liber erit.
 Aspicio indicib; nexas per colla catenas;
 Squalidum orba fide pectora career habet.
 Quarit aquas in aquis, & poma fugacia captat.
 Tantum; hoc illi garrula lingua dedit.
 Dum nimium servat* custos Funonius ib;
 Ante suos oculos occidit illa Dea ipse.
 Vidi ego compedibus levantis cura gerentem,
 Unde vir incestum seire coactus erat.
 Pēna minor merito; nocuit mala lingua duobus.
 Vir doluit; fama damna puella tulit.
 (Credo mihi;) nulli sunt crimina grata marito;
 Nec quenquam, quamvis audiat illa, juvant;
 Seu reperit, indicium sectarāt prodit ad astres;
 Sive amat, officio sit miser ille suo.
 Culpa uer ex facilis, quamvis manifesta, probatur;
 Judicis illa suo tuta favore venit.
 Videret ipse licet, credet tamen ille neganti;
 Damnabitque oculos, & sibi verba dabit.
 Aspicerat domina lachrymas; plorabit & ipse;
 Et dicit; Pēnas garrulū iste dabit.

Quid

LIBER II.

155

Quid dispar certamen insis? tibi verbena victo
Adsum, in gremio judicis illa sedes.
Non scelus aggredimur, non ad miscenda coitum
Toxica, non stricto fulminat ense manus.
Quarimus ut tuus per te possimus amare:
Quid precibus nostris mollius esse possemus?

ELEGIA III.

Ad Eanuchum, servantem dominam.

Hec mihi, quod dominā nec vir nec femina ser-
Mutua nec Veneris gaudia nō sse potes. Cuidas,
Qui primū pueris genitalia membra recidit,
Vulnara, qua fecis, debuis ipse patr.
Mollis in obsequiam, facilēque rogansibus offes,
Si tuus in quavis praecepisset amor.
Non tu waris equo, non forisibus utilius armis;
Bellica non desira convenit bassa tua.
Ista mares tractans: tu spos depone viriles:
Sunt pībi cum domina signa gerenda tua.
Hanc imple mortis, hujus tibi gratia proficit;
Si carēas illa, quis tuus usus eris?
Est etiam facies, sunt apīs lusibus anni;
Indigna est pigro forma perire sita.
Fallere te potuit, quamvis habeare molestus;
Non caret effictu, quod volueret dico.
Apium ut fueris precibus temāsse rogamus,
Dum bene ponendi munere tempus habes.

ELEGIA IV.

Quod amat mulieres cuiuscunq; formæ sint.
Non ego mendosos aut̄m defendere mores,
Falsa que pro vitis arma mouere meis.
Confuseor, si quid prodest delicia faceri:
In mea nunc demens criminis fassus ero.
Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi.
Heu quam, quod studias ponere, ferre gravis est;
Nam desunt vires ad me mihi j̄sque regendum;
Auferor ut rapidā concita puppis aquā.
Non est certa mis̄s qua forma invictet amores:
Cenitum sumi causa cur ego semper amem⁹.

L

Sive

AMORUM

156

* Severas,
difficiles,
morosas,

Sive aliqua est oculos in me dejecta modestos &
Uror: & insidia sunt pudor illo mea.
Sive proca nulla est: capier, quia rustica non est:
Spemque dat in molli mobilis esse toro.
Aspera si visa est, & rigidaq; imitata Sabinas:
Velle, sed ex alto diffundare, puto.
Sive est dolta & placet rarae donata per artes:
Siverudus; placida est simplicitate sua.
Est, qua Callimathi pra nobris rustica dicat
Carmina: cui placeo, protinus ipsa placet.
Est etiam, quae me vatem, & mea carmina culpos:
Culpantis cupiam sustinuisse fenus.
Molliter incedit, motu caput: altera dura est;
At poteris tallo mollior esse viro.
Hec quia dulce canit, faciliter facillima vocem;
Oscula cantans i rapta dedisse velim.
Hac querulas habili percurreti pollice ebendas:
Tam doctus quis non possit amare manus?
Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
Et tenerum molli terquer ab arte latu.
Ut taceam de me, qui causa tangor ab omni:
Ilic Hippolytum pone, Primum erit.
Tu, quia tam longa es, veteres horoldas aquas.
Et potes in toto multa jactare toro,
Hac habilis brevitate sua est, corrumpor ultraquas:
Conveniunt viro longa brevisque meo.
Non est culta & subit, quid culta accedere possit:
Ornata est: dores exhibet ipsa suos.
Candida me capiet, capiet me flavo puella:
Est etiam in fusco grata colore Venus.
Seu pendent nivea pulli cerviso capillis
Leda fuit nigra conspicienda coma.
Seu florent; placuit croceis Aurora capillis,
Omnibus hebetis se meis aptar amor.
Me nova sollicitas, me tangit senior aras:
Hac melior specie, moribus illa placet.
Denique quas tota quisquam probat urbe paellas,
Noster in has eminet amboissus amor.

ELEGIA

LIBER II.

ELEGIA V.

157

Ad amicam corruptam.

Nullus amor tanti est (abeas, pharetrato Cupido.)
Ut mibi sint tortes maxima vota mora.

Vota mortis mea sunt, cum te peccasse recordor :

Hoc mibi perpetuum nata puella malum !

Non mihi decepit nudant tua facta tabellae :

Nec data furtive munera crimem habent.

O nimam arguerem, sic ut non vincere possim :

Me miserum ! quare tam bona causa mea est ?

Felix qui, quod amat, defendere fortiter audet :

Cui sua, non feci, dicere amica posset.

Fetens est, nimisque suo faret ille dolor,

Cui petitur vicit a palma cruenta rea.

Ipsa miser videt, cum me dormire putas,

Sobrius apposito criminis vestra mero.

Multa superciliosi vidi vibrante loquentes :

Nutibus in vestris pars bona vocis orat.

Non oculi tacubre sui, conserpidaque vino

Mensa : nec in dignis hinc a nulla fuit.

Sermonem agnovi (quid non videatur amans !)

Verbaque pro certis iussa valero nois.

Jamque frequens iterat mensa conviva relata :

Conpositi juventis unus & alter irans,

Improba tunc vero jungens oscula vidi :

Illa mibi lingua nexa fuisse liquet.

Qualia nec fratri tulerit germanus severo :

Sed tulerit Cupido mollis amica viro :

Qualia credendum est non Phaebum ferre Diana,

Sed Vestrem Marti sape tulisse suo :

Quid facis exclamo, Quoniam mea gaudia difforis

Injiciam dominas in mea jora manus.

Hec mibi sumi tecum, tibi sumi communia modum :

In bona eis quisquam tertius ista venit ?

Hec ego, quoque dolor lingua distavit : as illi

Conscia purpureus venis in ora pudor.

Quale coloratum * Tithoni conjugē catulam

Subrubet, mut sp̄t̄no uisa puella nova.

Aurora.

Quale

L 2

AMORUM

Quale rosa fulgeat inter sua lilia mixta,
 Aut ubi cantatis Luna laborat equis.
 Aut quod, nè longis flavescere possit ab annis,
 Maonis Assyrius famina tinxit ebur.
 Hic erat, aus aliquis color ille simillimus horum :
 Et nunquam casu pulchrior ille fuit.
 Spelabat terram : terram spectare decebat,
 Maesta erat in vulnus : maesta decenter erat.
 Sicut erant, & erant compiti, laniare capillos,
 Et fuit in timeras impetuus ire genas.
 Ut faciem vidi, fortes cecidere laceris :
 Defensa est armis nostra puella suis,
 Qui modo sevum eram, supplex ultraque rogavi,
 Oscula nè nobis deteriora daret.
 Risit : & ex animo dedit oscula, qualia possint
 Executere irato telo trisulca Jovi.
 Torqueor infelix, nè tam bona senseris alter :
 Et volo non ex hac illa fuisse notata.
 Has quoque, quam docui, multo meliora fuerunt :
 Et quiddam visa est addidicisse novi.
 Quid nimium placuere, malum est : quod tota labellis
 Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
 Nec tamen hoc unum doleo : non oscula tantum
 Functa queror ; quamvis has quoq; juncta queror.
 Illa nisi in lecto nunquam potuere doceri :
 Nescio quis premium grande magister habet.

ELEGIA VI.

In mortem Psittaci.

Psittacus Eois ales nissus ab Indis
 Occidit : exiquias ferit frequenter aves.
 Iis pia volucres & plangite pictora pennis :
 Et rigido teneras angue notate genas.
 Horrida pro mastis langetur pluma capillis :
 Pro longa resouent carmina vestra tuba.
 Quid scelus Ismarii quereris Philomela tyranni ?
 Expleta est annis ista querela suis.
 Alitus in rara misericordia divertitis funus.
 Magna, sed antiqua est, causa doloris Ilys.

Omnis, qua liquido libratis in aere penussat,
 Tum tamen ante alias turritur amice dole :
 Plena fuit vobis omni concordia vis à :
 Et stetit ad finem longa tenaqz fides.
 Quod fuit Argolico juvenis Phocaus Orosio,
 Hoc tibi, dum licuit, Psutaco, turritur erat,
 Quid tamen ista fides ? quid rati forma coloris ?
 Quid vox matandis ingeniosa sonis ?
 Quid juvat, ut datus es, nostra placuisse puella ?
 Infelix avium gloria nempo jaces.
 Tu poteras virides pennis bebitare smaragdos,
 Tincta gerens rubro punica rostra croco :
 Non fuit in terris vocum simulansior ales :
 Reddebas blefo tam bane verba sono.
 Raptus es invidijā : non tu fera bella movibas ?
 Garrulus, & plicida pacis amator eras.
 Ecco coturnices inter fera prælia vivant :
 Forstian & fuit inde frequenter annus.
 Plenus erat minimo : nec, præ sermonis amore,
 In multos poterunt ora vacare cibos.
 Nux erat esca tibi, causaque papavera somni,
 Pellebatque scutum simpliciss humor aqua.
 Vivit edax vulnus : ducetqz per aera gyros
 Milvius, & pluvia graculus nuctor aqua.
 Vivit & armifera cornuix invisa Minerva ;
 Illa quidem scolis via moritura novem.
 Occidit illa loquax humana vocis imago
 Psutacus, extremo munus ab ore datum.
 Optima prima ferè manibus rapiuntur avaris :
 Impletius numeris deteriora suis.
 Tristia * Phylacida Thorfires funera vidit : * Protephilai.
 Namqz cinctis, vivis fratribus, Hellor erat.
 Quid referam timidam pro te pia vota puella,
 Vota procelloso per mare rapta nato ?
 Septima lux aderat non exhibitura sequentem :
 Et stabit vacuo jam tibi Parca colo.
 Nes tamen ignavo stupuerunt virtus palato :
 Clamat moriens lingua, Corinna Vale.

AMORUM

Colle sub Elycio nigra nemus ilico frondes ;
 Undique perpetuo gramine terra viret.
 Signa fides dubitis volucrum locis illo piarum
 Dicuntur obscena quo prohibentur avis,
 Illis innocentibus pascuntur olores ;
 Et vivax phœnix unica semper avis.
 Spelletur & ipsa suas ales Funeris pennas ;
 Oscula dat cupido blanda columba mortuorum
 Prosternens has inter nemoralis sede receptas,
 Convergit volucres in sua vota pias.
 Offa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnum
 Quo lapis exiguis par fibi carmen habet.
 Colligor ex ipso domina placuisse sepulchro,
 Ora fuere mihi plus ave dolta loqui.

ELEGIA VII.

Amicæ se purgat, quod ancillam non amet.
Ego ego sufficiam reus in nova crimina semper
 Ut vineam, roties dimicuisse pudet.
 Sive ego marmores respexi summa theatri ;
 Eligis è multis unde dolore velis.
 Candida seu tacito videt me feminina vultu,
 In vultu encitas arguit esse noras.
 Si quam laudavi ; miseris petis unguis capillor;
 Si culpo ; crimen dissimilare putas.
 Sive color bonus es ; in te quoque frigidus esse ;
 Seu malus ; alterius dicor amore mori.
 Atque ego peccati vellem mihi conscientia esse ;
 A quo animo penam, qui meruero, ferunt.
 Nunc temere insimulas ; credendoque omnia frustris,
 Ipsa vitas iram pondas habere tuam.
 Aspice, ut auritum misera tendit usellum
 Assidus dominum verbere tardus eas.
 Ecce tuum solers caput exornare Cypassis,
 Objicitur dominae contemnerasse ihorum.
 Dis motu, quam me, sis peccasse libido,
 Sordida contempta fortis amica juvet.
 Quis Veneris famula consubita liber intire,
 Terga quo complecti verbere sita vultis ?

*Addo, quod orans dico operosa vesti illa capillis,
Et tibi per dolcos grata ministra manus.*

Stilicet ancillam, que sis tibi fida, rogarem?

Quid, nisi ut indicio juncta rapulsa foret?

Per Venerem juro, puerique volatilia arcum,

Me non admissi criminis esse resum.

ELEGIA VIII.

Ad Cypassin ancillam Corinnæ.

*C*onmunda in mille modis perfecta Capillus,

Comere sed solas digna Cypassi Deas,

Et mihi jucundo non rusticæ cognita furio.

Apta quidem domina, sed magis apta mihi;

Qui fuit inter nos sociati corporis index;

Sensit concubitorum unde Corinna tuas?

Non tamen erubui; nec verbo lapsu in illa

Furitiva Veneris conscia figura dedi.

Quid, quod in ancillam si quis delinqüere possit,

Illum ego tantum mente carere bona?

Brissalum ancille facio Briseidos artus;

Serva Mycenæo est Phabas amara duci.

Nec sum Tanialide, nec forsi major Achillo:

Quod decuit regos, cur mibi turpe putem?

Ut tamen iratos in te defixis ocellos,

Sensit et ionu erubuisse genia.

At quanto, si forte referi, præsentior ipse

Per Veneris feci numina magna fidem.

Tu Dea, tu jubebas animi perjuria morti

Carpathium rapidas per mare ferre Notos.

Pro quibus officiis præstum mibi dulce responde,

Concubism bodie, fusca Cypassi, tuas.

Quid renui, singiisque novas ingrata iuores?

Est unum à dominis promeruisse satie.

Quod si stulea negas, index anteacta farebor,

Et veniam culpa proditor ipse mea.

Quoque loco fuerim tecum, quoniāsque, Cypassi,

Narrabo domino, quōique quibūsque modis.

AMORUM
ELEGIA IX.

Ad Cupidinem.

O Nunquam pro me satis indignans Cupido,
 O in corde meo desidiosè puer :
 Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
 Ladi ? in castris vulneror ipse tuus ?
 Cur tua fax urit, figit tunc arcus amicos ?
 Gloria pugnantes vincere major erat.
 Quid non Emonius, quem cuspide perculis heros,
 Confoustum medica postmodo juvit ope ?
 Venator sequitur fugientia, capta relinquit :
 Semper inventis ulteriora petat.
 Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma !
 Pigra relutantia cessat in hoste manus.
 Quid juvat in nudis humata recondere tela
 Ossibus ? ossa nubi nuda reliquit amor.
 Tot sine amore viri, sor sunt sine amore puella :
 Hinc tibi cum magna laude triumphus est.
 Roma nisi immensum vires promovisset in orbem,
 Stramineis esset tunc quoque densa casis.
 Fessus in accepto miles deducitur agros :
 Tutaque deposito posicitur ense ruddis :
 Longaque subdulcam calans navalia pinum :
 Mititur in saltus carcere liber equus.
 Me quoque, qui toties merui sub amore puella,
 Defunctum placide vivere tempus erat.
 Vivo, Deus posito si quis mihi dicat amore,
 Depreco : usque adeo dulce puella malum est.
 Cum bene pertasum est, animi quo revulsuit ardor,
 Nescio quo miserie turbine mentis agor.
 Ut rapit in præcepti dominum spumanria frustra
 Fræna retentantem, durior oris equus ?
 Ut subiectus propo jam prensa tellure cakinam,
 Tangentem portus ventus in alta rapit :
 Sic me sapo referrat incerta Cupidinis aura ?
 Notaque purpureos tela resumit amor.
 Fige puer : posuis nudis ibi præbor armis :
 His tibi sum viros : hic tua dextra valet.

Huc tanquam iussa veniam iam sponte sagitta t
 Vix ullis pra me vota pharetra sua est.
 Infelix, tota quiescet quiescere nocte.
 Sufficer, & somnos pramia magna vocat.
 Stultus, quid est somnus gelida nisi mortis imago?
 Longa quiescendi tempora fata dabunt.
 Mo modo decipiunt voces fallacis amisa:
 Sperando certa gaudia magna feram.
 Et modo blandissime dicat: modo iurgia nollat:
 Sapientia domina, sapientia repulsus eam.
 Quo dubius Mars est, per te privigno. Cupido est:
 Et morit exemplo virilicus arma tuo.
 Tu levis es, multoque tuis ventosior alis:
 Gaudiisque ambigua dicas; negasque fido.
 Si tamen exaudis pulchra cum matre Cupido;
 Indeserta meo pectora regna gres.
 Accedens regno nimium vaga turba puella:
 Ambobus populis sic venerandus eris.

ELLEGIA X.

Ad Glacinum, quod eodem tempore duas amet.
Tu mibi, tu certe (memini Glacine) negabas,
 Uno posse aliquem tempore amare duas.
 Per te ego decipior, per te depresso inermis:
 Ecco duas uno tempore solus amo.
 Utraq; formosa est: operosa cultibus amba:
 Artibus in dubio est hac sit, an illa prior.
 Pulchrior hac illa est: hac est quoq; pulchrior illaz
 Et magis haec nobis, & magis illa placet.
 Erras, ut a ventis discordibus alta phaselus:
 Dividuimusque tenent alter & alter amor.
 Quid geminas Ericyna meos sine fine dolores?
 Non eras in euras una puella satis?
 Quid folia arboribus: quid pleno sydera celo:
 In fratre collectas alta quid addis aquas?
 Sed tamen hoc melius, quam si sine amore jacerem.
 Hostibus eveniat vita severa meis.
 Hostibus eveniat vacuo dormire cubili,
 Et medio latè ponere membra toro.

AMORUM

164.

At mibi saevit amore somnos abrumptus iuventus;
Siquidem, mihi leidi non ego solus omni:
Mea mea disperdat nullo prohibente puerula;
Si satis una potest, si minus una, dux.
Sufficiens et genitiles non sunt sine virib[us] uirtutis;
Pondere, non nervis, corpora nostra carent.
Et latere dabit in uiris alimenta voluptas;
Decepsa est opera nulla puella mea.
Sape regalissima consumpi tempora noctis;
Utilis, et fortis corpore mano fui.
Felix quem Veneris certamina murua perdunt;
Dii faciunt letidi causa sit ista mihi?
Inducat ad uiris conuictaria pectora telia,
Miles, et aeternum sanguine uomen emat;
Quarat avarum opes; et qua lassavit rundo
Equorum perjurio waufragi ore bibas;
At mibi contingat Veneris languescere moru;
Cum moriar, mediam solvar et inter opus.
Atque aliquis nostra laubrymatus in funere dicat,
Convallis via mortis fuit ista tua.

ELEGIA XI.

Ad amicam navigantem.

Prima malis docuit mirantibus aequorū undis
Peliasco pinus uertice casu vias;
Quae conuentores inter temerariā crudelē
Conficitur fulvo vellere uexit ovem.
O accidit, ut quis remo freia longa moveret,
Argo fuositas pressa bibisset aquas!
Ecce fugis nostrū mique torum patrōsque patratis;
Fallacē sique vias ira Corinna parat.
Quid tibi (me miserum!) Zephyros Euro[pe]s imabo,
Et Gelidum Boras, precipitique Norum?
Non illuc urbes, non tu mirabero sylvas;
Una est injūsi caruula forma maris.
Nec medius tenues conchas pistofuse lapillus
Pontus habet: bibuli litoris illa mors est.
Litora marmoreis padibus signata puella;
Hoc enim est rarus; exera eaq[ue] via est.

Ex

Et vobis alii ventorum pralia narrant;
 Quas Scylla infestat, quasve Charybdis aquas;
 Et quibus emineant violenta Ceratium fascias.
 Quo lateant Syrius magna minorque sinus.
 Hac aliis referant; ac vos quod quisque loquuntur,
 Credite i' credenti nulla procella noces.
 Serio respicitur tellus, ubi fusa soluto
 Currit in immensum pandata carina salam.
 Navita solitus jam ventos botrat iniquos;
 Ex propo tam lethum, quam prope certat aquam;
 Quod si concussas Triton exasperat undas,
 Quam tibi sis toro nullus in ore dolor?
 Tum generosa voces facunda sydera Leda:
 Ei, Felix, dicas, quem sua terra tenet.
 Tum est forisse thorum, legisse libellus,
 Toreciam digito increpuisse lyram.
 Ut si vana ferunt voluctes mea dicta procella;
 Aequa tamen puppis Galatea tua.
 Vestrum crimen erit talis jactura puer,
 Nereidēisque Dea, Nereidūque patet.
 Vade memor nostri vento reditura secundo;
 Implearat illa tuos fortior aura sinus.
 Tunc mare in hac magnus proclinet littora Narem;
 Huc venti spiculae; bac agas effus aquas.
 Ipsa roges, Zephyri venient in lincea plenis;
 Ipsa tua moveat surgida vela manus.
 Primum ego aspiciam notam de littore puppim,
 Et dicam, Nostros advehit illa Deos.
 Excipiamq; bumerū, & multa sine ordine carpam
 Oscula: pro reditu vixima vota cader.
 Inque thori formam molles sternentur arenae;
 Pro mensa tumulus quilibet effigie potest.
 Illic appositio narrabū multa Lyae:
 Pino sis ut meditir obruta navis aquas.
 Dumq; ad me properat, nec inique tempora noctis,
 Nec te precipites extimuisse Notos.
 Omnia pro verū credam, sine facta licet.
 Cur ego non vorū blandiar ipse mēs?

AMORUM

Hac mibi quam primum caelo uitidissimus alio
Lucifer admisso tempora portet equos.

ELEGIA XII.

Exalteat, quod amica potitus sic.
Ite triumphales tunc mea tempora lauri :
 Vicimus : in nostro est ecce Corinna finis.
 Quam vir, quam custos, quam ianua firma, tot hostes
 Servabant, ne quā posset ab arte capi.
 Hac est praecepsa vitoria digna triumpho :
 In qua, quacunq; est, sanguine preda caret.
 Non humilis murs, non parvis oppida fossis
 Cincta : sed est dulci capta puella mea :
 Pergama cum caderent bello superata bilustri,
 Ex tot in Atridis pars quota laudis erat ?
 At mea seposita est, & ob omni milito discors
 Gloriam nec titulum muneric alter habet.
 Me duco ad hunc voti finem, me milite veni :
 Ipse eques, ipso pedes, signifer ipse fui.
 Nec causam fortuna miss immiscerit aliis :
 Huc ades o curā parte triumphe mea.
 Nec bellū est nova causa meis : nisi sapra fuisset
 Tyndaris, Europa pax, Asiaque foret.
 Femina sylvestris Lapithas, populūmq; biformem
 Turpiter apposuit vertit in arma mero.
 Femina Trojanos iterum nova bella movere
 Impulit in regno, justa Latine, tuo.
 Femina Romanis erram nunc urbe recenti
 Immisit socios, armāque seva dedit.
 Vidi ego pro nivea pugnantes conjugē tauros :
 Spectatrix animos ipsa juvenca dabat.
 Me quoq; cum multis, sed me sine cado, Cupido
 Fussit militia signa movere sua.

ELEGIA XIII.

Ad Isidem, ut parientem Corinnam juvet.
Dum labefactas onus gravidi temeraria ventris,
 In dubio vita lassa Corinna jacet.
 Ella quidem clam me tantum molita pericli,
 Irā digna mea est : sed : endī ira meū.

Sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credor:
 Est mihi pro facto sepe, quod esse potest.
 Is, Paratonium, genitaleque arva Canopi
 Qua coli, & Memphis, palmiferamque Pharon,
 Quaque celebrat Nilus delapsus ab alto
 Per septem portus in mari exit aquas.
 Per tua sacra precor, per Anubidum ora verendi:
 Sic tua sacra pim semper Osiris amet:
 Pigrdque labatur circum donaria serpens;
 Et comes in pompa corniger Apis eas:
 Huc adhibe vultus, & in una parce duobus:
 Nam vitam domina tu dabis, illa mibi.
 Sape sibi meruit certis operata diebus,
 Quā cingat laurus Gallica turma tuas.
 Tūque laborantes uero miserata puellas,
 Quarum tarda latens corpora tendit onus,
 Lenis ades, precibūsque fave Lucina puella:
 Digna est quam jubeas munera offo cui.
 Ipse ego thura dabo fumosis candidis urbis:
 Ipse feram ante tuos munera vota pedes.
 Adjiciam titulus, Servatā Naso Corinna:
 Tis modo fac titulo muneribūsque locum.
 Si tamen in tanto fas est monuisse tempore:
 Hac tibi si pugna dimicuisse satis.

ELEGIA XV.

In amicam, quod abortivum ipsa fecerit.
Quid juvat immunes bellū cessare puellas,
 Nec fera peltatos agmina vello sequi?
 Si sine Marte suis passuntur vulnera telis,
 Ex cacas armant in sua fatu manus.
 Qua prima insitatis teneros convulsere factus,
 Militia fuerat digna perire suā.
 Scilicet, ut careat rugarum criminis venter,
 Sternetur pugna tristis arena rite?
 Si mos antiquus placuisse matribus idem:
 Gens hominum viilio desperitura fuit:
 Quique iterum jaceret generis primordia nostri
 In vacuo lapides & be, parandus erat,

Rut

AMORUM

Quis Primali frigisser opes, si numen aquarum
 Justa recusasset pondera ferre Thebis?
 Ilia si iamido geminos in ventre necasset;
 Casuram domina conditor urbibus erat.
 Si Venus Aeneam gravida temerasset in alvo;
 Casaribus bellus orba futura fuit.
 Tu quoque, cum posses nasci formosa, perissess;
 Tentasset, quod tu, situs mater cpm.
 Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando;
 Vidisssem nullos, matre necante, dies.
 Quid plenam fraudas vitam crescentibus uvis,
 Pomaque crudeli vellis acerba manu?
 Sponte fluent viatura sua; sine crescere nata;
 Est pretium parva non leva vita mortis.
 Vestra quid effoditis subjicitis viscera tulis,
 Et nondum uscis dira venena datis?
 Colchida respergam puerorum sanguine culpant,
 Atque sua casum matre queruntur Itym.
 Vtraque seiva parens; sed tristibus uita que casus;
 Factura socii sanguinis, uita virum est.
 Dicite r quis Tereus, quis vos irritet lajon
 Figere sollicita corpora vestra manu?
 Hac nequo in Armeniis tigres facere laiebris;
 Perdere nec fœtus ausa legno suō.
 At tenera faciunt, sed non impare, puella;
 Sæpe, subi uero que necat ipsa perit,
 Ipsa perit, fersurque rogo resoluta capillis;
 Et, Merito, clamant, qui modo cunque vident,
 Ista sed atbercas vanescant dicta per ouras;
 Es sint omnibus pondera nulla meis.
 Dis faciles peccasse semel concidite ruto;
 Es satis est: pñnam culpa secunda ferat.

ELEGIA XV.

Ad annulum quem dono amicæ dedit,
A Nnule formosa digitum vincit in e puella.
 In quo censendum nil nisi daniis amor.
 Minus eas gratum; te lata mente recipiam
 Prolius articulis induit illa fugit.

LIBER II.

269

Tam bene convenias, quam mecum convenit illi:

Et digitum justo commoda orbe teras.

Felix à domina iracubis annulo nostra:

In video donu jam miser ipso meis.

O utinam subito furi mea munera possem

Aribus * Eaa, * Carpathisque scnis!

Tunc ego te cupiam domina telligisse papillas,

Et levam ruricis inscrutissi manum.

Elabar digito, quamvis angustus, & haren;

In quo finum mira lapsum ab arte cadam.

Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas,

Neve tenaz ceram succaque gemma trahat.

Humida formosa tangam prias ora puillaz:

Tantum ne signem scripsa dolenda mibi.

Si dabor ut condar loculis, exire negabo:

Astringens digitos orbe minore tuos.

Non ego dedecors tibi sum, mea vita, fastu:

Quodve tener digitum ferro recusas omni.

Me gere: cum calidis perfundes imbricis artus,

Damnaque sub gemma perfer eunsis aqua.

Sed puto te visa mea membra libidine surgens:

E desperat partes annulue ipse vivi.

Irrita quid voveo? parvum proficere manus:

Illa datam tuam sentiat esse fidem.

ELEGIA XVI.

Ad amicam, ut ad rura sua veniat.

M Epars Sulmo tenet Peligni terrua rurs,

Parva, sed irriguis ora salubris aqua.

Sol licet ad morte tollurem sydere findat,

Et micet Icarii stella proterva canis:

Arva pererransur Peligna liquentibus undis:

Et vires in tenore fertilis herba solo.

Terra ferax Ceres, multoque feracior urbis:

Dat quoque baciferam Pallada ratus ager.

Perque resurgentis rivis labentibus herbas

Gramineus madidam cespes obumbras humum,

At mens ignis adest: verbo peccavimus una:

Qua meus ardor, est procul, ardor adestr.

* Circes.

* Protei.

AMORUM

170

Non ego, si medius Pollius & Castor posse,
 In caeli sine re parte fuisse velim.
 Solliciti jaceant, terraque premantur iniquae,
 In longas orbem quis secundre vide.
 Aut juvenum comites jussissent ire puellarum,
 Si fuit in longas terra secunda dies.
Cicero
Hec.
 Tunc mihi si premerem ventosas horridas Alpes,
 Durum cum domina molle fuisset itar.
 Cum domina Lybitas ausim perrumpere Sertes,
 Et dare non aquis vela ferenda nos;
 Non qua virgineo portenta sub ingrue latrants,
 Nec rimeam vestros curva Maled finu:
 Nec quia submersis ratibus saturata Charybdis
 Tundit, & effusas ore recepias aquas.
 Quod si Neptuni ventosa potentia vincat,
 Et subventuros auferat unda Deos;
 Tu nostru niveli bineru impone lacertos:
 Corpore nos facili dulce feremus onus.
 Sape potens Heros invento iranavirat undas:
 Tunc quoque iranassit, sed via cœs fuit.
 At sine re quamvis operpsi vitibus agri
 Ad tenent, quamvis annibis arvi natent,
 Et vocet in rivos currentem rusticam undam,
 Frigidaque arboreas mulcat aura comet;
 Non ego Pelignos videor celebrare salubres,
 Non ego natalem, ruta paterna, locum;
 Sed Cythiam, Cithisque foros, viridesq; Britannos,
 Quaque Prom theo sara ciuile madent.
 Ultua amat vires, viuis non desit et ultimum;
 Separor a domina cur ego sape mea?
 At mihi te comitem jurabos usque futuram,
 Per me, per quo oculos, qui rapaces, tuos.
 Verba puellarum felis levista caducis;
 Irritataque, ut visum est, venus & aura ferunt.
 Siqua metram eis in re pia tura reliquo,
 Incipe pollicris addere facta suis.
 Parvusque quamprimum rapientibus cedra manu,
 Ipsa per admissas conusse lora jubas.

A

LIBER II.

At vos, qua venies, sumis subsidit mones ;
Et fasiles curvis valibus este via.

ELEGIA XVII.

Quod Corinnae soli sit servitus.

Si quis erit, qui turpo puer serviro puella,
Ilo convincat iudice turpis ego.

Sim licet infans, dum me moderatius urat,
Qua Paphon & flum pulsa Cythere tenerat.
Atq; usinam domina miti quoq; prada fuisset,
Formosa quoniam prada futuram eram.

Dat facies animos & facie violenta Corinna est,

Me miserum ! cur est tam bene nota sibi ?

Selictus a speculi sumuntur imagine fastu :

Nec nisi compositam se prius illa videt.

Non tibi si facios nimis dar in omnia regnum,

(O facios oculos dolta tenere meos !)

Collatum idcirco tibi me contemnere debes,

Apari magnis inferiora licet.

Creditur & nymphe mortalis amore Calypso

Capta, recusantem detinuisse virum.

Creditimus aquoream Phthio Nereida regi,

Egeriam justo concubuisse Nume ?

Vulcano Venerem, quamvis, incude relietas,

Turpiter obliquo claudicat illo pedes.

Carmen hoc ipsum geniu impar ; sed tamen apte

Fungitur horam cum breviora modo.

In quoq; me, mea lux, in quaslibet accipe leges :

Te decet in medio iura dedisse toro.

Non tibi crimen ero, nec quo latere remoto;

Nou erit hic vobis insciandus amor.

Sunt mibi pro magno felicia carmina censu :

Et multa per me nomen habere voluus.

Navis aliquam, qua se circumferat esse Corinnum ;

Ut fias, quid non illa dedisse velis ?

Sed neq; diversi ripa labuntur eadem

Frigidam Eurotas, populiferq; Padum :

Nec, nisi tu, nostris cantabitur ultra libellum :

Ingenio causas tu dabis una meo.

M

ELEGIA

AMORUM

ELEGIA XVIII.

Ad Macrum, quod de amoribus scribat.

CArmen ad iratum dum tu perducis Achilleum;
Primāq; juratiū īdāis arma viris;
Nos, Macer, ignava Veneris cessamus ī umbra;
Et tener ausuros grandia frangit amor.
Sape mea dixi, Tandem discede, puella:

In gremio sedes protinus illa meo.

Sape, Pudor, dixi: lachrymis vix illa retentis;

Me miserum, cur te, dixit, amare pudet?

Implieuitq; suos circum mea colla lacertos:

Et, que mo perdunt, oscula mille dedis.

Vincor, & ingenium sumptis revocatur ab armis:

Rēsq; domi gestas & mea bella cano.

Scepura ramen sumpsi: curāq; Tragēdia nostrā

Crovit: & huic operi quamlibet aptius eram.

Risit amor, pallāmq; meam, pictōsq; coburnos,

Seepirāq; privatā tam cito sumpta manu.

Hinc quoq; me domina numen deduxit iniqua.

Dēq; cuburnato Vate triumphat Amor.

Quod licet, ad partes teneri profitemur amoris:

Hei mibi! praeceps torqueor ipse meis.

Aur, quod Penelopos verbis reddatur Ulyssi,

Scribimus, & lachrymas Phylli relata ruras:

Quod Paris & Macareus, & quod male gratius Iason

Hippolytū quo paross, Hippolytū sq; legant:

Quādāq; tenens strīctum Dido miserabilis enstern

Dicit, & Aonia Lesbis amicalyra.

Quām cito de toto redit color orbe Sabinus,

Scriptāq; diversis rectulit ille locis!

Candida Penelope signum cognovit Ulyssis,

Legis ab Hippolyte scripta noverca suo.

Famīlii Eneas misera rescriptit Elisa:

Quādāq; legat Phylli, si modo virūt, habet.

Tristis ad Hypsylen ab Iasonē littora venit:

Das votum Phœbo Lesbis amica lyram.

Nec tibi, quā turum, vatis, Macer, arma canem;

Aurem in medio Marte raccetur amor.

Et Paris est illuc, & adultera nobile crimen.

Et comes exitus Laodamia viro.

Si bene te novi, non bella libentius istis

Dicis : & a vestris in mea castra redi.

ELEGIA XIX.

Ad rivalem, cui uxor curæ non erat;

S Itibi non opus est servarâ, flulte, puellâ ;

At mihi fac serues quod magis ipse velim.

Quod licet, ingratum est : quod non licet, acerius urit :

Ferreus est, si quis, quod finit alter, amat;

Speremus pariter, pariter metuamus amantes :

Et faciat uolo rara repulsa locum.

Quid fortuna mihi, qua nunquam fallere possis ?

Nil ego, quod nullo tempore laetas, amo.

Videras hoc in me vitium versus Corinna :

Quâq; capi possem, callida mōras opem,

Ab quoties fani capitis mentita dolorem,

Cunctantem tardo jussit abire pede !

Ab quoties finxit culpam, quantūmq; licebat,

Insontis speciem præbusit ipsa nocens !

Sic ubi vexarat, rapidoſsq; rofoverat ignes :

Rursum erat votis comis & apta meis.

Quas mihi blanditas, quâd dulcia verba parabat ?

Oscula (Dicit magni) qualia, quôdq; dabat !

Tu quoque, qua nobros rapuiſſi nuper oculos,

Sape face infidias : saxe rogata nega.

Et sine me ante tuos projectum in limine posset

Longa pruinosâ frigora nocte passi.

Sic mihi durat amor, longob;qz adolescit in annos :

Hoc invat : hæc animi sunt alimena mei.

Pinguis amor, nimirumq; potens, in rædia nobis

Vertitur : & stomacho, dulcis ut esca, nocet.

Si nunquam Danaen habuisses abenea surris,

Non esset Danae de Jove facta parens.

Dum servat Juno mutatum cornib; Iō,

Facta est, quâd m' furat, gravior ipsa Jovi.

Quod licet, & facile est, quisquis capiz; arbore fiendes

Carpas, & è medio flumino sumas aquam.

AMORUM

*Siqua volet regnare dies, deludas amantem.
Heu mihi nē monitis torqueor ipso meis!*

Quodlibet eveniat: nocet indulgentia nobis.

*Quod sequitur, fugio: quod fugit, ipso sequor.
At tu formosa nimis secure puella,*

*Incipe, jam prima claudere nocte domum.
Incipe quis furtim rotes tuae lumina pulsas,*

Quarevero? quid latrent nocte silentio canes?

Quas ferat & referat solas ancilla tabellas;

*Cur rotes vacuo secubet illa toro.
Mordet ista tuas aliquando cura medullas;*

*Dētq; locum nostris materiā mōdilis.
Ille potest vacuo furari in litore arenas,*

Uxorēm stulti si quis amare potest.

*Zamq; ego prāmoneo: nisi tu servare puellam
Incipis, incipiet definere esse mea.*

*Multa, dījūq; tuli: speravi sape futurum,
Cūm bene servāsses, ut bene verba darēm.*

*Lentus es, & pateris nulli patiūda marito:
At mihi concessi finis amoris erit,*

Scilicet infelix nunquam prohibebor abire?

Nox mihi sub nullo vindice semper erit?

Nil meritam? per nulla traham suspīcta somnos?

Nil facies cur se jure perīsse velim.

Quid mihi, cum facilis quid cum lenone marito?

Corruimpit vicio gaudia nostra tuo.

Quin alium, quem tanta juvet, patientia, quare:

Me tibi rivalem si juvat esse, vita.

PUB. OVID. NASONIS
ELEGIARUM SIVE
AMORUM Liber III.

ELEGIA I.

Deliberatio Poetæ, utrum elegos perget scribere,
an potius tragœdias.

Tar vetus, & multos incidus sylva per
annos;

Credibile est illi numen inesse loco,
Eons sacer in medio, spoliumq; pumice
pendens :

Et latere ex omni dulce queruntur aves.
Hic ego dum spacioz tollus nemoralibus umbris,
Quod me quarebam Musa moveret opus.

Venit odoratos Elegia nera capillos :
Ex puto, pes illi longior alter erat.
Forma decaens, vestis tenuissima, vultus amans :
In pedibus vixit causa decoris erat.

Venit & ingenti violenza Tragædia passu :
Fronte come toruā, palla jacobas humi,
Lava manus sceptrum latè regale tinebat :
Lydius apta pedum vincla cothurnus erat.

Hec prior, Ecquis eris, dixit, tibi finis amandi ?
O argumenti lente poeta tui :
Nequissimam vinoſa tuam convivia narrant :

Narrant in multis compita solita vias.
Sepe aliquis digito vasorum designat cunctem :

Atq; ait. Hie, hic eſt, quem feras urit amor,
Fabula (nec sensis) tota jaſtaris in urbe,
Dum tua postposita facta pudore refors.

Tempus erat rhyſo pulsuum graviora moveri,
Cessatum satiſ eſt : incipe majus opus.

Materiā premis ingenium : causa facta virorum :
Hec animo, dices, area digna meo eſt.

AMORUM

Quod temera eauorenz, lusit tua musa, puelle ;
Primisque per numeros alta juventia suos,
Banc habeam per te Romana Tragœdia nomen :
Implebit leges spiritus iste meas.
Hattenus : Et movis pictū innixa cohurnis
Densum rafariorē terq; quatērē caput.
Altera (nam memini) limis subrisit ocellis,
Fallor t̄ an in dextra myrtle virga fuit ?
Quid gravibus verbis animosa Tragœdia dixit,
Me premis t̄ an nunquam non gravis esse potes ?
Imperib⁹ tamē es numeris dignata moveri ;
In me pugnāsti versibus usq; meū.
Non ego contulerim sublimia carmina nostrū :
Obruis exiguas regis vasta fores,
Sum levius, Et mecum levius est mea cura Cupido ;
Non sum materia fortior ipsa mēd.
Rufica sit sine me lascivi mater Amoris ;
Huic ego proveni lens comēsq; Dea.
Quam tu non poteris duro resecare cohurno,
Hac est blanditiū janua laxa meū.
Et tamē emeris pluī quam tu posse ferendo
Multæ, supercilium non patienda tuo.
Per me decepto didicis cuspide Corinna
Liminis obstricti sollicitare fores.
Delabili que toro tunica velata recincta,
Atq; impersassos nocte movere pedes.
Ab quoties foribus duris incisa pependi,
Non verita à populo prætereunio legi !
Quin ego me memini, dum cūsos savus abiret,
Ancilla missam diliguisse finu.
Quid cum me munus natali misit t̄ as illa
Rupit, Et apposita barbara metuit aqua.
Prima tuq; movi felicia semina mentis ;
Munus habes, quod te jam peist ista meum.
Desierit : cœpi. Per vos utrosq; rogamus,
In vacuas auras verba timentis eant.
Altera me sceptro decoras, altoq; cohurno :
Iam nunc contracto magnus in orbe sonor.

Ali

L I B E R III.

377

Altera das nostro vixitrum nomen amore;
Ergo ades: & longis versibus adde breves.

Exiguum vati concede Tragédia tempus.

Tu labor æternus: quod petis illa, breve est.

Mota dedit veniam: teneri proponuntur amores,

Dum vacat: à tergo grandim surges opus.

E L B G I A II.

Ad amicam, cursum equorum spectantem.

Non ego mobilium venio spectator equorum:

Cui tamen ipsa favos, vineas ut ille præcor,

Ut loquerer tecum, veni, tecumq; federem:

Nè tibi non noru, quem facis, esset amor.

Tu cursum spectes, ego te: spectamus uterq;

Quod juvet: atq; oculos pascit uterq; suos.

Ocicunq; faves felix agitator equorum!

Ergo illi curæ contigit esse sua.

Hoc mihi contingas sacro de carcere missis

Infirmam forti mente vobendus equis.

Ez modo lora dabo: modo verbere terga norabo:

Nunc strigam metas interiore rotâ.

Si mihi currens fueris conspecta, morabor:

Déq; meis manibus lora remissa fluent.

Ab quām peno Pelops Pisæo concidit axe,

Dum spectat vulnus, Hippodamia, tuos!

Nempe favore sue vicest tamen ille puellæ:

Vincamus domina quisq; favore sue.

Quid frustra refugis & cogit nos linea jungit

Hac ex lege loci commoda circuus habet.

Tu tamen à destra quicunq; es, parce puellæ:

Conclusus laseris læditur iste tuus.

Tu quoq; qui spectas post nos, tua contrahere crura;

Si pudor est: rigido nec premo terga genu.

Sed nimium demissa jacent tua pallia terra:

Collige, vel digitis em ego tollo meis.

Invida vestis eras, qua tam bona crura regebas:

Quoq; magis spectes, invida vestis eras.

Talia Melanion Atalanta crura fugacis

Optavit manibus sustinuisse suū.

AMORUM

Talis pinguntur succincta crura Diana,
Cum sequitur forces fortior ipsa feras.
Hū ego non visis arti: quid fuit ab istis?
In flammam flammas, in mare fundit aquas,
Suspicer ex istis & cetera posse placere,
Quia bene sub renuis condita vestis latet.
Vis tamē interea tenues arcoscere venos,
Quos faciat nostra mora flagella manu?
An magis hic menu est animi, non aeris, astus?
Capitq; fæminæ peccora totter amor:
Dum loquer, alba nigro sparsa est sibi pulvere vestis:
Sordida de niveo corpore pulvis abi.
Sed jam pompa viris, linguis apimisq; favere:
Tempus adeo plausus & aurea pompa venir.
Prima loro fertur sparsa vittoria pennis:
Huc ades, atq; meus, fac Dea, vincas amor,
Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
Nil mihi cum pelago: mo mea terra teneat,
Plaudite tuq; Marii miles: nos odimus arma:
Pax juvat. & mediâ pace repertus amor.
Auguribus Phœbus, Phœbe venatiibus adsit.
Artifices in te verto Minerva manus.
Ruricola Cereris, teneriq; assurgite Baccho:
Pollutum pugiles, Castora placet eques.
Nos tibi blanda Venus, pueri quo potentibus armis
Plaudimus: inceptis annue diva meis.
Ddq; nova mentem dominæ, ut patiatur amari.
Annuit: & motu signa secunda dedit.
Quod Dea promisi, promitteras ipsa rogamus:
(Pace loquor Veneris) tu Dea major eris.
Per superos juro sefles, pompaq; Deorum,
Te dominam wobis tempus in omni fore.
Sed pendentes ibi crura: potes, si forte juvabis,
Cancellis primos inferuisse pedes.
Maxima jam vacuo prater spectacula Circo,
Quadrifuges agno carcere misit equos.
Cui favores video: vincas cuiuscunq; favebis:
Quid cupim, ipsi scire videmur equi.

Me miserum! m̄oram spatiose circuit orbe;
 Quid facis? admoto proximus axe subi.
 Quid facis, infelix, perdis bona vota pueræ?
 Tende precor validâ lora sinistra manu.
 Favimus ignavo; sed tuin revocare. Quirites;
 Et date jactatis undiq; signa togis.
 En revocant; at n̄e turbat roga mota capillos.
 In nostros abdas te licet usq; simus.
 Jamq; patens iterum reservato carcero postes;
 Et volat admissis discolor agmen equis.
 Nunc saltem supra spatib; insurge patens;
 Sint mea, sint dominae facrata vota mea.
 Sunt dominae rata vota mea: mea vota super sunt;
 Ille tenet palmam: palma petenda mea est;
 Risit, ergo argutis quiddam promisit ocellis;
 Hoc satis est: aliocten redde loco.

ELEGIA III.

De amica quæ pejuraverat;
 Esse Deos credamne? fidem jurata fefellit;
 Et facies illi, quæ fuit ante, manus.
 Quam longos habuit nondum jurata capillos.
 Tam longos, postquam numina lafit, babet;
 Candida, candorem roseo suffusa rubore,
 Ante fuit: niveo lucet in ore rubor,
 Pes erat exiguis et pedis est aptissima forma:
 Longa decēsq; fuit; longa decēsq; manus.
 Argutos habuit; radians, ut sydus, ocelli:
 Per quos mensura est perfida sapienti.
 Scilicet aeterni falsumjurare pueris
 Dii quoq; concedunt: formaq; numen habet;
 Perq; suos illam super jurasse recordor,
 Perq; meos oculos; ergo doluere mei.
 Dicite Dii: si vos impune fefellerit illa,
 Alterius meriti cur ego damna tuli?
 At non invidia vobis Cepheia virgo est,
 Pro male formosa iussa parente mori.
 Non satis est, quod vos habuit sine pondere costes;
 Sed mecum lusos ridet inulta Deos.

AMORUM

Te sive per nostram redimas perjuris pénam,
 Vixima deceptus decipientis ero.
 Aut sine re Deus est nomen, frustrāq; timetur;
 Et stultā populos crudelitate moveret;
 Aut, si quis Deus est, teneras amat ille puellas;
 Et nimium solas omnia posse juberet.
Nobis fatis Mavors accingitur ense;
 Nos petis invictā Palladii hasta manus.
Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus;
 In nos alta Fovis dextera fulmen habet.
Fermosas superimmutant offendere laes:
 Atq; ultro, quae se non timuere, timent.
 Et quisquam pia thura fociis imponere curat?
 Cerit plus animi debet inesse viris.
Jupiter igne suo lugos jaculatur, & arcus:
 Missaq; perjuras tela ferire vetat.
 Tot merecere pati: **Semele** miserabilis artus:
 Officio est illi pena reporta suo.
 As si venturo se subduxisset amanti,
 Non pater in Baccho matrū haberet onus.
Quid queror, & toto facio convisia cælo?
 Dii quoq; habent oculos, Dii quoq; pestu habent?
 Si Deus ipse forem, numen sine fraude licet?
 Fæmina mendaci falleret ore meum.
 Epse ego jurarem verum jurasse puellas:
 Et non de tetricis dicerer esse Deis.
 Tu dannos illorum moderatis utere dono:
 Aut oculis certo parce puella meis.

ELEGIA IV.

Ad virginem servantem conjugem!
DUre vir, imposuo tenera custode puellæ;
 Nil agis: ingenio quaque tuenda suo est.
 Signa metu dempto casta est, ea deniq; casta est:
 Quia, quia non licet, non facit, illa facit.
 Ut jam servaris bene corpus, adultera mens est;
 Nec custodiri, ni velit illa potest.
 Nec mentem servare potes, licet omnia claudas;
 Omnibus exclusis insus adulter eris.

LIBER III.

232

Cui peccare licet, peccat mēnūs : ipsa potestas

Semina nequissima languidiora facit.

Define (crede mihi) viisa irritare verando :

Obsequio vinces aptius ipse tuo.

Vidi ego nuper equum contra sua fræna renarem,

Ore reluctantis fulminis ire modo.

Constitit, ut primum concessas sensu haberas,

Frænaq; in effusas laxa jacere iubas.

Nititur in vetustum semper, cupimusq; negata.

Sic interdickit imminet ager aquilus.

Cennum fronte oculos, cennum cervice gerobas

Argus : Et bos unu sapo fefellit amor.

In thalamo Danae saxo ferrōq; perenni,

Quæ fuerat virgo credita, mater erat.

Penelope mansit, quanivis custode caseret,

Iauer tam multos intramerata procos.

Quicquid servatur, cupimus magis : ipsaq; furem

Cura vocat ; pauci, quod finit alter, amant.

Nec facile placet ipsa suā, sed amore marii.

Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.

Non proba sit quamvis servat, sed adultera chara est :

Ipse timor precium corpore majus habet.

Indignare licet, juvat inconcessa voluptas.

Sola placet, Tameo, dicere si qua potest.

Non tamen ingensium juis est servare puellam :

Hic metu externa corpora gentis agat.

Scilicet ut possit custos, ego, dicere, feci,

In laudem servi casta sit illa mihi.

Rusticus est nimis, quem latet adultera conjux,

Et notos mores non satiis verbis habet.

In qua Martigena non sunt sine crimine nati,

Romulus Iliades, Iliadēsq; Romus.

Quid tibi formosa, si non nisi casta placebar ?

Non possunt ullis ista coire modis.

Si sapis, indulge domina ; vultusq; severos

Exue, nec rigidè jura suore viri.

Et cole quos dederit : multos dabit uxor amicos.

Gratia sic minimo magna labore venit.

Sic

AMORUM

*Sic poteris juventum convivia semper insire;
Et, que non ruleris, multa videre domi.*

ELÉGIA V.

Ad amnem, dum iter facerat ad amicam;

A*Mnis arundinibus limosas obsoito ripas,
Ad dominam propero: siste parumper aquas;
Nec tibi sunt pontes, nec qua sine remigis istu
Concava trajecto cymba rudente vobas.*

*Parvus eras (memini) esse te transire refugi:
Summāq; vix talos consigit unda meos.*

*Nunc ruis appositio nivibus de monie solutis:
Et surpi crassas gurgitis volvis aquas.*

*Quid properasse juvas? quid pauca dedisse quietis
Tempora? quid nocti conseruisse diem?*

*Si tamen hic standum est? si non datur artibus ullis
Ulterior nostro ripa premenda pede?*

*Nunc ego, quas habuit penitus Danaeius heros,
Terribili densum cum tulit angue caput;*

*Nunc opto eurrum, de quo Cerealia primum
Semina venerunt in rudi missa solum.*

*Prodigiosa loquor veterum mendacia vatuum:
Non tulit bac unquam nec fere illa diis,*

*Tu potius ripis effuse capacibus amnis,
(Sic aeternus eas) labore sine tuo.*

*Non eris invidia torrens (mihi erede) ferenda,
Si dicar per te forte reverentus amans.*

*Flumina deberent juvenes in amore juvaro:
Flumina senserunt ipso quid esset amor.*

*Inachus in media Bithynide pallidus iisse
Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.*

*Nondum Troja fuit lustris obsoetta duobus,
Cām rapuit vultus, Xanthe, Neara tuos,*

*Quid? non Alpheon diversiss carrente terris,
Virginis Arcadia certus adegit amor?*

*To quoq; promissam Xanthe, Peneo, Creusam
Phibitadum terris occuluisse fermam.*

*Quid referam Asopon? quem cepit Martia Thibe,
Nataram Thibi quinq; futura parent.*

Coruna situs fuit ubi nunc, Achiloe, requiram,
 Herculin irata fracta querere manu.
 Nec tantis Calydon, sic tota Beotia tanti;
 Una tamen tanti Dechanira fuit.
 Ille fluens dives septem per ostia Nilum,
 Qui passiam rancas amboinas colas aqua;
 Errat in Evadno collectam Asopido flammam
 Vincere gurgitibus non posuisse suis
 Siccum ut amplecti Salmonida posse Enipem,
 Cedare jussit squam; jussa recessit aqua.
 Nec te praefero, qui per cava sassa volvitur
 Tyboris Argai spumifer arva rigas:
 Illa cui placuit, quamvis erat horrida vultus,
 Ungue notata comas, ungue notata genas,
 Illa gemens patruisq; nefas, delictaq; Martis,
 Errabat nudo per loca sola peda.
 Hanc annis rapidis animosis vidis ab undis:
 Raucaque de mediis sustulit ora vadis.
 Atq; ita, Quid nostra, inquit, seru annis ripas?
 Illa ab Idae Laomedonte genui?
 Quo cultum abierte suis? quid sola vagari?
 Vista nec evulstas impedit alba comas?
 Quid fles, & teneros lacrymis corruptis ocellos,
 Pectordique insanu runder aperta manu?
 Ille habet & filices, & durum in pectore ferrum,
 Qui tenera lacrymas laues in ore videt.
 Illa pone metus: zibi regia nostra patet?
 Tēq; colent annes: Illa pone metus.
 Tu centum aut plures inter dominabere nymphas:
 Nam centum aut plures fluminia nostra tenent.
 Nec me sperne (precor) tanquam Romana propago:
 Munera promissis uberiora feres.
 Dixerat. Illa oculos in humum dejecta modestos
 Spargebat tepido flebilis imbre finu.
 Ter molita fugam: ter ad altas restitit undas,
 Currendi vires eripiente metu.
 Sava canens scindens inimico pollice crinem,
 Edidit indiginos ore tyranense sonos.

AMORUM

O utinam mea tuta forent, patrioq; sepulchro
Condita dum poterant virginis ossa regi.
Cur modo Vestalis tardas invitor ad ullas
Turpis, & Iliaci inficianda foci? A
Quid moror? em digiti desiguer adultera vulgi?
Dicitur famosus, qui noget ora, pudor. Han
Hactenus: & vestem timentibus praetendit ocellis?
Atq; ita se in rapidas perdita misit aquas. Se
Supposuisse manus ad pectora lubricas amnis
Dicitur: & socii jura dedisse tori. Nec
Te quoq; credibile est aliquā caluisse puellā:
Sed nemora & sylva crimina vestra regunt. Illa
Dum loquor, increvit latiss spatiofus undis,
Nec caput admissas alvem altius aquas. B
Quid necum, furiose, ibi? Quid murua differs
Gaudia? quid cæptum, ruflice, rumpis iter?
Quid si legitimū flueres, si nobile flumen,
Si tibi per terras maxima fama forer?
Nomen habes nullum nivibus collecte caducis:
Nec tibi sunt fontes, nec sibi certa domus. Oscu
Fons habes instar pluviasque, nivēsq; solutas,
Quas tibi divitias pigra ministras hyems. L
Aut luctulentus agis brumali tempore cursus:
Ant premis artem pulverulentus bumum?
Quis te unquam poruit suiens baurire viator?
Quis dixit gratā voce, Perenvis eas?
Damrosu pecori curris, damnosior agris:
Forsan hac alios, me mea damna movent. Ez
Haec ego, nè demens, narrabam fluminum amores
Factasse indigno nomina tanta pudet. Ab
Nescio quid speckans, Acheloon & Inachon amnes,
Et porui nomen, Nile, referre iustum. Sic
At tibi pro meritis opto, non candide torrente,
Sini rapidi soles, siccāq; semper hyems. At

ELEGIA VI.

Quod ab amica receptus, cum ea coire non
potuit, conqueritur.

AUi non formosa es, aut non bene culta, puella;
Aut, puto, non veris saepe petita meis.
Hanc tamen in nullos tenui male languidam usum,
Sed jacui pigro crinum omnisq; toro.
Nec potius cupiens, etiam cupiente puellā,
Inquinis effæsi parte juvante frui.
Illa quidem nostro subjecit eburnea collo
Brachia, Sibonia candidiora nive:
Oculaq; inseruis cupidā luctantia lingua:
Laeticum tenori supposuitq; femur.
Et mihi blanditias dixit, Dominumq; vocavit,
Et que præterea publica verba juvant.
Talca tamen gelida veluti mea membra cicerata,
Segnia propositum destituere meum.
Truncus iners jacui, species, & inutile signum:
Nec satis exactum est, corpus, an umbra forem.
Qua mihi ventura est, siquidem est ventura semel
Cùm desit numeris ipsa juventus suis:
Ab pudor annorum, quod me juvenemque, virumque,
Nec juvenem nec me sensu amica virum?
Sic flammas aditura piæ aeterna sacerdos
Surgit, & à charo fratre verenda soror.
At nuper bis flava Chie, ter candida Pisbo,
Ter Libas officio continuaria meo est.
Exigere à nobis angustâ nocte Corinnam,
Et meminit numeros sustinuisse novum.
Num mia Thessalico languent devoxa veneno
Corpora & num mistro carmen & herba nocens:
Sagdū punicea defixit nomina cura &
Et medium tenues in jecur urget acus?
Carmine laeta Ceres sterilem vanescit in herbam:
Deficiunt, laeti carmine, fons aqua.
Illicibus glandes, cantatq; vistibui uva
Decidit: & nullo poma movens flumis.

Quid

AMORUM

Quid vetat & nervos magicas corporo per artes ?
 Forfitan impatiens fit latus inde meum.
 Hunc pudor accessit facti : pudor ipse nocebas ;
 Ille fuit vitii causa secunda meis.
 At qualem vidi, qualem sevigiq; pueram ;
 Sic etiam tunica sanguitur illa sua.
 Illius attacatu Pylim juvenescere posset,
 Tibi nūsq; anno forrior esse suis.
 Hec mihi contigerat : sed non vir contigit illi.
 Quae nunc concipiam per nova vota preces ?
 Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,
 Muneris oblati penitusse Deos.
 Optabam certe recipi, sum nampe recipimus :
 Oscula ferre & tuli : proximum esse, fui.
 Quid mihi fortuna tanum ? quid regna sine usu ?
 Quid mihi possedi dives avarissim opes ?
 Sic aret medius ratiis vulgator ius undis :
 Pomaque, que nullo tempore tangat, habet.
 At tenera quisquam sic surgit mane puella,
 Protinus ut sanctos possit adire Deos.
 Sed non blanda, puto, non optima perdidit in me
 Oscula, non omni sollicitavit ope.
 Illa graves potuit querens, adamansq; durum,
 Surdaq; blandissim saxa mouere suis.
 Digna movere fuit certè divobisque viroq; que :
 Sed necq; tunc vixi : nec vir, ut ante, fui.
 Quid juvat, ad surdas si canet Phemius aures ?
 Quid miseram Thamyram picta tabella juvat ?,
 At qua non tacita formavi gaudia mente ?
 Quos ego non finxi disposuiq; modos ?
 Nostra ramen jacuere, velut præmoribus, membra
 Turpiter, hesternā languidiora rosa.
 Qua nunc ecce vigens in tempestiva, valentque,
 Nunc opus exposciunt, militiamq; suam.
 Quin istic pudibunda jaco pars pessima nostri :
 Sic sim polliciss caput, ut ante, suis.
 Tu dominum fallis : per te deprehensu inermis
 Tristis cum magno damna pudore tuli.

LIBER III.

Hoc etiam non est mea designata puella.
Molliter admota sollicitare manus.
Sed postquam nullas assurgere posse per artes,
Immemor emque sui procubuisse videt;
Quid me ludis, ait? quis te male sanus jubibas?
Invitum nostro ponere membra toro?
Aut, te trajectis Aeac venefica ravis?
Devovet, aut alio lassus amore venis,
Nec mora: dissiluit ianucam velata recincta,
Et decuit usdos proripuisse pedes.
Neve sua possent intallam scire ministra,
Dedecus hoc sumptuosa dissimularit aqua.

ELEGIA VII.

Quod ab amica non recipiatur, dolet.
En quisquam ingenuas etiam sumum suscipit artes?
Aut tenerum dites carmen habere putat?
Ingenium quondam fuerat preciosius aucto:
At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
Cum pulchre nostri domine placuere libelli;
Quo licuit librī, non licet ire mihi.
Cum bene laudavit, laudato janua clausa est:
Turpiter hac illuc ingeniosus eo.
Ecce recessus dives, parto per vulnera censu,
Praferunt nobis, sanguine factus eques.
Hunc potes amplecti formosus, stulta, laceris?
Hujus in amplexu, stulta, jacere potes?
Si nec sis, caput hoc galeam porraro solebas:
Ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
Lava manus, cui nunc serum male convenit surum,
Scuta tulit: dextram tango, cruentia fuit.
Quā periret aliquis, potes hanc contingere dextram?
Heus ubi molitiae pectoris illa tui est?
Cerne cicatrices veteris vestigia pugna:
Quasrum est illi corpore quicquid habet.
Forsitan & quosque hominem jugulaverit, ipse
Indicet: hoc fassas tangis avara manus?
Ille ego Musarum, purus Phœbique sacerdos
Ad rigidas canto carmen inane fores.

AMORUM

Discite, qui sapimus, non haec, qua sciuntur inertes;
Sed trepidas actes, & fata bella sequi.
Proq; bono verisu primum deducite pilum;
Hoc tibi, si velles, posset, Homer e, dare.
Jupiter admónitus nū esse potenteris auro,
Corruptæ pretium virginis ipse fuit.
Dum merces aberas; durus pater, ipsa severa;
Ærasi postes, ferrea currus erat.
Sed postquam sapiens in manuera venit adulter;
Prabuit ipsa siccum & dare jussa, dedit.
At cum regna senecte cœli Saturnus haberet;
Omne lucrum sinebii alta premebat humus.
Æraque, & argutum, cū mq; auro pondera ferræ
Manib; admbrar; nullāq; massa fuit.
At meliora dabat; cui vo sine vomere frugis.
Pomâque, & in quercu mella reperta cava.
Nos valido quisquam terram scindebat aratro;
Signabat nullo limbo fossor humum.
Non freca demissi vorrebant oruta rem;
Ultima mortalitum via littus erat.
Contra te solers hominum natura fuit,
Et nimium damnis ingensiofa tuis.
Quid tibi turritus incingere manib; urbes?
Quid tibi discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago? terrâ contenta fuisses.
Cur non & cœlum terra regna patis?
Quid licet affectas cœlum quoque: templo Quirinu,
Liber & Alcides, & modo Casar, habent.
Eruimus terrâ solidum pro frugibus autum;
Possidat invictas sanguine miles epis.
Curia pauperibus clausa est: dar censu bonorum;
Inde gravis iudex, inde severus eques.
Omnia possideant: illius campusq; forūmq;
Servias: bi pacem savaq; bella gerant:
Tantum nē nostros avidi lucentur amores;
Et fariis est, aliquam pauperis esse finant.
At nunc, exaquez iuricas licet illis Sabinas;
Imperat ut capie, qui dare multa poterit.

L I B E R . III.

139

*Mihi prohibet custos : in me simus illo maritum
Si dederim, totā cedes uerq; domo.
O, si neglegisti quisquam Deum ultor amantis,
Tam male quasias pulvere muter opis !*

ELEGIA . VIII.

Tibulli mortem deflet.

*M*Emno sū mater, motor ploravit Achillom,
Et sanguine magnas tristia fata Deas ;
Elobilis indignos Elegia solve capillos ;
Ah ! nimis ex uero nunc tibi nomen erit.
Ille tuī vates operis, tua fama ; Tibullus,
Ardet in extenso nomen inane rogo.
Ecce puer Veneris fess eversamq; pharitram,
Et fractos arcu, & sine luce faciem.
Aspice, demissis ut eas miserabilis alis,
Pectoraq; infusa psonat aperia manus.
Excipiunt lacrymas sparsi per cylla capillis,
Ordq; singuliū concusione ferant.
Eratis in Nemea sic ollum funere dicunt
Egressum castris, pulchritudinē quis.
Nec minus est confusa Versa morante Tibullo,
Quam juveni rupit cū formā ingenuo aper.
At sacri vates, & diuīm cura vocamus ;
Sunt etiam, qui nos numen habere purius.
Scilicet annis sacrum mors importuna profanat ;
Omnibus obscuras iniicit illa manus.
Quid pater Iunior, quid maior profuit Orpho ?
Carmine quid vixit obstupuisse feras ?
Et Linonis hylis idem pater abdita altis
Dicitur invicta concinnuisse lyra.
Aspice Aeoniden, à quo, sru fonte patens,
Vatum Pieris ora rigantur aquis ;
Hunc quoq; summa dies nigro submersit Averno ;
Effugiunt avidos carniua sola regos.
Durat opus watum, Trojani fama laboris,
Tardiq; nocturno tela retentia dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebit ;
Altera cura recens, altera primus amor,

AMORUM

Quid nos sacra juvani? quid nunc Egyptia profundi?
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Cum rapiant mala fata bonos; (*ignoscere fasso*)
 Sollicitor nullos esse putare Deos.
 Vix pia, morire tamen? cole sacra, colentem
 Mors tamen à templis in cava busta trahet.
 Carminibus confide bonis: jacez ecce Tibullus:
 Vix manet è toto parva quod urna capit,
 Tene sacer vates flammæ rapuere regales?
 Pectoribus passi? nec timuere tuis?
 Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Urere, qua tantum sustinubre nefas.
 Avergit vultus Erycis qua possides arces:
 Sunt quoq; qui lacrymas continuissime negant?
 Sed tamen hoc melius, quam mi Phœacia tellus
 Ignotum vili supposuisse bumo.
 Hic certè manibus fugientis pressit ocellos
 Mater & in cineras ultima doma tulit.
 Hic soror in partem misera cum matre doloris
 Venit inornata dilaniata comes.
 Cùmq; tuis sua junxerunt Nemesisq; priòrque
 Oscula: nec solos destituere rogas.
 Delta descendens, Felicia, inquit, amata
 Sum tibi: vixisti, dum tum iguis eram:
 Cui Nemesis, Quid, ait tibi sunt mea damna dolori?
 Me tenuit mortens deficiente manu.
 Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra
 Restat in Elysia valle Tibullus erit.
 Obvius hac venies, bedor à juvenilia cinctus;
 Tempora cum Calvo, dolce Catulle, tuo.
 Tu quoq; si falsum est temerari crimen amici,
 Sanguinu argi anima prodige Galle tua.
 His comes umbra tua est, si qua est modo corporis umbra
 Auxisti numeros, culte Tibullo, pios.
 Offa quiesca precor, cura requiescite in urna:
 Et sit humus cineri non onerosa tuos

ELEGIA

ELEGIA IX.

Ad Cererem, conquerens quod ejus sacris cum
amica concubere non permittatur.

Anna venerunt Cerialis tempora sacris :

Sacubas in vacuo sola puerla roro.

Elava Ceres tenues spicis redimisa capillos,

Cur inhibes sacris commoda nostra suis ?

Ti, Den, munificam genes ubi conq; loquuntur i

Nec minus humanis iuvaret illa bonis.

Ante nec hirsuti torrebant farra colos;

Nec notum terris arca nomen erat.

Sed glandem quercus, oracula prima ferebant

Hac cibis, & teneri cespitis herba soror.

Prima Ceres docuit turgescere samen in agris ;

Falee coloratas subsecutaque comas.

Prima jugis tauros supponens colla coegit :

Et veterem curvo denti revullit humum i M

Banc quisquam lachrymis latari credat amantum,

Et bene tormentis sacubituq; colli d

Nec samen est, quamvis agros amet illa ferari;

Rufifica : nec vacuum peccus amoris habet.

Crees erunt testis, (nec fingunt omnia Creto) ,

Crees nutrito terra superba Fov.

Ulic, sydere a mundi qui temperat arcem,

Exiguus tenero lac bibit ore puer.

Magna fides testi : testis laudatur alumna ,

Eassuram Cererem criminata vota puto.

Viderat Lassum Creto à dea sub Ida

Figentem certa terga ferina manu.

Vidit : ut, & tenera flammam rapuere madalle,

Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.

Victus amore pudor : fulcos asera vidates,

Et sata cum minima parte redire suis.

Cum bene jactari pullarunt avos ligones,

Ruperat & durum vomor aduncus humum,

Semindq; in latos ierant aquiliter agros,

Irrita decepti vota colemisserant :

AMORUM

Diva posens frugam sylvis errabat in aliis :

Deciderans longa spicula ferta coma,

Sola fuit Ceres secundo fersilis anno :

Omnia, quæ rularat se Dea, missis erant.

Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide:

Et ferus in sylva farra metebat oper.

Opravit Minas similes fibi logifer artus :

Opravit Cereris longus ut esset amor.

Qui tibi scribimus tristis, Dea flava, fuisse;

Hos cogor suarum nunc ego ferre tuis.

Cur ego sum tristis, cum sit tibi mata reperta,

Regundus quam Juno sorte minore regat?

Festus dies Venerisq; vocat, canusque, merumque

Hac dies ad dominos minera ferre Deos.

ELEGIA X.

Ad amicam, à cujus amore descendere non potet.

M Vt a diuq; tuli, virtus patioria villa est :

M Cede fatigato pectoro turpis amor.

Scilicet afferui jam me, fugiq; careras :

Et que non puduit ferre talisse pudet.

Vicitus: E domitum pedibus calcamus amorem:

Veterum capiti cornuta sera nro.

Prefter, E obdura: dolor hic vibi proderit olim?

Sape talit laffis succus amarus opem.

Ergo sustinui foribus tam si pri repulsum

Ingenuum durâ ponere corpus humo?

Ergo ego? nescio tu, quem tu complexa tenebas,

Excluisti clausum, servus ut, ante domum?

Vidi ego? cum foribus laffus prodiret amator,

Invalidum referens emoritulumq; latutus.

Hos tamen est levius, quid sum vifus ab illa

Evenias nostris hostibus ille pudor.

Quando ego non fuis lateti spatiantis adhuc,

Ipsa tuus euflos, ipse vir, ipse comes?

Scilicet E populo per me comitata placebas:

Causa fuit multis noster amoris amor.

Turpia quid referam vanam mendacia lingua,

Es perjuratos in mea fama Deos?

LIBER III.

593

Quid juvenum vacuos inter convivia nutam.
Verbaq; compofitū diffimulata noīū ē
Dicit orat agrāmib; praecep; amēnsq; cūcurri ē
Veni: Et rīvali non orat aggra meo.
Hū, Et quæ rāco durāvi ſape ferendis.
Quare aliam, pro me qui velit iſta pati.
Nam mea volitū puppis redimita corona
Latā tumescens aquoris audire aquas.
Desin blanditiās, Et verba potantia quondam
Perdro: non ego sum fultus, ut anse fui.
Luctansur, peccūsq; leue in contraria ducunt,
Hāc amor, hāc odium, ſed, puro, vinctus amor.
Odero, ſiponero: ſi non, invictus amabo.
Nec jugā tamquam amat: qua tamen odit, habet.
Niquis tam fugio? fugientem forma reducit:
Aversor mortuū etimina: corpus amo.
Sic ego nec ſinō te, nec ſecutū viuere poſſum:
Et videor voiſi mēſcius eſſe mei.
Aut formosa foras mīnūs, aut mīnūs improba, velle
Non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta merenti odium: facies exorat amorem;
Ade miſerum! uirtus plū valē illa ſuis.
Parco per oblecti ſocialia jura, per omnes,
Qui dant fallendos ſe tibi ſage, Deos.
Pērq; tuam faciem magni mihi numiniuſu inſtar;
Pērq; tuos oculos, qui rapuēre meos;
Qui quid eris, mea ſemper eris: tu felige tamnam
Ade quoq; vello, velut, anq; coadēm amem;
Linea deu periu, ventrisq; ferentib; utar;
Ut quamvis nolim, cogar amare tamen.

ELEGIA XI.

Dolet amicam tuam ita ſuis carminibus innou-
iſſe, ut rivales multos ſibi parat.

Quis fuisti ille dies, quo tristia ſemper amauisti
Omnina non alba conceiuisti avus?
Quod uer puerum fidem noſtri occurrere voſis?
Quo uer Deos in me bella morere querar?

M 4

Qua

AMORUM

Quæ modo dilecta mea est, quam cœpi solus amare;
Cum multis vereor nè sit habenda mibi.
Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
Sic est: ingenio proficit illa meo.
Et meritò quid enim forma præciosa feci?
Vendibilis culpâ facta puerla mea est.
Me leuone placet: duce me perductus amator
Janua per nostras est ad aperta manus.
An profini dubium est, nesciuimus carmina certe
Invidia nostris illa fuere bonis.
Cùm Thibæ, cùm Troja foris, cùm Caesaris alta:
Ingenium movit sola Corinna meum.
O atinam adversis tetigisse carmina Musis,
Phœbus & incopium desistuisse opus!
Nec saven ut iestes mos est audire Poetas:
Malueram virbis pondus abesse meis.
Per nos Scylla patri canos furata capillos,
Pube premis rabidos inguinibusq; canes.
Nos pedibus pennas ddimus, nos crinibus angues:
Victor Abaniades alite ferrur equo.
Idem per spatiū Tityon porrexitus īgens:
Es iria vīpere fecimus ora canis.
Fecimus Enceladum jaculantem mille laceris:
Ambigua captos virginis ore viros.
Æolis Ithacis inclusimus utribus Euros:
Proditor in medio Tantalus amne fuit.
De Niobe filiem, de virginē fecimus ursum:
Concinit Odrysium Cecropis ales Itym.
Jupiter aut in aves, aut se transformat in aurum,
Aut secais imposuit virginis tauri aquas.
Protea quid referam, Thebaudq; semina, dentes?
Qui voarent flammas ore, fuisse boves?
Elere genis Elektra, iuas auriga sorores?
Quaq; rases fuerant, nunc maris esse Deas?
Averfumq; diem mensis fusrialibus Atrei?
Durāq; percussam sara secuta lyram?
Exit in immensam facunda licentia varum,
Obligat historiā nec sua verba fide,

*Et mis debuerat falso laudata videri,
Femina i' credulitas nunc mihi vestra noest.*

ELEGIA XIII.

De Junonis festo.

Cum mibi pomiferis conjux foret ora Phaliscis,
Mænia contigimus villa Camille ibi.

Casta sacerdotes Junoni festa parabant,

Per celebres ludos, indigentia meq; bovem.

Grande mora pretium ritus cognoscere, quamvis

Difficilis clivis hue via præbes iter.

Stat uetus, & densa prænubilus arbore lacum:

Aspice concedes numinis esse locum,

Accipit ara preces, votivæq; thura piorum;

Ara per antiquas facta sine arte manus.

Hic ubi personuit solenni tibia canit;

It per velatas annua pompa vias.

Ducuntur nœve populo plaudente juvente,

Quas aliuit campis herba Phalisa suis:

Ei viuuli nondum metuendâ fronte minacos;

Et minor ex humili vixima potem hara;

Duxq; gregis cornu per tempora dura recurso;

Iuvisa est domina sola capella Dæa.

Illam indicio sylvis inventa sub altis

Dicitur incepit destituisse fugam;

Nunc quoq; per pueros jaculis incessit index;

Et pretium autori vulneris ipso datur.

Qua ventura den est, juvenes timideq; pueri

Præbuerant latas ueste jacentे vias;

Virgines crines auro gemmâ q; premuntur;

Et tegit auratos palla superba pedes.

More patram sancta uestita uestibus albis

Tradita supposito vertice sacra ferunt.

Ore foveat populi tunc, cum venit aurea pompa;

Ipsa sacerdotes subsequiturq; suas.

Arguia est pompa facies Agamemnon easo.

Et scelus, & patras fugit Halebas opes.

Famq; pererratis profugus terrâq; marique

Mænia felici condidit alta manu.

AMORUM

*Illo suos docuit Funonia sacra Phaliscas
Sint mibi, sine populo semper amica suo.*

ELEGIA XIII.

Ad amicam, si peccatura est, ut occulte peccet,

Non omogone pecces, cum si formosa, recuso:
Sed nō sis misero scire necesse nisihi.

Nec tu nostra jubet fieri causura pudicam:

Sed tamen, ut tenues dissimilares, rogat.

Non peccans, queruntq; potest peccata negata:

Solāq; famosam culpa professa facit.

Quis furor est, qua nocte latent, in luce fates?

Et qua clam facias, facta refuro palam?

Ignoro meritorum corporis iunctura Quiritti,

Oppositā populum submovet ante sarā.

Tu tua profluvia fama peccata sinistra?

Commisisti perages indiciumq; sui?

Sit tibi mens melior, saltemq; imitare paucitas:

Tēq; probam, quamvis non eris, esse purum.

Qua fauus, hac facio; transum fecissā negato:

Nec pudore coram verba modesta loqui.

Est qui iniquissim locum exigat: omnibus illum

Dolicit impla: sic procut inde pudor.

Hinc simul exierā, lascivia prolinue omnis;

Absit! Et in ledo criminis pose tuo.

Illuc nec tunicae tibi si posuisse pudori,

Nec femori impudicum sustinuisse femur.

Illuc purpureis condatur lingua labellū:

Inq; modos Venerem milo figures amor.

Illuc nec vocas, nec verba juventus effent:

Spondāq; lascivā mobilitate iretas.

Indus cum tunici metuendom criminis vultum:

Et pudor obscenum difficitur opus.

Da populo, da verba mibi: sine noscere erram:

Et licet stultā credulitate frui.

Cur toties video miseri recipīq; tabellas?

Cur pressum prior est inserviōq; torus?

Cur plus, quād somno, turbatos esse capillos,

Collāq; conspicio densia babere matam?

LIBER III.

197

Tanquam non oculos crimen deducis ad ipsos i
Si dubitas fame parceo, parco nibi.
Mens abit, & morior, quories peccasse fateris?
Pergo meq; apud frigida gutta fluit.
Tunc amo: tunc odi frustra quod amare necesse est:
Tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim.
Nil equidem inquit am me, qua celare parabis,
Insequar: & falsi criminis instar erit.
Si tamen in mediâ despensa tenubere culpâ,
Et fuisse r' oculio probra videnda meis?
Quia bene visa mis fuerint, bene visa negaro:
Concedunt verba lumen nostra vis.
Prona tibi vinci cuperem vincere palma ost:
Sit modo, non feci, dicere lingua m' mor.
Cum tibi contingas verbis superare duobus:
Etsi non causa, judice vincere tuo.

ELEGIA XIV.

Ad Venerem, quodd elegiis finem imponat.
QUare novum vatem, tener ornans thalite amorem
Traditur h'c elegi ultima missa mea.
Quos ego composui P'liquis r'ni adunca,
Nec me delicia dedormere moe.
Si quid id est, usq; à proutis vestris orditis baros,
Non modo militis turbino fastu eques,
Manu Virgilio gaudet, Vergina Caudillo:
Peligra dicar gloria genit' ego.
Quem sua liberias ad honesta coegerat armas,
Cum timuit socios avata Roma matrem.
Atq; aliquis spectans hospes Sulmonis aquosissimam
Matrem, qua campi jugera pax et levitas,
Quia tantum, dicit, potissim ferri poetaem,
Quantulacunq; ibis, vos ego magna voco.
Culte puer, puer i'q; patens mihi tempore longo,
Aurea de campo vellite signa meo.
Corniger increpuit ihysus graviore Lyre,
Pulsanda est magna area major equis.
Imbellis elegi, genialis Musa, valete,
Post mea mansuram fata superstis opus.

FINIS.

298

P U B . O V I D . N A S O N I S
S U L M O N E N S I S
D E A R T E A M A N D I Lib. I.

SI quis in hoc arte populo non novit amandi
Me logas, & lesto carmina dolcus amet.
Arte cira veloq; rares remdq; reguntur et.
Arte levis currus et arte regendus amor,
Curribus Automedon lenti sq; erat apud habenit;
Tiphys in Emonia puppe magister erat.
Me Venus artificem tenero praefecit amoris;
Tiphys & Automedon dicar amoris ego.
Ille quidem fetus est, & qui mibi saepe repugnat;
Sed puer est, etas mollis & apta regi.
Ephyllides puerum citbarat: perfecit Achillem,
Atq; animos molli contundit arte feros.
Qui totius socios, toties perterritis hostes,
Creditur annosum persignuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro,
Verberibus jussas prabuit illa manus et.
Eacide Chiron, ego sum preceptor amoris et.
Savas uerq; puer: natus uerq; Dea.
Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro,
Franoq; magnanimi dente retinuntur equi.
Et mibi cedit amor: quamvis mea vulnera arcu
Pectora, iactatas excutisq; factas.
Quod me finxit amor, quod me violentius ussis;
Hoc melior facti vulneris ultor ero.
Non ego, Phoebe, das a te mibi mentior artes et.
Nec nos aetria voce monemur avis.
Non mibi sunt visa Clio, Cliusq; sorores,
Servanti pecudes vallibus Ascre suis.
Usq; opus movere hoc et vasti pareto perito et.
Vera canam et capitis matur amoris ades.

Eft

DE ARTE AMANDI

Est procul vista tenues, insignis pudoris,

Quaq; regis medios insita longo pedes.

Nos Venerem turam concessaq; fusa canemus;

Inq; meo nullum carnusne crimenes erit.

Principio, quod amare velis, reperire labora,

Qui nova nunc primam miles in arena venias

Proximum huic labor est placitam exorare puellam;

Tertium, ut longo tempore duret amor.

Hic modus; haec nostro figura sit area currus;

Hac erit admissa meta terenda rosa.

Dum licet, & loris passim potes ire solus;

Elige cuius dicas, Tu mibi sola places.

Hac tibi non veniet tenues delapsa per auras;

Quaranda est oculis apta puella ruis.

Scit bene venator cervis ubi retia tendit;

Scit bene quam frendens walle moratur aper.

Ancipibus nosti frustices: qui sustinet hamos;

Novit que multo pisces natentur aqua.

Tu quoq; materiam longo qui quarum amori,

Ante frequens quo sit, disco, puella loco.

Non ego quarantem venis dare vela jugebo;

Nec tibi, ut invenias, longa terenda via est.

(Andromedon Persae nigra portarit ab Indis,

Rapiatq; sit Phrygio Graia phella viro)

Totib; namq; dabitis formosas Roma puellas;

Hac habet, ut dicas, quicquid in orbe fuit.

Gargara quoq; segetes, quoq; habet Malibymna racemos

Æquore quoq; pisces, fronde reguntur aves.

Quoq; æclum stellas, tot habet tua Roma puellas:

Mater & Enea constas in urbo sui.

Sic caperis primis & adhuc crescentibus annis?

Ante oculos venies et veri puella tuos.

Sive peris juvavem iuvenes ibi mille placebunt;

Cogitatis voisi noscimus ipse sui.

Sic tu forte juvas sera & sapientior artas;

Hoc quoq; (credo mibi) crebrum agmen erit.

Tu modo Pompei à Lenus spatiare sub umbra,

Qùm sol Herculai terga Leonis adit.

Aus,

DE ARTE AMANDI

Aut, ubi manusib[us] nati sua munera matur
 Addidit, extorno marmore dives opm.
 Nec tibi visetur, qua priscis sparsa tabellis
 Porticum auctoris Livia nomen haber.
 Quaq[ue] parare necem miseris patruelibus ause
 Belides, & stricto barbarum ene pater.
 Nec te prætereat Veneri plorans Adonis,
 Cithaq[ue] Iudeo septima sacra viro.
 Nen fuge diligens Memphisca sacra juventus:
 Multas illa facit, quod fuit ipsa Fovi.
 Et foro conueniunt (quis eredere possit ?) amori:
 Flammæq[ue] in arguto sapientia foro est ;
 Subditæ qua Veneris facto de marmore templo
 Appias expressis aera pulsat aquis.
 Illo sapientia loco capitur consilium amore:
 Quiq[ue] alii cavit, non caver illa fibia.
 Illo sapientia loco desunt sua verba deserito:
 Resq[ue] nova veniunt, causaq[ue] agenda sua est.
 Hunc Venus è templis, qua sunt confusa, rident
 Qui modo patronu, jam cupis esse cliens.
 Sed tu præcipue curvis venare theatris :
 Hat loca sunt voix fortiora suis.
 Illic invenies, quod ames, quod ludere possis ;
 Quodq[ue] semil tangas, quodq[ue] tenere velis.
 Ut redit, tq[ue] frequens longum formica per agmen,
 Graniferò solitum dum uabit ore cibum ;
 Aut ut apes saltu[sq[ue]] suos, & olentia nata
 Pascua, per flores & ihyma summa volant :
 Sic ruunt in celebres cultissima famina ludos :
 Copia iudicium sapientia meum est.
 Speciarum veniunt, veniunt spectentur ut ipso :
 Ille locus casti damna pudoris habet.
 Primus sollicitos fecisti Romule ludos,
 Cum juvit viduos rapta Sabina viros.
 Tunc neq[ue] marmorato pendebant uolu thentro.
 Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
 Illic, quas tulorant nemerosa palatio, frondes
 Simplicer posuit : secundum sine arte fuit.

In gradibus sedis populum de cespice factio;
 Qualibet birsisas fronda regente comes.
 Respicunt osculisq; notant sibi quisq; puellam,
 Quam volit: & tacito pectori multa movent.
 Dumque, rudent prabens modum ubicimur Thusca,
 Lydius aquaram ter pede pulsat humum;
 In medio plausu (plausu runc arte carebas)
 Rex populo præda signa petenda dedit.
 Prosternit exilium, animatum clamore facientes &
 Virginibus cupide injicentesq; manus.
 Ut fugiunt aquilas timidissima turba columbae;
 Utq; fugit visos agosa novella lupos;
 Sic illa timuere viros sine lege ruitantes &
 Constitutus in nulla, quis fuisti ante color.
 Nam timor unus erat, facies non una timoris;
 Pays lanias crines, pars sine monte sedat.
 Altera mæsta filos, frustra vocat altera matrem;
 Hac queritur, superbas; bac fugit, illa manet;
 Duecuntur rapta, genialis præda, puella &
 Es poruit multas ipso decere pudor.
 Siqua repugnabas nesciūm comitēmq; megaras;
 Sublatae cupida vir tulit ipse finu.
 Atq; ita, Quid teneros lachrymis corrampū ocellos
 Quod matris patet est, hoc tibi, dixit, ero.
 Romulo, milibum scīpsi dato commoda solu:
 Hac mihi si dederis commoda, miles ero.
 Scilicet ex illo solennia more theatra,
 Nunc quoq; formosis infidiosa manent,
 Nec te mobilium fugias certamen eorum:
 Multa capax populi commoda Circus habet.
 Nil opus est digniss, per quos arena loquariss:
 Nec tibi per nivis accipienda nota est.
 Proximum à domina, nullo prohibente, sedeo &
 Jungo et nūm lateri, quam potes, usque latet.
 Et bene te cogit, si nolit, linea jungi &
 Quā tibi sanguenda est lege puella loci.
 Hic ubi queratur socii sermonis origo:
 Es movians primas publicas verba sonas.

DE ARTE AMANDI

Cujus equi veniant, facito studiose requiras :
 Nec mora quisquis erit, cui faver illa, favet
 At cum pompa frequens certanib; ibit Ephebius 3
 Tu Veneri domina plaudere favente manu.
 Virg; fit, in gremium palvus si forte puellæ.
 Deciderit, dicens excutiendus erit.
 Et, si nul'us erit pulvis, tamen excute nullum :
 Qualibet officio causa sit optia tuo.
 Pallia si terra nimiqui demissa jacebunt ;
 Collige, & immundâ sedulua effor humo.
 Priorum officii pretium, patiente puellâ,
 Contingent oculâ crura videnda tuâ.
 Respice præterea, post vos quiscumq; sedebit.
 Nè premat opposito mollsa terga genu.
 Parva leves capiunt animos : fuis uile multis,
 Pulvinar facilis compo sisse manus.
 Profuit & tenut ventos movisse flabello,
 Et cava sub tenerum scanno dedisse pedem.
 Hos aditus Circu'sq; novo præbabit amori,
 Sparsumq; sollicetio tristia arena foro.
 Illa sape puer Veneris pugnauit arenâ :
 Et qui spectavit vulnera vulnu habuit.
 Dum loquuntur, tangitq; mansum posciturq; libellum
 Et querit, posito pignore, vivat uter,
 Scuimus ingemuit, telumq; volatile sensu,
 Et pars sp; & ait vulneris ipse fuit.
 Quid modo cum belli naualis imagines Cæsar
 Porfidas induxit, Cecropiâsq; rares ?
 Nempe ab utroq; mari juvenes, ab utroq; puellæ
 Venere : aitq; ingens orbis in uibe fuit.
 Quis non inuenit turba quod amaret in illa ?
 Ebet quidam malitos advena sorbit amor ?
 Ecce parat Cæsar, domito quod defuit orbi,
 Addere nunc oriens ultime noster eris.
 Parbo dabis pœnas : Crassi gaudete sepulti,
 Signa'q; barbaricas non bene passa manu,
 Ultor adeſt, primi sue ducem proficitur in annis ?
 Bellisq; non fuero trallat agenda puer.

Parcite natales timidi numerare doctrum :
 Caesaribus virtus contigit ante diem.
 Ingenium celeste suis velocius annis
 Surgit signava fort male dama morte.
 Parvus erat manib[us] sq[ue] duos Tyrannibus angues
 Preffit : & in cunctis jam Jove dignus erat.
 Nunt quoq[ue] qui puer es, quantu[m] tunc Bacche fuisse.
 Cum timuit ibyssos India videt tuos !
 Auspiciis anni sq[ue] patris puer arma movebis,
 Et vincas annis auspiciis sq[ue] patris.
 Tale rudimentum tanto sub nomine debes :
 Nunc juvenum princeps, deinde future sensum,
 Cum tibi sint fratres, fratres ulciscere Lasos e
 Cumq[ue] pater tibi sit, iura tñore patris.
 Induit arma tibi genitor patriaq[ue] tuusque :
 Hostis ab invito regna parente rapit.
 Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas :
 Stabat pro signis j[us]sq[ue] piñmq[ue] tuis.
 Vincuntur Parthi causa, vincuntur & armis.
 Eas Latio dux meus addat opes.
 Marsq[ue] pater, Caesarq[ue] pater, date numen etiū :
 Est Deus è vobis alter, & alter erit.
 Auguror en, vinces, votivāq[ue] carminare eddam;
 Et magno nobis ore sonandus eris.
 Confites : aciēmq[ue] meis hortabere verbis :
 O definis animis nè mea verba tuis !
 Tergāq[ue] P[ro]ptitorum, R[ec]onditāq[ue] pectora dicam :
 Telāq[ue] ab averso qua jaces hostis equo.
 Quid fugis, ut vincas? quid victos, Parthe, relinquis?
 Parthe, malum jam nunc Mars tuus omen habet;
 Ego eris illa dies, quā tu, pulcherrima retum;
 Quamor in niveis aureus tibi equis.
 Ibunt ante duces onera i colla catensis :
 Nè possim tuti, quā prius, esse fugā.
 Spectabunt juvenes lati, missaq[ue] puella ē
 Diffundētq[ue] animos omib[us] illa dies.
 Atq[ue] aliqua ex illis, dum regum nomina querit,
 Quæ loca, qui mons, quæve foransar aqua?

Omnis

DE ARTE AMANDI

204

Omnia responde, nec tantum si quis rogabit
 Et qua nescieris, ut bene uida, refer.
 Hic est Euphrates praeinclus arundine frontem:
 Cui coma dependet carula, Tigris erit.
 Hos fac Armenios: hac est Dacia Persis:
 Urbs in Achemonis validum ista fuit.
 Ille, vel illo, ducet; Ceterum qua nomina dicas:
 Si poteris, vere; si minus, apta tamen.
 Dant etiam positio aditum convivia mensis:
 Est aliquid prater vina, quod inde petas.
 Sape illic possum, teneris adducta laceris
 Purpureum Bacchi cornua preffit amor.
 Vinaqz cum bibulas, sparsere Cupidini alas,
 Permanet, Et capto stat gravis illo loco.
 Ille quidem penas, velociter excusit uidas:
 Sed tamen aspergi pectus amore nocet.
 Vina parans animos, faciensqz coloribus apertos,
 Cura fugit, multo diluiturqz mero.
 Tunc veniunt risu: tunc pauper cornua sumis:
 Tunc dolor Et cura, rugaqz frontis abit.
 Tunc aperit montes avararissima nostro
 Simplicitas, artes excutiente Deo.
 Illic sape animos juvenum rapuere puella:
 Es Venu in vini, ignis in igne fuit.
 Hic tu fallaci uiniu nre credo lucernae.
 Judicio forma nostraqz merumqz nocet.
 Luce Deus caloqz Parus spectavit aperio:
 Cum dixit Veneri, vincis utramqz Veni.
 Nocte larent menda, visioqz ignoscitur omnis:
 Horaqz formosam quamlibet illa facit.
 Consule de geminis, de vinclita uirice lana,
 Consule de facie corporibusqz diem.
 Quid tibi faemineos caruim venatibus apertos
 Enumerem? numero cedat arena nro.
 Quid referam Baias, pratextaque littera velut,
 Et, quae de calido sulphure fumat, aquam?
 Hinc aliquis uulnus referens in pectora, dixit,
 Non hac, (ut fama est) uanda salubris rest.

Eso

Ecce sub urbana templam nemorale Diana.
 Parataq; per gladios regna innocentia manus.
 Illa quod est virgo, quod tibi Cupidinis odit,
 Multa dedit populo vulnera, multa dabit.
 Hoc tenet, unde legas quod amas ubi retia tendas.
 Principi imperib; vult a Thaleis modis.
 Nunc tibi quae placuit, quas fit capienda per artes,
 Dicere praeceps molier artis opus.
 Quisquis ubique, vix faciles adverteat monies.
 Polliciesq; favent vulnas adesse meis.
 Prima sua mens veniat fiducia, cunctas
 Posse capi, captes: tu modo tende plagas.
 Vix prius volvuntur raccant, astate cicadas,
 Menalius lepori deo sua terga canis,
 Femina quam juveni blande tenetata repugnat:
 Hec quoq; quam poteris credere nolle, voler.
 Vix viro furtiva Venus, sic grata puerilla est:
 Vir male dissimilat: noctis illa cupit.
 Conveniet maribus, ne quam nos ante rogemus?
 Femina jam partes vici roganus ager.
 Mollibus in pratis admugit fennius tauri:
 Femina corripedi semper addinuit equo.
 Parior ita nobis, nec tam furiosa libido est:
 Legitimum finem flammia virili habet.
 Byblida quid referam, vestito quae fratri amor
 Arsi, & est laqueo fortiter ultra nefas?
 Myrra patrem, sed non ut filia debet, amavit:
 Et nunc obducto corde pressa later.
 Illius lacrymis, quas arbor fundit odora,
 Ungitur, & domina nomina gulta tenet.
 Forte sub umbris nemorosa vallibus Ida,
 Candidus animi gloria taurus erat,
 Signatus tensus medea iner cornu nigro:
 Una fuit labores, catena lacris erant.
 Illum Gnothiades, Sidoniadesq; juventus
 Operarant tergo sustinuisse fuso.
 Pasiphae fieri gaudebat adultera tauri:
 Invida formosas oderat illa boves.

DE ARTE AMANDI

Nota cano : non hoc, que cunctum sustinet urbes,
 Quamvis sit mendax Creta negare posset.
 Ipsa novas frondes, & prata tenerrima, cassare
 Ferrur imassurâ subsecuisse manus.
 It comes armenis : nec iuram cura moratur
 Conjugis : & Minos à bovo victimâ erat.
 Quid tibi Paphaëe pretiosas sumere vestes ?
 Ille tuu nullas securis adulter opes.
 Quid tibi cum speculo montana armenta petensi ?
 Quid tories possias fingis incepta comas ?
 Crudo ramen speculo, quod te negat esse juventem ?
 Quid cuperes fronti cornua nata rara !
 Sive placet Minos ; nullum queratur adulter :
 Sive virum mavis fallere ; fallere virum.
 In nemus & saltus ihalamo regina relîcto
 Ferrur, ut Aonio concita Baccha Deo.
 Ab quoties vultu vaccam spectavis iniquo.
 Es dixit, Domino cur placet ista meo ?
 Aspice, us ante ipsum teneris exsultas in herbis ?
 Nec dubito, quin se stulta placere putes.
 Dicit : & ingenti jamdudum de grege duci
 Fussit, & immeritam sub juga curva irabi :
 Aut eadere ante aras commentaq; sacra coegit :
 Et tenuit latâ pollicis exta manus.
 Pollicibus quoties placavit numina casis ?
 Atq; ita exta tenens, Ite, placere meo ?
 Et modo sefieri Europam, modo postular Iô :
 Altera quod bos est, altera vecla bove.
 Haue ramen implevit vaccâ deceptus acernâ
 Dux gregis : & partu proditus auctor erat.
 Cressa Thyestao si se abstinisset amore ;
 (Ab quantum est uni posse placere viro !)
 Non medium rupisset iter currûq; retorio
 Auroram versis Phœbus adiisse quis.
 Filia purpureos Niso furata capillos,
 Puppe cadens collâ, facta refertur avis.
 Altera Scylla maris monstorum, medicamins Circu,
 Pube premis rabidos inquinib[us]q; canes.

Qui

Qui Martem terris Neptunum effugit in undis,
 Conjugis Atridis vilesma dira fuit.
 Cu non desita est Ephyrae flamma Creusa,
 Es nece natorum sanguinolenta parens?
 Slevit Amynorides per inania lumina Phoenic:
 Hippolytum rapidis diripuistis equi.
 Quid fadis immeritis Rhineu sua lumina natis?
 Pena reversura est in caput ista tuum,
 Omnia farnisea sunt ista libidine mors.
 Anterior est nos trā plusq; furoris habet.
 Ego agē nē dubita cunctas superare puellas:
 Vix erit ē mulier qua negat una tibi
 Qua dant, quaq; negant gaudent ramen esse rogatas
 Ut jam fallaris, rata repulsa sua est.
 Sed eus fallaris, cum sit nova grata voluptas,
 Et capiant animos plus alienis suis
 Fertilior seges est alienis semper in agris:
 Vicinūmq; pecu grandiss uber habet.
 Sed prius ancillam captata nōsse puella
 Cura sit: accessus mollies illa tuos.
 Proxima consilis domina si ut illa videto:
 Nōve pariam tacitis conscientia fidā jocis.
 Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando:
 Quod potis, ex facilē, si voler illa, feres.
 Illa legit tempus (modici quoq; tempora servant)
 Quo facilis domina mens sit, & apta capi,
 Mens erat apta capi tunc, cū lauissima torsum,
 Ut seges in pinguis luxuriantibus humo.
 Pillora dum gaudent nec sunt astricta dolore;
 Ipsa patient, blandā sum subit arte Venus.
 Tum cū mērisstis erat, defensa est Ilios armis:
 Militibus gravidum laea recepit equum.
 Tum quoq; tentanda est, cū pollice laea dolebit
 Tunc facies, operā nē sit insulta tuā.
 Hanc matutinos postens ancilla capillos
 Inciter: & velo remigis addat opem.
 Et secum tenuis suspirans murmure dicat,
 Us puto, nos poseris ipsa referre vicem.

DE ARTE AMANDI

208

Tunc de te marysol: tuum persuadentia verba
 Addas: Et insano furet amore mortis.
 Sed propera, nō vela cadant, itaq; residant:
 Ut fragilis glacies, intor in ita morā.
 Quarit, an hanc ipsam profū violare ministram?
 Talibus admissis alea grandis inest.
 Hec ad concubitū sit sedula; tardior illa;
 Hec dominus munus temporat; illa sibi.
 Casm in evens est: licet hic indulget ausus,
 Consilium tamēcū est abstinuisse meum.
 Non ego per praeceptū acutū carmina vadom;
 Nec juvenum quisquam, me duco, captiuū erit.
 Sicutem illa ibi dum dat, recipitq; iubellas,
 Corpore, non tantum sedulitate, placet;
 Ecce dominiā portare pīnūr: comes, illa sequitur.
 Non tibi ab ancilla est incipienda Venit.
 Hoc unum mones (si quid modo creditur artis,
 Nec mea dīta rāpax per mare venit agas)
 Aut nunquam tenses, aut perfice: tollitur indīz.
 Cum semel in partem criminū illa venit.
 Non avis utiliter viscissū effugit alia;
 Non bene de laxis suffib; exit aper.
 Saucius arrepro pīscis retinetur ab homo;
 Opprīma tenet grantia nec, nisi vīctor, abi.
 Tunc neq; te prædeū communī noxīa culpā;
 Falldq; orunt domina, distldq; nota tibi.
 Sed bene celatur & bene si celabitur index;
 Notitia suboris semper amica tua.
 Tempora qui solē opōrōsa colentib; arva,
 Fallitūr. Quādūcī a spicienda putat.
 Nec semper credenda Cirri fallacib; nrūdo;
 Nec semper virili concors puppī aqua;
 Nec teneras rūtum est semper capere pueras;
 Sepe dato medium tempore fīst idem.
 Sive dies suboris auratis, sive calendas,
 Quas Venerem Marit continuā ssō juvat;
 Sive erat ornatiss., non ut fuit ante, signis,
 Sed regum positas Circus habebit operas;

Diff.

Difit opus; tunc brists hyems, tunc Pleiades in passis;
 Tunc & in aquore a marginat Aethra aqua.
 Tunc heus definitur: tunc, si quis creditur alioq;
 Vix tenuit lacerta manus fraga umbra ratis.
 Iste licet indipio, quā scibilis Allia luce
 Vulneribus Lauris sanguinolenta fuit:
 Quāq; die redonat rebus minus apta gerendis
 Culta Palastino septima festa viro.
 Magna supersticio tibi sit natalis amica:
 Quāq; aliquid dandum est, illa sit atra dies,
 Cū bene vata rit, tamen austera: invenit urem
 Femina, quā cupidē carpas amantis opes.
 Istror ad dominam venit discindere omacem?
 Expedier merces tecq; sedente suos.
 Quia illa, inspicie, sapere ut videare, rogabit
 Oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas:
 Bi fore consentanea multos jurabat in annos:
 Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet, emi.
 Siquid esse domi, quae de, causabre nūmmos;
 Littera poscar ut ne dīdicisse putat.
 Quid, quāsi natli cū poscit munera libo,
 Et quoties opus est, māscitur illa sibi?
 Quid, cū mendaci damno mastifissimā ploras,
 Elapsūsq; cūq; singitur aura lapis?
 Multa ragant tradenda sibi, data reddere nolunt.
 Perdis; & in damno grata nulla tuo est.
 Non mihi, sacrilegas meterricū ut persequar artes,
 Cum totidem linguis, sicut satis ora decem.
 Cria vadum tentat rafsi infusa rabbellis:
 Ceratua primū conscientia mentis eaz.
 Blanditas foras illa una, imitatq; a nantūm
 Verba: nec exigua, quisquis es, alde precess.
 Heitora donata vis Priamo proco morus Achilles:
 Eleclit iratus voco rogante Deos.
 Promittas facio: quid enim promittere ladit?
 Polliciis diues quilibet esse potest.
 Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:
 Illa quidem fallax, sed ramen apia tea est.

DE ARTE AMANDI

Si dederis quicquam, potius ratione relinqui;
 Praeteritum tuleris, perdiderestq; nihil.
 Et, quod nos dederis, semper videari daturus;
 Sic dominum sterilis saepe fecellit ager.
 Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor;
 Et revocat cupidas alea saepe manus.
 Hoc opus, hic labor est, primum sine munere jungo.
 Si dederit gratus, qua dedit, usq; dabis.
 Ergo eat, & blandis peraretur littera verbis:
 Explorétq; animas, primi q; roris iter.
 Littera Cydippen pomo perlata fecellit:
 Insciatq; est verbi capta puella suis.
 Disce bonas artes (moneo) Romana juventus;
 Non tantum trepidos ut tuare reos.
 Quam populus, judexq; gravis, lectusq; sonans;
 Tam dabit eloquio vita puella manus.
 Sed lateant vices, nec sis in fronte disertus;
 Effugiant voces verba molesta tua.
 Qui nisi mentis inops, tenera declinat amica?
 Sape valens odit littera causa fuit.
 Sit ibi credibilis sermo, consuetaq; verba;
 Blanda tamen, praesens ut videare loqui.
 Si non accipies scriptum, illebitumq; remittet;
 Litteram spera, proposuimusq; tene.
 Tempore difficiles veniunt ad aratra juvantes;
 Tempore lenta pati frana docentur equi.
 Ferrea assiduo consumitur annulum usu;
 Interit assidua vomer adancu humo.
 Quid magis est durum saxo? quid molliu sonda?
 Dura tamen mollii saxe cavantur aqua.
 Penelope ipsam perstes modo, tempore viruus;
 Capta vides ferro Bergama; capta tamen.
 Legerit, & nolis rescribere; cogere noli?
 Tu modo blandissas fac legat ipsa tuas.
 Qua voluit legisse, voler rescribere letis;
 Per numeros veniunt ista gradusq; suos.
 Porfian & primò venies ribi littera tristis;
 Quaq; roget, ne se sollicitare velis.

Quod regat illa, si mea: quod non regat, opus ut iuventa.

In sequore: Et voti post modo compas erit.

Interea sive illa toro resupina feratur.

Ludicram dominam dissimulando adi.

Neve aliquis verbis odiosas afferat aures,

Quam potes ambiguus callidus abdo notum.

Seru pedibus vacuu illi spatiofa teretur.

Porticien; hic socios su quoq; junge moras.

Et modo praecedas, facito; modo cerga sequari;

Et modo festinas: Et modo lentim eas.

Nec tibi de medias aliquam transire columnis

Sit pudor, Et latere continuasse latum.

Nec sine te curvo sedegs speciosa ibeatra;

Quod spectes, humeris afferat illi suis.

Illam respicias, illam mirere licebit;

Multa supercilium, multa loquacem notam.

Et plaudas aliquo mimo saltante puella;

Et favias illi, quisquam agatur amans?

Cum surgis, surgas; donec sedet illa, sedeto;

Arbitrio dominae tempora perde sua.

Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos;

Nec tua mordaci pumice crura tutas;

Uta jubo faciant, quorum Cybeleia mater.

Concinitur Phrygius excululata modus.

Forma viros negletta decet. Minoida Thessemus.

Abstulit a nulla tempora compres acu.

Hippolytum Phadra, nee eras bene compres, amaviss;

Cura Dea sylvis apium Adonis erat.

Munditia placeant: fuscentur corpora campo;

Sit bene conveniens, Et sine labe toga.

Linguisq; nre rigoat: careant rubigine dentes;

Nec vagua in laxa pos tibi pelle nates.

Nec male deformat rigidos tonsura capillos;

Sit coma sit doctâ barba refelta manus.

Et nibil emineant, Et sint sine sordibna unguies;

Inq; cava nullum feci tibi nare pilos.

Nec male odoratis sit tristis ambitus oris;

Nec ledas nates virq; palerq; grigie.

Cetera

DE ARTE AMANDI

Cetera lascivie faciant concorde puella.
 Es si quis male vir quicquid habere viderum?
 Ecce suum vatum Liber vocat: hic quoque amans
 Adjuvat: & flamma, quam ene ipse, favebit.
 Gnoſſis in ignotis amens errabas aronis,
 Quā brevis aquoreis Dīa feritur aquis.
 Utq; eras ē ſomno ronicā volata rediſtū,
 Nuda pedem, croceas ita colligata comas &
 Thesae crudelē ſurdas clamabas ad undas,
 Indigno tenore imbro rigante genas.
 Clamabat, flebātq; ſimil (ſed uirumq; decibat)
 Nec faſta eſt laetbris turpior illa ſuit.
 Jamq; iterum ſundens mollifíſſimū peltora palmit,
 Perfidiū ille abit, quid mibi fieri ait.
 Quid mibi fieri ait: nō ſonuerunt ſymbala roto
 Littore, & aſſonirā týmpana pulſam manu.
 Excidit illa mērū, & ſup̄sq; noviffima verba:
 Nullus in exanimè corpore fanguinis eras.
 Ecce Mīmālānides ſparſis in uirgā capillis:
 Ecce leves Satyri pravia turba Dot.
 Ebrium ecce ſonox pando Silenus uſello
 Vix ſeder, & preſſas contineat arreſtabas.
 Dum ſequitur Bacchus, Bacchus fugiuntq; per ſuntq;
 Quadrupedem ferulā dum malum uirgo eques:
 In caput aurū ſecidit delapsus uſello:
 Clamārunt Satyri, Surge, agē, ſurge pater.
 Jam Demū in curru, quem ſummum tenet at uis,
 Tigribus adjunctis aurea lora dabas.
 Et color, & Thesum, & vox abideat puer.
 Tēq; fugam petitis, tēq; reuera moria eſt.
 Horruit, ut sterilos, agitat quād venit, arifta:
 Et levis in modidā cana palude tremis.
 Cui Demū, En adiſum tibi cura fideliſor, inquit:
 Pone metum; Bacchi Gnoſſias uxor eris.
 Manū habe catulum: cælo ſpectabore ſyndū:
 Sape reges dabiam Cressa puella ratem.
 Dixit: & ē curru, nō tigres illa timet,
 Defilit: impoſtro coſſis arena puto.

Implicatisq; finu (nig; enim pugnare valebat) :

Abstulit, ut facile est omnia posse Deo;

Pars Hymenae coniuncta pars altera Eude clamat :

Sic coeunt sacro nuptio Deusq; toro,

Ergo, ubi contigerint posti tibi madera Bacchi,

Atq; eris in facili summa parte tori :

Nycteliumq; patrem, nocturnaq; sacra precare,

Nè jubeant capiti vina nocere iub.

Hic ubi multa licet sermone latrunculo

Dicere : quædiss sentiat illi sibi :

Blanditiasq; leves tenas per scribere vino :

Ut dominam in mensa se legat illa tuam :

Atq; oculos oculis spectare fatidibus ignem.

Sæpe ricens vocem verbâq; vultus habet.

Fas primus rapias illi rata libellis

Pocula : quæq; bibis parte puella, bibas,

Et quemurq; cibum digitis libaveris illa,

Tu petes dumq; petes, si tibi rata manus,

Sip; etiam tua vota, viro placuisse puella :

Utilior vox facies amorem tuum.

Huic, si forse bibas, sortem concorda præteram :

Huic detur capiti missa corona tuo.

Sive sit inferior, seu par, prior omnia sumat :

Nè dubitos illi verba secunda loqui.

Tuta frequensq; via est, per amici fullere nomen :

Tuta frequensq; licet sic via, crimen habet.

Indo propinato nimisrum multa propinuet,

Et sibi mandatis plura bibenda putet.

Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi :

Officium præstant mēusq; pedēsq; suum.

Jurgia præcipue vino stimulata cavito :

Et nimisrum faciles ad fera bella manus.

Occidit Eurytion stulte data vina bibendo :

Aprior est dulcis mensa meritisq; joco.

Si vox est, canta ; si molliu brachia, salsa :

Et quacunq; potes dore placete, place.

Ebrietas ut vera nocet, sic ficta juvabit :

Fas titubet blaso subdola lingua sono.

DE ARTE AMANDI

Et quicquid dices, faciesq; protervita aquo,
 Credatur nimium causa fuisse merum.
 Et benedic domina; beata, cum quo dormieret illa;
 Sed male sit, tacitā mente precare viro.
 At, cūm discedit mensā convivā remota,
 (Ipsa tibi accessus turbā, locūmq; dabit)
 Insere se turbā; leviterq; admotu sunti,
 Velle latuſ digitis; & pede rango pedem.
 Colloquii jam tempus adest. Fuge, rustice longē
 Hinc pudor: audarem sorsq; Venūsq; juvante.
 Non tua sub nostras venier facundia leges;
 Fac tantum cupias, sponte desertue oris.
 Est & agendum amans, imixtandūq; vulnera verbū;
 Hic tibi querarunt qualibet arte fidis.
 Nec credi labor est tibi quaq; videtur amanda:
 Pessima sit, nulli non sua forma placet.
 Sape tamen vere caput simulator amare:
 Sape, quod incipiens finixerat esse frustis.
 Quo magis o facilis imitantibus esse puella:
 Fiet amor verū, qui modo filius erat.
 Blanditiū animum fursum deprendere fas est,
 Ut pendens liquida ripa subitur aquā.
 Nec faciem, nec te pigras laudare capillos,
 Et teretes digitor, exiguumq; pedem.
 Delectans etiam castas praeconia forma:
 Virginibus cura, gratāq; forma sua est.
 Nam cur in Phrygiū Funonem & Pallada sylvū,
 Nunc quoq; iudicium non tenuisse pudet?
 Laudatas offendit avis Funonia pennas:
 Si tacitū spectes, illa recondet opes.
 Quadrupedes inter rapidi certamina cursus,
 Depexaque juba, plausaque colla juvante.
 Nec timide promittit, trahunt promissa puellas.
 Pollicitis testes quoslibet adde Deos.
 Jupiter ex alto perjuria ridet amantūm,
 Et jubet Molios irrita ferre Notos.
 Per Styga Funoni falso jurare solebat
 Jupiter: exemplo nunc favet illo suo.

Expedit

LIBER I.

115

Expedit esse Deos; & ut expedit, esse possemus;

Dantur in antiquos tuba merumq; focos.

Nec secura quies illos similiq; sopori.

Detinet: innocui vivete, munera qdiss.

Reddit deponsum: pietas sua fædera servis.

Fraus absit: vacuas cadi habere manus.

Ludite, si sapitis, solas impunè puellas:

Hac minus est una fraude pudenda fides.

Fallite fallentes: ex magna parte profanum

Sunt genus: in laqueos, quos posuero, cadant.

Dicitur Ægyptus caruisse juvansibus arva

Imbris: atq; annos siccæ fuisse novem;

Cum Thrasius Busirin adit, monstruq; piarè

Hospiti effuso sanguine posse forem:

Illi Busiris, Eres Foris boſia primus,

Inquit: & Ægypto ta dabis hospes aquam.

Et Palaris tauro violenti membra Perilli

Torruit: infelix imbris autor opus.

Justus uerq; fuit: neq; enim lex justior illa est,

Quam necis artifices arce perire suā.

Ergo & perjurias merito perjurata fallant:

Exemplo dolet fœmina læsa suo.

Et lachryma profusa: lacrymis adamanta movebis;

Fac madidas videat, si potes, illa genas.

Si lachryma (neq; enim veniunt in tempore semper)

Deficiunt uâ lumina tange manu.

Quis sapiens blandis non miscet oscula verbis?

Illa licet non det, non data sume iamē.

Pugnabit primò fortassis, & improbo, dices:

Pugnando vinci se ramen illa voles.

Tantum nō noceant teneris male raya labellis,

Nōcē queri possit dura fuisse, cave.

Oscula quis sumpsit, si non & carera sumpsit;

Hac quoque, qua data sunt, perdere dignus erat.

Quantum defuerat pleno post oscula voro!

Hei mibi rusticitas non pudor ille fuis.

Vim licet appellerent: grata est vis ista puellis:

Quod juvat, invisa sape dedisse volunt.

Qua-

DE ARTE AMANDI

Quæcunq; est Veneris subitæ violata rapinæ,

Gaudes: Si improbitas munera instar habet;
At qua, cùm possit cogi, non tarda recedat;

Cum funusat vuln' gaudia, trifia erit;

Vim passa est Phœbe: vis est illata fodi;

Et grata rapin' raptor uerque fuit.

Fabula nota quidem, sed non indigna referri;

Scyriae Ammonio uicta puella viro.

Nam Dea laudata dederat mala præmia formæ;

Colle sub Idaeo vivere digna Venus;

Nam nunt ad Priamum diverso venerazorbe;

Gratiasq; in Hincus mænibus uxor erat.

Jurabant omnes in lexi verba mari;

Nam dolor unius, publica causa fuit.

Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisses, Achilles

Viste virum longè dissimilatum eras.

Quid facis, Macida è non sunt tua munera lane;

Turritulus aliam Palladii arce petas.

Quid tibi cum calathis è clypeo manus apia ferendo?

Pensa quid? in dexira, quā cadet Hector, habebis?

Rejice succinctos operoso flamine fusos:

Quassanda est ista Pelias hæsta manus;

Forte erat in thalamo virgo regalis eodem;

Hæc illum stupro compedit esse virum;

Viribus illa quidam uicta est: (ita credere oportet)

Sed volvi vixi viribus illa tamen.

Sape, Mano, dixit, cùm jam properaret Achilles:

Fortia nam posita sumpserat arma colo.

Vix ubi nunc illa est? quid blanda voce moraris

Aurorem stupri Deidameia sui?

Sciens, ut pudor est, quiddam capuisse priorem;

Sic alio gratum est incipiente pax.

Ah nimia est propria juveni fiducia formæ,

Exspectet si quis, dum prior illa roget.

Vir prior accedat: vir verba protantia dicat;

Ex ipias blandas molliter illa preces.

Ut posse, roga: tantum cupit illa rogari;

Da causam voti principiumq; tuus,

Zupit

Jupiter ad vetores supplex berendas ibat :
 Corripuit magnum nulla puella Jovem.
 Si tamen à precib' tumidos accedere fuisse
 Senseris, incepto parce, refregi pedem.
 Quod refugis, multa cupiunt : odere, quod instas.
 Lenius instando radia tolle nisi.
 Nec spes est Veneris semper profunda regani:
 Intrae amicitia nomine rectus amor.
 Hoc aditu vidi terrib' dasa verba pueræ :
 Qui fuerat eulor, factus amator erat.
 Canidum in nauta turpis color : aquoris canda
 Debet & à radice syderis esse niger.
 Turpis & agricola, qui uomore semper aduncit,
 Et gravibus rastriis sub Jove uirat humum.
 Eritus; Palladia petitur cui fama corona,
 Candida si fuerint corpora, turpu' erit.
 Palleat omnis amans : color hic est apud amantem.
 Hoc decet : hoc multi non valuisse putant.
 Pallidus in Lyricen sylvis errabat Orion :
 Pallidus in lenta Naios Daphn' erat.
 Arguat & macies auim' : uic turpe pus' erit.
 Phileolum nitidis imposuisse comis.
 Attenuant juuorum vigilare corpora noctes,
 Cur & q; &, immenso qui sit amore, dolor.
 Ut voto possidere tuo, miserabilis esto :
 Ut, qui te videat, dicere possit, Amas.
 Conquerar & an moneam' mixtum fas esse nefasque ?
 Nomen amicitia, uomen inane fides.
 Hei mihi, non tutum est, quod amas, laudare sodali,
 Cum tibi laudanti credidit, ipse subiit.
 At non Achilles lectum temeravit Achillis &
 Quantum ad Pirithoum, Phædra prædicta fuit.
 Hermione Pylades, quæ Pallada Phæbus, amavit &
 Quodq; tibi geminus, Tyndare, Castor erat.
 Si quis idem sperat, laturas poma myricas
 Speret : & è medio flumine mella petat.
 Nil, nisi turpe, juuas : cura est sua cuiq; voluptas &
 Hac quoq; ab alterius grata dolore venit.

DE ARTE A M A N D I , &c.

Hoc facinus non est hostis metuendus amans!

Quos credis fidos, effuge; tulus eris,

Cognatum fratremq; eave, fidumq; sodalem;

Præbabis veros hac tibi turba metus.

Finiturus eram: sed sunt diversa puellis

Pectora: mille animos excipe mille modis.

Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa

Convenit, hac oleis: hic bene farræ virere;

Pectoribus mores tot sunt, quo in orbe figura;

Qui sapit, innumeris moribus apes erit.

Vix levis Proteus modo se remuabat in undas;

Nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus apes,

Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis;

Hos cava consentio retia fune irabunt.

Nec tibi conveniet cunctos modus unus ad annos;

Longiusq; infidas curva videbit anus.

Si doctus videare rudi, petulansve pudens;

Dissidet misera prolixus illa sibi.

Inde fit, ut qua se timuit committere honesto;

Vilis in amplexus inferioris eat.

Pars superat capiti, pars est exhausta laboris;

Hic tenent nostras anchoras jacta rases.

P. O V I D I

PUB. OVID. NASONIS
SULMONENSIS
DE ARTE AMANDI Lib. II.

Dicitis iō Paean : & iō bis dicite Paean :
Decidit in casses prada petita meos.
Latus amans donet virtus mea carmina
palmā :
Præferor Aserao Maonibqz sensi.
Talis ab armiferis Priameūs hospes Amyclis
Candida cum rapta conjugē vela dabat.
Talis erat, quia te curru uictore forebas,
Vesta peregrinis Hippodameia rotis.
Quid properas juventis ? mediis tua pīque in undis
Navigat : & longē, quam puto, portus abest,
Non satis invenisse tibi est me uata puellam :
Arte meā capra est : arte tenenda meā est.
Nec minor est virtus, quam querito, parva tueri :
Casus inest illuc : hic eris artis opus.
Nunc mihi, si quandoz puer & Cybarea, faveti :
Nunc Eratoz nam tu nomen amoris habes.
Magna paro, quas possit amor remanere per aites,
Dicere, tam vasto pervagus orbe puer.
Elevis est, & habet geminas, quibus evolet, alas :
Difficile est illis impossissimo modum,
Hospitis effugio præclusar omnia Minos :
Audacem penitus repperis ille viam.
Dedalus ut clavis conceperum criminis matris
Semibovēm qz virum, semiūrūm qz baventz :
Si modus exilio dixit, justissime Minos :
Accipias cineres terra paterna meos.
Et quoniam in patriā fatus fatigatus iniquiss
Vivere non potui, dū mibi posse mori.
Da redditum puerō, sensi est si gratia uilis :
Si non vis puerō parcere parco sensi.

DE ARTE AMANDI

210

Dixerat hac, sed & hac, & malo plura licibus
Dicere: at egrissim non dabis illi viro.
Quod simulac sensit, Nave, nunc, & Dadate, misit,
Materiam, quā sis ingeniosum, habes.
Possidet & terrae, & possidet aquora Minos:
Nec solles nostra, nec patet unda fuga.
Restat iter carnis: calo sentabimus ire:
Da veniam capio, Jupiter alme, meo.
Non ego sydereas affecto tangere sedes:
Quā fugiam dominum, nulla, nisi ista, via est,
Per Styga datur iter: Stygias transibimus undas;
Sunt mihi natura jura novanda mea.
Ingenium male sāpe moverit. Quis credere unquam
Aērias hominum carpere posse vim?
Remigium volucrum disponit in ordine penitus:
Et leve per lata vincula nectit opem:
Imdquā pars coris astringitur igne solitus:
Finitusq; nova, jam labor artis erat.
Tractabat cordamq; puer, puerisque ronidens:
Nesciū hac humerū arma parata suū.
Cui pater, Hū inquit, parva est adeunda carinū:
Hāc nobis Minos effugientius ope est.
Aēro non potuit Minos, alia omnia clausit:
Quā lices, inventis aera rumpe meis.
Sed tibi non virgo Tagras, comejq; Bootes:
Ensisfer Oriou aspicendum erit.
Me penitus sectare das: ego pravum ibo et
Sit tibi cura sequi: me duce sursum eris.
Nam sive arborias vicino sole per auras
Ibimus: impatiens cora caloris erit:
Sive humiles propiore fratre fastabimus alas:
Mobilis aquoreū ponna madescit aquī.
Inter utrumq; vola: venios quoque, nāte, cavit.
Quidq; ferent aura, vela secunda dato.
Dum mons, apert opem puer, monstrisq; mouit:
Erudit infirmas ut sua mabit aves.
Inde suū factas humerū accommodat alas:
Pēsq; novum timidū corpora liberti sit.

Zampi

Jamq; volaturus parvo dedis oscula nato;
 Nec patria lacrymas continere genu.
 Monte minor collis, campus erat altior aqua;
 Hinc dantis sunt miseris corpora bina fuga.
 Et moveat ipse suus, & natus respicit alas
 Dardanus: & cur sae suffinxer usq; suos.
 Jamq; novum Bellicat iter & posiditq; simone.
 Icarus audaci fortius atro volat,
 Hos aliquis tremulâ dum capras arundine piseos;
 Vidi: & incertum dextra reliquis opus.
 Jam Samos à leva fueras Nasosq; relata;
 Et Poros. & Clario Delos umata Deo.
 Diutina Lebantib; erat, sylvisq; umbrosa Calydon;
 Cinctaq; pectoris Astypalea vada.
 Cum puer, incautum nimisum temerarium annu,
 Alsim egit iter de seruusq; patrem.
 Vincia labant: & cera Deo propiore liquefuit:
 Nec tenus venit brachia morta tenent.
 Territus à summo despectis in aquora celo:
 Non oculis pravido venit oborta matu.
 Tabuerant tera: mudos quavis ille lacerios;
 Es tropidat: nec, quo suffinxerit, habet.
 Decidit i arg; radens. Pater, o pater, auferor, inquit
 Clanserunt viriles ora loquentis aqua.
 At pater infelix, non jam pater. Itato, clamat
 Icare clamat, ubi es? quibus sub aere volas?
 Icare clamabat: pennas uspice in undis;
 Osse tegit tellus: aquora nomen habent;
 Non posuit Minos hominis compescere penas:
 Ipse Deum voluerem dominuisse patro.
 Tellitur, Amonias si quis decurrit ad artes;
 Dicq; quod à tineri fronte revellit equi.
 Non facient, ut vivat amor, Melibodes barba;
 Mictiūq; cum magick Martis vimena sonit.
 Phasis Esoniden, Cirte ionissim Ulyssim;
 Si modo servari castum possit amor.
 Nec dasa profueris pallencia philtu puellis;
 Epiltra nocent animis, vltimq; furor Vabint.

DE ARTE AMANDI

Sis procul omnes nefas : ut ameris, amabilis esto;
 Quod tibi non facies, soldo forma dabis.
 Sit licet antiquo Nireus adamaria Homero,
 Non adumq; tener criminis rapina Hylas.
 Ut dominam tenes, me te mirere relitum :
 Ingenii dores corporis addo bonum.
 Forma bonū fragile est : quansūmq; accedit ad annos;
 Fis minor, & spatio capitur illa suo.
 Nec semper viola nec semper lilia florent :
 Et riger amissā spina relicta rosā.
 Et tibi jam venient canī, formosae capilli :
 Jam mollire anatum, qui duret, & astrue formam :
 Solus ad extremos pertinet ille rogos.
 Nec levius, ingenuas pectus coluisse per artes,
 Cura sit, & linguis ididicisse duas.
 Non formosiss erat, sed erat facundus Ulysses :
 Et tamen aequoreus torris amore Deos.
 Ab quoq; illum doluit properare Calypso,
 Remigioq; aptas esse negavit aquas !
 Hac Troja casus iterūmq; iterūmq; rogabat :
 Ille referre aliter sapo solebat idem.
 Littore constitueram : illuc quoq; pulchra Calypso
 Exigit Odrysū facta cruentia ducim.
 Ille levi virgā, (virgam nam forie tenebat)
 Quod rogar, in spissō littore pingit opus.
 Hac (inquit) Troja est : (moras in littore fecit)
 Hic tibi sit Simon : bas mea castra puta.
 Campus (,) campum fecit,) quem cedo Dolonū
 Sparsum, Amonios dum vigil optat equos.
 Ille Si hōni fuerant tenacia Rōbi :
 Hac ego sum caput nocte reversus equū.
 Plurāq; pingebat : subitus cū Pergama flūdū
 Absulit, & Rōbi cū duce castra suo.
 Tum Dea, quas, inquit, fidas tibi credi ituro,
 Perdidere nūde, nomina quanta, vides ?
 Ergo agē fallaci simida confide figura,
 Quisquis es : atq; aliquid corpore plurū habes.

Dantes

Dextera præcipue caput indulgentia mentis :
 Asperitas odium savaq; bella moveat.
 Odimus decipitrem, quia vivit, semper in armis ;
 Et pavidum solitos in pectus ire lupos.
 At caros infidis hominum, quia mitis birundo est ;
 Quasq; colit turres, Chaonis alas habet.
 Este procul litores, Et amara prælia lingua ;
 Dulcibus est, verbis mollis alendus amor.
 Lite fugane supraeq; viros, nupisq; mariti ;
 Inq; vicem credunt rem sibi semper agi.
 Hoe deces uxorei : dos est uxoria, litores ;
 Audias operatos semper amicos sonos.
 Non legis iussa loculum venisbis in unum ;
 Fungitur in nobis munere legis amor.
 blandicias molles, auræsq; juvantia verba
 Affer : ut adventu lata sit ipsa rivo.
 Non ego divisib; venio præceptor amandi ;
 Nil opus est illi, qui dabit, urbo mea.
 Secum habet ingenium, qui, cum liber, accipe, dicit ;
 Codimus : inventis plus habet ille meis.
 Pauperibus vates ego sum : quia pauper amavi :
 Cum dare non possum munera, verba dabam.
 Pauper amet cause : timet malodicer pauper :
 Multoq; divisib; non patienda foras.
 Mi memine iratum domina turbasse capillo :
 Hac mibi quid multos abstulit ira dies ?
 Nec puto, nec sensi tunicam lanitasse : sed ipsa
 Dixerat : Et pretio est illa redemptio mea.
 At vos (si sapitis) vestri peccata magistri
 Effugite, Et culpa damna timete mea.
 Prælia cum Parib; cum culta pars sit amica :
 Et jocus, Et causas quicquid amoris habet.
 Si non blanda satis, nec eris tibi comis amica ;
 Perfer, Et obdura : postmodo missis eris.
 Fluitur obsequio curvatus ab arbore ramus :
 Franges, si viros experiere quas.
 Obsequio tranantur aquæ : nec vincere possis
 Elumina, si contraria, quam rapit unda, nubes.

DE ARTE AMANDI

Obsequium tigrisq; domat tumidosq; liones ;
Rustica paulatim taurum aratra subit.
Quid fuit asperius Nonacrius Asolanus ?
Succubuit merito reuus ramen illa viri.
Sape suas casas nec mista facta pueris
Elesso sub arboribus Melanionia furunt.
Sape tulit jussio fallentia retia collo :
Sape ferâ toruas cuspido fuit apes.
Sensit & Hylas concomitum sauciis areum,
Sed ramen hoc areu motor aliter erat.
Non te Manalias armatum scandere sylvias,
Nec jubeo collo retia ferre tuo :
Corpora nec missa jubio prabere sagittis ;
Artus erunt causa molliis jussa mea.
Cede repugnanti : eodendo vicit abibis :
Fac modo, quas partes illa jubebis, agas.
Arguit, arguit, quicquid probat illa, probatq;
Quod dicit, dicas : quod negat illa, negas.
Riserit, arrido : si fleret, flero momento :
Imponat legas vultibus illa tuu.
Seu ludet, numerosq; manu jactabis eburnos ;
Tu male jactaro : tu bene jacta dato.
Seu jacies talos, videram ne pena sequatur,
Damno si facio stant tibi sepe canes.
Si vix laevocinii sub imagine calculus ibit ;
Eac periret vitreo miles ab hoste tuu.
Ipse tene distincta suis umbracula virgis ;
Ipse face in turba, quid venit illa, locum.
Nec dubita serui scanduum producere lecto :
Ex tenore soleam domine vel adde pedi.
Sape etiam dominas, quamvis horribilis & ipse,
Algernis manus est calfacienda fini.
Nec tibi turpo puta (quamvis sit turpo, placabit)
Ingenue speculum sustinuisse manus.
Illi fatigata vincendo monstra novero,
Qui meruit eolum, quod prior ipse tulit ;
Inter lioniacas calathum remisisse puellas
Credimus, & lanas excoluisse rudes.

Parvis imperio dominae Tyrinthius heros,
 Inunc, & dubita ferro, quod ipse tulit.
 Jussus adesse foro, jussa maturinga horâ
 Eas semper venias; nec, nisi serus, ubi
 Occurras aliquo tibi dixeris; omnia differ;
 Curro, nec incepsum turbâ moretur ster.
 Noste domum repelens epulis perfusa radibis;
 Tunc quoq; pro servo, si vocat illa, vensi.
 Rure oris, & dices, Venias (amor odis ineris)
 Si rota defuerit, tu pedo carpo viam.
 Nec grave se tempus, fricâns sua canicula tardet,
 Nec via per gâtas candidâ factâ nives.
 Militia species amor est; discedite signes;
 Non sunt hac timidis signa suenda viris.
 Non, & byams, longaq; via, savique dolores
 Mollibus his castris, & labor omnis inest.
 Sape foras imbreu cœlesti nube solusam;
 Frigidus in uanda sape jacebis humo.
 Cynthius Admeti vacas, pavisse per astus
 Fertur, & in parva delituisse casa.
 Quod Phœbum decuit, quem non decut exus fagus;
 Curam mansuri quisquis amoris habet.
 Si tibi per ruitum placitumq; negabisur ire,
 Aliq; eris opposita janua fulta-sera;
 At in per præcepta recto delabere aporto:
 Der quoq; furivas alta fenestra vias.
 Leta erit, ut causam tibi se scies esse pericli;
 Hoc dominae certi pignus amoris erit.
 Sape tuâ poteras, Leandre, eacere puellâ;
 Tranabas, animum nôsser ut illa tuum.
 Nec pudor ancillas, ut quoq; erit ordine prima;
 Nec tibi sic servos demeruisse pudor.
 Nomine quemq; suo (nulla est factura) saluta;
 Fungo tuas humiles ambitiose preces.
 sed tamen & servo (leuis est impensa) rogans
 Porrigo fortuna manera parva tua.
 Porrigo & ancilla, quâ pœnas luce pendit
 Lusa maritali Gallica vesti manus.

DE ARTE AMANDI

Far plebem (mibi credo) tuam : sit semper in illa
 Janitor, & thalamî qui jacet ante fores,
 Nec dominam iubeo preioso munere dones;
 Parva, sed è parvâ callidus apia dato.
 Cùm beus dives ager, cùm rami pondere nutans ;
 Afferat in calatho rustica dona puer.
 Rure suburbano poteris tibi dicere missa
 Illa : tibi in sacra sint licea empta viâ.
 Afferat aut uvas, aut quas Amaryllus amabit :
 At nunc castaneas, nunc amat illa nucis.
 Quineriam turdôq; lices, missâq; coronâ,
 Te memorem domina redificera tua.
 Turpiter hic emitur spes mortis, & orba senectus.
 Ah pereant, por quos munera crimen habent !
 Quid tibi præcipiam teneros quoq; mittere versu ?
 Hei mibi, non multum carmen bonoris habet.
 Carmina laudantur, sed munera magna petuntur;
 Dummodo si diuers barbarus, ille placet.
 Aurea sunt verè nunc secula : plurimum auro
 Venit bonus & auro conciliatur amor.
 Ipse licet venire Musis comitatus Homere ;
 Si nihil artuleris, ibis Homere foras.
 Sunt tamen & doctae, ratissima turba, puella :
 Altera, non dolta ; sed tamen esse volunt.
 Utraq; laudet per carmina : carmina lector
 Commendat dulci qualiacunq; sono.
 His ergo, atq; illis, vigilatum carmen in ipas
 Forstani exigni muneris instar erit.
 At, quod eris per te facturum, & utilio credis,
 Id tua te facito semper amica roget.
 Libertas alicui fuerit promissa ruderum &
 Hanc tamen à domina fac petat ille suâ.
 Si panam servo, si vinecula favo remittis ;
 Quod facturum eras, debet illa tibi.
 Visitas sua fieri simul donetur amica.
 Perde nihil : partes illa petentis agat.
 Sed te, cuiuscunq; est res inunda cura puellas,
 Anonitum formâ fac patet esse sud.

Sive eris in Tyrris; Tyrios laudabis amictus;

Sive eris in Cois; Coa decero puta.

Aurata est; ipso tibi sit preciosior auro;

Gansapa si sumis; Gansapa sumpta proba;

Astoris tunicata; Moxes incendia, clama;

Sed zimidae cavaeat frigore voco roga.

Compositum discrimen erit; discriminata lauda;

Torseris igne somam; torro capillo plades.

Brachia saltantis, vocem mirare canentis;

Ec cum desieris, verba querentis habe.

Ipsos concubitus, ipsum vobis licetis

Quod juvav; Et quadam gaudia vocis habet;

Si fueris corva violentior ipsa Medusa;

Fies amatori lenis Et aqua suo.

Tantum ne passas verbis simularor in illis,

Eifice; nec vulnus destrua verba tuo.

Si latet ars, prodest; affers deponsa pudorem,

Atq; admittit merito tempus in omne fidem.

Sepe sub autumnum, cum formosissimus annus,

Pleniq; purpureo subrubet uva uero;

Cum modo frigoribus premimur, modo solvitur astu;

Aere non certo corpora languor habet.

Illa quidem valeat; sed si male firma cubabit,

Et vitium eolis senseris agra sui;

Tunc amor Et pietas tua sit manifesta puella;

Tunc sere, quo plena postmodo falce metas.

Nec tibi moros venians fessidam morbi;

Pterq; tuas fiant, qua finis illa, manus;

Et videat flentem; nec iudeas oscula ferro;

Et sicco lacrymas combibas ore busas.

Multa vox; sed cuncta palamo quoque sq; licetis,

Qua referas illi, somnia lata vidi.

Et venias qua lustret annu lete; q; locumque;

Proferat Et tremulâ sulphur Et ova manu,

Omnibus his inservi grata vestigia cura;

In thalamos multis hac via facit iter.

Nec tamen officiis odiorum quaratur ab agrâ;

Sit suus in blandâ sedulitate modus.

DE ARTE AMANDI

Fac plebem (mibi credo) tuam : sit semper in illa
 Janitor, & thalamus qui jacet ante fores.
 Nisi dominam iubeo precioso munere dones;
 Parva, sed è parvum callidius apta dato.
 Cùm beuo dives ager, cùm rami pondere nutans ;
 Afferat in calatho rustica dona puer.
 Rure suburbano poteris tibi dicere missa
 Illa : tibi in sacra sunt licet empta via.
 Afferat aut uvas, aut quas Amaryllis amabit ;
 At nunc castaneas, nunc amat illa nubes,
 Quinquaginta turdorum licet, missaque coronam,
 Te memorem domina testificere tua.
 Turpiter hic emitur spes mortis, & orba senectus.
 Ah pereant, per quos munera crimen habent !
 Quid tibi praeципiant tenores quoque missere verba ?
 Hei mibi, non multum carmen bonorum habet ?
 Carmina laudantur, sed munera magna petuntur ;
 Dummodo sit diuinos barbaros, ille placet.
 Aurea sunt vere nunc secula : plurimum auro
 Venit homos : auro conciliatur amor.
 Ipsa licet venida Musis comitatae Homere ;
 Si nihil adulteris, ibis Homere foras.
 Sunt ramei & docta, rasissima turba, puella ;
 Altera, non docta ; sed ramen esse volunt.
 Utraq; laudetur per carmina : carmina lector
 Commenda dulci qualia cunq; sono.
 His ergo, atq; illis, vigilatum carmen in ipsas
 Forstans exiguis munericis instar erit.
 At, quod eris per te facturum, & utilio credidi,
 Id tua te facio semper amica roget.
 Libertas alicui fuerit promissa ruderum
 Hanc ramen à domina fac patet illa tuā.
 Si pannam servo, si vineula savia remittis ;
 Quod facturum eras, debear illa tibi.
 Uxilias sua fuz titulum donetur amica.
 Perde nihil : partes illa petentiis agat.
 Sed te, cuiuscunq; est retinenda cura puellas,
 Acconitum formā fac patet esse suā.

Sive eris in Tyrrhē ; Tyrios laudabis amictus ;

Sive eris im Cois ; Coa decere puta.

Aurata est ; ipso tibi sit preciosior auro ;

Gansapa si sumit ; Gansapa sumpta proba.

Asterris tunicata ; Mores incendia, clama ;

Sed simidae caueat frigore voco roga.

Compositum disserimē eris ; disserimē lauda ;

Torserit igne somam ; torri capillo plades.

Brachia saltantīs, vocem mirare canentis ;

Et cūm defuerit, verba querentis habe.

Ipsos concubitus, ipsum venuere licebit

Quod juvat ; Et quadam gaudia vocis habet,

Si fuerit toruā violentior ipsa Medusē ;

Fier amatori lenis Et aqua suo.

Tantum nē piasas verbis simulator in illis,

Effice ; necculē destruo verba tuo.

Si latet ars, prodest ; affert depremissa pudorem,

Atqz adimēt merito tempus in omne fidem.

Sepe sub autumnum, cūm formosissimus annus,

Plenāqz purpureo subrubet uva mero;

Cūm modo frigorib[us] premimur, modo soluimur astu;

Altē non certo corpora languor habet.

Illa quidem valeat ; sed si male firma subabit,

Et vixim calō senserit agra sui ;

Tunc amor Et pietas tua sit manifesta quella ;

Tunc sere, qua plenā postmodo false metas.

Nec tibi morosi venians fasidēa morbi ;

Pērqz tuas fiant, qua finis illa, manus.

Et videat flentem : nec rident[us] oscula ferre :

Et siccō lacrymas combibat ore suus.

Multa voleat ; sed cuncta palam e quoicēsqz licebit,

Qua referas illi, somnia late vide.

Et venias qua luscret anus lectūmqz locūmqz ;

Praferat Et tremulā sulphur Et ova manu,

Omnibus his inerunt grata vestigia cura :

In thalamos muluis hac via fecit iter.

Nē tamē officiis odīsum quaratur ab agrā,

Sit suus im blāndā sedulitatu modus.

DE ARTE AMANDI

Nec vē cibos prabā, nec amari pocula sucē
Porridge : rivalis miseras illa sum.
Sed non, quo dederas à littore carthasa, MENSO
Uenandum, medio cū potiare fratre.
Dum novus erat amor, vires sibi colligit usq;
Si bene nūcieris, tempore firmata eris.
Quem raurum mētis, virulum tricera solebas ;
Sub qua nūc recubas, arbore, virga fuit,
Nascitur exigua, sed opes acquirit rundo,
Quodq; venis, multam accipit annis aquas.
Fac tibi consuecat : nihil assuetudine majus ;
Quam tu dum capias radia nulla fuge.
Te semper videt ; tibi semper p̄tabet aures ;
Exhibeat vulnus noxq; diēsq; tuos.
Cū tibi major erit fiducia posse requiri ;
Tunc procul absente cura futurū eris.
Da requiem, requiem agor bene creditis reddit ;
Terrāq; celestes arida sorbit aquas.
Phyllida Demophoon præsens moderatis usus ;
Exarct velis aerius illa datis.
Penelopon absens soleris torquebat Ulysses ;
Phylacides abratis, Laodamia sum.
Sed mora ruta brevis ; lenescunt tempora cura ;
Vane sc̄iq; absens, O novus iurat amor.
Dum Menelaus abest, Heleno, nō sola haec est,
Hospitis est rapido nocte recepta finu.
Quis stupor hic Menelas fuit & tu solus abibas ;
Lisdem sub rectis hospes O uxor erant.
Accipitri vīmidas credis furiose columbas ;
Plenum montans credis oīle lupo.
Nil Heleno peccat & nil hīc committit adulter ;
Quod tu, quod facies, quilibet illo facit.
Cogis adulterium dando tempūsq; locūmque ;
Quo, nisi consilio est usa puella tuo &
Quid facias ? vir abest, O adest non rusticus hospes ?
Et r̄m̄er in vacuo sola cubare toro.
Videris Atrides ; Helenen ego criminē solvo ;
Usa est humani commoditato viri.

Sed neq; fulvum aper mediâ tam savus in irâ est,
 Fulmineo rapidos dum rotas ore canes ;
 Nec leo, cum casulis laetentibus ubera prabis,
 Nec brevis ignaro vispera lassa pede ;
 Iemina quidam, socii depresso politico letti,
 Ardes ; Et in vultu pignora membris habebis.
 In ferrum flammâsq; ruit : posuisti desore
 Fertur uia donis cornibus illa Dei,
 Conjugi admissum, violatq; iuram mariti,
 Barbara per naros Phantas ultra fuit.
 Altera dira parens (hac est, quam cernis, hirundo)
 Aspice signatum sanguine peccata habebis.
 Hoc bene composito, hoc firmos rampis honores :
 Crimina sunt causis ista timenda viris,
 Nec mea vos misericordia censura puella :
 Dii mulier : uix hoc nupia tenera possit,
 Ludite ; sed furio colorur culpa modesta ;
 Gloria peccati nulla penitentia tut est.
 Nec dederis tuum, cognosse quod altera possit :
 Nec sine nequitate tempora certa tuis,
 Enè te capias latebris fibi famina moris,
 Non uno est semper convenientia loco.
 Es, quoties scribis, totus prius ipse subellat
 Inspice : plus multa, quam fibi missa, leguntur.
 Læsa Veneris justa arma movere, cohæmq; remittit
 Et modo, qua questus est ipsa, querare facit.
 Dum fuit Atrides unâ consensu, Tilla
 Cœpta fuit : vitio est improba facta virtù.
 Audierat, laurumq; manu vittâsq; ferentem
 Pro natâ Chrysen non voluisse suâ.
 Audierat, Lynefi tuos abducta dolores,
 Boldaq; per surpas longius īsse moras.
 Bac tantum audierat : Priamei da viderat ipsa,
 Victor erat præda præda pudenda sua.
 Inde Thyestiadēn auimo thalamoq; recepit ;
 Et male peccantem Tyndarit ultia virum est.
 Qua bene colâris, si qua tamen alta patetum,
 Illa licet patiant, tu tamen usq; negas,

DE ARTE AMANDI

230

Tu neq; subiectus, solito neq; blandior es :
 Hac animi multum signa nocentis habent.
 Sed laetii nec parco tuo : pax omnis in illo est :
 Concubitus prior est inficienda Venus.
 Sunt qui praecipians horbas satureia nocentes
 Sumit : judiciis ista venena meis.
 Aut piper urtica mordacis semina miscent,
 Tritaq; in amnoso flava pyretra mero.
 Sed Deus non patitur sic ad sua muuera cogi,
 Colle sub umbroso quam tenet alius Eryx.
 Candidus Alcaiboi qui missur urbe Polasgā
 Bulbus, & ex horro qua venit herba salax ;
 Ovāq; samantur ; samansus Hymettia mella,
 Quasq; tulit folio pinus acuta nucis.
 Dolis quid ad magicas Erato convertoris artes ?
 Interior curru metu terenda meo est.
 Qui modo celabas monitu tua criminis nostro,
 Electo iter, & monitu delege fusa meo.
 Nec levitas culpanda mea est : non semper eodem
 Impositos venio panda carina vobis.
 Nam modo Thracia Boreā, modo currimus Euro :
 Sapo rumenta Zephyro limata, sapo Noto.
 Aspice, ut in curru modo des fluitantia recto
 Lora : modo admissos arto retentes equos.
 Sunt quibus ingratis simida indulgentia servit :
 Et, si nullo subest amula, languor amor,
 Luxuriant animi rebus plorūmq; secundis ;
 Nec facile est aquā cognoda mente pari.
 Ut leuis absumptus paulatim viribus ignis
 Ipse latet, summo candor in igne cinctus :
 Sed tamen extintus admoro sulphure flamas
 Invenit, & lumen, quod fuit ante, redit :
 Sic, ubi pigrus fuit, securusq; post ora torpens ;
 Acribus est stimulis elicendus amor.
 Fac riment de te, sepidāmq; recalface memorem :
 Palleat indicio criminis illa cui,
 O quantum, & quoties, numero comprehendere non es
 Felicem, de quo laesa puella dolet !

Qua

Qua simus invictus erimus peruenit ad aures,
 Excidit; Et misera voxq; colorq; fugit.
 Ille ego sum, cuius langet furiosa sapillus:
 Ille ego sum, tenetis cui peras sanguis genas:
 Quem videat lacrymans: quem torvis spitter ocellis:
 Quo sine non possit vivere, posse velat.
 Si spatium queras, brevè sit, quo lassa queratur:
 Nè vires lenitatem colligat illa mora.
 Condita jam dudum cingantur colla laceritis,
 Inq; tuo flens est accipienda finis.
 Oculata flemis: Veneris da gaudia flentis:
 Pax erit: hoc uno solvit ira modo.
 Cum bene serviris, cum certa videbitur hostis:
 Tunc pere concubitus fæderis: missa erit,
 Illis depositis habitar concordia telis:
 Illo (crede mihi) gratia natus loco est.
 Qua modo pugnârunt, jungunt sua rostra columba,
 Quorum blandissimis verbaq; murmur habet.
 Prima fuit rerum confusa sine ordine moles:
 Undaq; erat facies, sydera, serræ, frustum.
 Mox, cælū impossum est terræ: humum aquore ciuca
 Inq; suas partes cessit mano chaos. (est)
 Silva feras cepit, volueret agitabilis aer:
 In liquida pisces delituisse aqua.
 Tum genus humansum solis errabat in agriis:
 Hisq; mera vires, Et rude corpus erat.
 Silva domus fuerat, cibus herba, subilia frondes:
 Famq; dim nulli cognitum alter erat.
 Blanda suæ animos fertur mollisse voluptas:
 Confitetur uno fæmina virq; zoro,
 Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro:
 Arte Venus nullâ dulce peragit opus
 Ales habet quod amet: cum quo sua gaudia jungat
 Invenit in media fæmina piscinæ aqua.
 Cervæ parem sequitur: serpens serpente tenetur:
 Haret adulterio cum cano nixa canu.
 Leta salitur ovu: tauro quoq; leta juventea est:
 Sustinet immundum sima capella matrem.

DE ARTE AMANDI

Tu neq; subiectus, solito neq; blandior es :
 Hac animi multum signa vocentis habent,
 Sed lauri nec parco tuo : pax omnis in illo est :
 Concubitu prior est infienda Venus.
 Sunt qui praecipians herbas satureia vocentis
 Sumit : iudicis ista venena meis.
 Aut piper urtica mordacis semina miscent,
 Tritaq; in aunoſo flava pyretra mero.
 Sed Dea non patitur ſe ad ſua muuera cogit,
 Colle ſub umbroſo quam rauis altus Eryx.
 Candidus Aleatboi qui mihiſur uibes Polasgā
 Bulbus, Ex horto qua deuicit herba ſalaz;
 Ovāq; ſumantur : ſumantur Hymettia viola,
 Quafq; culit folio pinus acuta nucis.
 Dolta quid ad magicas Erato conuororis artus ?
 Interior curru meta terenda meo eft.
 Qui modo celabas monitu tua criminis noſtro,
 Fleto iter, Ex monitu delege furta meo.
 Nec levitas culpanda mea eft : non ſemper eodem
 Impositos vixio panda carina vebis.
 Nam modo Threizeſt Boreā, modo currimus Euro:
 Sape tument Zephyro lineta, ſape Noto.
 Aspice, ut in clerus modo deſt fluctuaria rector
 Lora : modo admissos artus retenter equos.
 Sunt quibus ingrata simida indulgentia ſervit :
 Et, ſi nulla ſubeft amula, languet amor.
 Luxuriant amici rebus plerūmq; ſecundis ;
 Nec facile eft aquā commoda mente pari.
 Ut leuis abſumpius paulatim viribus ignis
 Ipoſe later, ſummo candor in igne ciuit :
 Sed tamē extintas admoſo ſulphure ſtammas
 Invenit, Ex lumen, quod fuit ante, redit :
 Sic, ubi pigra ſit, ſecurdq; peitora torpens ;
 Acribus eft ſtimulis elicendus amor.
 Fac timet de te, ſepidamq; recalface memorem :
 Palleat indicio criminis illa rui,
 O quantum, Ex quoties, numero comprehendere non eſt
 Follis, de quo laſa puella dolet !

Qua simul invictas crimen pervenit ad avos,

Excidit: Et misera voxq; dolorq; fugit.

Illi ego sum, cuius lanet furiosa capillo;

Illi ego sum, temores cui petat ungue genas;

Quis videt lacrymans: quem torvis spelunc ocellis;

Quo sine non possit vivere, posse velit.

Si spatum querat, breve sit, quo lassa queratur;

Nec vires lentæ colligat illa moræ.

Candida jam dudum cingantur colla laceri;

Inq; suo flens est accipienda finis.

Oscula da flenti: Venerio da gaudia flenti;

Pax erit: hos uno solvitur ira modo.

Cum bene servirip; cum certa videbitur hostis;

Tunc pese concubitus fædera: missu erit,

Illic depositum habitat concordia telis:

Ilio (credo mibi) grata nata loco est.

Qua modo pugnârunt, jungunt sua rostra columbo;

Quorum blandissitas verbâq; murmur habet.

Prima fuit rerum confusa sine ordine moles;

Undaq; erat facies, sydera, terra, fretum.

Mox, cœlū impossum est terræ: humus aquore ciuitas

Inq; suas partes cessit inano chaos.

Sylva feras cepit, volvences agitabilis aer;

In liquida pisces delitiusstis aquâ.

Tum genui humandum solus errabat in ægris:

Hæsq; mera vires, Et rude corpus erat.

Sylva domus fuerat: cibus herba, cubilia frondes;

Famq; diss nulli cognitus alter erat.

Blanda tristes animos ferrut mollisse voluptas;

Constiterant uno fæmina vixq; zoro,

Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro;

Arte Venii nulla dulce peragit opus.

Ales habet quod amet: cum quo sua gaudia jungat;

Invenit in media fæmina pescum aquâ.

Cerua patem sequitur: serpens serpens tenetur;

Hæret adulterio cum cano nera cano.

Lata salitur ovis: tauro quoq; lata juventa est;

Sustinet immundum sima capilla matrem.

DE ARTE AMANDI

In furiis agitantur equi, spatioq; remoto
 Per loca diuiduo; amine sequuntur equos.
 Ergo age, & ita medicamina fortia praebet:
 Illa seris requies sola dolorum habent.
 Illa Machaonios superant medicamina succor:
 Huc, ubi peccato; restituendu; erit.
 Hac ego cum cancerem, subito manifestus Apollo
 Movit inaurata pollice fila lyrae.
 In manibus lauru; sacra induita capilli
 Lauru; erat: vates ille videndis adest.
 Is mibi, Laetivo; dixit, praeceptor amoris,
 Due age discipulos ad mea templa tuos.
 Est ubi diversum fama celebrata per orbem
 Littera; cognosci que sibi quenq; jubet.
 Qui sibi nouu; erit, solu; sapienter amabit;
 Atq; opus ad vires exigit omne sua.
 Cui faciem natura dedit, spectetur ab illa:
 Cui color est, humero sape patente cubit.
 Qui sermone placet, tacitura; silentia vitat:
 Qui canit arte, canat: qui bibit atro; bibat:
 Sed neq; declament medio sermons disertis;
 Nec sua vesania scripta posta lagat.
 Sic menuit Phœbus: Phœbo parate monenti:
 Certa Dei sacro est hujus in ore fides.
 Ad propiora vocor. Quisquis sapienter amabit;
 Vincet, & e nostra, quod petet, arce feret;
 Credita non semper fulci cum forno reddunt:
 Nec semper dubias adjuvaras aura rares.
 Quod iuvat, exiguum est: plus est quod ludit amantes:
 Proponant anima; multa ferenda suo.
 Quos lepores in Atho, quor apes pascuntur in Hybla;
 Garula quot bacchus Pallados arbor habet;
 Littore quot coniche, tot sunt in amore dolores:
 Qua patimur, multo spicula fello madent.
 Ditta erit iste foras, quam tu forasse videbas:
 Iste foras, & te fulja videre, putab.
 Clausa tibi fuerit promissa jansua nobis:
 Perfer, & immundam poniso corpum brimo.

Forsitan & vultu mendax ancilla superba

Dicit, Quid nostras obfides iste foras?

Potissimum, & uera supplex blandire puella,

Et capiti dempias limine pono rosas,

Cum uoleat, accedes & cum se vizabitis, abiibitis.

Dedecet ingenuos radia ferro sui,

Effugere hinc non est, quare tibi possit amica

Dicere, Non omni tempore sensus abest.

Nec maledicta puta, nec verbata ferre puella

Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.

Quid moror in parvus? animus majoribus instans;

Magna canam & toto pectore vulnus adeo.

Ardua inclinatur & sed nulla uisi ardua vitium,

Difficilis nostra poscitur arte labor.

Rivalum patienter habeo & victoria tecum

Stabis & tu magni visor in arce Jovis.

Hoc tibi non hominem, sed querens credo Pelasgas

Dicere: nil istius ars mea maius habet.

Inuenit illa, feras & scribet, ne range tabellas &

Vnde uoleat, veniat & quoque libebitis, eat.

Hoc in legitimam praestans uxore maritti,

Cum tener ad partes, tu quoque somne, venis.

Hoc ego, confitior, non sum perfectus in arte.

Quid faciam & monstra sum minor ipse meis.

Meno palam nostra det quisquam signa puella?

Et patiar & nec me quolibet ira ferat?

Oscula vir dederat (memini) sumus & oscula questus

Sum data & barbarie noster abundat amor.

Non semel hoc vitium nocuit mihi & dulcior ille est,

Quo venimus alii conciliante viri.

Sed melius noscisse fuit & sine furta tegantur.

Nec fugias uicto fassus ab ore pudor.

Quod magis, & juvenes, deprendere parebit vestram?

Peccant & peccantes verba dedisse putent.

Crescit amor premissi: ubi par fortuna duorum est,

In causam damni persistat uergi sui.

Fabula narratur toto notissima celo &

Mulciberis capiti M&r/sq; Venu/sq; dolis.

DE ARTE AMANDI

234

Mars pater insano Veneris turbatus amore
De duce terribili factus amator erat.
Nec Venus orans (nec enim Dea mollior ulla est)
Rufica Gradivo difficultissq; fuit.
Ab quoque lastiva pedes rississe maris;
Dicitur, & duras igne vel arte manus?
Marte palam simul est Vulcanum imitata decebat;
Multiq; cum forma grata mista fuit.
Sed bene concubitus primò celare solebant;
Plena verecundi culpa pudoris erat.
Indicio Solis (quis Solem fallere posset?)
Cognita Vulcano conjugis acta sua.
Quam mala Sol exempla moves? pere unum ab ipsis
Et tibi, si facias, quod dare possit, habet.
Multiber obscurni, lectum circumsq; superque,
Disponit laqueos: lumina failit opus.
Fingit iter Lemnon: veniunt ad fædum amantes?
Impliciti laqueis nudus uterq; jaceat.
Convocat ille Deos: prabunt spicula acula capti?
Vix lachrymas Venerei continuisse putabat,
Non vulnus toxissi suis, non deniq; possunt
Partibus obscenius opposuisse manus.
Hic aliquis ridens, in me, forissime Mavors:
Si tibi sunt oneri, vincula transfer, aite.
Vix precibus Nephune tuis captiva resolvit
Corpora: Mars Crotan occupat, illa Papbon.
Hoc ipsis proficit, Vulcanus, quod ante regebant;
Libertius faciunt: & pudor omnium absit.
Sape tamen demens stultè fecisse fatur;
Tecq; ferunt ira paenituisse sua.
Hoc vetus; vos ecce verat dñe prensa Diono.
Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.
Nec vos rivali laqueos disponite: nec vos
Excipite arcana verba notata manus.
Ista viri capiunt, si jam captanda purabunt;
Quos facient justos ignis & unda vitos.
Enserum testor: nil hic, nisi lege remissum;
Luditur in nostris insita nulla jocu.

Quis Cereris ritus audet vulgate profanum,
 Admagnq; Threicā sacra reperita Samo?
 Eximia est virtus præstare silentia rubus;
 At contrā gravis est culpa, tacenda loqui.
 Quidam bene, quod frustra capratis arbore pomis,
 Tantalus in media garrulus ares aqua!
 Principue Cybarea jubes sua sacrata taceri;
 Admoneo, veniat nè quis ad illa loquax.
 Condita si non sunt Veneris mysteria cistis,
 Nec eava vesanis iicitur atra sonant:
 Attamen inter nos medio versantur in usu
 Sic tamen inter nos, ut latuisse velint,
 Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
 Protectitur lava semi-reducta manu.
 In medio passimq; coit pecu: et hoc quoq; viso
 Avertit vultus saepe puella suos.
 Convenientib; thalamis furtis & janua nostris:
 Pärsq; sub injecta vesto pudenda later.
 Et si non tenebras, at quiddam nubis opaca
 Quarimus, atq; aliquid luce patente minùs.
 Tum quoq; cum solem nondum prohibebat & imbre
 Tegula, sed querim volta cibūmq; dabat;
 In nemore atq; antris, non sub Fove juncta voluptas:
 Tanta rudi populo cura pudoris erat.
 At nunc nocturnis titulos imponimus altis:
 Atq; emisur magno nil, nisi posse loqui.
 Scilicet excusies omnes, ubi quaq; puella est,
 Cuilibet ut dicas, Hac quoq; nostra fuit.
 Ne desint, quas tu digitis offendere possis:
 Ut quamq; attigeris, fabula turpis eris.
 Parva quator: fingunt quidam qua vera negarent.
 Et nulli non se concubuisse ferant.
 Corpora si nequeunt, qua possunt nomina tangunt,
 Namque, non factio criminis, crimen habet.
 Iunxi, clauso foros custos odiose puella:
 Et centrum duris postibus adde seras.
 Quid rasi superest, ubi nominis extat adulter,
 Et credi, quod non contigit esse, cupit?

DE ARTE AMANDI

Nos etiam viros parere proficemur amores :
 Testag̃ sunt solidā mystica furiā fide.
 Parcere praecipue viria exprobare puellis :
 Uile qua malis diffimulāsse fuit.
 Nec suus Andromedae color est obiectum ab illo,
 Mobiliū in gemino cui pede penitus fuit.
 Omnis Andromachē visa est spacioſor aquo :
 Unus, qui modicam diceret, Hector erat.
 Quod male fers, offusceret, feres bene multa veritas
 Lenit : at incipiens omnia sentit amor.
 Dum novum in virtute qualesvis corsico rūmū :
 Concūiat tenuiū quilibet auru, cades.
 Mox etiam ventus spatio durata resistet,
 Firmāq; adoptivus arbor habebit opes,
 Eximit ipsa dies omnes de corpore mendas :
 Quodq; fuit vixiū, definit esse mortā.
 Ferre nova nates annitorum terga recusant :
 Affiduo domitas tempore fallit odor.
 Novinibus molle liceat malū : fusa vocetur,
 Nigrior Illyricū quā pīco sanguīnē erit.
 Grata est, Venerisinitus, si flavā, Minerva :
 Sit gracilis, matie quā malē visa suā est.
 Dic agilem, quacunq; brevis ; quā surgida, plenam :
 Et lateat vixiū proximitate boni.
 Nec quoī annū eāt, nec quoī nārū require
 Consule : quā rigidus munera censor habet :
 Præcipue si flore carēt, meliusq; peractum est
 Tempū, & albenus sum ligat illa rotas.
 Vixiū, o juvenes, nūr hac, nūr feror alias :
 Iste feret seg̃tes, iste ferendus ager.
 Dum vires anñq; sunt, tolerare labores :
 Nam veniet raciso curva senecta pedū.
 Aut mare navigiis, aut vomer scindit terram,
 Aut ferat belligeras addire in arma manus :
 Aut latum ut vires operāq; afferto puellis :
 Hoc quoq; militia est ; hoc quoq; fecit opes.
 Addo, quod est illis operum prudētia magis :
 Solū & artifices qui facit, usū adest.

LIBER: II: RA: 81

illa munditiis annorum damina respondunt :
Et faciunt curā, nō videantur anus.
Viq; vultus, Venerem jungunt per mille figuræ :
Invenit plures nulla tabella modor.
Illi sentitur non irritata voluptas :
Quod juvæ, ex aquo fæmina vñq; fertur,
Odi concubitus, qui non uiring; resolvunt :
Hoc eſt, cur pueri tangat amore minūs.
Odi quæ præbet, quia ſu præbete necofio :
Siccuq; de lani cogitat ipſa ſuā.
Quæ datur officio, non eſt mihi grata voluptas :
Officium faciat nulla puella mihi.
Me voces audire juvæ ſua gaudia fassæ :
Viq; morer, me me ſuſtineatq; roget.
Aſpiciam domina uitios amentis ocellos :
Langueat, Et tangat ſe uetus illa diu.
Hac bona non prima tribuit natura juventutæ :
Quæ cito poſt ſepiem luſtra veniro ſalens.
Qui properant, moxa muſa bibant; mihi fundet aquitæ
Consulibus priſcæ condita iuſta merum.
Nec placidus, miſifera, potest obſtare ventus :
Et laetum nudos pīata novella pedes.
Scilicet Hermianæ Helenæ præponere poſſes :
Et melior Gorgæ, quād ſua mater, erat ?
Ad Venerem quicunq; volens arringere ſeram :
Si modo durāris, præmia digna fore.
Conſcius ecce duos accepit lector amantes :
Ad thalami clausos Muſa refiſſe fore.
Sponte ſuā ſine m celeberrima uerba loquentur :
Nec manus in leſto laeva jacebit invēs.
Inuenient dīgiū quid agant in partibus illis :
In quibus occulæ ſpīcula ſingit amor.
Ecce in Andromache prius hoc fortissimus Hector :
Non ſolum bellis uilis ille fuit.
Ecce & in capsa Lyraſide magnus Achilles,
Cūm premaret mollem laſſus ab hoſte torum?
Illiſ te manibus tangi Brisei ſinebas,
Imbuta Phrygiā quæ nece ſemper erant.

DE ARTE AMANDI, &c.

An fuis hoc ipsum, quod te lasciva juvares,
 Ad tuae viles membra venire manus?
 Credo mibi, Veneris non est properanda voluptas;
 Sed sensim tarda perficienda mora.
 Cum loca rapere cura, qua tangi fæmina gaudet;
 Non obstat, tangas quid miseras illa, pudor.
 Asperges oculos tremulo fulgore micantes;
 Ut sol in liquida sepe resulget aqua.
 Accedant questus, accedat amabilis murmur,
 Et dulces geminatu, apicisq; verba joco.
 Sed neq; tu dominam velis majoribus usus
 Desero, nec cursus ante eat illa tuos.
 Ad motam properare simul: tunc plena voluptas;
 Cum pariser vildi fæmina virgines jacent.
 Hic tibi servandus tenor est, cum libora dantur
 Ocio, furtivum usc timor urget opus.
 Cum mora non tutu est, totius incumbere remis
 Utile, & admisso subdere calcar equo.
 Finis adest operi: palmam dare grata juventus:
 Syringas odorata myrtlea ferre coma.
 Quantus apud Danaos Podalrius arte medendi,
 Macides dextra, pectoro Nestor erat;
 Quantus erat Chaleas exilio, Telamonius armis,
 Automedon curru: tanquam amator ego.
 Me uatem celebrare viri: mihi dicite laudes:
 Canetur totu nomen in orbe nescium.
 Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli:
 Vincite muneribus, vicit ut ille, datus.
 Sed quisqueq; meo superaris Amazona ferro,
 Inscriptas spoliis. Naso magister erat.
 Ecce rogant temera, sibi dem præcepta, risu
 Vos eritis charta proxima cura mea.

P. OVID.

PUB. OVID. NASONIS
SULMONENSIS
DE ARTE AMANDI Lib. III.

Prima dedi Danais in Amazonas armatis superflue
Qua tibi dem, & turba, Pensibilia sua.
Ite in bella pares, & vincant quibus alma Diana
Faverit, & toto qui volat orbe Puer.
Non erat armatis aquam concurvare nudas;
Sic etiam vobis vincere torso viri,
Dixerit & multis aliquis, Cur virus in angues
Adjicis, & rapidis tradis ovile lupis?
Parere paucarum diffundere crimen in omnes;
Spectetur meritis quaq; puella suis.
Si minor Atrides Helenem, Helenusq; sororem,
Quo premat Atrides crimine major habet;
Si scelere Oeclides Talaoniae Eryphiles
Vivus, & in vivis ad Styga venit equis &
Est pia Penelope, lustris errante duobus,
Et totidem lustris bella gerente viro.
Rispice Phyllaciden, & qua comes iste marito
Fertur, & ante annos occubuisse suos.
Eta Pheretiada conjux Pigasaa redemis &
Proq; viri est uxor funere lata sui.
Accipe me Capaneu, cineres miscebitus, inquit
Iphias: in medias desiliuitq; rogos.
Ipsa quoq; & cultus est & u nomine fæmina virtus;
Nec mirum populo si placet ipsa suo.
Non tamen ha montes nostra poscuntur ab arper
Conveniunt cymba vela minora meæ.
Nil nisi lascivi per me discussur amores;
Fæmina præcipuo quo sit amanda modo.
Fæmina nec flamas, nec savios excutit arcus &
Parcius hac video relata nocere viris.

DE ARTE AMANDI

340

Sed viri fallunt, tuncra non sapio puella?
 Præcūq; si querar, crīmina fraudū habent,
 Phasidem matrem fallax dimisit Iason;
 Venit in Aesonios altera nuptia sinu.
 Quāsumus ad t̄ Thebes, vobieres Attadna marinas
 Pavit, in ignoto sola relitta loco.
 Quare novem currēsse vias dicatur, & audi
 Depositis sylvis Phyllida flēsse covis.
 Et famam pietatis habet: tamen hospes & enīm
 Præbuit, & catasam mortis, Elisa, tua.
 Quid vos perdiditerit dicam: Nesciis amare
 Definit ars vobis: arte perennat amor.
 Nunc quoq; uestirent, sed me Cytherea docere
 Fuerit: & ante oculos constituit ipsa meos.
 Tum mihi, Quid miserae, dixit, meruere puella?
 Traditur armatis vulgi inerme viris.
 Illos artifices gentini fecere libelli:
 Hac quoq; pars monita erudienda quis.
 Probra Therapneā qui dixerat ante maritū,
 Mox cecinit laudes prospereō lycā.
 Si bene te nōstī, cultas nē lade puellas:
 Gratia diem virile iſa petenda tibi est.
 Dixit: & ē myro (myro nam vincit a capillis
 Constitutus) folium, granāq; pauca dedit.
 Sensim accepimus numen quoque: purius aibit
 Fulgit: & ē toro pectora cessit onus.
 Dum facit ingenium, petite hinc præcepta puella,
 Quas pudor, & leges, & sua jura sinum.
 Ventura memore: iam nunc esto: & senecta:
 Sic nullum vobis tempus abibit iners.
 Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,
 Ludite: eunt anni more fluens aqua.
 Nec quæ praterit, rursum revocabitur unda:
 Nec quæ praterit, hora redi e potest.
 Utendum est estate, circa pede labitur atq;
 Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
 Hos ego, qui carant fructes, violaria vidi:
 Hac mihi de spina grata corona data est.

Tempus

Tempor erit, quo tu, qua nuna excludis amantes?
 Frigida desert a nocte jacebis annis.
 Nec tua frangatur nocturna janua riu a;
 Sparsa nec insuies limina manè rosæ.
 Quam cito (me miserum !) luanant corpora rugi,
 Et poris, in nido qui fuit ore, color?
 Quasq; fuisse tibi canas à virginis juras,
 Spargentur subito per caput omnes comæ.
 Anguibus exiunt tenuis eum pollu vestitus;
 Nec faciunt cervos cornua jacta sines.
 Vestra sine auxilio fugiunt bona et expito florent
 Qui nisi carpuer erit, turpiter ipso caderet.
 Adde, quod d' E' partus faciunt brouiora juventa
 Tempora; continuo nusse senes ager.
 Latissimus Endymion non est ibi, Luna, rubori:
 Nec Cephalus roseæ prada pudenda Deæ.
 Ut raseam de te, quem nunc quoq; luget, Adoni;
 Unde habet Hænean Hermondæq; Venu?
 Ita per exemplum, genu o magnetæ, Dearum;
 Gaudia nec cupidis vestra negare viris.
 Ut jam decipient, quid perditis? omnia constat et
 Mille licet sumant, deperit inde nihil.
 Conseruit ferum: felices tenuantur ab usu et
 Sufficit, ut damni pars caret illa motu.
 Quis vetat opposito lumen de lumine sumi?
 Quis sve caviuum vapores in mare servos aquas?
 Et tamets ulla viro mulier non expedit, inquit.
 Quid? nisi quam sumis, dic mibi, perdis aquam?
 Ne vos prostravit mea vox, sed vanæ temere
 Damna vetat: damnum munera vestra carent.
 Sed me flaminisib; venti majoris nurum,
 Dum sumus in portu, provebat aura levius.
 Ordinar à cultu: cultus bene liber ab uvis
 Provenit: E' cultus stet seges alio solo.
 Forma Dei munus: formâ quota quæq; superbit?
 Pars vestrum tali munere magnæ cares.
 Cura dabit faciem: facies neglecta peribit;
 Id aliae similis sit licet illa Deæ.

DE ARTE AMANDI

Corpora si vates non sive colubere puella:
 Nec veteros culmen sic habuere viri.
 Si fuit Andromache tunicae induida valentes;
 Quid mirum è duri militis uxor erat.
 Scilicet Ajaci conjux ornata venires;
 Cui regnos se proxim terga fuere boum.
 Simplicitas rudit ante fuit; nunc armata Roma est;
 Et magnas domitis possides orbis opes.
 Aspice, qua nunc sunt Capitolia, quaeq; fuerunt;
 Alterum dices illa fuisse Jovis.
 Caria, consilio qua nunc dignissima tanto est,
 De stipula, Tatio regna tenente, fuit.
 Qua nunc sub Phœbo ducib; q; palatia fulgunt,
 Quid nisi aratus pascua bobus, erant?
 Prisca juventus alios; ego me nunc deniq; natum
 Gratulor; bat atas moribus aperte meis.
 Now, quia nunc terra lentum subducitur aurum.
 Lett; q; diverso littore concha venit.
 Non, quia decessunt effosso marmore montes;
 Nec, quia cerulea mole fugantur aqua;
 Sed quia cultus adegit; nec nostros mansit in annos
 Rusticos, priscis illa superstes avit.
 Vos quoq; non caris aures onerata lapillis,
 Quos leger in viridi decolor Indus aqua.
 Nec prodite graves insiro vestibus auro:
 Per quas nos petitis s?pe fugatis opes.
 Mundissimis capimur, nec sunt sine lege capilli;
 Admodum formam dantq; perdantq; manus.
 Nec genus ornatus usum est; quod quamq; decibit,
 Eligat; Speculum consulat ante suum.
 Longa probat facies capitis discrimina puris;
 Sic eras ornatus Laetitia comis.
 Exiguum summam nodum sibi fronte relinquit,
 Ut patent aures, ora rotunda volunt.
 Alterius crines humero iactantur utriq; que;
 Tolis es assumpta, Phœbe canore, lyrā.
 Altera succincta religatur more Diana;
 Ut solet, attonitas cum pulchilla feris.

Hanc dedit infastos laxè jacuisse capillos :

Illa sit astrictis impedienda comis.

Hanc decet ornari rostudine Cylleneā :

Sustineat similes fluitibus illa sinus.

Sed neq; ramosa numerabis in ilice frondes,

Nec quot apes Hybla, nec quot in Alpe fera;

Nec mihi tot cultus numero comprehendere fas est :

Adjicte ornatus proxima quoq; dies.

Et neglecta decet multas coma : sape jacere

Hebfernā credas : illa repaxa modo est.

Arī casum simulat : sic capta se vidit in urbe

Alcides Iolem, Hanc ego, dixit, amo.

Talem te Bacbus, Satyris clamansibus Eua,

Sustulit in currus Gnoſſi relitta suos.

O quantum indulget vostro natura decori !

Quarum sumi multis damna pianda modis !

Nisi male deregimur : rapti q; ætate capilli,

Ut Boreā frondes excusiente, cadunt.

Femina canitatem Germanis inficit herbis :

Et melior vero quartitur arte color.

Femina procedit densissima crinibus empiis :

Proq; suis alios efficit ære suos.

Nec pudor est emisse palam : venisse videmus

Herculis ante oculos virginemq; chorum.

Quid de ueste loquar ? non jam segmenta requiro,

Nec qua bis Tyrio murice lana rubet.

Cum tot prodiderint prelio leviores colores :

Quis furor est censas corpore ferre suos ?

Arī eceo color cum cum suis nubibus aer,

Nec tepidus pluvias concitat aufer aquas.

Ece tibi similis quis quondam Phrixon & Hellen

Diceris Inois eripuisse dolis.

Hic undas imitatur, habet quoq; nomen ab undis :

Crediderim Nymphas bac ego ueste tegi.

Ille crocam simulat : croceo velatur amictu,

Roscida luciferos cum Dea jungit equos.

Hic Papbias myrtos, hic purpureos amethystos,

Albentē sue rosas, Threiciāmq; gruum.

DE ARTE A M A N D I

Nec glandes; Amarylli, tua, nec amygdales disunt;
 Et sua velleribus nomina cera dedit.
 Quot nova terra parit flores, cum vero seponit
 Vitis agit gemmas, pigrasq; fugit hyems;
 Lector, aut plures succos bibit et oligo certos;
 Nam non convensens omnibus unius eris.
 Pulla decet niveas: Briseida pulla decebas:
 Cum rapia est, pulla sum quoq; vase fuit.
 Alba decent fuscas et albis Cephæ placeras:
 Sic tibi vestita pressa Scribos eras.
 Quam sapo admonui, ne trux caper iret in alas,
 Ne ve forent duris aspera crura pilis!
 Sed non Caucasus docet de rupe puellas:
 Quaeq; bibunt undas, Myse Caice, tuas.
 Quid, si præcipiam, ne fusces inertia dentes?
 Orasq; suscepimusque laventur aqua?
 Scitis & induitæ candorem querere cerâ:
 Sanguine qua vero non rubet, arri rubet.
 Arte supercilii confinia nuda repletæ:
 Parvæq; sinceras volat aluta genas.
 Nec pudor est oculos tenus signare favillâ,
 Vel prope te nato, lucido Cydne, croso.
 Est mibi, quo dixi vestre medicamina forma,
 Parum, sed curâ grande libellus opus.
 Hinc quoq; præsidium læsa peritore puellæ:
 Non est pro vestris ars mea rebui iuers.
 Non tamen exposcas mensâ deprendat amator
 Pyxidas: ars faciem dissimulata juvit.
 Quem non offendat soro fæc illita vulnus,
 Cum fluit in rapidos pondere lapsa frons?
 Oesopa quid redolent, quamvis missantur Athenæ,
 Dempimus ab immundæ vellere succus ovum?
 Nec coram dentes perficiebisse probem.
 Ita dabunt faciem; sed errant deformia visu:
 Multaque, cum fiunt turpia, facta placent.
 Que nunc uomen habent operosi signa Myronis,
 Pondus iuers quondam, durâq; massa fuit.

Annulus

Annulus ut fias, primo collidatur aurum :
 Quae gemitus vestes, sordida lana fuit.
 Cum fueret, lapus asper erat, nunc nobis signum :
 Nuda Vesta madidas exprimit imbre comas.
 Tu quoq; dum coleris, nos te dormire patemus :
 Apisūs a summa conspicere manu,
 Cur mihi nota tui causa est candoris in ore ?
 Claude foras thalamū ; qua rude cogis opus.
 Multa viros nescire decet : pars maxima rerum
 Offenderet, si non interiora tegas.
 Aurea qua pendent ornato signa theatro
 Inspice, quam tenuis bracchia ligna regat.
 Sed neq; ad illa licet populo, nisi facti, venire ?
 Nec nisi summi formā paranda viris.
 At non, pectendos cordam prabero capillos,
 Ut jaceant fusi per tua colla, vero.
 Illo præcipue, ne sis morosa, cavelo
 Tempore : nec lapsas saepe resolvit comas.
 Tua sit ornatix : odi, qua salutat ora
 Unguis. Et rapta brachia sigis acu.
 Devovit, Et tangit domina caput illa : simulg;
 Plorat ad invisas saguingenta comas.
 Quæ male crinita est, custodam in limine ponat :
 Ornetur rure bona semper in ade Pece.
 Dilux eram subito cuidam venisse puella :
 Turbida perversas induit illa comas.
 Hestib; evenit etiam fædæ casæ a pudore :
 Inq; nurua Paribus dedecit illud eas.
 Turpe pecus multilum : turpis sine gramine campus,
 Et sine fronde frutex, Et sine crino caput.
 Non mihi venisti Semelæ Ledicq; docenda
 Perq; freuum falso Sidoniæ vellæ boves :
 Aut Helenæ, quam non fulle, Menelaus reposci :
 Tu quoq; non stulte, Troice rapsor, babes.
 Turba docenda venit, turpes pulchraq; puella :
 Plurāq; sunt semper deteriora boni.
 Formosa minus artus opem præceptaq; querunt :
 Est illæ suis dos forma sine arte potens.

DE ARTE AMANDI

Cum mare compossum, securus navis et cossas :
Cum tumor, auxiliis affidet ille suis.
Rara tamen mundâ facies caros ; oculi mundas :
Quâq; patos, vissum corporis abde tui.
Si brevis es, sedes ; nè stans videaro sedes :
Inq; tuo jaceas quaminacunq; toro.
Hic quoque, nè possit fieri mensura cubantis,
Injetâ lateant fac tibi vestre pedes.
Quæ nimis est gracilis, pleno velamissa filo
Sumat : Ex humeris laxus amictus eat.
Pallida purpureis tingat sua corpora virgis :
Nigrior ad Pharis confuge pisces opem,
Pes malus in nivea semper celitur aluta :
Arida nec vinculis crura resolva tuis.
Conveniunt equus scapulis analectides altis :
Angustum circa fascia peditus eat.
Exiguo signat gestu, quodcunq; loquatur,
Cui degit pinguis, Ex scaber unguis erit.
Cui gravis oris odor, nunquam jejuna loquatur :
Et semper spatio distes ab ore vestri.
Si niger, aus ingens, aut non erit ordine natus
Dens tibi ; ridendo maxima dampna feres.
Quis eredat ? discunt etiam ridere puella :
Quaritur atq; illis hac quoq; parte decor.
Sint modici ritus ; sint parva utrinq; lacune :
Et summos dentes ema labella tegant.
Nec sua perpetuo contendant ilia risu :
Sed leve nescio quid femineumq; sonent.
Est, qua perverso distorquerat ora cachinno :
Cum risu laeta est altera, flero prius.
Illa sonat raucum quiddam, atq; inamabile ritu :
Ut rudit è seabra surpis asella mola.
Quo non ars penetrat discunt lachrymato decenter :
Quoq; volunt plorant tempore, quoq; modo.
Quid, cum legitima fraudatur littera voce,
Blasphem; sit iusso lingua coacta sono ?
In virtute decor est, quadam male reddere verba,
Discunt posse minus, quam posnere, loqui.

Omnis

Omnibus his, quando profundit, impendite curam :

Discita famineo corpora ferre gradu.

Ego incessu pars non temunda decoris :

Alligat ignotos illa fugatoz viros.

Hoc movere arte latu, tunisqz fluentibz auras

Excipit, extensos feretqz superba pedes.

Illa, velut conjux Umbris rubicunda mariti,

Ambulat : ingentes varie ferteqz gradus.

Sed sit, ut in mulet, modus hic quoqz rusticus ; alter

Motu in incessu, mollior alter erit.

Pars humeri tamquam imma sua, pars summa lacertis

Nuda sit, à lava conspicienda manus.

Hoc vos praecepit nivea decet : hoc ubi vidi,

Oscula ferre humero, quā patet usque, libert.

Monstra maris Sirenes erant, que voce canorā

Quaslibet admissas derimere ratis.

Hic sua Sisyphides auditis pone resolvit

Corpora : nam sociis illata cera fuit.

Rex est blanda canor : discant cantare puella :

Pro facie multum vox sua lema fuit.

Et modo marmoreis referunt auditis theatru,

Et modo Niloticis carmina lausa modis.

Ne plectrum dextra, citaram tenuisse sinistrā

Nescias, arbitrio famina docta meo.

Saxa feretqz lyra movit Rhodopeīus Orpheus,

Tartareaqz lacus, tergeminūmqz canem.

Saxa tuo canis, viudex justissime matris,

Ecerunt muros officiosa novos.

Quamvis mutuus arat, vocē favisse puratur

Piscis, Arionia fabula nota lyra.

Dico etiam duplice genitalia nubilo palma.

Vertere : conventunt dulcibz illa jocis.

Sit tibi Callimachi sit Cei nota poeta,

Sit quoqz vinosi Tīca Musa sensu.

Nota sit Sappho : quid enim lascivius illa ?

Cuiusve pater vafri luditur arte Geta.

Et teneri possis carmen legisse Properti :

Sive aliquid Galli, sive Tibulle, suum :

Diddqz

DE ARTE AMANDI

44.

Dicitq; Varroni fulvis insignis villis.
Vellera, germana Pbyrake querenda sue :
Et profugum Aeneas, alte primordia Roma,
Quo nullum Latio clarius exiat opus.
Forfican & nostrum nomen misceris istis :
Nec mea Lebais, sapientia dabuntur aquis.
Aiq; aliquis dicer, Nostris lego culto magistri
Carmina, qui expertas instruissile duas.
Dcq; tribus libris, exulans quos signas Amorum,
Elige : quos docili mobiliter ore legas.
Vel rids compofitae pueratur epiftola uoce :
Ignorum hoc alii ille vocavit opus.
O ita Phoebe velis, ita uox pia nuptina uotum,
Insignis cornu Bacche, novemq; Dea !
Quis dubitas quim faire velum saltare puellam,
Ut novent posse brachia iussa sonor.
Artifices laetari, scena spectacula, amantur,
Tantum mobilitus illa decoris habet.
Parva monere pudet : talorum dicere jactus
Ut sciat, & uires tessera missa suas.
Et modo prois jactat numeros : modo cogitet apte,
Quam subiecta parrem callida, quamq; vocet.
Cautaq; non stude latronum pralia ludat :
Uetus cum genimo calculus hoste perit.
Bellatorq; suo praesur fixe compare pugnet :
Æmulus anticipum sapo recurras opus.
Reiculq; pila leves fundantur aperio :
Nec, nisi quam tollas, nulla movenda pila eft.
Est genus in rosidein tenui ratione redibulum
Spicula, quos vienses lubricus annus habet.
Parva tabella capit turmos stringi lapillos,
In qua uiocisse est, auctioru uisse fuos.
Mille fac esse jocos : turpe eft, ne fecire puellam
Ludere : ludendo fape paratur amor.
Sed ministrus labor eft fapienter jactibus uti :
Majus opus mores componuisse fuos.
Tunc sumus incantati, studiq; aperimus in ipso :
Nudaq; per hufus peccora nostra patent.

175

ha subit, deformis malum, lucrisq; cupido.

Jurgidq; G rixa, sollicitusq; dolor.

Crimina dicuntur : resonat clamoribus aibet :

Invocat iratos G fabi quisq; Deos.

Nullas fides tabulit, qua non per vota petuntur :

Et lachrymis vidi sape madere genas.

Jupiter à vobis cum turpia criminis pellat,

In quibus est ulli cura placere viris.

Hoi ignava jocos tribuit natura puellis :

Materiā ludunt uberiori viri,

Sunt illis celereſq; pilae, jaculumque, trichisq;

Armāq; G in gyros ire constre equi.

Ere vos campus habet, nec vos galidissima Virgo :

Nec Thuseum placidis deveset amnis aquis.

At licet, G prodest Pompeias ire per umbras.

Virginis aethriis cū caput ardet equis,

Vixit laurifero sacraea palatia Phœbo :

Ille Parationis meritis in alta rates.

Quaq; soror conjū xq; ducis monumenta paratunt,

Navalizq; gener cinctū honore caput.

Vixit ihericremas vacca Memphisq; uras :

Vixit conspicuū torna abastrā locis.

Spicentur cepido maculata sanguine arena :

Metāq; feruensi circumvunda rotā.

Quod latet, ignorum est : ignoti nulla cupido :

Frustra abest, facies cū bona teste careris.

Tulicet G Thamyrā superetes aq; Orpheo cantu :

Nos erit ignotie gratia magna lyra.

Si Venerem Cows nunquam pinxit et Apelles :

Mersa sub aquoreis illa latet et aquis.

Quid petitur sacris, nisi tantum fama poetis ?

Hoc votum nostri summa laboris habet.

Cura ducum fuerant olim regūmq; poetæ :

Pramidāq; antiqui magna tulere chorū.

Sanctāq; majestas, G eras venerabile nomina :

Vasibas : G larga sape dabantur opes.

Ennius emeruit, Calabris in montibus errans,

Contigum posib; Scipio magne, tibi.

DE ARTE AMANDI

350

Nunc bedera sive honore jacent : operatq; doctis
 Cura vigil Musis nomen inertis habet.
 Sed fama invigilare iuvat. **Quis nōfēr Hominum,**
 Ilias aeternum si latuisset opus ?
Quis Danaēs nōfēr, si semper clausa fuisset,
 Inq; sua turri perlatuss est annus.
Vitius est vobis, formosa cura pueris.
 Sape vagos extra līmina ferre pedis.
 Ad multas lupa rendit oves, prædetur ad unam :
 Et Fovis in multis devolet ales aves.
 Se quoq; des populo mulier speciosa videturam :
 Quem trahas ē mulier, forsitan tuus erit.
 Omnisib; illa locis maneat studiosa placandi :
 Et curam tota mente decorus agat.
 Casu ubiq; valeris : semper sibi pondeat hamis,
 Quo minimè credo gurgite, piscis erit.
 Sape canes frustra nemorosis montibus errant :
 Inq; plagas nullo cervum agente cadit.
 Quid minus Andromeda potuit sperare revincta,
 Quād lachrymas ulli posse placere suas ?
 Fumero sape viri vir queritur : ire solitus
 Crinis, & sterni non conuisse decet.
 Sed vitare viros cultum formamq; professos :
 Quiq; suae ponunt in statione comas.
Quia vobis dicunt, dixerunt mille pueris.
 Erras, & in nulla sede moratur amor.
Femina quid facies, cūm vir sit levior ipsa ?
 Forsitan & plures possis habere viros.
 Vix mibi credatis ; sed credite : Troja maneret,
 Praecepis Priami si foret usus sensus.
 Sunt quis mendaci specie grassantur amoris,
 Perq; aditum tales luera pudenda petunt.
 Nec coma vos fallat liquidā nitidissima mardo :
 Nec brevis in rugas cingula pressa sum.
 Nec toga decipiatur filo tenuissima : nec si
 Annulus in digitiis alter & alter erit.
 Forsitan ex horum numero cultissimum ille
 Fur sit, & urasur uestis amore tua.

Redds

LIBER III.

Redde meum, clamant spoliata sapientia puellæ;
Redde meum, rato voce boante foro.
Hus Venus è templis multo radiantibus autò
Latè videt libes, Appiadèsq; Deos.
Sunt quoq; non dubia quædam mala nomina famæ;
Decepta à multis crivens amansis habent.
Discissæ ab alterius vixtris immissæ querelis;
Janus fallaci nè sit aperta viro.
Partitæ Cœtropides jurant credere Thesæ:
Quos faciet testes, fecit Gant: Deos.
Et tibi Demophoon Toesæ criminis heres,
Phyllido decepta, nulla relicta fides.
Si bene promittere, totidem promitti se verbis;
Si dederint, G vos gaudia pacta dare.
Illa potest vigiles flammam extingueret Vestæ,
Et rapere è temp'is, Inachi, sacrâ ratis.
Et dare mista viro tritis aconita cicutis;
Accepto Venerem munere signa negat.
Fuit animus propius confusa: supprime babemas,
Musæ: nec admisso exequato rotis.
Vtba vadum tentent abiegnis scripsia tabellis;
Accipiat missas apta manus a moras.
Ispice: dumq; leges, ex spissis collige verbis,
Pingat, an ex animo, sollicitusq; roget.
Pösq; brevem rescribe moram: mora semper amans
Incitat, exiguum si modo tempus habet.
Sid neq; ita facilem juventi promise rogans;
Nec ramen edure, quod petit ille, nega.
Ere timet, speretq; fonsq; quotiesq; remittas,
Spus magis hinc veniat certa, minorq; motus.
Munda, sed è medio, consuetusq; verba, puellar.
Scribua: sermonis publica forma placet.
Ab quodis dubiis scriptis exarhis amor!
Et nocuit forma barbara lingua bona!
Sid quoniā, quamvis virtus careatis honoris,
Et vobis vestros fallere cura vitios;
Ancillæ pueriq; manus foras arte tabellas;
Pignora nec juveni credite vestra novo.

R.

Viiij

DE ARTE AMANDI

252

Vidi ego pallentes isto terrore puellas,
 Servitium miseris tempus in omni pati.
 Perfidus ille quidem, qui talia pignora servat;
 Sed tamen Aetnæ fulminis instar habet.
 Judice me, frons est concessa, repellere fraudem;
 Armatisq; in armatos sumero, jura finunz.
 Ducere consuetas multas manus una figuræ;
 Ah pereant per quos ista monenda mibi!
 Nec, nisi delein, turum esse rescribo, ceru;
 Nec tenetas geminas una tabella manus.
 Femina dicatur scribebit semper amator;
 Illa sit in vestru, qui fuit ille, mox.
 Si licet à parvis animum ad majora referre,
 Plenaq; survato pandere vela finu.
 Pertinet ad faciem rapidos compescere mores,
 Caudida paz hominem, trux decit ira feru.
 Ora rument ira: migrescunt sanguine venæ.
 Lumina Gorgoneo saevius angue micant.
 I procul hinc dixit, non est mibi tibia tanu,
 Ut vidit vulnus Pallas in amno suos.
 Vos quoq; simidia speculum specteris in ira,
 Cognoscat faciem vln satis illa suam.
 Nec misera in vulnu dannoja superbin vestro:
 Comitus est oculu afficiendu amor.
 Odimus immodicos (experto credite) fastu.
 Sæpe tacens odore semina vultus habet,
 Spectantem specta: ridenti mollia ride;
 Inuenit, acceperas tu quoq; redde nosas.
 Si vobis pralufit, radibus puer ille relicit
 Sticticula de pharetra promit acuta sua.
 Odimus & mastas i Tenemessam diligat Ajax:
 Nos hilarem populum femina leita caput.
 Nunquam ego te Andromache, nec te Tecmessa rogari,
 Ut mea, de vobis altera, amica foret.
 Credere vix videor, nisi cogat credere partem,
 Vos ego cum vestru concubuisse viru.
 Scilicet Ajaci mulier mæstissima dixit,
 Lux mea quoq; solent verba juvans viros.

Quis
Su
Dux
Ha
Vos q
In
Mun
Fa
Carm
N
Nos j
N
Vesper
E
Add
Et
E
E
Co
Sed f
Et
Silu
E
Vail
N
Est l
S
A do
M
Diffi
E
Sed i
Co
Nec
U
Hic
S
T
E
Quis

Qui vetat ad magnis ad res exempla ministores
 Suntes, nec idem persternatissima ducia
 Dux bonus huic eantum commisit jure regendos 3
 Huic equites, illi signa suacula dedis.
 Vos quoqz de nobis, quem quaqz quis aptus in usum?
 Inspiciens, et cetero posite quinqz loco.
 Munera des dixer 3, ius: qui profunditur, adfis 3
 Facundus causam sape clientio legat,
 Carmina qui facimus, militiam carmina canimus;
 Nam Chorus ante alios aperte amplexus sumus.
 Nos facimus placita latere praecoxa formae;
 Nomen habet Nemesis 3, Cynebia mons habet.
 Vesper, 3. Eaa mox frs Lycurgo retinac
 Et multa, que si nostra Contra, rogant.
 Alde, quod insidias sacra a vestrum absunt;
 Et facit ad mores arti quoqz nostra bonos.
 Nec nos ambitos, nec nos amor virges habendi 3
 Contemps colunt lectori, umbra foro.
 Sed facile barempo, ualidqz perutimur istu 3
 Et nuncj ueraxa sciuam amare fide.
 Scilicet ingenuum placida molitur ab arte 3
 Et studio mox convencionter cuncti.
 Varibus Aopis faciles estare puella 3
 Numen inest idio, Pieridesqz favent.
 Et Domus in urbibus sunt sibi commercia caeli 3
 Sedibus aethereis spiramus illo omni.
 Ad docti premium scelus est sperate portis 3
 Mi miserum, scelus hos nulla puella timet.
 Diffamilato ramus, nec prima fronte rapaces
 Effe 3 novus uiso casse resistet amans.
 Sed neqz rex equum, qui super sensu habebas 3
 Comparibus frontis artificemqz regis 3
 Nec stabiles animos omnis, vnde inqz juventani
 Ut capias, idem limes agendus erit.
 Hic radis, 3 castis nunc priuam notus amans
 Qui retigebat alamos prada novella suos
 Te solam nixit 3 ubi semper iubaret ali.
 Engenda est alis sepiibus ista seges.

DE ARTE AMANDI

Effuge rivalem : vices dum sola tenebis ;

Non bene cum sociis regna Venüs sqz manent;

Ille versus miles sensim & sapienter amabit :

Multaqz iuronis non patienda feres,

Nec franger postes, nec saevi ignibus ures,

Nec domina generas appetet ungus genas :

Nec scinder tunicæsue suas, tunicæsue pueras :

Nec rapuum flendi causa capillam erit.

Ista decimi pueros aitare & amore calonnes :

Hic fera composuā vulnera mentis feres.

Ignibus hic lentiſ uresur, ut humida reda,

Ut modo montanū sylva recisa jugis.

Certior hic amor est ; brevis, & facundior ille :

Qua fugiunt colori carpito poma manu.

Omnia tradentur : portas reserabimus hosti,

Ut sis in infido prædictione fides.

Quod datur ex facilis longum male uiris amorem.

Miscenda est latu rara repulsa jocis.

Aure foreas jacant : crudelis janua, clament :

Multaqz submissæ, multa minanter agant.

Dulcia non ferimus, succo renovamus amato :

Sape perit venis obruta cymba füss.

Hoc est, uxores quod non patiatur amari :

Conviuunt illas, cùm voluere viræ.

Claude foreas : duro dicat tibi janitor ore,

Non posas : exclusam te quoqz tangis amor.

Ponite jam gladios hebetes : pugnatur acuis :

Non dubito, telis quin poterat ipse meis.

Dum cadat in laqueos, capim quoqz nuper amator ;

Solum se thalamos speret habere tuos.

Postmodo rivalem, partisqz fæderas leisti

Sentiat : has artes tolle, senecteis amor.

Tunc bene fortis equus reseraro carcere currit,

Cùm quos prætereat, quibus sequatur, habet.

Qualibet extincio inuria suscitat ignes :

En ego confisor, non nisi laetus, amo.

Causa tamen nimium ne si manifesta doloris :

Plurisqz sollicitum, quam scias, esse possit.

Inclita & fida tristis custodia servi,
 Et nimirum duri cura molista viri.
 Quia venit ex iusto, minus eis accepit voluptas:
 Os sis liberior Thaide, finge metu.
 Cum melius foribus possis, admitti fenestrā:
 Inq; tuo uultu signa timentia habeo.
 Callida profligat, dicatq; ancilla, Pirimū:
 Tu juvenem tremendum quolibet abde loco.
 Sed miscreda tamē Venus est secura timori:
 Nē tanti noctes non putat esse suar.
 Quā uafra elude possit razione maritū,
 Quāq; vigil custos, pratoritutus eram.
 Nupia virum timens: rata sit custodiq; nupia:
 Hoc decet, hoc leges, jūsq; pudorq; jubent.
 Tu quoq; servari, modo quam vindicta redemist,
 Quis ferat ē ne fallas, ad mea sacra veni.
 Taliēt observens, adsit modo certa voluntas,
 Quot fuerant Argo lumina: verba dabū.
 Stilicet obſtabit custos, nē scribere possis,
 Sumenda detur cūm tibi tempus aqua ē
 Conſcia cūm possit ſcripas portare tabellas,
 Quas regat in rapido fascia lata ſinu ē
 Cūm possit ſoleā chartas celare ligatas,
 Exquinto blandas ſub pede ferro notas ē
 Coverit hac custos: pro echarta conſcia ergum
 Praebat; inq; ſuo corpore verba ferat.
 Tuta quoque eft, fallitq; oculos ē lalce recenti
 Littera: carbonio pulvere tangit, leges.
 Fallit & humiduli qua fift acumine limi,
 Et feret occulas pura tabella notas.
 Adfuit Acrifio ſervandae cura puella:
 Hunc tamē illa ſuo crīmino fecit avum.
 Quid facies custos ē cūm ſint tot in urbe ibentia:
 Cūm ſpellet junctos illa libenior equos:
 Cūm ſedeat Pharia ſacré operata juventus:
 Quoq; ſui comites iro vetantur, ead ē
 Cūm fugit à templis oculo: bona diua uitrorum;
 Praeterquam, ſi quos illa venire, iub. e:

DE ARTE AMANDI.

Cùm, custode foris iubicam servante pueris,
 Celent farrido balnea multa jocos :
 Cùm, quovis opus est, fallax agitor amica,
 Et celo lecto quemlibet agris suo.
 Nominis cùm doceat, quid agnitar adultera clavis :
 Quasq; petet, non det janua sola vias.
 Fallitur & insula custodis cura Lyao :
 Illa vel Hispano lecta sit uva jugo.
 Sunt quoq; qua faciant altos medicamina somnos,
 Vndeq; Letbae lumina nocte premant.
 Nec male deliciis odiosum conscientia tardis
 Detinet : & longa jungitur illa morsa.
 Quid juvat ambages praecoptaq; parva monere ?
 Cum minimo castos inuovere possit emi.
 Manera (crede mihi) placans hominem sq; Deosque:
 Placatur domis & apter ipse datus.
 Quid faciet sapiens, stolidus quoq; inuovere gaudi:
 Ipse vir, accepto munere, munus erit.
 Sed semel est custos longum redimendus in avum :
 Sape dabili, dederis quas semel, ille manus.
 Questus eram (memini) metuendos esse sodales :
 Non tangit solos ista querela viras.
 Credula si fueris, aliae tua gaudia carpont :
 Et lepus hic alii, sagittatus erit.
 Haec quoq; que praber lectum studiofa, lacrimusque
 (Crede mihi) mecum non semel illa fuit.
 Nec nimium vobis formosa ancilla ministret :
 Sape vicem domine praefisi illa mihi.
 Quod feror in sanu, quid aperto pectore in hostem
 Mittor, & indicio prodror ab ipse meo ?
 Non avis aucupibus monstrat qua parte petatque :
 Non docet infestos cur rete cerva canes.
 Viderit utilias : ego capta fideliter edam :
 Lemniadum gladios in mea fata dabo.
 Efficite, & facile est, ut nos credamus amasi :
 Prona venit cupidis in sua via fides.
 Spes et amabilissus juvenem, & suspirat ab ima
 Femina : tam sero car veniatq; roget.

Accidunt lachrimæ, dolor. & de pellice sicutus:

Et lanies digitis illius ora suis.

Zamindum per suas oras: miserebitur ultrò;

Et dicet, Cur à carpitur ipsa mei.

Principi si cultus erit, speculoq; placebit,

Possit suò tangi credere amore Deos.

Sed tu, quaecunq; est moderate injuria turbis:

Nec sis audit a pellice mensis inops.

Nec cito credideris: quantum cito credere ladas,

Exemplum vobis non levo Procris erit.

Est propè purpureos colles florentis Hymetti

Fons sacer, & vires ceptæ molis humus.

Sylva nemus non alta facit: regit arbusus herbam;

Rosmaris, & laurus, nigræq; myrtus olent;

Nec densum fatis buxum, fragilesq; myrica;

Nec tenues Cyisci, culsæq; pinus abest.

Linibus impulsæ Zephyris, auræq; salubræ;

Tot generum frondes, herbæq; summa tremis.

Grata quies Cephalo: famulis caribusque relatis

Lassus in hac juventis sapo reredit humo.

Quaq; meos reliques astus, cantare solebat,

Accipienda sinu mobilis aura veni.

Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures

Auditoris memori detulit azure sonos.

Procris ut acceperis nomen, quasi pellicis, ante;

Excidit: & subito mora dolore fuis.

Palluit ut sera, lectis de vita racemis,

Pallescunt frondes, quas nova lasit hyems.

Quaq; suos curvans matura Cydonia ramos,

Cornuq; adhuc nostris non satis apta cibis.

Hiq; animus redit, tenuis à pectori vestes

Rumpit: & indignas fauetat ungue gena.

Nec mora: per medias sparsis furibunda capillis

Evolut, ut thyrsi concita Baccha vias.

Ut propè per ventum est, comites in valle reliquit;

Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.

Quid tibi mentis erat, cum sic male sawa lateres

Procri: quis astomiti pectoris ardor erat?

DE ARTE AMANDI

Nam jam venturam, quacunq; erat aura, putabat
 Scilicet: atq; oculū probra videnda tuū.
 Nunc venisse pīges (neq; nūmī depredere velles)
 Nunc juvat: incertum pellōrga versat amor.
 Credens que iubant, locū est, & uomen, & index,
 Et, quia mens semper, quod sūnes, esse putat.
 Vidis nūc oppressam vestigia corporis, herbam:
 Pulsansur trepidi corde micante sinu.
 Namq; dies medium tenuos contraxerat umbras,
 Inq; pari spatio vesper & orū erant;
 Ecce redit Cephalus proles Cyllensis sylvā,
 Orūq; fontanā fūcū vida spargit aquā.
 Anxia Procri latet: solitus jacest illa per herbas:
 Es, Zephyri molles, aurāque, dixit, ades,
 Ut patuit misera jucundus nominis error;
 Et mens, & redit verū in ora color.
 Surgit: & appositas agitato corpore frondes
 Accite, in amplexum uxoris iecras viri.
 Ille feram sonuisse ratu, juveniliter arcum
 Corripit: in dextra tela fuēre manu.
 Quid facie, infelix? non est fera: supprime tela;
 Me miserum, jaculū fixa puella tuo est.
 Hui mibi, conclamas, fixisti peccatum amicum:
 Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.
 Ante diem morior, sed nullā pellice lesa:
 Hoc faciet postiam te mihi terra levem.
 Non ine suspiccam mihi spiritum exī in auram:
 Nam jam morior: charā lumina conde manus.
 Dixit: & incauto paulatim pectora lapsus
 Excipitur miseri spiritus q̄e viri
 Ille sinus domina mortentia pectora mestio
 Sustinet, & lachrymis vulnera lava lavat.
 Sed repetamus iter. Nudis mihi rebus agendum est,
 Ut tangat portus seissa carina suos.
 Scilicet expellat, ut in convivia ducam:
 Et quarū monitūs hac quoq; parte meos.
 Sera venit: positaq; decens incedit lucernā:
 Grata morā venies: maxima lena morā est,

Et si turpis eris, formosa videberes, cunctis :
 Et lasebras vissis, non dabit ipsa tuus.
 Carpe cibos digitis : est quidam gestus edendi :
 Ora nec immundâ torna perungo manu.
 Nére diu præsumere dapes, sed desine citra.
 Quam cupias, paulo quam potes, esse minùs.
 Priamides Helenem avidè si spicter edentem,
 Oderit, & dicer, Stulta rapina mea est.
 Apius est, docet atq; magis potare pueras,
 Cum Veneris puero non male Bacche facis.
 Hoc quoq; quā pations caput est : animū quo pedēsq;
 Confessit, nec qua sint singula, bina vide.
 Turpe facens mulier multo maledicta Lyao :
 Digna est concubitus quo slibet illa passi.
 Nec somno tureum est posuit succumbere mensa :
 Per somnos fieri multa pudenda solens.
 Ultiora puder docuisse : sed alma Dione,
 Præcipue nostrum est, quod puder, inquit, opus.
 Nota sibi sui quaq; modos à corpore certos
 Sumite, non omnes una figura decet.
 Quia facio præsignis eris, resupina jaceto :
 Spelletur ergo, cui sua terga placent.
 Melanion humeris Atalanta crura ferebat :
 Si bona sunt, hoc sunt aspicienda modo.
 Parva vobatur equo : quod erat longissima, nunquam
 Thebais Hectoris nupta re sedis equo.
 Strata premat genibus paulum cervice reflexa
 Femina, per longum conspicienda latu.
 Cui famur est juvenile, carent quicq; cetera mendā :
 Semper in obliquo fusa sit illa rorō.
 Nec tibi turpe pura crimen, ut Phyllēia māter,
 Solvere, & effusis colla reflecte comis.
 In quoquo, cui rugis uerum Lucina notavit,
 Ue celer aversis utero Paribmo equis.
 Mille modi Veneris : simplex, minimi q; laborū,
 Cum jacet in dextrum semi-supina latu.
 Sed neq; Phœbei tripodes, nec corniger Ammon,
 Vera magis vobis, quād' mea Musa canet.

DE ARTE AMANDI, &c.

Sigua fides arti, quam longo fruimus nisu;
 Credito: præstabunt carmina nostra fidem.
 Sentia reuiris Venerem resoluta medullos
 Femina s. Si ea æquo res jucet ista duos,
 Nec blandæ voces, jucundæ; murmuræ cessent:
 Nec raeceant mediæ improba verba jocis;
 Tu quoque, cas Veneris sensum natura negavis,
 Dulcia mendaci gaudia singe sono.
 Infelix, cui torpe bebes locu ille, puella,
 Quo pariter debent femina virq; frui.
 Tuncum, cum singes, nè sis manifesta eavero:
 Effice per motum lumenq; ipsa fidem.
 Quod juvæ, & uoces, & anhelitus arguat oris;
 Ab pudore, arcana pars habet ista uoces.
 Gaudia post Veneris quæ poscit manus amantum,
 Illa suas nolis pondus habeo preces.
 Nec lucem in ibalam totis admitti fonostris:
 Aprius in vestro corpore multæ latent.
 Lusus habet finim: Cycnis discodere tempus,
 Duxerunt collo qui juga nostra suo.
 Ut quondam juvenes, ita nunc tua turba puello
 Inscribant spolis, Naso magister erit.

P. OVID.

PUB. OVID. NASONIS
SULMONENSIS
DE REMEDIO AMORIS LIB. I.

Egerat hujus Amer rieulū nomēnq; libelli:
Bella mibi (video) bella parantur, sis.
Parco tuū vase scularis, damnam Cupido,
Tradira qui rosie, se duce figura salti;
Non ego Tydides, à quo tua saucia mater
In liquidum rediit sebera Martis equis.
Sepe tepeps aliis, juventus; ego semper amavi;
Et si, quid faciam nunc quoque, quaris; Amor
Quinetiam docui, quā posse aite patari;
Et, qua nunc ratio est, impetus ante fuit.
Nec te, blande puer, nec nostras prodimus artes;
Nec nova praterium musa recens opus.
Si quis amat quod amare juvat, feliciter ardet;
Gaudet, & vento naviget ille suo.
At, si quis mole fere indigna regna puella;
Nè perecas, nostra sensat artis opem.
Cur aliquis laquo collum nodatus amator
A trabe sublimi triste pependit omus?
Cur aliquis rigido fodiar sua petora ferro?
Invidiam cadis pacis amator habet.
Qui, nisi deserit, misera peritura amoro est;
Desinat; & nulli funeris autor eris.
Et puer es, nec te quicquam, nisi ludere, oportet;
Eude, & decent annos mollia regna tuos.
Nam poteras ubi nudis ad bella sagittis;
Sed tua mortiferō vulnere tela carent.
Viticus, & gladius & acutā dimicē hastā;
Et vicit multā cedo cruentus eas.
Tu cole maternas, nūdū quibus utimur, artes;
Et quarum vicio nulla sit orba parentis.
Effice nocturnā frangatur janua rixā,
Et tegat ornatae multa corona fores.

DE REMEDIO AMORIS

Fas coenit fursum juvenes timidaq; puilla :
 Verbdq; dent cauto qualibet arte viro.
 Et modo blandissas, rigido modo iurgia possit.
 Dicat : Et exclusis flibile canor: amans.
 Hui lacrymis concessum erit sine crimine mortis ?
 Non tua fax avidos digna subire rogos.
 Hac ego : movit Amer gemmas aureas alas,
 Et mibi Propositum perfice, dixit, opus.
 Ad mea deceperit juvenes praeopia venito;
 Quos sum ex omni parte fecellit amor.
 Discere sanari, per quem didicisti amare ;
 Una manus vobis vulnus opemq; feret ;
 Terra salutifera herbas, eademq; nocentes
 Nutrit ; Et urtica proxima sape rosa est.
 Vulnera Achilleo qua quondam fecerat hosti,
 Vulnera ausilium Pelias hasta tulit.
 Sed quaecunq; viris, vobis quoq; dicta, puella,
 Credite : diversis partibus arma damna.
 E quibus, ad vestros si quid non periret usus ?
 Attamen exemplo multa docere potest.
 Utile propositum est savas extingueri flammas,
 Nec servum viris peltus habere suum.
 Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro ;
 Et per quod novies, sapienter esset iner.
 Nec moriens Dido summa vidisset ubi arca
 Dardanias ventus vela dedisse ratus.
 Nec dolor armasset contra sua viscera matrem,
 Qua socii damno sanguinis ultra virum est.
 Arte mea Terentia quavim Philomela placeret,
 Per facinus fucis non mersisset avis.
 Da mibi Pasipharus ; jam tanti ponit amorem .
 Da Phedram ; Phaedra turpis abibit amor.
 Redde Parin nobis ; Helenum Menelau habebit ;
 Nec manibus Danaum Pergamo vilta cadent.
 Impia si nostros legisses Scylla libellas ;
 Hasfisst capiti purpura, Niso, tuo.
 Me duce, damnosas homines compescite curas ;
 Recataq; cum sociis, me dace, naviq; eas.

Naso legendum erat tunc, cum didicisti amare;
 Idem nunc vobis Naso legendum erit.
 Publicus assertor uitiis suppressa levabo
 Peccator: vindicta quisq; favere sue.
 Te precor, o uates, adie tua laurea nobis,
 Carminis, & medica, Phaebe, repertor opis;
 Tu pariter uates, pariter succurre medenti:
 Utraq; twola subdita cura tua es.
 Dum licet, & modici tangunt praecordia motus;
 Si piget, in primo limine sisse pedem.
 Opprime, dum nova sum, subiri mala semina morbi:
 Et tuus, incipiens ire, resistat equus.
 Nam uora dat uito: teneras mora percoquit uivas:
 Es validas sagetes, qua fuit horba, facit.
 Quæ praber latas arbor spati anibue umbras,
 Quo posita est primùm tempore, virga fuit.
 Tunc poserat manibus summā sellure revelli:
 Nunca stat in immensum viribus aucta suis.
 Quale fit id quod amas, coleri circumspice monte:
 Es tua lauro substrahe colla jugo.
 Principis obstat: sed medicina paratur,
 Cum mala per longa: in valubre moras.
 Sed propterea: nec te venientias differ in horas.
 Qui non est hodie, erat minus apud oris.
 Verba das omnis amor, reperiq; alimena morando:
 Optima vindicta proxima quaq; dies.
 Eluminis paucæ uides maguis de fontibus ortar:
 Plurima collectis multiplicandur aquis.
 Si cito sensiss quantum peccare parabas,
 Non regeris: uultus cortico, Myrra, tuo:
 Vidi ego, quod fuerat primo sanabile uulnus,
 Dilatum longa damina subisse mora.
 Sed, quia delectat Veneris decerpere flores,
 Dicimus affiduc, Cras quoq; fieri idem.
 Inter ea tacita serpens in viscera flamma:
 Et mala radices altius arbor agit.
 Si tamen auxiliis perierunt tempora premi,
 Es uetus in capo peltore sedis amer?

DE REMEDIO AMORIS

Majus opus superest; sed non, quin furor ergo
 Advocat, ille mihi substituendus erit;
Quia laesus fuerat, parvum Pauperum heros
 Debuerat celari persequisse manus.
 Post rameris hinc multos sanatus creditur annos,
 Supremam bellis impotuisse manus.
Quia modo nascituris preparabam pellere morbos;
 Admoveo tardam nunc quoq; levius operi.
 Aut nova, si possis, sedare incendia ventes;
 Aut ubi per vites procububus fuisse
 Dum furor in eis fu est, currens inde furoris;
 Difficiles adiutu imperio omnis habent.
 Scutum, ab oblique qui cum discedere possit,
 Pugnat in adversariis morator agnos.
 Impassans animus, nec adhuc strastabilis artus;
 Respsuit, atq; odio verba monachus habet.
 Agreditur melius aum, cum sua vulnera cangi
 Jam sinit, T' uerbo uicibus aperte erit.
Quia matrem, uisitentia inops, in fugiore malit
 Elere veteri? non hoc illa invenientia loco est.
 Cum dederit lacrimas, animumq; expletaverit agrum
 Ille dolor verbis amodorumque artus,
 Temporibus medicina uales; dato tempore profundi;
 Et dant non aplo tempore uiva nocte.
Quinem accedas uita irriterq; errando,
 Temporibus si non aggreditur suis uite nati
 Ergo, ubi uisus eris nostra medicabilis artus;
 Fac monitis fugias otia prima mali.
 Hac, ut ames, facias aut; hac, qua feceris, tueris;
 Hec sunt iucundica causa eib' sq; malit
 Otia si tollas, periire Cupidinis arcu;
 Contempta qz jacint T' sine luce facies.
Quam platanus rivo gaudet, quidam populus undas
 Et quidam limosa canna palustris humo,
 Tam Venus otia amat, finem qui querit amoris;
 Cedit amor rebus) res age tuum eris.
 Languor, T' immodiici sub nullo vindice somni,
 Aleague, T' multo tempora quos a meo,

Eripiunt omnes animo sine vulnero vires :
 Affuit incautia in pectoris amor.
 Desideram puer illa se quæ soler, odit agentes :
 Da vacua mens, quo teneat sur opus.
 Sunt foræ, sunt leges, sunt quos tu exim amicis :
 Vade per urbana splendida castra roga.
 Vel tu sanguines juveniles munera Martis
 Suscipe : dilecta jam tibi terga dabunt.
 Ecce fugax Paribæ, magni nova causa triumphi,
 Jam videt in campis Cæsarū arma suæ.
 Vince Cupidineas pariter Paribæsq; sagittas :
 Et refer ad patios bina trophyæ Deos.
 Ut semet Biola Venus est à cuspide lajæs,
 Mandat amatoris bella gerenda suo.
 Quæritur, Ægistus quare si factus adulter:
 In prompta causa est ; de fido suo erat.
 Pugnabant alii tardis apud illos armis,
 Qu'ò tulerat vices Græcia totis suis.
 Sive operam bellis velle dare, nulla gerebat :
 Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
 Quod potuit, fecit : nè ulli ageretur, amavis.
 Sie venit ille puer, sic puer ille maner :
 Rura quodq; oblitus animos, studiūmq; colendis
 Qualibet hunc cura cedere cœca potest.
 Colla juvē dōmīs oneri supponere fauors,
 Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
 Obrue versata Cerealis semina terra.
 Que tibi cum multo fænore reddas ager.
 Aspice curvatos ponorum pondere ramos,
 Ut sua, quo a peperit, vix ferat arbor onus.
 Aspice labentes jacundo murmure rivos :
 Aspice condensat fertile gramen oves.
 Ecce perunt iupes præruptaq; jasa capella,
 Ut referant hædis ubera plena suæ.
 Pastor inæquali modulatur arundine curvæs :
 Nec de sunt comites, sedula turba, canæs.
 Parie sonant alta sylva niugitibus aliæ,
 Et queritur vñidum mater abesse suum.

Quid

DE REMEDIO AMORIS

Quid cùm suppositos fugiani examina sumis,
 Ut relevant dēmpti vīmina curva favi ?
 Poma dat aurum nūs : formosū est missib[us] M[er]itū
 Ver præb[et] flores & igne levatur Hyems.
 Temporibus certis maturam rusticus uocām
 Colligis, & nudo sub pede musta fluunt,
 Temporibus certis desictas alligat herbas,
 Et tonsam raro p[ro]ltine verrit bumum.
 Ipse potes riguis plantas deponere in horris &
 Ipse potes rivos ducere lenis aqua.
 Venariis insuio & fac ramum ramus adopiet,
 Si t[em]p[or]is peregrinis arbor operta comis.
 Cùm semel hac autūmnum capite mulcere voluptas,
 Debilisbus pennis irritus erit amor.
 Vel tu venandi studium cole : sape recessit
 Turpiter à Phœbi villa sorore Venus.
 Nunc leporē pronum catulō settare sagaci &
 Nunc in frondosis retia rende jugis.
 Aut pavidos terre variā formidine cervos,
 Aut cadas adversā cuspide fossus aper.
 Nocte fatigatus somnus, non cura puella
 Excipit : & pinguis membra quiesce levat.
 Lewis est studium, studium tamen, aliis captā,
 Aut lino, aut calamis, premia patua sequi.
 Vel, qua pīscis edax avido male devoras ore,
 Abdere supremis atra recurva cibis.
 Aut bis, aut alijs, donec dediscis amaro,
 Ipse tibi furtim decipiendus eris.
 Tu tantum, quamvis firmis reuinib[us] vincis,
 I procul, & longas carpare pergo vias.
 Elebis, & accurret deserta nomen amicis ;
 Stabii & in media pes tibi sape via.
 Sed quanto minus ire voles, magis ire nūmento :
 Perfer & & invitos currere cogi pedes.
 Nec pl. vias opta : nec te peregrina morenur
 Sabbata : nec damnis Allia nota suis.
 Nec quod transferis sed quod tibi quaro, superfis
 Mollis : nec, mancas ut propè, finge moras.
Tempora

Tempora nos namera, nec credam respice Romanis
 Sed fuge et tuum adhuc Parthum ab hoste fugā eſt,
 Dura aliquā praecepta voces mea ē dura faciemus
 Eſſe et ſed ualeas, multa dolentia feras.
 Sape bibi ſuccos, quamvis truita, amaros
 Neger; Et oranti mensa negata mibi eſt;
 Dico pri redēmas, ferrum paterū Gignes;
 Arida nec ſuicuſ orā lavabū aquā;
 Vi ualeas animo, quicquam ialterare negabū;
 At prieſtum pars hac corpore maius habet.
 Sed tamen eſt ardua tristissima jamua noſtrā;
 Et labor eſt, unius, corpora prima pait.
 Aspicio, ut prenſos utant jugo prima iudencos;
 Ut nova velocem cingula ladae equum
 forſitan à laribus pairis exire pigebit;
 Sed tamen exibit; deinde redire uoles.
 Ne te lat patruſ, ſed amor revocabit amicū;
 Pratendes culpa ſplendida verbi ſua;
 Cum tamen exieris, centum ſolertia cura
 Et rau, Et comues, Et via longa dabunt;
 Neſ ſatis eſſe putes diſcedere lenius abefto,
 Dum perdat viriſ, ſaqz ſine igne cinis.
 Quid niſi formā à properatris mente revertis;
 In ferre arma tibi ſaua rebella amor.
 Quicquid eras, fueris; fuſens autem ſqz redibū;
 Et ſpatium damno reſſeris omne tuo.
 Videris, Amomia ſi quis mala pabula terra,
 Et magicas artes poſſe juuare putat.
 Iſta veneficii uermi eſt via; noſter Apollo
 Innocuam ſacro carmine monſtrat opem.
 Me diſce, non ſumula prodiſe ſubdūnt umbra;
 Non annū infamū carmine rampit humum.
 Non ſegos ex aliis alios tranſfibit in agros.
 Nec ſubito Phœbi pallidus orbis erit.
 Vi ſolit, aquoreas ibit Tyberinus in undas;
 Ut ſolit, in nivis Luna ueretur equis;

DE REMEDIO AMORIS

263

Nulla recantatae deponent pectora curas :
Nec fugiat vivo sulphure vides amor.
Quid te Phasiaca juuerunt graminis terræ,
Cum cuperes patriam, Colchi, manere domo ?
Quid tibi profuerint, Circe, Perseidas barba
Cum tibi Nerissia abfuit aura rates ?
Omnia fecisti, nè callida bospos abires ;
Ille dedit certa linta plena fuga.
Omnia fecisti, nè te feru ueret ignis ;
Longus at inviso pectora sedit amor.
Vertere qua poteras homines in milles figuræ,
Non poteras animi vertere jura tui.
Diceris hic etiam, cum jam discedere voleris,
Dulichium verbū deruuisse ducem.
Non ego, quod primum (memini) sperare solebam,
Nam precor, ut coniux tu meus esset velis ;
Et tamen, ut coniux esset tua, digna videbar :
Quod Dea, quod magni filia Solis eram.
Nè properes oro, spatiū pro munere posco :
Quid minùs operari per mea vota poteris ?
Et fresa morta vides ? E debes illa timere ;
Utilior velis postmodò ventus eris.
Qua tibi causa fuga ? non hic noua Troja resurgit :
Non aliquā sociorum rursum ad ultima vocat.
Hic amor, hic pars est, in qua male vulneror una :
Totq; sub regno terra futura tuo est.
Illa loquebarut ; nam uolens soluebat Ulysses :
Irrita cum velis verba tulero Noss.
Ardet, E affuetas Circe tendebat ad artus ;
Nec tamen ast illam attenuatus amor.
Ergo quisquis operam nostrā tibi poscio ad artus,
Demō veneficiū carminib; s̄q; fidem.
Si te causa potens dominā retinebit in urbe ;
Accipe, consilium quad sit in urbe tuum.
Optimum illo suis vindicta, laudentia p̄dū
Vincula qui rupit, dedoluīsq; somel.

Sid

Sid, cui tantum animi est, illum mirabor & ipse
 Et dicum, monitis non erit ista meis.
 Tu mihi, qui, quod amas, ager desisti amare,
 Nec potes, & vellis posse, docendus eris.
 Sapere refutare scelerata facta puella,
 Et pone ante oculos omnia damnata tuos.
 Illud, & illud habet; nec eum contenta rapinam est;
 Subtilissimum nostros misit avara lare.
 Sic mihi jurauit & sic me jurata felix;
 Antra suarum querires passa jacere foyes;
 Dilexit ipsa alios; & me factidit amari;
 Instritor hec nobis, quae mihi non das, habet?
 Hec tibi per votos mares facilius omnia sensus?
 Haec refer: hinc odii semina quare tu?
 Atque uiriam posses etiam facundus in illis.
 Esse: deo tantum, spacio disertus eris.
 Hascerat in quadam nupir mea cura puella;
 Conveniens animo non erat illa meo.
 Curabatur propriis ager Podalirius herbis;
 Et (fator) medicus turpiter ager eram.
 Profuit assidue visitis iuissore amica;
 Idqz mihi falsum sepe fallubre fuit.
 Quam mala, dicubam, nostra sunt crura puella!
 Nec tamquam ut verum conficcamur errant.
 Brachia quam non sunt nostrae formosa puella;
 Nec tamen, ut verum conficcamur, errant.
 Quam brevis effluit etiam quam multis poscit amans?
 Hinc odio venit maxima causa meo.
 Et mala sunt vicina bouis: errore sub illo
 Pro virio virtus crimina sapientia.
 Quam potes, in pejus dotes desistere puella:
 Judicis imqz brevi limite fallere rurum.
 Turgida, si plena est; si fusca est, nigra vocetur;
 In gracilis macies crimen babere potest.
 Et poteris dici petulans, qua rusticica non es;
 Es poteris dici rusticus, quis proba es.

DE REMEDIO AMORIS

Quinesiam quacumq; caret tua dote pueras;
 Haec moveat, blandis, usq; precare sonis.
 Exige quod canet, siqua est sine voce pueras;
 Fae salter, nescit siqua movere pedem.
 Barbara sermons est à fae tecum multa loquatur;
 Non didicit chordas ranger, posse lyram.
 Durius incedis; fac ut ambuler; omni papilla
 Peltus habens tumida; fascia nulla regat.
 Si male dentata est; narrò quod rideat illa;
 Mollibus est oculis; quod beat illa, refer.
 Proderit & subito, cùm se non finceret ulli,
 Ad dominam celeres manè tulisse gradas.
 Ausferimus cultu; gemmis auróq; reguntur.
 Omnia; pars minima est ipsa pueras sui.
 Sape, ubi sit, quod amet, inter tam multa requirat;
 Decipit bac oculos agido diuers amor.
 Improvisus ades; dependes turtus inermem;
 Infelix viris accidet illa suis.
 Non tamen huic nimium precepto credere surum est;
 Fallit enim multis forma sine arte decons.
 Tum quoque, compositis sua cùm linie ora vinenis;
 Ad dominae vultus, nec pudor obset, eas.
 Pyxidas invenies, & rerum mille coloras,
 Et fluere in rapidos Oesopa lapsa simus.
 Illa tuas redolens Phineu medicamina mansas;
 Non semel hinc stomacho naustra facta eneo.
 Nunc tibi qua medio Veneris praestemus in usu,
 Eloquar: ex omni est parte fugandus amor.
 Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere; sed tu
 Ingenio verbis concepe plura meis.
 Nuper enim nostros quidam carpsere lishillos,
 Quorum censura Musa proterva mea est.
 Dummodo sic placeam, dum tu caner in orbe;
 Quidam voles, impugnent unum & alter opim.
 Ingenium magni livor detrectat Homeris;
 Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.

Et tuus sacrilega laniarunt carmina lingua,
 Peritulit huc viktos quo dux Troja Deos.
 Summa petis luxor : perstanz alijfima virum ;
 Summa preuns dextrâ fulmina missa Fovis.
 At tu quicunq; es quem nostra literaria lœdit ;
 Si sagis, ad numeros exige quaq; suos.
 Fortis Maomio gaudens puto bella referre :
 Delicjus illuc quis locus ille potest ?
 Grandi somni Tragie : Tragicos decet ira coburnos ;
 Versibus è medis succus habendus erit.
 Libit in adversos hostes stringat Iambus ;
 Seu celer, extremum seu trahit ille pedem.
 Blanda pharetrazos Elegia cantet amores ;
 Et levius arbitrio ludat amica suo.
 Callimachî numeris non est dicendus Achilles ;
 Cydippe non est oris, Homere, tui.
 Quis ferat Andromaches paragensem Thalida partes ?
 Peccat, in Andromache Thalida quisquis agat.
 Thais in arte mea est : lascivia libera nostra est :
 Nil mihi cum virta est : Thais in arte mea est,
 Simea misteria respondet Musa jocose ;
 Vincimus, & falsi criminis acta rea est.
 Rumpore luxor edax : magnum jam nomen habemus :
 Majus erit ; sanctum, quo pede caput, eat.
 Sed nemus properas : vivam modo, plura dolebis ;
 Et capient anni carmina malta mat.
 Nam juvat, & studium fama mihi crescit honore :
 Principio illo noster anhelat iugis.
 Tantum se nobis Elegi debet fatentur,
 Quantum Virgilio nobile debet opus.

PUB. OVID. NASONIS
SULMONENSIS
DE REMEDIO AMORIS. LIB. II.

Sicut inuidia respondimus : attrahit
Fortius, & gyro curro poeta tuo. Clora
Ergo ubi concubitus, & opus juvenile
pervenit,
Et prope promissa tempora noctis erunt
Gaudia ne domina, plenos coipore sumes,
Te capiatur ; in eas quamlibet ante velim.
Quamlibet iuvenias, in qua tua prima voluptas
Definias : & prima proxima sequis erit.
Sustentata Venus gratissima : frigore solos,
Sole juvante umbra : grata sit unda siti.
Et pades, & dicam : Veneris quoq; junge figuram,
Quid minime jungi quamq; decore puces.
Nec labor officere est. Raro tibi vera fatentur.
Et nibil est quod se dedecuisse putent.
Tunc illam jubeo rotas aperire fenestras,
Turpidq; admisso membra norare die.
At, simul ad metas venit finita voluptas.
Lassaque cum tota corpora mente jaceat ;
Dum piget, & nullam malles tergisse puellam.
Tactur usq; tibi non videare dimis.
Tunc animo signa, quacunq; in corpore meudo est :
Luminisq; in vixis illius usq; tene.
Forsitan bac aliquis (nam sunt quoq;) parva vocabis ;
Sed que non profundit singula, multa juvans.
Parva necat morsus spatiosum viperas taurum :
A cano non magno /ape tenetur aper.
T' in tantum numero pugna : praecepitq; in unum
Contrahe : de multis grandus acerbus erit.

Sed quia sunt totidem moros, totidemque figurae;
 Non sunt judicis omnia danda mea.
 Quo tua non possum offendere peccata facta,
 Forficiam hoc, alio judico, crimen erit.
 Ille quod obscenae in apero corpore partes
 Viderat; in cursu quo fuit, basit amor.
 Ille, quod à Venere rebus surgente puerum,
 Vidit in immundo signa pudenda toro.
 Luditur & si quos peruerens istis mouere,
 Afflāranti repida peccata vestra facies.
 Attrahat ille puer conuersos fortius irrem;
 Saucia maiorem turbam petetū operi.
 Quid, qui etiam latas reddente obscena puerū,
 Et vidit quæ moris ipse videre vetas?
 Dix melius, quæ nos moneramus talia querimus?
 Ut profins, non sumus experientia tamen.
 Horror, Cui pariter binas habentis amicas:
 Fortior est, plures si quis habere posset.
 Sæta bipartita cùm mors discurrat utroque;
 Alterius vires subtrahit alter amor.
 Grandia per multos tenuantur flumina rivos;
 Magnaque subducto stipe flamma petat.
 Non satias una tonos caratis anchora puppes:
 Nec satis est liquidiū unicuius hamu aquis.
 Qui sibi iampridem solaria bina parauit,
 Jampridem summa victric in arce fuit.
 At tibi, qui fueras domina male creditus uni,
 Nunc saltum novum est inventandum amor.
 Pasiphaës Minos in Prognide perdidit ignes:
 Gessit ab Ida conjugi vicia prior.
 Ampelochi frater ne Phigida semper amaret,
 Callirhoe fecit pars recepta tori.
 Et Paris Oenone summos sensuisset in annos,
 Si non Oebaliam pullice laesa foras.
 Conjugis Odrysio placuisse forma tyranno:
 Sed melior clausa forma sororū erat.

DE REMEDIO AMORIS

Quid moror exemplis, quorum in rurba fasigant?
 Successore novo insuevit omnis amor.
 Parcius è multis malis desiderat unum,
 Quid in qua flens clamans, Tu mibi solita eras?
 Et, nè forie ruita nova me tibi condere jura;
 (Atq; utinam inveniri gloria nostra forit)
 Vidit & Atrides (quid enim non ille videbat,
 Cujus in arbitrio Gracia tota fuit?)
 Marie sus capiam Chryseida vicitur amata;
 Et senior stulte fubbat ubique pater.
 Quid lachrymas patenso senex & bene contigit illi?
 Officio natam ladis, inpro, tuo.
 Quam post quam reddi Calchas ope tutum Achillius
 Fussent. & patria est illa recepus domo;
 Atrides, ait, Est illius proxima forma;
 Et, si prima finis littera, nomen idem.
 Hanc mibi, si sapient, per se concedat Achilles;
 Sin minus imperium sentiet illo meum.
 Quod si quis vestrum saltum hoc accusat, Achivi
 Est ali quid validæ sceptra tenere manus.
 Nam, si rex ego sum, nec tecum dormiet illa;
 In mea Thessalia regna licebit, eas.
 Dicit: & hanc habuit soleja magna prioris:
 Et prior est cura cura repulsa nova.
 Ergo assume novas aurore Agamimuone flaminas;
 Et tuum in hivio desineatur amer.
 Quaris ubi invenias & aries tu perlege nostras:
 Plena puellarum iam tibi navis erit.
 Quod si quid precepta valeat mea, si quid Apollo
 Utile nō tales edocet ora meo.
 Quamvis infelix media torreberis, Mānā,
 Frigidior domina fac videaro tua.
 Et sanum simula; nec, si quid forse dolebis,
 Sentias: & rido, cum tibi flendue eris.
 Non ego te jubeo medias abrumpere flaminas;
 Non suns imperit tam fero iussa mei.

Quod

Quod non est simula, posetq; imitare furus :
 Sic facies verè quod meditatum eris.
 Sape ego, nè biberem, volui dormire videri :
 Dum vidor, somno lumen vita dadi.
 Deceptum risi, qui se simulārat amare :
 In laquos auceps decideratq; suos.
 Invitas amat mētēs usū : dedisces ut uis :
 Qui posuit sanguīnū fingere, sanguī exis.
 Dixerit, ut venias pacta tibi uolles : venito,
 Veneris, & fuxit ianua clausa ; feras.
 Nec dic blandissas, nec die compnia possit :
 Nec latiss in duro liminis pone tuum.
 Posset lux aderit : careant tua verba querolit :
 Et nulla in uultu signa dolentis habe.
 Jam ponet fastus, cum te languore vidabit :
 Hoc etiam nostrā munus ab arte feres.
 Ita quog; fallit amor, dum si tibi finis amandi :
 Propositis frānis sape repugnat equus.
 Uxilitas lateat : quod non proficere, fiet.
 Qua nimis apparent ratia viciat avis.
 Nec tibi tam placet, quod eam contemnere possit :
 Sumo animos, animis cedat ut illa suis.
 Janua forte patet : quamvis resocabere, transi :
 Est data nox ; dubita nocte venire datā.
 Posse pari facile est : tibi nè patientia desit,
 Protrinum ex facilī gaudia ferro licet.
 Et praecepta potest quisquam mea dura vocare ?
 En etiam partes conciliantis ago.
 Nam, quoniam variant animi, variationis artis :
 Mille malū species, mille salutis erunt.
 Corpora vix ferro quadam sanantur acuto :
 Auxilium multis succum & herba fuit.
 Mollior es, nec abire potes, vinclūsq; teneris,
 Et tua savus amor sub pede colla premit :
 Desine luctari : referant tua carmina venti :
 Quāq; vocant flūdū, hāc tibi remittat :

DE REMEDIO AMORIS

276

Explenda est scis ista sibi, quā perditum ardes :
 Cedimus ; è modis jam licet amus bibas.
 Sed bibe plus etiam quidam quod praecordia poscunt ;
 Guitare fac plausus sumptus redundat aqua.
 Et fruere usq; rura, nullo prohibente, quellū :
 Illa sibi noctes auferat, illa dies.
 Tedia quare malū : faciunt & tadi finem.
 Nam quoque, cùm credas posse carere, mane.
 Dum bene es cumulus, & copia tollit amorem i
 Et fastidū non libet esse domo.
 Est quoq; longus amor, quem diffidentia miris :
 Hunc si su quārū ponere, poni metum.
 Qui timer, ne sua sit, nè quis tibi subtrahat illam ;
 Ille Machaonīā vir op̄e suam erit.
 Plus amar ē natio matre plerūmq; duobus,
 Pro cuius rodissu, quodd geris arma, vimes.
 Est prope Collinam templum venerabile portam :
 Imposuit templo nomina colsum Erys.
 Est istic Leibanus amor, qui peccora sanas :
 Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
 Illuc & juvenes votis oblivia poscunt :
 Et sequi est duro capta pusilla viro.
 Hic multo sic dixit : (dubito verūsne Cupido,
 An somnum fuoris : sed pax somnum erat)
 O, qui sollicitos modo das, modo dirmis amores,
 Adjice praceptis hoc quoque, Naso, tuus.
 Ad mala quisq; animum referat sua; pones amorem ;
 Omnibus illa Dom plūsve misericordie dedidit.
 Qui Puscas, Fanumq; imis, celereq; calendas ;
 Sorquat hunc aris murus summa suis.
 Cui durum patet est ; in voto cetera credant,
 Huic patet ante oculos durum habendum erit.
 Hic male doratā pauper cum coniuge vivit :
 Oxorum fato credat obesse suo.
 Est ubi rura bono generosa fertilio uva
 Vinea ; nè uascens uita sit uva, time.

111

Ile babet in redditu navelim : mare semper iniquum
 Cogites, & damno histora seva suo.
 Filia bunc milos, hanc filia nubilis angas :
 Es quis non causas mille doloris habet ?
 Ut posses odiss'e tuam, Parr, funera frastrum
 Debuitas animo sape referre tuo.
 Plura loquebasur placide puerilius imago :
 Desituit somnos, si modo somnum eras.
 Quid faciam ? media navem Palinurus in unda
 Dicatis, ignatas cogor insire vias.
 Quis quid amans, joca solens (nocens loca sola) caveris ?
 Quod fugis in populo taurior esse posas.
 Nam tibi secretos augint secreta furores ?
 Est opus auxilio : turba futura tibi est.
 Tristis eris, si solus eris : dominaq; reliqua
 Anse osculos facies stabis, ut ipsa, tuos.
 Tristior idecirco vox ista, quam tempora Phœbi :
 Quia relevet lucens turba sodalis abest.
 Nec fuge colloquium : nec fit sua janua clausa :
 Nec tenetru vultus flebilis abde tuos.
 Semper habeo Pyladon aliquem, qui curat Oressem.
 Hic quoq; amicitia non levius usum eris.
 Quid nisi secreta laserunt Pbyllida sylva ?
 Cetera necu causa est, incomitata fuit.
 Ibit, ne Aonio referens tristernica Baccha
 Ire soleat fusis barbara turba comit.
 Et modo, quæ poterat, latum spectabat in aquor:
 Nunc in arenosa lassa jacebas humo.
 Perfido Demophoon, surdas clamabas ad undas,
 Rupiag; singuliu verba loquentis erant.
 Limes erat tenuis longè subnubilum umbrâ
 Quæ rulit illa suos no mare sape pides.
 Nonna terribatur misera via. Videris inquis ?
 Es spectat xenam pallida facta suam.
 Aspicit Gravos : dubitas, refugias quod audes ?
 Et timet, & digitos ad sua colla refert.

Siboni

DE REMEDIO AMORIS

Explenda est scilicet ista tibi, quā perditum ardes :
 Cedimus ; è modis jam licet omnes bibant.
 Sed bibe plus etiam quād quod praecordia poscumus ;
 Guitare fac plausus jumenta redundat aqua.
 Et fratre usq; tua, nullo prohibente, puerū :
 Illa tibi noctes auferat, illa dies.
 Tardia quare malū : faciunt & tardin finem.
 Jam quoque, cūm credas posse carere, manu.
 Dum bene te cumulat, & copia tollit amorem :
 Et fastidū non libet esse domo.
 Est quoq; longus amor, quem dissidentia mutat :
 Hunc si tu queritur ponere, pone metum.
 Qui timeret, ut sua sit, nē quis tibi subtrahat illam ;
 Ille Machaonīā vir ope sanguis erit.
 Plus amor ē matris mazze plerūq; duobus,
 Pro cuius roditu, quōd gerit arma, timeret.
 Est prope Collinam templum venerabile portam :
 Imposuit templo nomina colsum Eryx.
 Est istic Leibaneus amor, qui peccora sanas :
 Inq; suas solidam lampadas addit aquam.
 Ilic & juvenes votū oblitia poscunt :
 Et sequi est duro capta puella viro.
 Hic mibi sic dixit : (dubito verū sine Cupido,
 An somnus faerie : sed pax somnum erat)
 O, qui sollicitos modo das, modo dimis amores,
 Adjice praeceptis hoc quoque, Naso, tuū.
 Ad mala quisq; animum referat suus; pones amorem ;
 Omnibus illa Dñe plūsue misericordia dedit.
 Qui Pueral, Fanciūq; timeret, celerēsq; calendas ;
 Sorquias hunc arū mutua summa sit.
 Cui durum patet est ; in voto cariora cedant,
 Huic patet ante oculos durum habendū erit.
 Hic male doratā pauper cum coniuge vivit :
 Vixit faro credat obesse suo.
 Est tibi rure bono generosa fertilius uva
 Vineā ; nē nascens usta sit uva, time.

Ne babet in redditus navem; mare semper iniustum
 Cogites, **G** danno littora sava suo.
 Silene bunc milos, hanc filia nubilis angas;
 Es quis non causat mille doloris babet?
 Ut posses odisse tuam; Part, funera frastum
 Debueras animo sapienter tuo.
 Plura loquebasur placide puerilius imago;
 Dostituit somnos, secundo somnum eras.
 Quid faciens? media navem Palinurus in unda
 Dicerit, ignatas cogor inire vias.
 Qui quis amans, joca solens (nocens loca sola) caveris;
 Quo fugi in populo rurior esse posas.
 Nam tibi secretos augent secreta furores;
 Est opus auxilio: turba futura tibi est.
 Tristis eris, si solus eris; dominaque relata
 Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
 Tristior idecirco nos isti, quoniam tempora Phabi;
 Quia relevet lucem turbas sodalis abest.
 Nec fuge colloquium; nec sit tua janua clausa;
 Nec tenebris vultus flebilis abde tuas.
 Semper babe Pyladon aliquem, qui curat Oressum.
 Hic quoq; amicitia non levius usum eris.
 Quid usq; secreta Laserunt Pbyllida sylva?
 Cerca necis causa est, incomitata fuit.
 Ibat, ut Aonio referens tristiterica Baccha
 Ire solet fuisse barbara turba comis.
 Et modo, qua poteras, latum spectabat in aquore;
 Nunc in arenosa lassa jacebas humo.
 Perfidus Demophoon, surdas clamabas ad undas,
 Rupiaque singulis verba loquens et erant.
 Limes eras tenuis longa subnubilum umbram
 Qua rulit illa suos ad mare sapere pedes.
 Non azerabatur misera via. Vidoris inquis?
 Et spectat zonam pallida facta suam.
 Aspicit **G** ramos; dubitas, refugias quod audes;
 Et timeris, **G** digitos ad sua colla refert.

Siboni

DE REMEDIO AMORIS

278

Sithoni, tunc certe vellem n̄ sola fruisses :
Non f̄esser positis Phyllida sylva comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta cavae,
Læse vir à domina, læsa puella viro.
Præstiterat juventis quicquid mea Musa jubibat ;
Inq; sua porru penè salutis erat.
Decidit, & cupidos inter devenit amantes :
Et, qua deciderant tela, resumpsi amor.
Siquis amas, nec vis ; facito consaga viras ;
Hec etiam pecori sape nocere solent.
Dum spectant lassos oculis, laduntur & ipsi :
Multaq; corporibus transiunctione nocent.
In loca nonnunquam scincis arenaia globis,
De prope currenti flumine manat aqua.
Manat amor seclusus, si non ab amante recedas :
Turbāq; in hoc omnes ingemiso sumus.
Alter item jam sanus erat : vacina laetis ;
Occidit domina non tulit illa ssae.
Vulnus in antiquum redit male firma cicatrix ;
Successūq; artes non habuerēt visa.
Proximus à tellis ignis defenditur ægrè :
Utile finissimis abstinuisse locis.
Nec, que ferre solei pallianam porticiu illam,
Te ferat : officiū n̄ ve colatur idem.
Quid juvat admonitu repidam recalcere mentem ?
Alter si possis, orbis babendus erit.
Non facile esuriens posita retinobore mensa ;
Et multum saliens incitat unda suum.
Non facile est taerum visu retinere juventū ;
Fortis equus usque semper adhucnit equa.
Hac ubi præstiteris, ut tandem litora tangas,
Non ipsam sarcis est deseruisse tibi :
Et soror, & mater valeant, & conscientia nutrita,
Et quisquis domina pari erit ulla tua.
Nec veniat seruos : nec fons ancillula fistum
Suppliciter domina nomine dicat, Ave.

Nec,

Ecce, si scire voles quid agas, tamen ipso rogabis:

Perferi: ex illo lucro lingua retenta suo,

In quoque qui causam fugitiui queris amoris,

Déquod tua domina multa querenda refers;

Parece queri: melius fuisse ulciscere facendo,

Dum desideriorum effluat illa tuis.

Et malum iaceas, quam te défisse loquaris.

Qui nimirum multus, Non amo, dicit, amat.

Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,

Quam subito: lenè definie, tuum eris.

Fluminis perpessu torrente solet aliud ire;

Sed tamen hac brevius est, illa perennis aqua,

Fallat, Et in riuulis evanidit exeat aurata,

Pérque gradus molles emoriatur amor.

Sed modo dilectam scelus est odisse puellam;

Exitus inguis convenit iste ferus.

Nec curandum adest odio qui finit amorem;

Aut amat, aut agre definit esse miser.

Turpe, vir Et mulier, jucundi modo, protinus hostis;

Non istas lites Appias ipsa probat.

Sape rose faciens, Et avans. Ubi nulla similitas

Incidit, admonitus liber oberrat amor.

Forse aderat juvenis; dominam lectica tenibat;

Horrebant savis omnia verba minis.

Itemque vadaturum, Luctu prodebat, inquit;

Prodierat; visa conjugi murru erat.

Et manus, Et manibus duplices cecidere tabella;

Venit in amplexum; atque ita Vincis, ait.

Tutus est, apertumque magis discedere pax,

Quam petere a thalamis litigiosa foro.

Muneris que dederat, habebas sine lite jubitor;

Esse solent magna damna minora bono.

Quod si vos aliquis easias conductat in unum;

Mente memor tota, qua datus arma, tenet.

Hic opus est armis; hic, o fortissimi, pugna;

Vincenda est uero, Panibiles, tuo.

DE REMEDIO AMORIS

Nunc tibi rivalis, nunc duram limem amica;

Nunc subeans mediis iusta verba Deis.

Nec compona comes, eum si ventrum ad illam:

Nec togo si laxo conspicienda sinu.

Nulla sit ut placas aliena cura puella:

Jam face ut e multis illa si una tibi.

Sed, quid praeipue vestris conatibus obster,

Eloquar; exemplo quemq; docente suo.

Definimus rardo, quia nos speramus amari:

Dum sibi quisq; placet, credula turba sumus,

At tu nec voles (quid enim fallaciam illis?)

Crede, nec eternos pondus habere Deos.

Nec vi puellarum lachrymis moueare caueto:

Ut fierens, oculos erudiere suos.

Aribus innomeris mens oppugnatur amantum,

Ut lapis aquoreis undiq; pulsus aquis.

Nec causas aperi, quare divorceri malis:

Nec die quid doloras, clam tamon usq; dole.

Nec pessima refer, ne diluat ipsa caueto:

Ut mulier causa si illa suâ.

Qui filii, oss firmati: qui dicit multa puella

Probra, fasis fieri postulas ille sibi.

Non ego Dulichias furiali mire sagittas,

Nec rapios pusim singere in anno faces:

Nec nos proprieas puori resocabimus alas;

Nec sacer arte meâ laxior arcu erit.

Consilium est, quocunq; cano: pareto carenti;

Vix facit, ceptis Phœbe saluber ades.

Phœbus adest: sonuere lyra: sonuere pharetra,

Signa Deum nosco per sua: Phœbus adest.

Confer Amyeleis medicatum vellus aberas

Murice cum Tyrio turpius illud erit.

Vos quoq; formosiss vestras conferte puellas:

Incipiat domina quomq; pudere sua:

Veraq; formosa Paridi pomero videri:

Sed tibi colligam vincis miramq; Venus;

LIBER II.

Nec solum faciem & mores quinq[ue] confer & artes :
Tamen iudicio n[on] tuus obſte amor.
Exiguum eſt quod diinde canam: ſed profaſis illad
Exiguum multū: in quidam ipſo fuī.
Scripta cavae relegas blandaſ ſervatā puerā:
Conſtanter anūmos ſcripta relicta moveant.
Omnia pone ferōs (quāmoiſ invidiuſ) in ignos:
Et dicitur Ardorū ſi roga iſte met.
Theſtias abſentem ſuccendit ſtipiti natum:
Tu timideſ flammū perfida verba dabitis?
Si potes, & certas removet quid imagine muſā
Carperis & hoc periſſis Laodamia modo.
Et loca ſape nocent: fugito loca conſcia veſtrā
Concubitus: cauſas illa doloris habens.
Hic fuit, hic cubuit: thalamo dormiuit illa:
Hic mihi laſciuia gaudia nocte dedit,
Admonituſ revocatur amor: dulciſ ſq[ue] novarum
Scinditur & infirmis culpa puſilla noceſ.
Ut bene curiſſan cinerem ſi fulpiture rāngas,
Vivit: & ex minimo maximus ignis erit:
Sic, niſi viſariſ quicquid revocabit amorem,
Flamma redar defecit, quia modo nulla fuit.
Argolica cuperent fugiſſi Caphareea puppes,
Tēq[ue] ſenex luctu ignib[us] ult[us] tuos.
Præteritā caruſ Nisi cedo navita gaudeſ:
Tu loca, qua nimium grām fuere, cavo.
Haec tibi ſint Syros, hic Acroceraunia vita:
Hic vomit eptas dira Charybdis aquas.
Sunt, qua non poſſunt aliquo cogente juberi:
Sapi tamen caſu facta juvare ſolent.
Perdas opes Phaedra, parcas Neptunū neponi:
Nec faciet pavidos inutu avitū equos.
Gnoffida feciſſes inopem: ſapienſer amāſſiſſi:
Divitiis alius luxuriosus amor.
Cur nemo eſt Hecaton, nulla eſt qua ceperit Irum?
Nempe quodd[am] alius egens, altera pauper erat,

Non

DE REMEDIO AMORIS

232

Non habet unde suum paupertas pascat amorem;
 Non tamen hoc tamz est pauper ut esse velis.
 At tamz tibi si non indu gere theat: i:z
 Dum bene de vacuo pectora cedat amor.
 Enervant animos citharae, canzusque, lyraque,
 Et vox, & numeris brachia mota sunt.
 Illit assidue fidi cantantur amantes.
 Quid caveas, actor, quid juv: i:z, arte docet.
 Eloquar in vito: tenetos ne lange poetas i:
 Summoveo doles impiss ipse meas.
 Callimachum fugito: non est inimicus amori:
 Et cum Callimacho tu quoq: Coe noce*z*
 Me certe Sappho meliorem fecit amita:
 Nec rigidos mores T:z a Musa dedire
 Carmina quis potuit iuri legisse Tibulli,
 Vel tua, cuius opus Cyathia sola fuit?
 Qui potuit lecto dante discedere Gallo i:
 Et mea nescio quid carmina tale Jonans.
 Quod nisi dum operis vatem frustrauit Apollo i:
 Amulius est nostri maxima causa mali.
 At tu rivalem noli tibi fingere quenquam:
 Inq: suo solam credo jacer: toro.
 Acris Hermioneen idem dilexit Orestes,
 Esse quod alterius expectat illa viri.
 Quid Minelae doles i: ibas sine coniuge Greten i:
 Et poteras nupia latron abesse sua.
 Ut Paru hanc rapuit; sum domum uxore carrio.
 Non potes: alterius crevis amore sum.
 Hoc & in abducta Bris: i: de flebit Achilles,
 Illam Plischemio quidam ferro viro.
 Nes frustra flebas: fecisti (mibi credite) Atrides,
 Quod si non faceret, turpiter esset iners.
 Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo:
 Invidia fructu maximus ille fuit.
 Nam, sibi quod nunquam tactam Briseida jurat
 Per sceptrum; sceptrum non putat esse Deos,

Did

LIBER II.

132
Dii faciunt possis, domina transire relias
Limina, proposito sufficiente pedes.
Et poteris, modo velle tene: nunc forster ire,
Nunc opis est celeri subdere calcare equo.
Ilo Lotopbagos, illo Sirenas in anstro
Esse puto: temis adjice vela tuis.
Hunc quoque, que quondam sumum rivale dolebat
Vellem de sinuus hostis habere doco.
Aut certe, quamvis odio remanente saluta:
Oscula cum poteris jam dare, sanus eris.
Ecco cibos etiam (medicina fungar ut omni
Munere) quos fugias quosque sequare, dabo.
Daunius an Libycis balbis tibi missus ab uris,
An vernalis Magaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas apium est vizare salaces,
Et quicquid Veneri corpora nostra parat.
Utilius sumas acuentes lumina rulas.
Et quicquid Veneri corpora nostra negas.
Quid tibi pratiplam de Bacchi munet, quaris?
Spe brevius monitus experire mors.
Vina parant animos Veneri, nisi plurima sumas,
Ut stupeans multo corda sepulta moro.
Eutritur venuis, venio restinguatur ignis:
Liris altissimas, grandior aura negas.
Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
Eripiat: squa est inter utrumque, noces.
Hoc opus exegi: fessa duro serrata carina:
Consigimus portum, quod tibi cursus erat,
Postmodum reddetis sacro pia vota porta,
Carmine saepe fæmina virgines meo.

FINIS.

DE NUCE ELEGIA.

NUX ego juncta via, cum sim sine crimine vita,
 A populo saxe præterea nunc petor.
 Ubi uere ista solet manifestos pena noventer,
 Publica cum lentam non capit ira moram.
 Nil ego peccavi nisi si peccare videtur
 Annua cultori poma referre suo.
 At prius arboribus, tanti cum meliora fuerunt
 Tempora, certamen ferrilarum erat.
 Tunc domini memoros fortis ornato solabant
 Agricola fructu progenienti Deo.
 Sape tuas ligatur, Libet, materna & suus;
 Mirata est olea sapo Minervum suus
 Pomaq; lahsent madrem, nisi subdita ramo
 Longa labore annis furca ratis operi.
 Quæniam exemplo pariebat fæmina molto;
 Nullaq; non illo tempore mazer erat.
 At postquam platanus herilem præbensib; uenitram,
 Uterior quavis arbore venit honor;
 Nos quoq; fructifera (iuxta modum ponat in illis)
 Capimus in passus luxuriantem comedere.
 Nunc neq; continuo nascuntur poma per annos;
 Uvæq; lassa domum, lassæq; bacca venit.
 Nunc uerum vixit, qua vult formosa uideri;
 Raræq; in hoc ave isti, qua volit essa parans.
 Certe ego, si inuicem præperissim, tuor essem;
 Ista Clytemnestra digna querela fuit.
 Si sciat hoc vixit, nascentes supprimet uvas;
 Orbaque, si sciat hoc, Palladim arbor erit.
 Hoc in noxitiam vergitæ maloq; pyroque;
 Destituent sylva terræq; poma suas.
 Quæq; sibi vario distinguunt poma colori.
 Autem hæc cerasus; stipes inanis erit.
 Non equidem in video & nunquam tamen illa feritur,
 Que steriles solâ est conspicienda comæ,

Cernite sinceros omnes ex ordine trunco;

Qui modo nūl quare percussantur habent;

At nūbi saeva nocet mūtilatis vulnera ramis;

Nudāq; decerpso cortice ligna patent;

Non odium facit hoc, sed spes induita rapina;

Sustineant alia poma; querentur idem.

Sic res illa fore est, de quo videria lucro

Esse potest; inopis vindice fallax carent.

Sic timerit infiditas, qui se scit ferre viator

Quod timet; turum carpit manus iter.

Sic ego sola pesorū soli quācā causā patendi est;

Frondibus intralitus cetera tut ha virerit.

Nam quod habone fructices aliquando proxima nobis

Fragmita, quodd laeso vimine multa jacent;

Non istis sua fallax nocent; vicinia domus iste;

Excipiunt idē suā repulsa mō.

Iaq; fide carerit, si non, quo longiā absunt,

Natūrum retinendū inviolata deessit.

Ergo, si sapienti, Cū mentem verba sequantur,

Devovēant umbras proxima quaq; moas.

Quād miserrimū est, odium dannis accidere nobis;

Mēq; ream nimis proximitatis agi!

Sed puto magua metu isto operoso cura colono;

Invenias, dederris quid mōti, prator humum;

Sponte meā facilis conseruatio se sit in agro;

Pd̄r sq; loci, qao sto, publica pons vis est;

Me sara nē ledam (quoniam sara ledar dico);

Imus iu extremo margine fundus habet;

Non mibi falz nimias Saturnia depingat umbras;

Duratam renovas non mibi fossor humum.

Sole lītā fccāq; sui penitura laborem;

Irrigua dabitisur non mibi sulcus aqua.

At cū maturas fisco nova cortice rīmas

Nux agit; ad partes porrīca saeva vēstis;

Partica das plenis immixta vulnera ramis,

Nē possim lapidum verbēa sola queri;

Poma cahunt mensis non inter dicta secundis;

Et condit letas parca colona mōces.

DE NUCE.

Has puer aut certo recte divisorberat illus:
 Aut pronas digito bēsve semelva petis.
Quartuor in nucib⁹, non amplius, alea tota est:
 Cum sibi supposuit additur una tribus.
 Per tabulæ clivum labi jubet alter: **S** opac
 Tangat ut à mulieris qualibet una suam.
Es⁹ etiam, par sit numerus qui dicat, an impa:
 Vi divinaras auferas augur opes.
 Tit quoq; decret à qualem cœlest⁹ figurā
 Syrus, **S** in Græcis littera quarta gerit.
 Hac ubi distincta est gradibus, qua constat insus
 Quot resigit virgā, tot capis inde nucis.
 Vnde quoq; sapientium spacio distante locatur,
 In quod missa levius eadat una manu.
 Feliz sacreto qua nara est arbor in agro,
 Et soli domino ferre tributa potest.
 Non boninum strepitus audiit, non ille rotarum
 Non à vicina pulvrenula via est
 Illa suo, quicunque tulit, dare dona colono,
 Et plenos fructus annumerare potest.
 At mihi maturos nunquam lœcer edere fatus:
 Autem diemq; mea decujuntur opes.
 Lamina mollis adhuc tenore est in lade, quod intra est:
 Nec mala sunt ulli nostra futura bono.
 Nam tamē invenias, qui me jaculentur, **S** iſu,
 Praefinitato munus inane petant.
 Si fieri rapti, fiat mensura relikti.
 Majorem dominī parte viator habet.
 Sapientis aliquis foliis ubi nuda cacuminis vidit,
 Esse pueras Boreæ triste furens opus.
 Astib⁹ hic, hic me spoliata frigore credit:
 Est quoque, qui crimen grandinis esse putet.
 At mihi nec grando duris invisa coloni,
 Nec venitus fraudi, solvē, gelidus fuit.
 Fructus obest: peperisse noces: noce esse feracem:
 Quaque fuit multis, est mihi prada malo.
 Prada malo, Polydore, fuit tibi: prada nefanda
 Conjugis Aenium misit in arma virum.
Hesperiis

Hesperii regis pomaria tutu fuisse :
 Una sed immensa arbor habebat opes,
 At rubrum, & sentes tantummodo ladere natae,
 Spinaque vindicta tatera tutu sua est.
 Me, quia non noceo, nec adunca vindicor hamis,
 Misera petunt avida saxa protervus manus.
 Quid, si non apas solem fugientibus umbras,
 Fenditur Icaro cum cane terra, darem ?
 Quid nisi suffugium nimbos vitansibus esset,
 Non expatia cum venis imber aqua ?
 Omnia cum faciam, cum praestem sedula cunctis
 Officium : servis officiosa peror.
 Hac mihi pessae, domini patientia querela est :
 Causabor, quare su lapidosus ager.
 Dumque repurgat humum, collectaque saxa remittit ;
 Semper habent in me tela parata via.
 Ergo invisa aliis, unu mibi frigora profundit :
 Illo me susam tempore praefat hymns.
 Nuda quidem sum : nudar tamen expedit esse :
 Nec spolium de me, quod petat hostis, habet.
 At simul induimus nostris sua munera ramis ;
 Saxe novos fructu grandine plura petunt.
 Forstan hic quis dicat : Qua publica rancunt,
 Carpere concessum est : hoc via juris habet.
 Si licet hoc, oleas distringite : cadite moyses
 Improbe vicinum carpe viator olus.
 Intrat & urbanae eadem petulantia portas :
 Sitque tuis muris, Romule, juris idem.
 Quilibet argentum prima de fronte taberna
 Tollat : & ad gemmas quilibet alter eat.
 Aferat hic aurum, peregrinos illa lapillos :
 Et quascunque potest tollere tollat opes.
 Sed neque tolluntur : nec, dum regit omnia Caesar,
 Incolamis tanto praeſide raptor erit.
 At non ille Deum pacem intra mœnia finit :
 Auxilium toto sparrit in orbe suum.
 Quid tamen hoc prodest, mediæ ſi luce palamque
 Verberor, & tutam non licet esse uicem ?

DENUCE.

238

Ergo nec nidos foliis berere, nec ullam
 Sedibus in nostris stare videtis avem.
 At lapis in ramo sedis quicunque bifurc,
 Haret, & us capiā visor in arce manet.
 Carrera sape ramen potuere admissa negari:
 Et crimen vox est inficiata suum.
 Nostra norat fuso dgitos injuria succo,
 Cortice contactas inficiente manus.
 Illo crux meus est: illo maculata crux ore
 Non profectur à destra lavatur aquā.
 O ego, cūm longa venerunt radia vita,
 Opnavi quoties arida facta mori?
 Opnavi quoties, aut cæco turbine verti;
 Aut valido missi fulminis igne peti?
 Atq; urinam subita raperent mea poma procella,
 Vel possem fructus excutere ipsa meos.
 Sic ubi destracta est à te tibi causa pericli:
 Quod superest tursum, Pontice Castor, habes.
 Quid mibi tunc austri est, cūm sumit tela viator,
 Atq; oculis plaga destinat ante locum?
 Nec virare licet moto fera vulnera truncō,
 Quem sub humo radix vinclaq; curva genent,
 Corpora prabemus plagis; ut sape sagittis;
 Cūm populus mancas depositisse vitas:
 Vivo gravem patiens ubi tolli vaivas securim,
 Aut strigis culros ēn sua colla vider.
 Saepè meas frondes vento tremuisse putatis;
 Sed metus in nobis causa tremoris erat.
 Si merui, videbrq; nocens; imponite flamma;
 Et licent miseria deducis effo somel.
 Si nec cur urar, nec cur excidat habebis;
 Parcite: sic exptum perficiatis iter.

DE

DE
MEDICAMINE FACIEI
ELEGIA.

Discissi que faciem commenderet cura puella,
Et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum quondam Cerealia pendere jussit
Munera mordaces intertere sebi.
Cultus & in pomis succos emendatos acerbos :
Fissaq; adoptivas accipit arbor opes.
Culta placuisse auro sublimis tollit linuntur :
Nigra sub imposito marmore terra later.
Vellora saepe eadem Tyrio medicantur abeno :
Sectile delicia India praebet eburi.
Forficam antiquae Tatio sub rege Sabina
Malquerint, qudm se rura paterna colli.
Cum matrona premens alcum rubicunda sedile :
Affiduo durum pollice nebat opus.
Ipsoq; clandebat, quos filia pauperit, agnos :
Ipsa dabat virgas cesaq; ligna foco.
At vestras soneras matres peperire puellas :
Vultus insaurata corpora vesteri :
Vultus adorato posuit variare capillos :
Conspicuas gemmis vultus habere manus ;
Induitus collo lapides Orientis pretiosos ;
Et quantos onus est aure sulisse deos.
Nec tam non indignum si vobis cura placondi,
Cum compros habeant secula nostra viros.
Faminea vestri patiuntur lego mariti ;
Et vis ad cultus nupta, quod addat, hab. t.
Per se quaque parer, & quos venerur amores,
Referit munditi a crimina nulla meret.
Rure latentes, singulq; comas ; licet arduum illas
Geler Atbos, cultas altus habebit Athos.

DE MEDICAMINE

Et etiam placuisse sibi quacunq; volupias i
 Virginibus cordi grardq; forma sua est.
 Laudatas homini volucru Funonia pennas
 Explicat: Et formâ muta superbit avis.
 Sic potius nos tangit amor, quâ in fortibus herbis,
 Quas mala terribili subsecar arte manus.
 Nec vos graminibus, nec misso credite succo:
 Nec tentare nocens virus amantis equa.
 Nec media Marsis finduntur cantibus angues;
 Nec reddit in fontes unda supina suos.
 Et quamvis aliquis Temesa removerit era:
 Nunquam Luna suis excutietur equis.
 Prima sit in vobis morum tutela: puella
 Ingenio facile conciliante placent.
 Certus amor morum est: formam populabitur ars;
 Et placuisse rugis vulnus aratum erit.
 Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit:
 Et venient rugis altera causa dolor.
 Sufficit, Et longum probitas perdurat in avum:
 Perq; suos annos hinc bene penderet amor.
 Dic agè cum teneros somnis dimiserit aram,
 Candida quo possint ora nitere modo.
 O den, qua Libyci rasibus misere coloni,
 Exus de palea tegmēnibusq; suis.
 Par erui mensura, decom madefiat ab ovis,
 Sed cumulenta libras ordea nuda duos.
 Hac ubi veritosae fuerint fiscata per auris,
 Lenta jube scabram frangat asella molam.
 Et qua prima cadent vivaci cornua corvo,
 Contere in hac solidâ sonra face assis eas.
 Namq; ubi pulvreae fuerint confusa farina,
 Protinus in niundis omnia cerno carnis.
 Adjice Narcissi bis sex sine corris bulbos,
 Streuua quos puro marmore dextra ras:
 Sexiantemq; trabat guvni cum semine Thuseos
 Huc novies tanto plus tibi molles est.
 Quacunq; officias tali medicamine vulsum,
 Fulgebit speculo laevior illa suo.

Nec lu^m pallentes dubita nudare lupinos :
 Et simul instantis corpora finge foras.
 Utraq; sex habeant aquo discriminis libras :
 Utraq; da nigris commissuendo molis.
 Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubens
 Desit, & Illyricā qua venit iru humo.
 Da validis juvēnum pariter subigenda lacertis :
 Sed justum tritis uncia pondus erit.
 Addita da querulo volucrum medicamina nido :
 Ore fugant maculas : Halcyones vocant.
 Pondere si quærū quo sim contentus in illis :
 Quod trabiz in partes uncia sexta duas.
 Ut coeant, apteq; lini per corpora possint :
 Adjice de flavis Attica molla favis.
 Quamvis thura Deos, iratāq; numinis placent :
 Non tamen accensis omnia danda focis.
 Thus ubi misericordia radenti corpora nitro :
 Ponderibus iustis fac si utrumq; trabens.
 Parte minus quartā direptum cortice gummis,
 Et medīcum ē myrrhū pinguibū addē cibū.
 Hec ubi constrictis per densa foramina carne :
 Pulvis ab infuso melle premendus erit.
 Profuit & marathos bene olentibus addere myrrhā :
 Quinq; parent marathi scrupula, myrrha novem;
 Arentisq; rosa quantum manat una prebonas,
 Cumq; Ammoniaco mascula thura sale.
 Ordea quem faciunt, illis infunde crēmorem :
 Nēquent expensas cum sale ibut a rosas.
 Tempore sic parvo mulier licet illata vultum ;
 Harebit toto opullu in orbē color.
 Vidi qua gelidā madefacta papavera lymphā
 Consereret teneris illineresq; genū,

Cætera Desiderantur;

T I T L O A N

De P U L I C E Elegia, quam
satis non constat esse Ovidii
nec cuiusquam eruditioris.

Parus pules, tamara lues inimica pueris,
 Carmina quo fungar in tua saltu feras?
 Tu laceras corpora tenorum, durissima, mortis;
 Cujus cum furia plena cruento cubit.
 Emittis maculas nigro de corpore fuscas;
 Levia membra quibus commaculata rigent.
 Cumq; tuum latere rostrum defigis acutum,
 Cogitur è somno surgere virgo gravis.
 Perq; siue erras; ubi per via carria membra;
 Is quoq; placet; nisi tibi sive latet.
 Ab piget, tam dicam; cum strata puella recumbit,
 Tu femur avellias, crurisq; aperta subis.
 Ausonius insordium per membra libidinis irs,
 Et turbare locis gaudia nascis.
 Disperebam, nisi sum cupiam fieri meum hostis,
 Promptius ut fieret ad mea vota via.
 Si sumeret natura mili, quod vortaret inde;
 Et quod sum natus, posse redire daret;
 Vel si carminibus possem mutari illas;
 Carminibus fierem ad mea vota pules.
 Aut medicaminibus, si plus medicamina possim;
 Velle natura iura novare mea.
 Carmina Medea, vel quid medicamina Circæ
 Consulterint, res est notificata satis.
 Hinc ego mutatus, si sic mutabilis essem,
 Hererem in tunica margine virginæ.
 Inde means per crura mea sub nocte puelle,
 Ad loca qua velle me citò surriperem.
 Cumq; illa dudum laedens nil ipse cubarem;
 Dono de pulice parsim homo fierem.

Sed si forte novis virgo perterrita monstribus

Exciret famulos ad mea vincla suos.

Aut tenetata meis precibus succumberet illa;

Aut mox ex homine verieret in pulicem.

Rursum mutatus, fundensq; precamina nullae,

Afferrem cunctos in mea vota Deos.

Illam dum precibus, vel ut superator haberem,

Et jam nil mallet; quād sibi mihi socium.

De

801

De PHILOMELA Elegia, nec ea quidem Ovidii.

Dulcis amica veni noctis solatia præstans :
 Inter aves etenim nulla tibi similis.
Tu Philomela potes vocum discrimina mille,
 Mille potes varios ipsa referre modos.
Nam quamvis alia volueres modulamina tentem :
 Nulla potest modulis equivalere tuis.
Insuper eß avium spatiis garris disurnis :
 Tu cantare simul nocte diéq; potes.
Param enim quamvis per noctem tenuiuet omnem ;
 At sua vox non nulli jure placere potest.
Dulce Palara sonat, quam dicunt, nomine Drostam :
 Sed fugiente die nempta quieta filet :
Et Merulus modulans tam pulchris concinit odis :
 Nocte ruente tamen carmina nulla canit.
Vere calore novos componit Acredula canit,
 Matutinali tempore tunc misilans.
Dum Turdus trullat, Sturnus tunc pifitat ore :
 Sed quod mande canunt vespere non recolunt.
Cacabat bine Perdix : bine gravitat improbum Anser :
 Et castum Turtur atq; Columba gemunt.
Plaufiuit arboreâ clamans de fronde Palumbes :
 In fluviisq; natans sorrie terrinit anas.
Grus gruit: inq; glomis Cyani prope flumina drenant:
 Accipiter pipat : Milvum bidensq; lispit.
Cucurrire solet Gallus : Gallina gracillat :
 Pupillat Pavo : irinsat Hirundo vaga.
Dum clangunt Aquilæ, Vultur purpare probatur :
 Et eructat Corvus : Gracilis at frigulat,
 Glororat immenso de turro Ciconia rostro :
 Pessimus at Passer tristis flendo pipit.
Pfitacum humanae depromit voce loquelas,
 Atq; suo domino χαιρε, valcq; sonat.
Pica loquax varias modulatur gutture voces :
 Scurrili strepitu, quicquid & audit, ait.

DE PHILOMELA?

395

Et cuculi cuculant : frinnit rauca Cicadas :
 Bombilat ore legens munera mellis Apes.
 Babulas horrendum feroli carmine bubo,
 Humano generi tristia fata ferens.
 Strix nocturna sonans, & Vesperilio stridens :
 Noctua lucifuga concubat in tenobris.
 Est ululant Ulula lugubris voce canores :
 Inq; paludiferis Busio bubis aqua.
 Regulus atq; Morops, & rubropeltore Progne
 Confimil modo zinzilulare sciunt.
 Scribere me voces avium Philomela coegeris,
 Qua cantu cunctas exsuperat volucres.
 Sed jam quadrupedum faris discrimina vocum
 Nemine cognoscit nunc ego sponse sequor.
 Tigrides indumenta raucant : rugikusq; Leones :
 Panther caurit amans & Pardus biando felit.
 Dum Lynxes orcadis frevunt, Ursus fersus uncas q;
 Ast lupus ipse ulular : frendit agrestis Aper.
 Et Barrus barris : Cervi gloriantur & Onagri :
 Ast Taurus mugit, & celer binnis equis.
 Quirritas Verres, tardus rudit, oncas Asellus :
 Blatterat bine Aries, & pia balas Ovis.
 Sordida Sus pascaens ruris per gramina grunnit :
 At mutire capris Hirco petulca solos.
 Rite Canis latrat : fallax Vulpacula gannit :
 Glaucizat & Catulus : at Lepores vagiunt.
 Mus avidus minitat : volat Mustellaq; dintrit :
 Et Grillus grillat : deficat inde Sorex.
 Ecce venenosus serpendo sibilat Anguis :
 Garrula limosus Rana coaxat aquas.
 Has voluerum voces descripsi, quadrupedumque,
 Quas natura illis grata patens tribuit.
 Sed cunctas species animalium nemo notavit :
 Atq; sonos ideo dicere quis poterit ?
 Cumq; suo domino deponunt munera laudam :
 Siu semper silens, siue sonare queant.

A. J. M. O. T. I. N. I. H. O.

Fragmenta Ovidii Naso*ni*, sive *Somnium*,
repertum nuper in vetustissimo codice
ex Epigrammatibus.

Nō erat, & somnis lassos submisit oculos :
Terrarū autē assūtū talia vīsa meū.
Colle sub aprico celeberrimū illēce lucus :
Stabas : & in rāmis multa lassibas avīs :
Area grāmīne suberat vīrūssima prato,
Humida de gaudīs lene sonansis aqua.
Ipse sub arboreis vītabam frondibus astutus :
Frondē sub arboreis sed tamen astutus erat.
Ecco, pīrens variis mīndīstas floribus herbas,
Conficitis ante oculos candida vacca mea.
Candidior nō vībus, tunc cūm ecclīdere recenteis :
In liquidas nōndum quas mora dēritis aquas.
Candidior, quod adhuc spūmis stridentibus albet,
Et modo fissatam lācē reliquit oīem.
Taurū eras, somno vīres adimonee forendi,
Cumq; suū tenorū conīuge preffis biūnum.
Dum jaces, & lenzē revocatas rūmīnat herbas,
Atq; iterum pasto pāscitur ante rībo.
Vīsa erat, somno vīres adimonee forendi,
Cornigerum terrā depositisse caput.
Huc levibus cornis pennis delapsa per auras
Venis, & īn vīridi garrula sedis humo.
Terq; bovis nīvea petalanti pectore rostro
Fodit ; & albinter abſulit ore moras.
Illa locum taūrūmq; dīa cunctata reliquit :
Sed niger īn vasea pectore līvor erat.
Vīgo procul vīdis carpentes pubnū tauros ;]
(Carpebant sauri patula laza procul)
Illuc se rapuit, gregibūsq; immisicuit illis :
Et petīt berba fertilioris opem.
Die agē, nocturna quicunq; es īmaginis augur,
Si quid dabent veri, vīsa quid iſta ferant.
Sic ego: Nocturna sic dīxit īmaginis augur,
Expendens anīmo singula dicta suo :

Fragmenta OVIDII

Quem tu mobilib[us] foliis vitare volebas,
Sed male vitabas, aet[us] amoris eras.
Vacca puella tua est: aptus color ille puella est:
Tus vir, & in vacca compare taurum eras.
Pectora quodd[em] rostro cornix fodiebat acutio;
Ingenium dominæ lena movebat annus.
Quod cunctato diu taurum sua vacca reliquit:
Frigidus in viduo destituere toro.
Livor, & adverso macula sub pectore nigra,
Pectus adulterii labi cayere negant.
Dixerat interpres: gelido mihi sanguin ab ore
Egit: & ante oculos nox fierit alba meos.

Ejusdem, ex Epigrammatis.

Quam r[er]um Virgilium magno concessit Homero;
Tantum ego Virgilio Naso Poeta meo.
Nec me praelatum cupio tibi ferre Poetam:
Ingenio si te subsequor, hoc satim est.
Argumenta quidem librorum prima notavi,
Errorem ignarum ne quis habere queat.
Bis quinos feci legerent quo carmine versus:
Æneidem totum corpus ut esse putens.
Affirmans gravitatem meam, me carmine, nullo
Livore, hunc titulum proposuisse tibi.

Vir magnus bello, nulli pietate secundum,
Æneas odio Funonis pressus iniquo,
Italiam querens Siculis errabat in undis
Naufragus: & tandem Lybieas dimissus ad oras,
Ignarusq[ue] loci fido comitatus Achate,
Indicio matris regnum cognovit Elisea.
Quinetiam nebulâ septim pervenit ad urbem,
Abreptos undis socios cum classe recepit.
Hospitib[us] usum Didus per cuncta benigne,
Excidium Troja iussu narrare parabat.

F I N I S.

1140 stronger

quidamque sit sicut resiliens et prope
tum invenit illa. Cetera est alia huius
etiam quod sit resiliens. Quare et quod
non resiliens utrumque est in C. ut illa
potest taliter. At vero est corporis huius
completae voluntatis et animatae in deponere
et impinguare non potest sed statim hoc.

Tunc et scripsi. Achilleus tuus
in genere est huius. sed in specie non
est. nam in genere est in specie. sed in
specie non in genere est. Atque in genere
est in specie. sed in specie non in genere est C. et p. 2.

aliquem ergo ex obbligis

admodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.

Atmodum in modis istis huius
hanc est obbligatio. sed in C.